

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2018

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2018

תיאור עסקי התאגיד	פרק 1
דוח הדירקטוריון	פרק 2
דוחות כספיים	פרק 3
פרטים נוספים על התאגיד	פרק 4
נספחים	פרק 5

פרק 1

תיאור עסקי התאגיד

תוכן העניינים

<u>עמוד</u>	<u>הנושא</u>
1	מבוא
2	הגדרות
3	1. חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה
3	1.1 פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה
6	1.2 תחומי פעילות החברה
7	1.3 השקעות בהון החברה ועסקאות מהותיות במניותיה
8	1.4 חלוקת דיבידנדים
9	2. חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות
9	2.1 תחום ביטוח כללי
9	2.1.1 ענף ביטוח רכב חובה
9	2.1.1.1 מוצרים ושירותים
13	2.1.1.2 תחרות
14	2.1.1.3 לקוחות
15	2.1.2 ענף ביטוח רכב רכוש
15	2.1.2.1 מוצרים ושירותים
16	2.1.2.2 תחרות
17	2.1.2.3 לקוחות
18	2.1.3 ענף ביטוח כללי אחר
18	2.1.3.1 מוצרים ושירותים
21	2.1.3.2 תחרות
22	2.1.3.3 לקוחות
24	2.2 תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
24	2.2.1 מוצרים ושירותים
34	2.2.2 תחרות
36	2.2.3 לקוחות
37	3. חלק ג' - מיזע נוסף ברמת כלל החברה
37	3.1 מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה
41	3.2 חסמי כניסה ויציאה עיקריים לפעילות החברה
42	3.3 גורמי הצלחה קריטיים
43	3.4 השקעות
45	3.5 ביטוח משנה
56	3.6 הון אנושי
57	3.7 שיווק והפצה
60	3.8 ספקים ונותני שירותים
61	3.9 רכוש קבוע
62	3.10 עונתיות
62	3.11 נכסים לא מוחשיים
63	3.12 גורמי סיכון
63	3.13 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה
63	3.14 תחזיות והערכות לגבי עסקי החברה
64	4. חלק ד' - היבטי ממשל תאגידי
64	4.1 דירקטורים חיצוניים
64	4.2 מבקרת הפנים הראשית
65	4.3 רואה חשבון מבקר
66	4.4 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי
66	4.5 היערכות ליישום משטר כושר הפירעון לפי הדירקטיבה Solvency II

מבוא

פרק 1 זה לדוח התקופתי כולל את תיאור עסקי הכשרה חברה לביטוח בע"מ ("הכשרה" או "הכשרה ביטוח" או "החברה") ואת התפתחות עסקיה במהלך שנת 2018 ("תקופת הדוח"). פרק זה מהווה חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי כולו ויש לקרוא אותו כמקשה אחת.

בהתאם לתקנה 8 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התשכ"ט-1970, הוראות תקנה 8 ביחס לדוח התקופתי אינן חלות על מבטח. תיאור עסקי התאגיד הכלול בפרק זה של הדוח התקופתי נערך, בין היתר, בהתאם לחוזר שפרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון ("הרשות") בעניין דוח תקופתי של חברות ביטוח, מיום 20 בינואר 2014 והעדכון לחוזר זה, מיום 1 בינואר 2018.

מהותיות המידע הכלול בדוח תקופתי זה, לרבות תיאור עסקאות מהותיות במהלך תקופת הדוח, נבחנים מנקודת ראותה של החברה, כאשר במקרים מסויימים הורחב התיאור על-מנת לתת תמונה מקיפה של הנושא המתואר.

עסקי החברה הינם בתחומים הדורשים ידע מקצועי רב, אשר במסגרתו מקובלים מונחים מקצועיים רבים החיוניים להבנת עסקי החברה. על מנת להביא את תיאור עסקי התאגיד באופן בהיר ככל שניתן, הובא תיאור עסקי החברה תוך שימוש הכרחי במונחים מקצועיים אלה, בצירוף הסבר ובאור בהירים, ככל שניתן.

למען הסר ספק מובהר, כי התיאור המובא בדוח לגבי מוצרי הביטוח והכיסויים הביטוחיים הינו תיאור תמציתי בלבד הנעשה לצרכי דוח זה וכי התנאים המלאים והמחייבים הינם אלה המפורטים בפוליסות הביטוח הרלוונטיות. בהתאם לכך, התיאור המובא בדוח זה לא יהווה מקור להסתמכות כלשהי לגבי תנאי הביטוח, לא יהווה ייעוץ ולא ישמש לצרכי פרשנות תכניות הביטוח.

"מידע צופה פני עתיד"

פרק זה בדוח התקופתי, העוסק בתיאור עסקי התאגיד, כולל גם "מידע צופה פני עתיד", כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד כאמור הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על מידע שקיים בחברה במועד הדוח וכולל, בין היתר, תחזיות, מטרות, הערכות ואומדנים המתייחסים לאירועים או עניינים עתידיים, אשר התממשותם אינה ודאית ואינה בשליטת החברה. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסויימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "החברה מעריכה", "החברה סבורה" וביטויים דומים, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים. מידע צופה פני עתיד אינו מהווה עובדה מוכחת והוא מבוסס רק על הערכתה הסובייקטיבית של הנהלת החברה, אשר הסתמכה בהנחותיה, בין השאר, על ניתוח מידע כללי שהיה בפניה במועד עריכת דוח זה, ובכללו פרסומים ציבוריים, מחקרים וסקרים, אשר לא ניתנה בהם התחייבות לנכונותו או לשלמותו של המידע הכלול בהם, ונכונותו לא נבחנה על-ידי הנהלת החברה באופן עצמאי. התממשותו ו/או אי התממשותו של המידע הצופה פני עתיד אינה ודאית והיא תושפע מגורמים אשר לא ניתן להעריךם מראש והם אינם מצויים בשליטת החברה, ובכללם, גורמי הסיכון המאפיינים את פעילות החברה כמפורט בדוח זה וכן מההתפתחויות בסביבה הכללית ובגורמים החיצוניים המשפיעים על פעילות החברה המתוארים בדוח זה. לפיכך, על אף שהנהלת החברה מאמינה שציפייתיה, כפי שמופיעות בדוח זה, הינן סבירות, הרי שקוראי דוח זה מוזהרים בזאת, כי התוצאות בפועל בעתיד עלולות להיות שונות מאלו שהוצגו במידע צופה פני עתיד המובא בדוח זה. מידע צופה פני עתיד המופיע בדוח זה, מתייחס אך ורק למועד בו הוא נכתב והחברה אינה מתחייבת לעדכן או לשנות מידע זה, ככל שמידע נוסף בקשר למידע כאמור יגיע לידיעתה.

הגדרות

לנוחות הקורא, בדוח זה למונחים הבאים תהיה המשמעות המופיעה לצידם, אלא אם נאמר אחרת:

-	"גוף מוסדי"	מבטח או חברה מנהלת, כהגדרתם בחוק הפיקוח (כהגדרתו מטה).
-	"דמי ביטוח"	הסכום הכולל (פרמיה ודמים) שמשלם מבטח למבטח על-פי חוזה ביטוח (פוליסה) שאינו חוזה השקעה.
-	"דמים"	סכומים הכלולים בדמי הביטוח, המיועדים לכיסוי הוצאות המבטח (דמי רישום, דמי פוליסה, דמי היטל ודמי אשראי).
-	"החברה" או "הכשרה" או "הכשרה ביטוח"	הכשרה חברה לביטוח בע"מ.
-	"הממונה" או "המפקח" או "המפקח על הביטוח"	הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון והמפקח על הביטוח.
-	"חוזר הסולבנסי"	חוזר מס' 9-1-2017 של הממונה "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II".
-	"חוק העיסוק הפנסיוני"	חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה-2005.
-	"חוק חוזה הביטוח"	חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981.
-	"חוק החברות"	חוק החברות, התשנ"ט-1999.
-	"חוק הפיקוח"	חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
-	"חוק הפלת"ד"	חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.
-	"חוק קופות גמל"	חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005.
-	"חיתום"	תהליך אישור הצעת הביטוח וקביעת הפרמיה, בהתאם להנחות אקטואריות, לנתונים המפורטים בהצעת הביטוח ולמידע נוסף שברשות המבטח.
-	"מוצר פנסיוני"	כמשמעותו בחוק העיסוק הפנסיוני.
-	"פקודת ביטוח רכב מנועי"	פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970.
-	"פרט"	מבוטחים פרטיים יחידים או לקוחות עסקיים קטנים, עמם מתקשרת חברת הביטוח על בסיס פרטני.
-	"קולקטיב"	קבוצת אנשים (הקשורים בדרך כלל במקום עבודה משותף או בהשתייכות לארגון כלשהו או ביחסי ספק-לקוח עם תאגיד או ארגון כלשהו), עמם מתקשרת חברת הביטוח בהסכם אחד המבטח את כל המשתייכים לקבוצה (ולא בהתקשרויות פרטניות עם יחיד הקבוצה).
-	"קופת גמל"	קופת גמל, כמשמעותה בחוק קופות גמל, שאינה קרן פנסיה ומהווה מכשיר חיסכון "טהור" שבו הכספים הנחסכים והתשואה עליהם משולמים לחוסך בהגיעו לגיל הפרישה, למעט קופת גמל להשקעה.
-	"קופת גמל להשקעה"	קופת גמל, כמשמעותה בחוק קופות גמל, המאפשרת לציבור החוסכים לחסוך כספים באפיק חיסכון הוני, ללא הטבות מס בהפקדה. הכספים בקופה כאמור, ניתנים למשיכה בכל עת על ידי העמית והוא יהיה זכאי לפטור ממס רווחי הון במידה ויחליט לקבל כספים אלו כקצבה.
-	"קרן פנסיה"	קופת גמל לקצבה, כמשמעותה בחוק קופות גמל, אשר אינה פוליסת ביטוח, המהווה מכשיר חיסכון המיועד לשלם לחוסך בו, לאחר פרישתו, קצבה חודשית למשך כל חייו ובנוסף לבטחו מפני מוות (שארים) ומפני אובדן כושר עבודה (נכות).
-	"שייר"	הסיכון המוטל על המבטח לבדו, לאחר העברת חלק מהסיכון למבטח משנה.
-	"תגמולי ביטוח"	סכומים שיש לשלם בקרות מקרה ביטוח על-פי תנאי הפוליסה.
-	"תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל"	חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 3), התשס"ח-2008.
-	"תיקון לתקנות ההיוון"	תקנות הביטוח הלאומי (היוון)(תיקון), התשע"ו-2016.
-	ו/או "המלצות ועדת וינוגרד"	

1. חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1 פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1.1 פרטי החברה

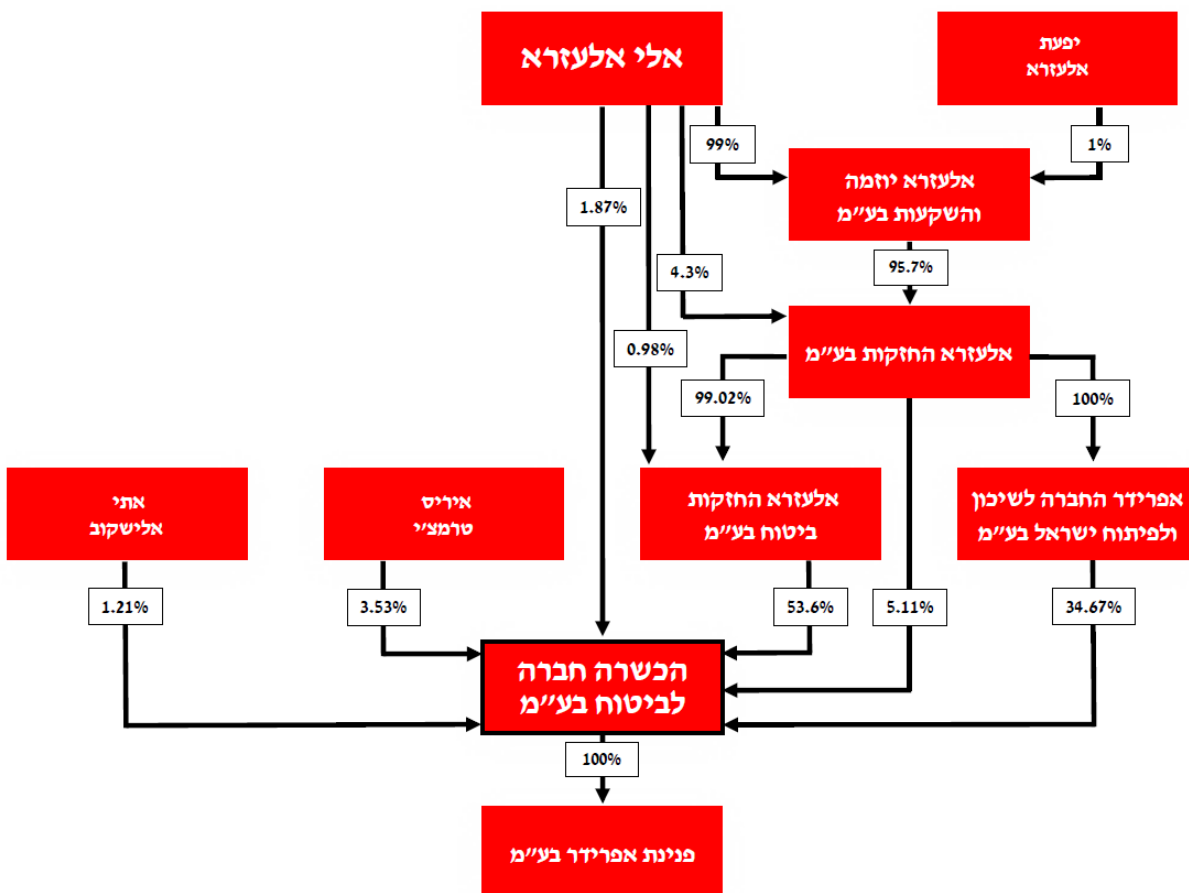
הכשרה חברה לביטוח בע"מ ("הכשרה" או "הכשרה ביטוח" או "החברה") התאגדה בחודש דצמבר 1994 כחברה פרטית ולמועד הדוח הינה חברת איגרות חוב ותאגיד מדווח, כהגדרת מונחים אלו בחוק החברות.

נכון למועד הדוח, אין לחברה החזקות בחברות פעילות, למעט החזקותיה במלוא הון המניות של פנינת אפרידר בע"מ ("פנינת אפרידר"), חברה פרטית שהתאגדה בישראל ביום 24 בפברואר 2009. לתקופת הדוח מחזיקה פנינת אפרידר בנכס מקרקעין באשקלון וכן ב-50% מנכס מקרקעין באשדוד.

נכון למועד הדוח, בעלי המניות בחברה הינם: אלעזרא החזקות בע"מ (53.6%), אפרידר החברה לשיכון ולפיתוח ישראל בע"מ (34.67%), אלעזרא החזקות בע"מ (5.11%), הגבי איריס טרמצי (3.53%), מר אלי אלעזרא (1.87%) והגבי אתי אלישקוב (1.21%).

1.1.2 מבנה החזקות

להלן תרשים מבנה ההחזקות בחברה:

- במהלך תקופת הדוח לא חלו שינויים במבנה ההחזקות בחברה.

- 1.1.3 נתונים בדבר היקף פעילות החברה
- בהתאם להודעת הפיקוח על עסקי ביטוח (ענפי ביטוח), התשמ"ה-1985, לחברה רישיונות לעסוק בענפי הביטוח הבאים: ביטוח חיים מקיף; ביטוח מפני תאונות אישיות; ביטוח מפני מחלות ואשפוז; ביטוח מפני אחריות מעסיקים; ביטוח כלי רכב חובה; ביטוח רכב מנועי-רכוש (עצמי וצד שלישי); ביטוח כלי טייס, לרבות אחריות כלפי צד שלישי; ביטוח כלי שיט, לרבות אחריות כלפי צד שלישי; ביטוח מקיף לדירות ולבתי עסק, לרבות ביטוח זכוכית; ביטוח מטענים בהובלה; ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי; ביטוח מפני אובדן רכוש; ביטוח חקלאי, למעט ביטוח מפני נזקי טבע בחקלאות; ביטוח הנדסי; מתן ערבויות; ביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים; וביטוח מפני סיכונים אחרים.
- על-פי נתונים שפורסמו במסגרת הדוחות הכספיים של חברות הביטוח, נכון ליום 30 בספטמבר 2018, לחברה כ-4.8% מנתח שוק הביטוח הכללי וכ-2.1% מנתח שוק ביטוח החיים (לא כולל ביטוחי בריאות).
- נכון ליום 31 בדצמבר 2018, הסתכמו סך הנכסים המנוהלים על-ידי החברה בכ-16,594 מיליוני ש"ח, כדלקמן: כ-11,316 מיליוני ש"ח במסגרת חוזי השקעה וביטוח תלויי תשואה (משתתף); כ-1,350 מיליוני ש"ח במסגרת חוזי השקעה שאינם תלויי תשואה (נוסטרו חיים); וכ-3,928 מיליוני ש"ח במסגרת נוסטרו אלמנטרי.
- 1.1.4 אירועים מהותיים במהלך תקופת הדוח
- 1.1.4.1 פדיון מלא של אגרות חוב (סדרה 1)
- ביום 31 בדצמבר 2018 ביצעה החברה פדיון מלא לאגרות חוב (סדרה 1). לפרטים נוספים - ראה באור 18(ב) לדוחות הכספיים.
- 1.1.4.2 הנפקת אגרות חוב (סדרה 4)
- ביום 16 בדצמבר 2018 השלימה החברה גיוס של 130,000,000 ש"ח ע.נ. (סדרה 4) של החברה, שתמורתן הוכרה על ידי הממונה כהון משני רוברד 2, על-פי דוח הצעת מדף שפרסמה החברה ביום 12 בדצמבר 2018. שיעור הריבית השנתית שנקבע הינו 5.45%. התמורה הכוללת (ברוטו) שקיבלה החברה בגין ההנפקה האמורה הינה 130,000 אלפי ש"ח. לפרטים נוספים - ראה באור 18(ט) לדוחות הכספיים.
- 1.1.4.3 אסיפה כללית
- ביום 11 בדצמבר 2018 התקיימה אסיפה כללית של בעלי המניות של החברה, במסגרתה אושר עדכון למדיניות התגמול של החברה בדרך של התאמת טווחי שכר הבסיס ותקורות המענקים המשתנים להם זכאים נושאי המשרה בחברה; וכן עודכנו תנאי העסקתו של מנכ"ל החברה. לפרטים נוספים - ראה באור 33(ד) לדוחות הכספיים.
- 1.1.4.4 חלוקת דיבידנד
- ביום 27 בנובמבר 2018 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של 40 מיליון ש"ח, וזאת בהתאם למדיניות הדירקטוריון בדבר חלוקת דיבידנד. לפרטים נוספים - ראה באור 14(ד) ובאור 14(ה)(3) לדוחות הכספיים.
- 1.1.4.5 אישור בדבר ביקורת על יישום הוראות חוזר סולבנסי
- ביום 21 בנובמבר 2018 ניתן אישור הממונה בדבר ביקורת על יישום הוראות חוזר סולבנסי לראשונה בגין יחס כושר הפירעון הכלכלי של החברה ליום 31 בדצמבר 2017. בהתאם לכך, החברה לא תידרש לעמוד בהוראות חוזר משטר כושר פירעון חשבונאי החל מקבלת האישור. לפרטים נוספים - ראה סעיף 4.5 מטה ובאור 14(ו) לדוחות הכספיים.

1.1.4.6	דירוג הכשרה ביטוח
	<p>בחודש נובמבר 2018 פרסמה חברת הדירוג מידרוג בע"מ, דוח מעקב לפיו הותירה על כנו את דרוג A3 לאיתנות הפיננסית של החברה וכן הותירה על כנו את דרוג Baa2 לכתבי התחייבות הנדחים (הון משני מורכב והון רוברד 2) שהנפיקה החברה. לפרטים נוספים - ראה באור 18(יד) לדוחות הכספיים.</p>
1.1.4.7	הנפקת אגרות חוב (סדרה 3)
	<p>ביום 17 ביולי 2018 השלימה החברה גיוס של 102,920,000 ש"ח ע.נ. אגרות חוב (סדרה 3) של החברה, שתמורתן הוכרה על ידי הממונה כהון רוברד 2, זאת על-פי דוח הצעת מדף מיום 16 ביולי 2018. שיעור הריבית השנתית שנקבע הינו 4.75%. התמורה הכוללת (ברוטו) שקיבלה החברה בגין ההנפקה האמורה הינה 102,920 אלפי ש"ח. לפרטים נוספים - ראה באור 18(ח) לדוחות הכספיים.</p>
1.1.4.8	בחירת מכירת תיק ביטוחי המנהלים
	<p>ביום 25 ביוני 2018 במסגרת דוח מידי שפרסמה החברה ובו עדכונים לדוח התקופתי של החברה לשנת 2017 ולדוח הרבעוני ליום 31 במרץ 2018, הודיעה החברה כי היא מבצעת בדיקות ומגעים עם גופים שונים, אשר טרם השתכללו לכדי הסכם מחייב, לבחינת אפשרות למכירת תיק ביטוחי המנהלים שברשות החברה. בהמשך לכך, ביום 31 בדצמבר 2018 פרסמה החברה, כי בהמשך לפרסומים בעיתונות, היא מקיימת מגעים עם מנורה מבטחים ביטוח בע"מ למכירת תיק ביטוח המנהלים של החברה. החברה מבהירה כי טרם נחתם הסכם מחייב בין הצדדים וכי אין כל ודאות כי ייחתם הסכם.</p>
1.1.4.9	אסיפה מיוחדת של בעלי המניות של החברה
	<p>ביום 8 במאי 2018 אישרה האסיפה המיוחדת את מינויה של הגב' אליס עדן בן דוד כדירקטורית חיצונית בחברה, חלף הגב' רות רלבג, אשר כהונתה כדירקטורית חיצונית בחברה הסתיימה ביום 6 ביוני 2018, וזאת לתקופת כהונה בת שלוש שנים, החל מיום 7 ביוני 2018. לפרטים נוספים - ראה סעיף 4.1 מטה ובאור 33(י) לדוחות הכספיים.</p>
1.1.4.10	מימוש אג"ח לפדיון
	<p>ביום 25 באפריל 2018 החליטה החברה להעמיד את תיק האג"ח לפדיון למימוש. לפיכך, החל מאותו מועד החברה מודדת את התיק האמור בשווי הוגן לעומת עלות מתואמת, כפי שנמדד עד מועד זה. ליום 25 באפריל 2018, עודף השווי ההוגן לעומת העלות המתואמת, כפי שמופיעה בספרי החברה, עמד על 33.1 מיליון ש"ח. למעבר לשיטת המדידה החדשה לא הייתה השפעה מהותית על הרווח הכולל ויתרת ההון של החברה, זאת מאחר שהחברה עדכנה את ריבית ההיוון של ההתחייבויות הביטוחיות (שעמדה עד למימוש התיק על שיעור של כ-2%), כך שהחל מהרבעון השני לשנת 2018 ריבית ההיוון של העתודות הביטוחיות תהיה בהתאם לעקום הריבית חסרת הסיכון. לפרטים נוספים - ראה באור 2(ו)1) לדוחות הכספיים.</p>
1.1.4.11	אסיפה שנתית של בעלי המניות של החברה
	<p>ביום 17 באפריל 2018 אישרה האסיפה השנתית, בין היתר, את מינוים מחדש של הדירקטורים שאינם דח"צים; רכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של החברה (לרבות דירקטורים ונושאי משרה שהם בעל השליטה בחברה ו/או קרוביו) לתקופה של 12 חודשים; וכן פוליסת מטריה (שכבה נוספת) בגבול אחריות משותף עם אלעזרא החזקות. לפרטים נוספים - ראה באור 33(ט) לדוחות הכספיים.</p>
1.1.4.12	הארכת תשקיף מדף
	<p>ביום 14 במרץ 2018 ניתן אישורה של רשות ניירות ערך להארכת התקופה להצעת ניירות ערך על-פי תשקיף המדף של החברה (מיום 2016.5.26), וזאת עד ליום 26 במאי 2019. לפרטים נוספים - ראה באור 18(יא) לדוחות הכספיים. החברה נערכת בימים אלה להגשת תשקיף מדף, כך שתתאפשר לחברה גישה לשוק ההון החל מהתקופה הצריכה להסתיים לקראת סוף מאי 2019 כאמור.</p>

1.1.5	אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח
1.1.5.1	<p>פדיון מלא של אגרות חוב (סדרה 2)</p> <p>ביום 28 בפברואר 2019 ביצעה החברה פדיון מלא לאגרות חוב (סדרה 2). לפרטים נוספים - ראה באור 18(ב) ובאור 35(ב) לדוחות הכספיים.</p>
1.1.5.2	<p>אסיפה כללית</p> <p>ביום 28 בפברואר 2019 התקיימה אסיפה כללית של בעלי המניות של החברה, במסגרתה אושר עדכון למדיניות התגמול של החברה לצורך התאמתה לשינויי השכר ונוסחאות המענקים המוצעות לשנים הבאות; וכן אושר מינויו של מר יעקב דיין כדירקטור חיצוני החל מיום 1.3.2019, וזאת חלף מיכאל בר חיים אשר סיים את כהונתו בחברה כדירקטור בלתי תלוי ביום 28.2.2019.</p>
1.1.5.3	<p>הנפקה של אגרות חוב בדרך של הרחבת סדרה אגרות חוב (סדרה 4)</p> <p>ביום 21 בינואר 2019 השלימה החברה גיוס של 39,176,000 ע.ג. אגרות חוב (סדרה 4), בדרך של הרחבת סדרה, שתמורתן הוכרה על ידי הממונה כהון רובד 2, זאת על פי דוח הצעת מדף מיום 17 בינואר 2019. התמורה הכוללת (ברוטו) שקיבלה החברה בגין ההנפקה האמורה הינה 39,607 אלפי ש"ח. לפרטים נוספים - ראה באור 35(א) לדוחות הכספיים.</p>

1.2 תחומי פעילות החברה

נכון למועד הדוח, עיקר פעילותה של החברה הוא בשני תחומי פעילות, כדלקמן:

1.2.1	<p>תחום ביטוח כללי</p> <p>תחום זה מורכב משלושה תתי-תחומי פעילות עיקריים (ענפים):</p>
1.2.1.1	<p><u>ענף ביטוח רכב חובה</u> - פעילות החברה בענף זה כוללת מתן כיסוי ביטוחי מפני נזקי גוף בלבד, לפי דרישות פקודת רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970, אשר קובעת חובה על כל אדם המשתמש ברכב (או המתיר לאחר להשתמש בו) להחזיק בפוליסה בת תוקף המכסה את בעל הרכב ואת הנוהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק הפלתי"ד ומפני חבות שהם עשויים לחוב בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל שנפגעו על-ידי הרכב כתוצאה משימוש בו.</p> <p>בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010, מונהגת בענף ביטוח רכב חובה "פוליסה תקנית", אשר נוסחה הינו מחייב ועל מבטח מוטל איסור לשנותה. יחד עם זאת, מבטח רשאי להוסיף נספח הרחבות לגבי היקף הכיסוי הביטוחי.</p>
1.2.1.2	<p><u>ענף ביטוח רכב רכוש</u> - פעילות החברה בענף זה כוללת מתן כיסוי ביטוחי מפני נזקי רכוש לרכב המבוטח, כתוצאה מתאונה ו/או גניבה ו/או נזקי רכוש שהרכב המבוטח עלול לגרום לצד שלישי בתאונה.</p> <p>ביטוח רכב רכוש (CASCO) ידוע גם בכינויים "ביטוח מקיף" ו/או "ביטוח צד ג'", והינו בגדר ביטוח רשות (וולונטרי), היינו: השיקול האם לערוך ביטוח רכב רכוש נתון בידי בעל כלי הרכב והוא אינו מחויב לערכו על-פי הדין. עם זאת, לעתים מחויב בעל הרכב לערוך ביטוח מכוח הסדרים חוזיים, כגון: חוזי אשראי ומימון (ליסינג מימוני).</p> <p>בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו - 1986, מעוגנת בענף ביטוח רכב רכוש "פוליסה תקנית" לרכב שמשקלו עד 3.5 טון (לרבות רכב מסחרי ולמעט אופנוע), אשר נוסחה הינו מחייב וניתן רק להיטיב את תנאיה ולהוסיף עליהם הרחבות לגבי היקף הכיסוי, הסיכונים, הרכוש והחבויות המבוטחים. נכון ליום 31 בדצמבר 2018, כ-74% מכלי הרכב המבוטחים בחברה בביטוח רכב רכוש הינם רכבים פרטיים (לרבות רכב מסחרי עד 3.5 טון) ומבוטחים במסגרת הפוליסה התקנית. יתר כלי הרכב בביטוח רכב רכוש מבוטחים בחברה במסגרת פוליסה אחרת, אשר אינה כפופה לנוסח הפוליסה התקנית.</p>

1.2.1.3 ענף ביטוח כללי אחר - פעילות החברה בענף זה כוללת מגוון רחב של כיסויים ביטוחיים, הנחלקים לשני תתי-ענפים עיקריים:

(א) ביטוח רכוש, נסיעות לחו"ל ותאונות אישיות

ביטוחי רכוש מעניקים למבוטח כיסוי בגין נזק פיזי לרכושו וכוללים ביטוחי דירות, בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, הובלת מטענים וביטוח עבודות קבלניות.

כמו כן, תחת קטגוריה זו נכללים כיסויים ביטוחיים שאינם באופיים ביטוחי רכוש או חבויות, כגון: ביטוח תאונות אישיות ומחלות לזמן קצר (כיסוי בגין נזקי תאונה גופנית למבוטח על-ידי גורם חיצוני) וביטוח נסיעות לחו"ל.

(ב) ביטוח חבויות

ביטוחי חבויות מעניקים למבוטח כיסוי בגין חבותו כלפי צד שלישי וכוללים ביטוחי אחריות כלפי צד שלישי, אחריות מעסיקים, אחריות מקצועית ואחריות מוצר.

1.2.2 תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח בחברה כולל שתי תתי-פעילויות עיקריות: ביטוח סיכונים הקשורים לחייו של אדם וניהול חיסכון ארוך טווח.

פוליסת ביטוח חיים מבטיחה תשלום תגמולי ביטוח במקרה של מות המבוטח ו/או בעת הגיעו לגיל הקבוע בפוליסה ו/או במועד מוקדם יותר, בהתאם לתנאי הפוליסה; וכן הרחבות נוספות לכיסוי סיכונים נוספים לבחירת המבוטח ("ריידרים"), כגון: אובדן כושר עבודה, מחלה או נכות.

חלק מפוליסות ביטוח חיים מוכרות כ"קופת ביטוח" ובשל כך המבוטחים זכאים להטבות מס הניתנות לקופות גמל. פוליסת ביטוח חיים הינה אחד המכשירים העיקריים בתחום חיסכון ארוך הטווח, וזאת בנוסף לקרנות פנסיה וקופות גמל. בהתאם לנתוני משרד האוצר, נכון ליום 30 בספטמבר 2018, שווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך הינו כ-1,157 מיליארד ש"ח, כאשר מתוכם סך החיסכון המנוהל בפוליסות משתתפות ברווחים עומד על כ-321 מיליארד ש"ח.

כאמור, המבוטח יכול לבחור את התמהיל בין הכיסויים הביטוחיים ("ריסק") ובין הצבירה הכספית לגיל פרישה ("חיסכון"). בעקבות תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, החל מיום 1 בינואר 2008 לא ניתן לבחור בין סכום הוני לבין סכום קצבתי והחיסכון לגיל פרישה הינו חיסכון קצבתי בלבד.

הפוליסות בעלות מרכיב החיסכון נחלקות למספר סוגים מרכזיים, הנבדלים באופן השקעת הכספים על-ידי חברות הביטוח, סוגי הכיסויים ודמי הניהול או ההוצאות שגובות חברות הביטוח. לפרטים אודות המוצרים השונים בחברה בתחום זה ראה סעיף 2.2.1 להלן.

במהלך השנים האחרונות בוצעו רפורמות משמעותיות אשר השפיעו על התחרותיות, השקיפות והניידות בתחום החיסכון ארוך הטווח, וביניהן: ביטול מקדם הקצבה, אפשרויות ניווד בין מוצרים פנסיוניים שונים, רפורמת קרן ברירת המחדל, מחשבון דמי הניהול, חובת שימוש במסלקה פנסיונית, היעדר זיקה בין דמי ניהול שגובה הגוף המוסדי לבין עמלת הפצה המשולמת לסוכנים הפנסיוניים ועוד.

ענף ביטוח הבריאות בחברה נכלל בתחום ביטוח החיים וחיסכון ארוך הטווח, למעט ביטוחי נסיעות לחו"ל וביטוחי קולקטיבים לתקופה קצרה, אשר נכללים בתחום הביטוח הכללי (אלמנטרי), תחת ענף כללי אחר, וזאת בשל אופיים של ביטוחים אלו הנעשים לזמן קצר של עד שנה.

1.3 השקעות בהון החברה ועסקאות מהותיות במניותיה

למיטב ידיעת החברה, בשנים 2017-2018, ועד למועד פרסום הדוח, לא בוצעו השקעות בהון המניות של החברה ו/או עסקאות מהותיות במניות החברה מחוץ לבורסה על-ידי בעלי עניין בה.

1.4 חלוקת דיבידנדים

1.4.1 מועדי וסכומי דיבידנדים שחולקו בשנים 2017-2018 ועד למועד פרסום הדוח

מועד התשלום	דיבידנד למניה	סה"כ דיבידנד (באלפי ש"ח)
מאי 2017	0.098942 ש"ח	18,000
דצמבר 2017	0.038477 ש"ח	7,000
נובמבר 2018	0.219872 ש"ח	40,000

1.4.2 מדיניות חלוקת דיבידנד

בחודש נובמבר 2017 החליט דירקטוריון החברה לעדכן את מדיניות חלוקת הדיבידנד שאושרה על ידו ביום 31 באוגוסט 2016. במסגרת עדכון המדיניות כאמור, הוחלט כי החברה תוכל לחלק דיבידנד מיתרת רווחיה הראויים לחלוקה, כפי שעולה מדוחותיה הכספיים המאוחדים, הסקורים או המבוקרים, בשיעור אשר לגביו מתקיימים אחד משני התנאים המנויים להלן:

(א) עד למועד קבלת אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום חוזר סולבנסי, החברה תפעל לחלק דיבידנד אם מתקיימים לגביה התנאים המצטברים הבאים:

(1א) אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("יחס כושר פירעון"), בשיעור של לפחות 115% לפי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998;

(2א) אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פירעון לפחות בשיעורים שנקבעו לפי חוזר סולבנסי או לפי ההנחיות ליישום הנדבך הראשון במשטר כושר פירעון חדש, לפי העניין, כשהוא מחושב ללא הוראות מעבר, כמפורט להלן:

החל מהדוחות הכספיים ליום	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום
31.12.2024	31.12.2023	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
108%	107%	106%	104%	102%	101%

(ב) לאחר קבלת אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום הוראות חוזר סולבנסי - החברה תוכל לחלק דיבידנד, בהתאם לאמור בסעיף 1.4.2(א)(2א) לעיל בלבד. בהקשר זה יצוין, כי ביום 21 בנובמבר 2018 ניתן לחברה אישור הממונה כאמור (לפרטים נוספים - ראה להלן סעיף 4.5), ולכן החל ממועד זה ואילך חלוקת דיבידנד על ידי החברה כפופה לתנאי המתואר בסעיף 1.4.2(א)(2א) לעיל בלבד.

בעת קבלת החלטה בדבר חלוקת דיבידנד יתחשב דירקטוריון החברה בשיקולים עסקיים, לרבות תכנית ההשקעות של החברה; מצבה הפיננסי; עמידה בדרישות רגולטוריות ומגבלות המוטלות על החברה; ועניינים נוספים. חלוקת דיבידנד כאמור כפופה להוראות כל דין ובכלל זה להוראות חוק החברות ולמבחני החלוקה הקבועים בו (סעיף 302).

אין לראות במדיניות המפורטת לעיל התחייבות של החברה לבצע חלוקת דיבידנד כלשהי ודירקטוריון החברה רשאי להחליט גם כי לא יחולק דיבידנד כלל. כמו כן, דירקטוריון החברה רשאי לשנות מעת לעת, על פי שיקול דעתו הבלעדי, את מדיניות חלוקת הדיבידנד של החברה.

לפרטים אודות מגבלות והנחיות בנושא חלוקת דיבידנדים, ההון העצמי הנדרש וההון העצמי של החברה - ראה באור 14 (הון עצמי ודרישות הון) לדוחות הכספיים.

2. חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות**2.1 תחום ביטוח כללי**

תחום הביטוח הכללי בחברה נחלק לשלושה ענפים עיקריים: ענף רכב חובה; ענף רכב רכוש, הכולל ביטוח צד ג' ו/או ביטוח מקיף (המכסה גם נזקים הנגרמים לרכב המבוטח); וענף כללי אחר, הכולל ביטוחי רכוש, ביטוחים מפני תאונות אישיות ומחלות לתקופה קצרה וביטוחי חביות.

המאפיין את תחום הביטוח הכללי הוא שחוזי הביטוח ("הפוליסות") הינם קצרי מועד, היינו: לתקופות של עד שנה בדרך כלל ועיקר הכיסוי הביטוחי על-פי הפוליסות הוא בהתאם לשיעור הנזק שנגרם למבוטחים.

2.1.1 ענף ביטוח רכב חובה**2.1.1.1 מוצרים ושירותים****כללי**

ענף ביטוח רכב חובה כולל מוצר אחד בלבד, המעניק כיסוי ביטוחי מכוח פקודת ביטוח רכב מנועי, לבעל הרכב והנוהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק הפלת"ד ומפני חבות אחרת שהם עשויים לחוב בשל נזקי גוף שנגרמו על-ידי או עקב השימוש ברכב, לנהג הרכב, לנוסעים בו או להולכי רגל שנפגעו על-ידי הרכב כתוצאה מהשימוש בו.

הכיסוי הביטוחי בענף רכב חובה הינו בהתאם לחוק הפלת"ד, אשר קובע "אחריות מוחלטת" למבטח הרכב לפי ציוי הנפגעים בתאונת דרכים, ללא צורך בהוכחת האשם בתאונה.

(א) הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים

הסדר "רכב קל" (רכב פרטי או מסחרי שמשקלו הכולל המותר אינו עולה על 4 טון, למעט אוטובוס) ו"רכב כבד" (רכב שמשקלו הכולל המותר הוא יותר מ- 4 טון, למעט רכב מסחרי בעל היתר להסעת 7 נוסעים או יותר ולמעט אוטובוס) - בהתאם לצו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים) תשס"א-2001, בתאונת דרכים שבה מעורבים רכב כבד אחד או יותר ורכב קל אחד או יותר, ישלמו המבטחים של הרכב הכבד למבטחים של הרכב הקל, 50% מהפיצויים ששולמו לנפגעי הרכב הקל בגין נזקי הגוף.

הסדר אופנוע - בהתאם לתיקון מס' 20 לחוק הפלת"ד, בתאונת דרכים שבה מעורבים אופנוע אחד או יותר ורכב אחד או יותר שאינו אופנוע, ישלמו המבטחים של הרכב האחר למבטחים של האופנוע 75% מהפיצויים בגין נזקי הגוף שהמבטחים של האופנוע חייבים בתשלום עקב התאונה לרוכבי האופנוע (לא כולל פיצויים לנפגעים מחוץ לרכב).

הסדר חלוקה כאשר נפגע אדם מחוץ לכלי הרכב - בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק הפלת"ד, בתאונת דרכים בה היו מעורבים מספר כלי רכב ונפגע אדם מחוץ לכלי הרכב, יהיו המבטחים של הרכבים חייבים כלפי הנפגע - ביחד ולחוד (ובינם לבין עצמם יישאו בנטל החיוב בחלקים שווים) - בגין נזקי הגוף של האדם הנפגע מחוץ לכלי הרכב. לעניין זה, כלי רכב ייחשב כמעורב בתאונת הדרכים אם בעת התאונה היה מגע בינו לבין כלי הרכב האחר או בינו לבין הנפגע.

(ב) תעריפים דיפרנציאליים (משתנים ומותאמי סיכון) ופיקוח על התעריפים

בענף ביטוח רכב חובה פועל גוף שהוקם לפי תקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגר מידע), התשס"ד-2004, שהינו אחראי לניהול מאגר מידע ולהפקת דוחות אשר ישמשו, בין השאר, להערכת הסיכונים בענף ביטוח רכב חובה ולקביעת עלות הסיכון הטהור אשר על בסיסו נקבע תעריף הביטוח, המכונה "התעריף הבסיסי" אשר ממנו נגזרים תעריפי ביטוח החובה. המאגר, המרכז מידעים מכל חברות הביטוח, משמש לצורך זיהוי חשד למקרי הונאות ביטוח בתביעות רכב חובה וכן למניעת הונאות ביטוח בתהליך החיתום. הפרמטרים לקביעת התעריף הדיפרנציאלי כוללים, בין היתר: נפח מנוע; מין הנהג; גיל הנהג הצעיר ביותר; ותק רישיון נהיגה; מספר תביעות קודמות; מספר פסילות רישיון; אמצעי מיגון המותקנים ברכב והמצאותן של טכנולוגיות בטיחות.

הפרמטרים לקביעת התעריפים כאמור מוסדרים, בין היתר, בהוראות חלק 2 בשער 6 הוראות לביטוח כללי בקודקס, אשר קובעות גם את התעריפים המרביים שרשאי מבטח לגבות ואופן אישורם על ידי המפקח על הביטוח ("תעריף דיפרנציאלי").

תעריפי ביטוח רכב חובה בחברה תואמים את הוראות הקודקס ומשקפים פרופיל סיכון ההולם את ההוראות כאמור, אך יחד עם זאת הפיקוח מתמיד בנקיטת מדיניות של קביעת תעריפי ביטוח החובה, תחת מסגרת המכונה על ידו "תעריף הולם", אשר נגזרת מהתעריף שנקבע לביטוח השיורי. באופן זה, מגביל הפיקוח את החברה בחלק מהמקרים, לשווק ביטוח חובה בתעריפים שהחברה מוצאת לנכון, ובכך מעלה את רמת הסיכון של החברה לקביעת פרמיות בחסר. בהתאמה, מסגרת זו של "תעריף הולם" מגבילה את תעריפי הפול, מה שמגדיל את ההפסד המועבר ממנו לחברות המסחריות.

(ג) ביטוח שיורי ("הפול" - המאגר הישראלי לביטוח רכב)

הפול הינו תאגיד הפועל כחברת ביטוח, המבטח משתמשים ברכב מנועי שלא השיגו כיסוי ביטוחי באופן ישיר אצל חברות הביטוח המסחריות. מטרת הביטוח השיורי הינה לספק ביטוח חובה, לבעלי רכב מנועי ברמת סיכון חריגה שחברות הביטוח אינן מעוניינות לבטחם. בעבר, התעריף המירבי שחברת ביטוח היתה רשאית לגבות ממבוטח בגין ביטוח רכב חובה, לא יכול היה לעלות על 90% מתעריף הנטו של המאגר הישראלי לביטוח רכב ("הפול") לאותו מבטח. במסגרת רפורמת ביטוח רכב חובה, החל מחודש מרץ 2016 התעדכנו תעריפי הפול לרכבים פרטיים ומסחריים בהתאם למשתנים ומקדמים שונים (בניגוד למצב הקודם, שבו היה תעריף אחיד, לפי סוג הרכב). בחלק מהמשתנים כאמור תעריף הפול נמוך יותר מתעריף חברות הביטוח באותו מועד, ולכן משמעות הרפורמה היא שהפול למעשה מהווה מתחרה נוסף לתחום פעילות זה.

כל חברות הביטוח הפועלות בתחום ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול" ונושאות בהפסדי באופן יחסי, על פי חלקן בשוק בשנה הקודמת.

חלקה של החברה בביטוח השיורי לשנת 2018 עמד על כ-6.92%, ובשנת 2017 על כ-6.15%.

(ד) קרנית

הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים ("קרנית") הינה תאגיד שהוקם על-פי חוק הפלת"ד ותפקידו לפצות נפגע הזכאי לפיצויים מכוח חוק זה, אך אין בידו לתבוע פיצויים מאת חברת הביטוח, בשל קרות אחד מהמקרים הבאים: הנהג האחראי לתאונה אינו ידוע; אין לנהג ביטוח רכב חובה או שהביטוח אינו מכסה את מלוא החבות; מבטח כלי הרכב נמצא בפירוק או שמונה לו מנהל מורשה.

נכון למועד הדוח ובהתאם להוראות צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן)(תיקון), התשי"ג-2003, חברות הביטוח מעבירות לקרנית 1% מפרמיות הנטו בגין פוליסות רכב חובה. בנוסף, בהתאם להוראות צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון עלות אספקת שירותים), התשי"ע-2009, מעבירות חברות הביטוח לקופות החולים באמצעות קרנית אחוז השתתפות בסך של 9.4% מסך כל התשלומים הנגבים ממבוטח בענף רכב חובה, בגין העברת האחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים על ידי קופות החולים לנפגעי תאונות דרכים.

(ה) תביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי

בהתאם לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 ("חוק ביטוח לאומי"), במקרה בו שילם המוסד לביטוח לאומי ("המל"ל") לזכאי לגמלה, בעילה שניתן לחייב בה גם צד שלישי לשלם פיצויים לאותו זכאי לפי פקודת הניקין [נוסח חדש] או לפי חוק הפלת"ד, רשאי המל"ל לתבוע מאותו צד שלישי פיצוי על הגמלה ששילם או על הגמלה שהוא עתיד לשלם. בהתאם, הצד השלישי רשאי לנכות מהפיצוי לזכאי את הגמלאות המשולמות לו או שעתידות להיות משולמות לו מאת המל"ל.

בהתאם להוראות חוק ביטוח לאומי, על חברת ביטוח מוטלת חובה לדווח למל"ל על כל תביעה בה ניכתה או הייתה רשאית לנכות תגמולי מל"ל מכל סוג, בין לפי הסכם פשרה ובין לפי פסק דין, אשר המל"ל רשאי לתבוע ממנה. החוק כאמור קובע כי הדיווח ישלח למל"ל בתוך שישים ימים מיום כריתת הסכם הפשרה או מיום פסק הדין או מיום ביצוע הניכוי - לפי המוקדם מבניהם. אי דיווח מצד חברת הביטוח יכול להביא להארכת תקופת ההתיישנות וזכות התביעה של המל"ל, כך שתקופת ההתיישנות תחל ביום קבלת הדיווח או ביום בו נודע למל"ל על ההליכים בין הנפגע לחברה - לפי המוקדם, והיא עלולה להגיע עד חמש עשרה שנים מיום אירוע התאונה.

בחודש אוגוסט 2015 התקשרה החברה בהסכם עם המל"ל, המסדיר, בין היתר, את זכות השיפוי של המל"ל כלפי החברה; את שיעורי השיפוי הנדרשים על ידי המל"ל; את דינן של דרישות תלויות ועומדות; ואת דינן של דרישות עתידיות של המל"ל. אומדני התביעות הפרטניות מוערכות על פי דרישות הסכם זה.

בהקשר זה יצוין, כי בחודש ינואר 2018 פורסמה החלטת ממשלה בדבר שינוי מנגנון ההתחשבות בין המל"ל לבין חברות הביטוח ("הסדר השיבוב החדש"), אשר אושרה על ידי הכנסת ביום 22 במרץ 2018 במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 2019), התשע"ח-2018. מטרת השינוי היא, בין היתר, הגברת יעילות הסדרי ההתחשבות הקיימים בין המל"ל לחברות הביטוח בכל הנוגע לתשלום פיצויים לפי חוק הפלתי"ד, תוך צמצום ההתדיינות המשפטיות בין הצדדים. במסגרת השינוי הוחלט לתקן את ההסדר הקבוע בסעיף 328(א) לחוק הביטוח הלאומי, בדבר התחשבות הנערכת בין המל"ל לבין חברות הביטוח בגין תשלום פיצויים על הגמלה ששילם או שעתידי לשלם המל"ל לנפגעי תאונות דרכים לפי חוק הפלתי"ד כך שייקבע כי חברות הביטוח יעבירו סכום שנתי קבוע לצורך כיסוי חבותן.

נכון למועד הדוח, טרם התקבלה החלטה לגבי גובה שיעור השיפוי החדש שייקבע בתקנות בהמשך ואופן ההתחשבות של הביטוח הלאומי מול חברות הביטוח. כן הוחלט שההסדר כאמור יחול על תביעות החל מיום 1 בינואר 2014 ואילך; ואילו תביעות שבמקרה הביטוח בהן אירע טרם מועד זה יתנהלו על פי ההסכם מחודש אוגוסט 2015 (המפורט לעיל). להערכת החברה, יתכנו עלויות נוספות אשר לא נלקחו בחשבון במסגרת תעריף הפרמיה כפי שנקבעה במועד מכירת הפוליסה בעבר, בשל השיפוי הרטרואקטיבי. יחד עם זאת, במידה ושיעור ההעברה שיקבע מתעריף הפרמיה יהיה בהלימה לעלויות בפועל של החברה בהתחשבות מול הביטוח הלאומי, יהיה במעבר לשיטת התחשבות כזו משום ייעול כולל של ההליך ויצירת וודאות ויציבות בניהול התביעות מבלי לפגוע במבוטחים.

(ו) המלצות ועדת וינוגרד וכניסתו לתוקף של התיקון לתקנות ההיוון

בחודש יוני 2014 מונתה ועדה ברשות השופט בדימוס אליהו וינוגרד. הוועדה בחנה את גובה שיעור ריבית ההיוון שבה משתמש המל"ל בבואו לחשב את סך כל קצבאות הנכות שהוא משלם לזכאים במקרה של תביעה, לצורך גבייתן בסכום אחד מאת חברות הביטוח או לצורך היוון לפי בקשת הנפגע. הוועדה המליצה, בין היתר, על שינוי גובה ריבית היוון משיעור ריבית של 3%, שהייתה נהוגה ב-30 השנים האחרונות בעת היוון תקבולי המל"ל, לשיעור ריבית של 2%, וזאת על רקע ירידת הריבית בשנים האחרונות וכן על רקע עדכון התשלומים לפי תוחלת החיים הנוכחית, הגבוהה יותר.

בהמשך להמלצות ועדת וינוגרד ביום 1 באוקטובר 2017 ("מועד התחילה") נכנס לתוקף התיקון לתקנות ההיוון הביטוח הלאומי (היוון), תשל"ח-1978, אשר אימץ את המלצות ועדת וינוגרד, כך שהוראות התיקון כאמור חלות על חישוב ערך מהוון הנעשה ממועד התחילה ואילך.

בחודש ינואר 2019 פורסמו להערות הציבור המלצות הוועדה הבינמשרדית לבחינת ריבית ההיוון של הפיצויים בשל נזקי גוף, שמונתה על ידי שרת המשפטים ושר האוצר, במסגרתן הומלץ להפחית מהפיצוי סכום המבטא את הרווח שהניזוק עשוי להפיק מכספי הפיצויים לאורך שנים (בהינתן שבתי המשפט נוהגים בדרך כלל לפסוק פיצויים כתשלום חד פעמי).

העקרון שעמד לעיני הוועדה היה השבת מצבו של הניזוק לקדמותו, כך שיינתן פיצוי על פי הנזק שנגרם בפועל, לא יותר ולא פחות.

נכון למועד פרסום דוח זה, דחה בית המשפט העליון דיון שהיה אמור להתקיים בינואר 2019 בתביעה של הפול, וזאת עד לפרסום דוח סופי של הוועדה. בהתאם לכך, ביצעה החברה הפרשה בגין חשיפה זו בהתאם לאשתקד. לפרטים נוספים - ראה באור 32(ד)(2)(3)(ב)(5) לדוחות הכספיים.

(ז) עתודות

התביעות בענף ביטוח רכב חובה מאופיינות ב"זנב ארוך", היינו: לעיתים חולף זמן ממועד התרחשות התאונה ועד למועד תשלום התביעה. לאור כך, להכנסות ו/או להפסדים מהשקעות השפעה משמעותית על הרווחיות הכוללת בתחום זה.

על-פי הוראות הדין מבטח נדרש לשמור עתודות ביטוח בהתאם לנוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי. הנוהג המיטבי כאמור מפרט, בין היתר, את מרווח הסיכון שיש להעמיס על העתודות Best estimate; את אופן קיבוץ ענפי הביטוח; וקובע כי יש לקחת בחשבון את גובה העתודה בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום המאזן ובגין סיכונים לאחר יום המאזן.

שווקים עיקריים מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע

ענף ביטוח רכב חובה מאופיין בתחרות חזקה, שכן מדובר במוצר אחיד (פוליסה תקנית); מרבית חברות הביטוח בישראל פועלות בענף זה; וכתוצאה מהאמור קיימת תחרות מחירים משמעותית, המאופיינת גם בשקיפות מחירים לצרכן באמצעות האפשרות לערוך השוואת תעריפים באתר האינטרנט של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון. התחרות בענף ביטוח חובה מושפעת, בין היתר, גם מהגידול ההולך וגובר במספר כלי הרכב בישראל.

בהתאם לנתוני משרד האוצר, חל בשוק ענף ביטוח רכב חובה גידול של כ- 5% בהיקף דמי ביטוח ברוטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בהתאם לנתוני משרד האוצר, בענף רכב חובה, ישנו רווח כולל של 122 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018, לעומת רווח כולל של 141 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2017. בשנת 2017 היה רווח כולל של 192.7 מיליון ש"ח, לעומת שנת 2016 בה הסתכם ההפסד הכולל בענף בכ- 141.7 מיליון ש"ח. התוצאות הנ"ל הושפעו באופן מובהק מהשוני ברווחי ההשקעות במהלך אותן שנים, אשר נבע מהתנודות בשוק ההון ומיישום המלצות ועדת וינוגרד במהלך שנת 2016 כמפורט בסעיף 2.1.1.10 לעיל.

שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים

במהלך שנת 2018 החברה השיקה מסלול דיגטלי חדש (GO), ובו היא משווקת פוליסות רכב חובה ורכב רכוש. המסלול החדש מאופיין בממשק דיגטלי חדשני (באפליקציה ובמחשב) המקיף את הלקוח ב- 360 מעלות, כאשר הוא נותן לו פתרון מלא במקרה של תאונה או תקלה (ניתן לדווח און-ליין על האירוע, להזמין שירותי גרירה, רכב חלופי, מוסך ושמאות - והכל תחת קורת גג אחת), בעוד הלקוח ממשיך בשגרת חייו. גם הליך ההפקה של הפוליסה מתבצע במהירות על ידי הלקוח ובאופן דיגיטלי. במהלך שנת 2019 החברה מתעתדת להמשיך ולשמור על האסטרטגיה בה נקטה בשנת 2018 על מנת לשמר את חלקה בשוק, תוך שיפור הרווחיות.

מוצרים חדשים

כאמור לעיל, תנאי הכיסוי הביטוחי בענף זה הינם בהתאם לפוליסה התקנית ועל כן בענף זה קיים מוצר אחד בלבד.

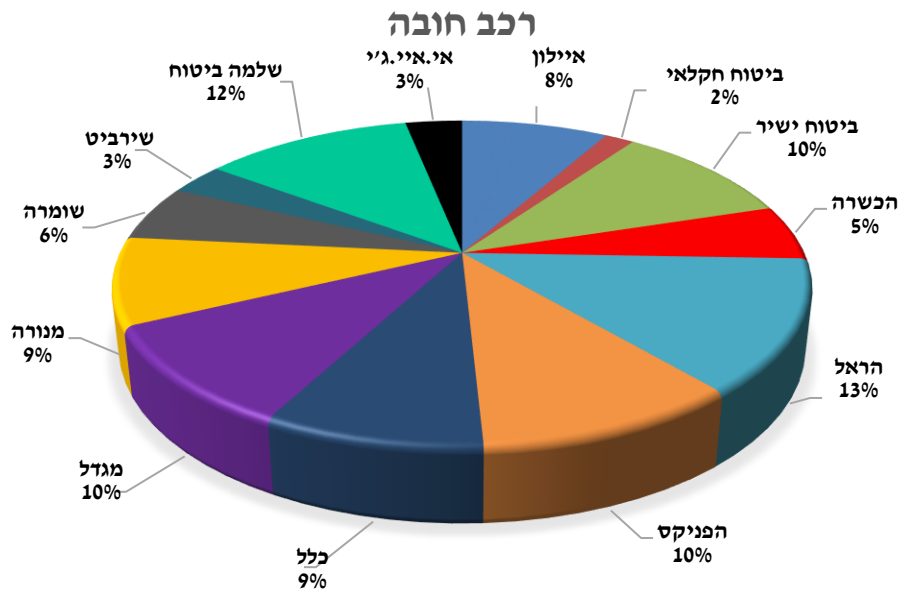

תחרות 2.1.1.2

פירוט תנאי התחרות ונתח שוק

מרבית חברות הביטוח בישראל פעילות בענף ביטוח רכב חובה, אשר מאופיין בתחרות עזה. חלקה של החברה בענף פעילות זה מגיע ל- 5.42% (על פי נתונים כספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי של שנת 2018), למול נתח שוק של 6.67% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן תיאור חלוקת נתחי שוק ביטוח רכב חובה, בהתאם לדוחות הכספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי לשנת 2018:

בענף ביטוח רכב חובה כמעט ואין משמעות לגודל החברה והתחרות על המחיר הינה כמעט מוחלטת. מבוטח יכול לקבל מידע על גובה הפרמיה בביטוח חובה על-ידי כניסה לאתר האינטרנט של המפקח על הביטוח והקלדת נתוני הרכב והנהגים בו.

ענף רכב חובה מאופיין בנאמנות לקוחות נמוכה ורגישות גבוהה למחיר ומכאן שחלקה של החברה בשוק יכול להשתנות בהתאם לשינוי בתעריפי חברות הביטוח האחרות, אשר מביא לתנועה של לקוחות, לפי מחיר נוכחי. היות והכיסוי הביטוחי בענף ביטוח חובה הינו אחיד (פוליסה תקנית), אזי התחרות בין חברות הביטוח מתמקדת בעיקר בתעריף ובאיכות השירות.

בעבר, מבוטחים רכשו בדרך כלל ביטוח רכב מקיף וביטוח רכב חובה, באותה חברת ביטוח. כיום, עם התגברות התחרות בענף רכב חובה, מתרבים המקרים בהם בוחרים המבוטחים לרכוש ביטוח רכב חובה בחברת ביטוח אחת וביטוח רכב רכוש בחברת ביטוח אחרת.

בנוסף, החל משנת 2015 מפרסם המפקח על הביטוח, אחת לשנה, מדד שירות למוצרי הביטוח המרכזיים בישראל ("מדד השירות"). מדד השירות מציג את המוצרים המרכזיים בפעילות חברות הביטוח על בסיס השוואה בין ארבעה נדבכים: (1) תשלום תביעות - אחוז התביעות שאושרו ושולמו ומהירות הטיפול בהן; (2) טיפול בפניות - מידת שביעות הרצון של לקוחות מטיפול החברה בפניות שלהם אליה; (3) תלונות ציבור - שקלול התלונות שהוגשו ונבדקו ברשות שוק ההון; (4) זמן מענה טלפוני - שיעור השיחות שנענו תוך 3 דקות. מטרת פרסום המדד הינה לאפשר למבוטחים להשוות בין רמת השירות של חברות הביטוח בנוגע למוצרי ביטוח שונים והוא משמש כלי להגברת השקיפות וקידום התחרות בשוק הביטוח.

להערכת החברה, פרסום המדד בתדירות שנתית עשוי להגביר את התחרות בשוק הביטוח, ובכלל זה, בענף ביטוח רכב חובה, והחברה פועלת למצב את עצמה כאחת מחברות הביטוח המובילות בשוק הביטוח במתן שירות ללקוחותיה בענף זה ומשקיעה משאבים רבים לשיפור תודעת השירות לטובת לקוחות החברה.

תיאור התמודדות החברה עם תחרות

שיטות ההתמודדות של החברה עם התחרות הינן:

1. מעקב מתמיד אחר תעריפי חברות מתחרות;
2. שיפור החיתום והחישובים האקטואריים (על-פי תוצאות, תוך בדיקה מתמדת של פרמטרים מוכרים: נפח מנוע; גיל נהג; ותק נהיגה; מערכות בטיחות הקיימות ברכב; היסטוריית תביעות של המבוטח; וכיוצא באלה);
3. נקיטת פעולות שוטפות לשיפור מתן השירות שניתן למבוטחים;
4. פיתוח אמצעים דיגטליים לרכישת פוליסות ביטוח וקבלת שירות במקרה של תאונה ו/או תקלה, בקלות, בנגישות מירבית ובכל זמן נתון;
5. פילוח נכון של לקוחות פוטנציאליים ושימוש בתעריף דיפרנציאלי, המסייע להתמקד בסוגי מבוטחים בעלי רמת סיכון נמוכה, לצורך הגדלת רווחיות הפעילות בענף.
6. מבצעי שיווק ומכירה;
7. החברה פועלת במסגרת האמצעים המותרים בדין על מנת לחזק את נאמנות הסוכנים כלפיה, במקרים בהם הפרש המחירים בין תעריפי החברה לתעריפי החברות האחרות אינו מהותי.

לקוחות 2.1.1.3

במהלך תקופת הדוח תמהיל הלקוחות של החברה בענף רכב חובה מורכב ממבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים. שאר המבוטחים בענף זה הינם ציי משאיות, ציי אוטובוסים מוניות ואחרים. בחודש ינואר 2018 הסתיימה התקשרות החברה עם אלבר בקשר לתיק ביטוח החובה של רכבי אלבר, שהיווה כ- 3% מהמבוטחים בענף זה במהלך שנת 2017 (לפרטים נוספים - ראה באור 33(יא) לדוחות הכספיים).

התפלגות פרמיות ברוטו מלקוחות*

2016	2017	2018	
15.1%	6.7%	7%	קולקטיבים ומפעלים גדולים**
84.9%	93.3%	93%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
100%	100%	100%	סה"כ

* הנתונים הנקובים מתבססים על מועדי תחילת הביטוח.
** קבוצת רכבים או מבוטחים המונה לפחות 1,000 כלי רכב או לחילופין מהווה לפחות 1% מהפרמיות בתחום זה.

תלות בלקוחות

בתקופת הדיווח, אין לחברה לקוח אחד אשר היקף הפרמיות שהתקבל ממנו עלה על 10% מסך כל הכנסות החברה במאוחד.

ותק והתמדת לקוחות ושיעורי חידושים

בשנים 2018, 2017 ו-2016, שיעור החידושים בענף ביטוח רכב חובה עמד על כ- 60.83%, 59.15% ו-63.83% בהתאמה, במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה הקודמת.

להלן פרטים אודות ותק לקוחות בענף ביטוח רכב חובה במונחי מחזור הפרמיות לשנת 2018, באחוזים:

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שנה שלישית ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	34.8%	22.2%	14.4%	28.6%	100%

להלן נתונים בדבר מחזור פרמיות בתקופת הדוח, לפי מספר שנות ותק:

שיעור מסך ההכנסות	פרמיות באלפי ש"ח	מספר שנות ותק
34.8%	95,454	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
22.2%	60,825	שנת ביטוח שניה (שנת ותק אחת)
14.4%	39,303	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
28.6%	78,318	שנת ביטוח רביעית ואילך (למעלה מ- 3 שנות ותק)
100%	273,905	סך הכל פרמיות בשנת 2018

שיעור הלקוחות המבוטחים גם בביטוח רכב חובה וגם בביטוח רכב רכוש, מהווים במונחי פוליסות בשנים 2018, 2017 ו-2016 כ-79.5%, כ-68.8% וכ-59.3% מסך הפוליסות של ענף הפעילות בשנים הרלוונטיות.

2.1.2 ענף ביטוח רכב רכוש

2.1.2.1 מוצרים ושירותים

כללי

ענף ביטוח רכב רכוש מעניק כיסוי ביטוחי לנזקי רכוש שיגרום כלי הרכב המבוטח לצד שלישי ו/או לנזקי רכוש כללי הרכב המבוטח. תנאי הפוליסה התקנית כוללים, בין היתר, כיסוי למקרה גניבה, אש, תאונה, מעשה זדון, נזקי טבע, נזקי רכוש שנגרמו לצד ג' ועוד.

בחברה ניתן לרכוש פוליסות ביטוח רכב רכוש הכוללות: כיסוי מקיף מלא (כיסוי לנזק עצמי ולנזקים שנגרמו לצד ג'); כיסוי מקיף ללא נזק עצמי (כיסוי לנזקי רכוש שנגרמו לצד ג' בלבד); וכיסוי מקיף ללא כיסוי לנזק עצמי במקרה תאונה וללא כיסוי למקרה גניבה. בנוסף, החברה מאפשרת את הרחבת הפוליסות ברכישת כיסויים נלווים, כגון: כיסוי לסיכונים רעידת אדמה, מהומות ושביטות. בנוסף, החברה משווקת במסגרת ביטוח זה גם שירותים נלווים, כגון: שירותי גרירה; רכב חלופי למקרה תאונה או גניבה; ותיקון שבר שמשות.

ביטוח רכב רכוש מתחלק לשני תתי-ענפים, לפי סוג הרכב: (1) פוליסות לביטוח רכב פרטי ומסחרי (שמשקלו עד 3.5 טון) - בהתאם לפוליסה התקנית שנקבעה בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו - 1986. המבטח אינו רשאי לסטות מתנאי הפוליסה התקנית, אלא לטובת המבוטח או במקרה שמדובר בצי רכב; (2) פוליסות עבור כלי רכב אחרים (מעל 3.5 טון) - תנאי הכיסוי הביטוחי אינו כפוף לפוליסה התקנית והוא נקבע על-ידי חברת הביטוח (בכפוף לאישור המפקח).

תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (משתנה ומותאם סיכון)

התעריף לביטוח רכב רכוש הינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (משתנה ומותאם סיכון), הכפוף לאישור המפקח על הביטוח. תעריף כאמור נקבע על בסיס מספר פרמטרים הכוללים, בין היתר: דגם הרכב; נפח מנוע; שנת ייצור; מייגונים המותקנים ברכב; כמות נהגים ברכב; מין וגיל הנהגים; ניסיון תביעות וכיוצ"ב, וזאת מתוך הנחה כי פרמטרים אלה מהותיים בהערכת הסיכון ובהתאם לכך בקביעת הפרמיה, וכן כי פילוח באמצעות פרמטרים אלה מסייע להתמקד בסוגי מבוטחים בעלי רמת סיכון נמוכה ולהגדיל את רווחיות הפעילות בענף.

בענף הרכב הכבד, שיטת קביעת התעריף הינה בקביעת מיון (אחוז) משווי הרכב.

היחידה למלחמה בגניבות רכב של משטרת ישראל

היחידה המשטרתית למניעת גניבות רכב ("איתג"ר") נועדה להגביר את המלחמה בגניבות הרכב. 40% מפעילות היחידה ממומנת על-ידי גורמים חיצוניים, הכוללים את איגוד חברות הביטוח וחברות ההשכרה והליסינג ו-60% מפעילות היחידה ממומנת על-ידי המדינה.

שווקים עיקריים ומגמות ושינויים בביקוש בהיצע

מרבית חברות הביטוח בישראל פועלות בענף זה, המאופיין בתחרות חזקה, שכן מדובר במוצר אחיד (פוליסה תקנית), בתחרות מחירים משמעותית ובסקיפות מחירים לצרכן באמצעות האפשרות לערוך השוואת תעריפים באמצעות אתרי אינטרנט מסחריים שונים המציעים שירות זה בחינם. התחרות בענף ביטוח רכב רכוש מושפעת, בין היתר, גם מהגידול ההולך וגובר במספר כלי הרכב בישראל.

בהתאם לנתוני משרד האוצר, חל בשוק ענף ביטוח רכב רכוש גידול של כ- 7.5% בהיקף דמי ביטוח ברוטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 לעומת התקופה המקבילה אשתקד. כמו כן, בהתאם לנתוני משרד האוצר, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018, הסתכם הרווח הכולל בשוק ענף ביטוח רכב רכוש בכ- 737 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח כולל של כ- 461 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בשנת 2017 הסתכם הרווח הכולל בכ- 620 מיליוני ש"ח, בהשוואה לשנת 2016 בה עמד ההפסד הכולל על כ- 119 מיליוני ש"ח. בשנת 2016 נרשמה הרעה בתוצאות החיתומית בענף ביטוח רכב רכוש, בעקבות גידול בשכירות מקרי האובדן הגמור וגידול בעלויות התיקונים של הרכבים. לעומת זאת, במהלך שנת 2017 ובמהלך תקופת הדוח חל שיפור בתוצאות הענף וזאת הודות לירידה בשכירות התביעות ועדכוני תעריפי הפרמיות.

שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים

החברה צופה כי במהלך שנת 2019 תמשיך להחזיק בנתח השוק אותו השיגה במהלך תקופת הדוח, וזאת, בין היתר, באמצעות המסלול הדיגיטלי GO, בו היא משוקת פוליסות רכב חובה ורכב רכוש.

מוצרים חדשים

במהלך תקופת הדוח השיקה החברה את מסלול ה-GO בענף זה. בנוסף להשקת המסלול הדיגיטלי, החברה השיקה גם הרחבה חדשה של פנסים ומראות.

תחרות

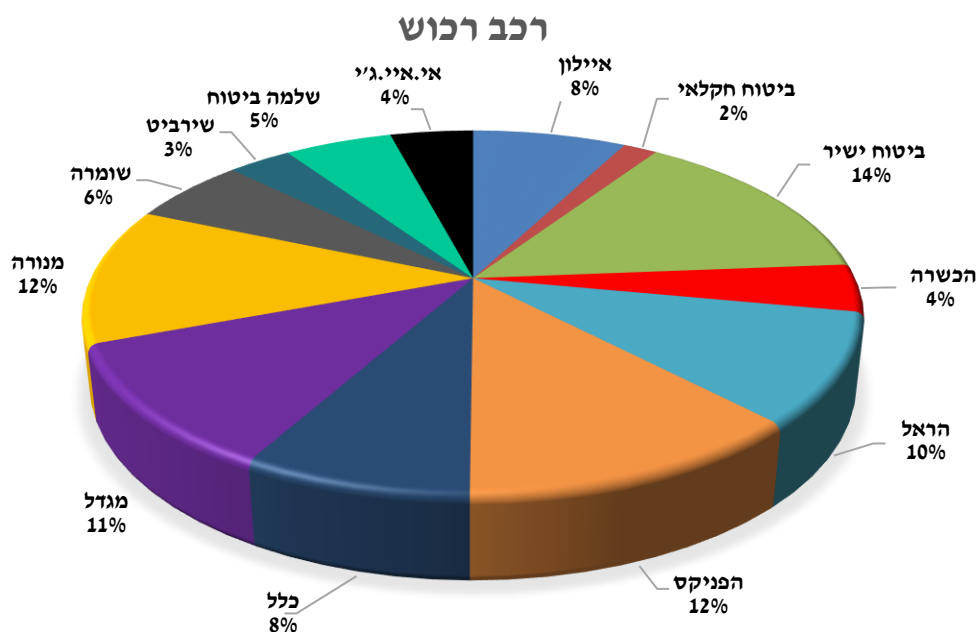
2.1.2.2

פירוט נתאי התחרות ונתח שוק

מרבית חברות הביטוח בישראל פעילות בענף ביטוח רכב רכוש, אשר מאופיין בתחרות עזה. הסיבות לתחרות החזקה בענף זה נעוצות, בין היתר, בהיעדר שוני בכיסוי הביטוחי בין החברות השונות בשל הפוליסה התקנית; בפעילותן של חברות ביטוח ישירות; בהוזלת תעריפים על-ידי החברות השונות; ובמתן הנחות מיוחדות.

חלקה של החברה בענף פעילות זה מגיע ל- 4.2% (על-פי נתונים כספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי של שנת 2018), למול נתח שוק של 4.42% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן תיאור חלוקת נתחי שוק ביטוח רכב רכוש, בהתאם לדוחות הכספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי לשנת 2018:

כאמור לעיל, החל משנת 2015 מפרסם המפקח על הביטוח מדד שירות המאפשר למבוטחים להשוות בין רמת השירות של חברות הביטוח בנוגע למוצרי ביטוח שונים, וביניהם ביטוח רכב רכוש. המדד מהווה כלי להגברת השקיפות וקידום התחרות בשוק הביטוח. להערכת החברה, המשך פרסום המדד בתדירות שנתית עשוי להגביר את התחרות בענף ביטוח רכב רכוש.

תיאור התמודדות החברה עם התחרות

להלן תפורטנה דרכי ההתמודדות של החברה עם התחרות בענף ביטוח רכב רכוש:

1. שמירה תמידית על תעריפי ביטוח תחרותיים;
2. שיפור טיב השירות המוענק למבוטח, בדגש על פיתוח כלים דיגיטליים והנגשת המוצר והשירותים;
3. מבצעי שיווק ומכירה בקרב סוכני הביטוח;
4. פילוח נכון של אוכלוסיית הנהגים ותמחור הפוליסות המוצעות להם, תוך התמקדות במבוטחים בעלי סיכון נמוך ומשיכתם באמצעות תעריפים אטרקטיביים;
5. טיוב מתמיד של התיק, במטרה להביא לעלייה ברווחיות;
6. שימור פוליסות קיימות (חידושים), מתוך הבנה שהכרות החברה עם מבוטחים אלו משפרת את יכולת החיתום בגינם;
7. שיפור הממשקים מול סוכני החברה.

לקוחות 2.1.2.3

תמהיל לקוחות החברה בענף ביטוח רכב רכוש מורכב מלקוחות פרטיים, לקוחות עסקיים, קולקטיביים וציי רכב.

התפלגות פרמיות ברוטו מלקוחות*

2016	2017	2018	
1.6%	2%	2.1%	קולקטיבים ומפעלים גדולים**
98.4%	98%	97.9%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
100%	100%	100%	סה"כ

* הנתונים הנקובים מתבססים על מועדי תחילת הביטוח.
** קבוצת רכבים או מבוטחים המונה לפחות 1,000 כלי רכב או לחילופין מהווה לפחות 1% מהפרמיות בתחום זה.

תלות בלקוחות

לחברה אין תלות בלקוח בודד בענף ביטוח רכב רכוש, שכן לא קיים לקוח שהכנסות החברה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסותיה.

ותק והתמדת לקוחות ושיעורי חידושים

בשנים 2018, 2017 ו-2016, שיעור החידושים בענף ביטוח רכב רכוש עמד על כ-70.8%, כ-72.5% וכ-72.3%, בהתאמה, במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה הקודמת.

להלן פרטים אודות ותק לקוחות בענף ביטוח רכב רכוש במונחי מחזור הפרמיות לשנת 2018, באחוזים:

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שנה שלישית ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	39.4%	22.3%	11.9%	26.5%	100%

להלן נתונים בדבר מחזור פרמיות בתקופת הדוח, לפי מספר שנות ותק:

שיעור מסך ההכנסות	פרמיות באלפי ש"ח	מספר שנות ותק
39.4%	152,333	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
22.3%	86,219	שנת ביטוח שניה (שנת ותק אחת)
11.9%	46,036	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
26.5%	102,436	שנת ביטוח רביעית ואילך (למעלה מ- 3 שנות ותק)
100%	387,026	סך הכל פרמיות בשנת 2018

שיעור הלקוחות המבוטחים גם בביטוח רכב רכוש וגם בביטוח רכב חובה, מהווים במונחי פוליסות בשנים 2018, 2017 ו-2016, כ-80.3%, כ-79.5% וכ-83.9%, בהתאמה מסך הפוליסות של ענף הפעילות בשנים הרלוונטיות.

2.1.3 ענף ביטוח כללי אחר

2.1.3.1 מוצרים ושירותים

כללי

פעילות החברה בענף ביטוח כללי אחרת נחלקת לשני תתי-ענפים עיקריים:

(א) **ביטוח רכוש, נסיעות לחו"ל ותאונות אישיות** - ביטוחי רכוש כגון: ביטוח דירה; ביטוח בתי עסק; ביטוחים הנדסיים; ביטוח הובלת מטענים; וביטוח עבודות קבלניות. סיכונים עיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכוני אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים כיסוי לנזקים ישירים (קרי, נזקים שנגרמו ישירות לרכוש) וכיסוי לנזקים עקיפים (קרי, נזקים תוצאתיים, כגון: אובדן רווחים, קלקול סחורות וכו'). על-פי רוב, תקופת הביטוח בתת ענף זה הינה לשנה ותביעות בגין הפוליסות מתבררות בסמוך לקרות מקרה הביטוח, לכן תת-ענף זה נחשב כבעל "זנב תביעות קצר".

בנוסף, תחת קטגוריה זו נכללים כיסויים ביטוחיים שאינם באופיים ביטוחי רכוש או חבויות, כגון: ביטוח תאונות אישיות ומחלות לזמן קצר וביטוח נסיעות לחו"ל.

(ב) **ביטוח חבויות** - ביטוחים כגון: ביטוח אחריות כלפי צד שלישי; ביטוח אחריות מעסיקים; ביטוח אחריות מקצועית; וביטוח אחריות המוצר. ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו של מבוטח על פי דין בגין נזק לצד שלישי כלשהו. הפוליסות בביטוחי חבויות מונפקות בדרך כלל לפרק זמן של שנה (למעט פוליסות עבודות קבלניות שתקופת הביטוח בהן כתקופת הפרויקט). התביעות בתת-ענף ביטוח חבויות מאופיינות ב"זנב ארוך", היינו: קצב התנהלות התביעות ארוך יותר ועשוי להמשך מספר שנים, וזאת בשל מספר סיבות: הנזק המכוסה בפוליסה נגרם לצד שלישי שאינו המבוטח בפוליסה; פרק הזמן שבין מועד התגבשות החבות והנזק לבין מועד הגשת התביעה; מורכבות הבירור העובדתי והמשפטי, הן ביחס לחבות המבוטח והן ביחס להיקף הנזקים; ותקופת התיישנות (בגין עילת התביעה) ארוכה יותר מתקופת ההתיישנות המקובלת בענף ביטוח רכוש. על-פי הוראות הדין מבטח נדרש לשמור עתודות ביטוח בהתאם לנוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי. הנוהג המיטבי כאמור מפרט, בין היתר, את מרווח הסיכון שיש להעמיס על העתודות (Best estimate); ואת אופן קיבוץ ענפי הביטוח; וכן קובע כי יש לקחת בחשבון את גובה העתודה בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום המאזן ובגין סיכונים לאחר יום המאזן.

בחלק מביטוחי החבויות (בעיקר אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מעסיקים) הכיסוי הביטוחי הינו על בסיס אירוע, דהיינו: הכיסוי ניתן לאירועים אשר קרו במהלך תקופת הביטוח והתביעה יכולה להיות מוגשת לאחר תום תקופת הביטוח ובכפוף לתקופת ההתיישנות הקבועה בחוק. בביטוחי חבויות אחרים (בעיקר אחריות מקצועית ואחריות המוצר) הכיסוי הביטוחי הוא על בסיס המועד של הגשת התביעה, דהיינו: הכיסוי ניתן לתביעות אשר הוגשו במהלך תקופת הביטוח, גם אם העילה נוצרה קודם לתחילת תקופת הביטוח.

בחברה נמכרים מרבית מוצרי הביטוח הכללי המוכרים בשוק הביטוח. להלן פירוט אודות המוצרים והשירותים העיקריים בענף זה:

ביטוחי רכוש

(א) ביטוח דירה

בענף הביטוח הכללי במגזר הפרטי, בולט מקומו של ביטוח הדירות, ובפרט פוליסות ביטוח הנרכשות בעת קבלת הלוואה לרכישת דירה מתאגיד בנקאי, מקום בו הנכס משועבד כנגד קבלת הלוואה (משכנתא). הכיסוי הבסיסי בענף ביטוחי הדירות כפוף לתנאי סף הקבועים במסגרת הפוליסה התקנית המוגדרת בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), תשמ"ו-1986. כמו כן, תעריפי המוצר מפוקחים ומאושרים על-ידי המפקח על הביטוח.

ביטוח דירה כולל ביטוח למבנה ו/או לתכולת דירת מגורים ומבוסס על ביטוחי רכוש בתוספת ביטוחי חבויות, הקשורים לדירת המגורים נשוא הפוליסה (אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מעסיקים לעובדי משק בית).

הכיסוי בפוליסות אלו כולל גם כיסוי לנזקי צנרת ומים ולנזקי רעידת אדמה, למעט אם המבוטח בחר שלא לרכוש כיסוי בגין נזקים אלה.

החברה מאפשרת למבוטח לרכוש הרחבות לפוליסות ביטוח דירה, בקשת רחבה של כיסויים: דברי ערך, מכשירים אלקטרוניים, תאונות אישיות למשפחה, כלי ירייה ועוד.

תעריפי ביטוח הדירות נגזרים מתמהיל התכולה, קומת המגורים, קיום מיגונים למניעת פריצה, סכום הביטוח וכיוצ"ב. לעניין קיום מיגונים יובהר, כי בהתאם להנחיית המפקח, עצם קיומם של מיגונים כאמור אינו מהווה תנאי מוקדם לקיומו של הכיסוי הביטוחי. כחלק מהשירות המוענק על ידי החברה למבוטחיה, מאפשרת החברה ללקוחות חדשים להעריך את תכולת דירתם על-ידי מעריך מומחה (סוקר) ועל חשבונה, והערכה זו מהווה את הבסיס לקביעת סכומי הביטוח בפוליסה.

(ב) ביטוח בתי עסק

ביטוח בתי עסק הינו ביטוח רכוש, מבנה ותכולה, המעניק כיסוי מפני סיכונים אש וסיכונים נלווים, כגון: פריצה, נזקי טבע, התפוצצות ורעידת אדמה. פוליסת ביטוח בתי עסק ניתנת להרחבה גם לכיסוי נזק תוצאתי, דהיינו: אובדן רווחים. החברה מציעה ביטוח זה, בדרך כלל, עם כיסויי חבויות ותאונות בתוכניות מטריה שונות, קרי: תכניות המשלבות כיסויים ביטוחיים שונים ובמסלולים ייעודיים לפי עיסוקם של עסקים שונים.

(ג) ביטוחים אחרים

בנוסף לביטוחי הרכוש והחבויות, משווקים על-ידי החברה גם ביטוחים אחרים, כגון: ביטוח עבודות קבלניות (למשך תקופת הפרויקט); ביטוח ציוד מכני הנדסי; ביטוח נגד שבר מכני; ביטוח מלאי בקירור; ביטוח מטענים בהעברה ואחריות המוביל; ביטוח כספים בהעברה ובכספת; ביטוח ציוד אלקטרוני; ביטוח נסיעות לחו"ל; ביטוח תאונות אישיות ומחלות; וביטוחים קולקטיביים.

ביטוחי חבויות

(א) ביטוח אחריות מעסיקים

פוליסת אחריות מעסיקים מעניקה למעסיק כיסוי מפני חבות שהוא עלול לחוב בגין נזק שנגרם ברשלנותו לעובד מעובדיו תוך כדי ועקב עבודתו (פוליסה על בסיס מועד האירוע). הכיסוי בפוליסה זו ניתן לגבי אחריות המעסיק לנזקים שמעבר לסכומים בהם נושא ו/או אמור לשאת המוסד לביטוח לאומי המטפל בתאונות עבודה. גבול האחריות בפוליסות אלו קבוע מראש, אך המבוטח יכול גם לרכוש גבול אחריות גבוה יותר, בהתאם להערכתו את החשיפה לנזקים אשר עלולים להיגרם לעובדיו. פוליסה זו כוללת גם כיסוי חבות בגין מחלות מקצוע. כיסוי אחריות מעסיקים נמכר הן במסגרת פוליסה עצמאית ובודדת (כיסוי לאחריות מעסיקים) והן כחלק מפוליסת מטרייה (כגון: פוליסה לביטוח עסק).

(ב) ביטוח אחריות כלפי צד שלישי

פוליסת ביטוח אחריות כלפי צד שלישי מעניקה למבוטח כיסוי מפני חבות שהוא עלול לחבו בגין נזק שנגרם ברשלנותו כלפי צד שלישי כלשהו, לרבות נזק תוצאתי הנובע מכך. פוליסה זו מכסה אירועים אשר התרחשו במהלך תקופת הביטוח (פוליסה על בסיס מועד האירוע). הכיסוי מותאם לפעילותו של המבוטח וגבול האחריות בפוליסה נקבע על-ידי המבוטח, לפי שיקול דעתו, בהתבסס על הערכתו את רמת הסיכון אליה הוא חשוף.

מוצר זה נמכר הן במסגרת פוליסה עצמאית ובודדת (כיסוי לאחריות כלפי צד ג' בלבד), והן כחלק מפוליסת מטריה (כגון: פוליסה לביטוח עסק).

(ג) ביטוחי חבויות אחרים

במסגרת ביטוחי החבויות מוכרת החברה גם מוצרים אחרים, ובכלל זה: פוליסות לביטוח אחריות מוצר; ופוליסות ביטוח אחריות מקצועית.

בדומה לביטוחי החבויות הקודמים שתוארו לעיל, הכיסוי הביטוחי במוצרים אלה ניתן עבור תביעות שהוגשו (אך לאו דווקא אירעו) במהלך חיי הפוליסה. ואולם, בניגוד לביטוחי החבויות הקודמים שתוארו לעיל, בביטוחי חבויות אחרים בדרך כלל קיימת בפוליסה התייחסות למועד קרות האירוע, כלומר: "פוליסה על בסיס מועד הגשת תביעה" מציבה תנאי כפול לקבלת כיסוי ביטוחי, התנאי הראשון מחייב כי אירוע מקרה הביטוח, דהיינו, הנסיבות העובדתיות המקימות את חבות המבוטח כלפי צד שלישי, התרחשו בתקופת הביטוח, הכוללת בדרך כלל גם תקופה רטרואקטיבית מוסכמת; התנאי השני מחייב כי התביעה הנוגעת למקרה הביטוח הוגשה במהלך תקופת הביטוח עצמה (היינו: הוגשה תביעה שלא בתקופת הביטוח, אין המבוטח זכאי לכיסוי).

שווקים עיקריים מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע

על פי נתוני משרד האוצר בענף ביטוח כללי אחר חל גידול של כ-1.5% בדמי הביטוח ברוטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018, בהשוואה לתקופה המקבילה בשנת 2017. בענפי ביטוח הרכוש חל גידול של 1.3% ובענפי החבויות חל גידול של כ-1.7% בהשוואה לאשתקד.

בשנת 2017 חל גידול של כ-3.7% בדמי הביטוח ברוטו בענף ביטוח כללי אחר בהשוואה לשנת 2016, אשר נבע בעיקר מגידול של כ-2.3% בענפי ביטוח הרכוש וגידול של כ-5.9% בענפי החבויות.

תוצאות ענף ביטוח כללי אחר מושפעות בעיקר מעוצמת התחרות בענף, קיבולת מבטחי המשנה ותנאי ההסכמים עמם, תנודות באירועים הביטוחיים שאירעו ותנודות בשוקי ההון. על פי נתוני משרד האוצר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 עמד הרווח הכולל לפני מס בענף ביטוח כללי אחר בשוק הביטוח על כ-189 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח כולל של כ-413 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בענפי חבויות נרשם הפסד כולל שהסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 בכ-156 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד כולל של כ-28 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בענפי ביטוח הרכוש נרשם קיטון ברווח הכולל של כ-96 מיליון ש"ח והוא מסתכם לכ-346 מיליון ש"ח.

להערכת החברה, שיעור הפריצות, שריפות ונזקי מים לדירות ובתי עסק וכן נזקים הנגרמים עקב פגעי טבע עשויים להשפיע על הביקוש בענפי ביטוח הרכוש.

כמו כן, תקופת מיתון עשויה לגרום לירידה במספר הפוליסות הנרכשות ולצמצום הכיסויים הביטוחיים הנרכשים על ידי מבוטחים.

שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים

החברה פועלת באופן עקבי במטרה להגדיל את נתח השוק בענף ביטוח כללי אחר והגדלת תמהיל הלקוחות בתחום, וזאת בין היתר, באמצעות מסלול דיגיטלי חדש שבכוונתה להשיק בחודש אפריל 2019 (GO דירות). בדומה למסלול הדיגיטלי לרכב שהשיקה החברה במרץ 2018, המסלול החדש של GO דירות יאופיין בממשק דיגיטלי חדשני (באפליקציה ובמחשב) המקיף את הלקוח ב-360 מעלות, כאשר הליך ההפקה של הפוליסה מתבצע במהירות על ידי הלקוח ובאופן דיגיטלי וגם הלקוח מקבל פתרון מלא ודיגיטלי במקרה של תביעה.

מוצרים חדשים

כמותאור ומפורט לעיל, במהלך חודש אפריל 2019 צפויה החברה להשיק מסלול דיגיטלי לביטוח דירות.

בנוסף, בחודש פברואר 2019 השיקה החברה הרחבה לפוליסות ביטוחי הדירות של מבוטחיה, הכוללת כיסוי לאופניים ו/או קורקינט חשמליים. הכיסוי כולל נזק תאונתי לאופניים וכן אחריות כלפי צד שלישי ותאונות אישיות (מוות, נכות, אישפוז ושברים כתוצאה מתאונה), והכל בגבולות האחריות הקבועים בפוליסה.

כמו כן, בחודש מרץ 2019 השיקה החברה מוצר ביטוחי חדש לכיסוי בגין אירועי סייבר. הכיסוי משווק הן כפוליסה עצמאית ונפרדת והן כפרק נוסף במסגרת פוליסות לבתי עסק (לבחירת המבוטח, תמורת תשלום נוסף). המוצר לכיסוי אירועי סייבר הינו מודולרי וכולל שלושה רבדי כיסוי שונים - בגבולות אחריות ובתעריפים שונים, לבחירת המבוטח ובהתאם לצרכיו.

תחרות

2.1.3.2

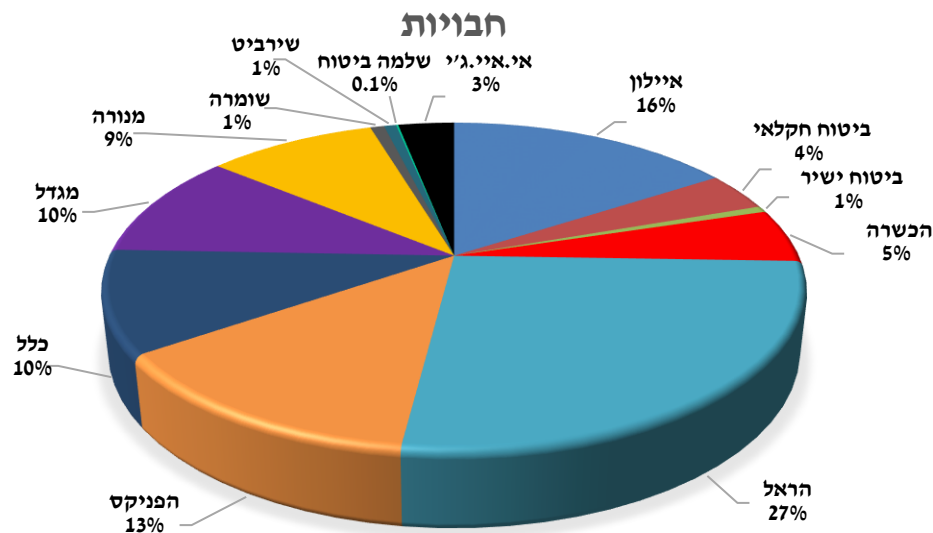
פירוט תנאי התחרות ונתח שוק

התחרות בתחום ביטוח כללי אחר מושפעת משני גורמים עיקריים: דרישות שוק המבוטחים (המסתייעים לעיתים ביועצי ביטוח); ותנאי הסכמי ביטוח המשנה של חברות הביטוח האחרות. התחרות בענף זה מאופיינת בעיקר בהשוואת מחירים המתבצעת על-ידי החברות.

כמו כן, מחשבון ביטוח דירה, המוצג באתר האינטרנט של המפקח, מאפשר לציבור הלקוחות להשוות בין פוליסות ביטוח הדירה של חברות שונות, דבר שעשוי להגביר את התחרותיות בענף ביטוח דירות ולהשפיע על גובה הפרמיה ועל הרווחיות בענף זה.

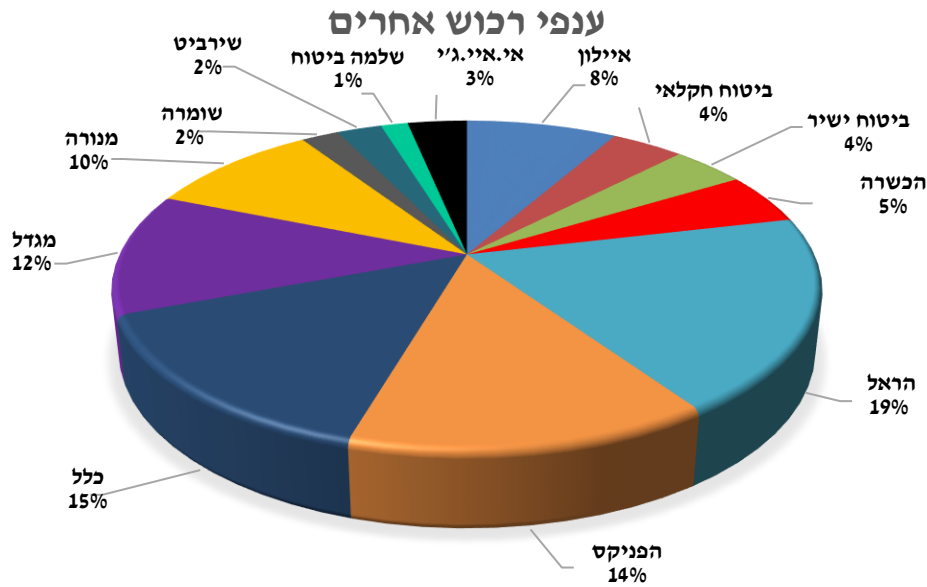
חלקה של החברה בתת-ענף ביטוח חבויות מגיע ל- 5% (על פי נתונים כספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי לשנת 2018), למול נתח שוק של 5% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן תיאור חלוקת נתחי שוק ביטוח כללי חבויות, בהתאם לדוחות הכספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי לשנת 2018:

חלקה של החברה בתת-ענף ביטוחי רכוש, נסיעות לחו"ל ותאונות אישיות, מגיע ל- 5.01% (על פי נתונים כספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי לשנת 2018), למול נתח שוק של 4.97% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן תיאור חלוקת נתחי שוק ביטוח כללי בענפי רכוש אחרים, בהתאם לדוחות הכספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי לשנת 2018:

תיאור התמודדות החברה עם תחרות

החברה מתמודדת עם התחרות באמצעות מיקוד בפלח עסקים בתחומים מסויימים, בהם היתרון היחסי של החברה נשמר גם ביחס למתחרותיה.

2.1.3.3 לקוחות

תמהיל תיק לקוחות החברה בביטוח כללי אחר גדל בשנים האחרונות מבחינת הרכבו, היקף הפרמיות וכמות המבוטחים. יחד עם זאת, מרבית המבוטחים בחברה נותרו לקוחות פרטיים ובעלי עסקים קטנים ובינוניים.

התפלגות פרמיות ברוטו מלקוחות*

2016	2017	2018	
4.3%	8.5%	8.1%	קולקטיבים ומפעלים גדולים**
95.7%	91.5%	91.9%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
100%	100%	100%	סה"כ

* הנתונים הנקובים מתבססים על מועדי תחילת הביטוח.
 ** החברה לא ביטחה בשלושת השנים האחרונות מפעלים גדולים ו/או קולקטיבים גדולים (היינו: מבוטח המהווה לפחות 5% מהפרמיות בתחום זה).

תלות בלקוחות

בתקופת הדיווח, אין לחברה בתחום פעילות זה לקוח מהותי או לקוח אחד אשר היקף הפרמיות שהתקבל ממנו עלה על 10% מסך כל הכנסות החברה במאוחד.

ותק והתמדת לקוחות ושיעורי חידושים

שיעור החידושים בתחום ביטוח כללי אחר הינו גבוה יחסית, וזאת בשל התאמת הפוליסות לצרכי הלקוחות ונטיית הלקוחות להתמיד בהתקשרות עם אותה חברת ביטוח.

בתחום ביטוחי הדירות עמד שיעור החידושים בשנים 2018, 2017 ו-2016 על כ-80.2%, כ-84% וכ-83%, בהתאמה (במונחי פוליסות בשנה השוטפת מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה הקודמת).

להלן פרטים אודות ותק לקוחות בביטוחי דירות במונחי פוליסות לשנת 2018 באחוזים:

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שנה שלישית ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	21%	14.7%	13.3%	51%	100%

להלן נתונים בדבר מחזור הפרמיות בתקופת הדוח בענף ביטוח כללי אחר, לפי מספר שנות ותק:

מספר שנות ותק	פרמיות באלפי ש"ח	שיעור מסך ההכנסות
שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)	76,423	24.1%
שנת ביטוח שניה (שנת ותק אחת)	54,337	17.1%
שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)	34,512	10.9%
שנת ביטוח רביעית ואילך (למעלה מ- 3 שנות ותק)	151,655	47.9%
סך הכל פרמיות בשנת 2018	316,929	100%

2.2 תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח**2.2.1 מוצרים ושירותים****2.2.1.1 ענפי פעילות עיקריים**

תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח בחברה כולל בתוכו את ענף ביטוח חיים מקיף (משולב בחיסכון) וענף ביטוח חיים - סיכון בלבד (ריסק). החל מחודש אוגוסט 2017, החליטה החברה שלא לשווק יותר מוצרים פנסיוניים (ביטוחי מנהלים וביטוחים לעצמאיים) ומאז היא פועלת ומתמקדת בתפעול התיק הקיים בלבד. למרות האמור, יצוין כי מתקיימת פעילות מסוימת (שאינה יזומה) לתפעול התיק הקיים, כגון: הפקת פוליסה הפרשית כתוצאה מהגדלת הפרשות; ניווד לפוליסה קיימת וכיוצ"ב.

פוליסות ביטוח החיים כוללות מגוון מוצרים, המאפשרים חיסכון לגיל פרישה (אותו יכול הלקוח לפדות בעת הפרישה או במועד אחר) בשילוב עם כיסוי ביטוחי (כגון: כיסוי מפני מוות ומפני אבדן כושר עבודה). אם כן, המבוטח יכול לבחור את ההרכב המתאים לו בפוליסות האמורות לעיל, בין הריסק ובין החיסכון.

פוליסות ביטוח חיים מיועדות לעובדים שכירים, לצורך ביצוע תשלומים פנסיוניים מהמעסיק; לעצמאים, לטובת קופות ביטוח על-פי תקנות קופות הגמל; וכן ללקוחות הרוכשים כיסויים ביטוחיים באופן פרטי (כגון: כיסוי ביטוחי למקרה מוות, ללא רכיב חיסכון).

בנוסף, בתחום פעילות זה קיימות פוליסות פרט למטרת חיסכון (פוליסות ביטוח לטובת "חיסכון טהור"), סיכוני מוות, נכות, אובדן כושר עבודה, גילוי מחלות קשות וכו'.

הפעילות בתחום ביטוח חיים בחברה כוללת שילוב של מכירות חדשות (למעט מוצרים פנסיוניים ואובדן כושר עבודה) ומתן שירותי תפעול בפוליסות קיימות אשר נמכרו החל ממועד תחילת פעילות החברה ועד היום. רווחיות הענף מושפעת מהתנהגות רבת שנים של היבט ההכנסות, האירועים הביטוחיים, תגמול הסוכן, הוצאות התפעול והשירות וכן שינויים רגולטוריים. הכנסות מפוליסה נרשמות לאורך כל חי הפוליסה, כאשר מרבית הוצאות השיווק נרשמות ומשולמות בסמוך למכירת הפוליסה וברמה החשבונאית נפרסות לאורך כל חי הפוליסה. שילוב אלמנטים זה, יוצר מערכת שבה רווחיות הענף תלויה באירועי מכירה בעבר ובהווה, בהמשכיות בעתיד של תשלומי הפוליסה ובהתפתחות אירועים ביטוחיים ושינויים רגולטוריים, כגון: מדיניות הפיקוח לניוד כספי החיסכון.

2.2.1.2 מוצרים ושירותים עיקריים

ביטוח מנהלים: מקורו בהפרשות המעסיק והעובד להבטחת הזכויות הסוציאליות של עובד שכיר לפיצויים, לתגמולים ולביטוח אבדן כושר עבודה. בגין ההפרשות הנ"ל ניתן לרכוש חיסכון לעת הפרישה: לתוכנית משלמת קצבה ולתכנית המשך (תכנית חיסכון להשקעה). הפוליסות יכולות לכלול גם כיסויים ביטוחיים נוספים למקרה מוות ולאובדן כושר עבודה. מרבית המבוטחים הינם עובדים שרכשו ביטוחי מנהלים לתגמולים ולפיצויים כחלק מהסכמי העבודה שלהם.

יובהר, כי החברה החליטה לחדול משיווק אקטיבי של ביטוחי מנהלים ועצמאיים חדשים והחל מחודש אוגוסט 2017 מתמקדת בטיפול בתיק הקיים. כמו כן, בחודש מרץ 2018 החליטה החברה לעצור את מהלך אישור המוצר "מגן למקדם" מול האוצר, המאפשר ניווד של פוליסות ביטוח מנהלים ותיקות (שהונפקו עד שנת 2013) עם מקדם קצבה מובטח מחברות אחרות להכשרה.

לפרטים אודות בדיקות ומגעים שמנהלת החברה עם גופים שונים, שטרם השתכללו לכדי הסכם מחייב, לבחינת אפשרות למכירת תיק ביטוחי המנהלים שברשות החברה - ראה סעיף 1.1.4.8 לעיל.

ביטוח לעצמאים: פוליסות אלו מוכרות עפ"י תקנות קופות הגמל במקרה שנרכשו בתוכנית לעצמאים, מקורן בהפקדות המבוטח וייעודן הבטחת צבירה לגיל פרישה ושיפור הכיסוי הביטוחי.

ביטוחי פרט: ביטוח המבוסס על פוליסות אישיות שנרכשו על ידי המבוטח על מנת לצבור חיסכון נזיל לכל מטרה. הפרמיות בגין פוליסות אלו לא נהנות מהטבות מס, למעט זיכוי בשיעור מסוים מהפרמיה, המשולמת עבור כיסוי למקרה מוות כאמור בסעיף 45 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א - 1961.

פוליסת חיסכון (Best Invest): ייחודיות פוליסות מסוג "בסט אינווסט" השונות, נובעת מכך שהחברה פתחה מסלולי השקעות בניהול מספר בתי השקעות (אלטשולר שחם, פסגות, ילן לפידות ומיטב דש), ובאפשרות המבוטח לבחור תמהיל מסלולים להשקעת הכספים. החברה רואה את מוצר בסט אינווסט כמוצר ייחודי בענף, שמאפשר לה יתרון תחרותי לאור הפעילות עם מגוון בתי השקעות שונים, כאשר המעבר בין בתי ההשקעות השונים ו/או בין מסלולים נעשה ללא גביית עמלת קניה ו/או מכירה מהלקוח. יצוין, כי החל מחודש אוגוסט 2017, חדלה החברה משיווק פוליסות מסוג בסט אינווסט למנהלים ועובדים שכירים ובסט אינווסט לעצמאים.

פוליסות ביטוח ריסק (סיכון): מבטיחות תשלום חד פעמי או תשלום קצבה לשארים במקרה של מות המבוטח.

פוליסות ביטוח נכות מתאונה: מבטיחות תשלום חד פעמי במקרה של נכות כפונקציה של שיעור אחוזי הנכות שנקבעו למבוטח.

אובדן כושר עבודה: מבטיח תשלום גמלה למבוטח, לאחר תקופת המתנה ממועד האירוע המזכה (מלא או חלקי), עד גיל פרישה ו/או עד למועד אחר, וכל עוד נמצא המבוטח באובדן כושר עבודה, בהתאם לתנאי הפוליסה.

פוליסות בריאות: הכיסוי הביטוחי הינו שיפוי או פיצוי למבוטח בגין הוצאות רפואיות במקרה של מחלה או תאונה, כגון: ניתוחים, השתלות, תרופות ובדיקות רפואיות, יעוצים וטיפולים.

מחלות קשות: הכיסוי הביטוחי הינו פיצוי למבוטח במקרים של גילוי מחלה קשה אצל המבוטח.

ביטוח סיעודי: ביטוח זה מבטיח בעיקרו תשלום פיצוי חודשי (לתקופה הקבועה בפוליסה), בהיות המבוטח במצב סיעודי בהתאם להגדרות הפוליסה. יצוין כי החל מחודש ינואר 2019, חדלה החברה משיווק פוליסות לביטוח סיעודי.

ביטוח תאונות אישיות: הכיסוי הביטוחי הינו פיצוי למבוטח בגין מקרה הביטוח כתוצאה מתאונה.

שוקים עיקריים, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע 2.2.1.3

שוקים עיקריים

על-פי נתוני הדוחות הכספיים לתשעת החודשים הראשונים של 2018, סך הפרמיות שהורווחו ברוטו בענף ביטוח חיים הסתכמו לכ-22.9 מיליארד ש"ח לעומת כ-19.6 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווחיות בביטוח חיים מבוססת, בין היתר, על התוצאה המצרפית של המרכיבים הבאים לאורך חיי הפוליסה: המרווח הפיננסי בתיק ביטוח חיים מבטיח תשואה או דמי הניהול הנגבים מהצבירה בפוליסות משתתפות ברווחים, הפער בין הפרמיה הנגבית לכיסוי סיכונים והוצאות לבין עלותם בפועל, פדיונות, שיעור התביעות, אורך חיי הפוליסה וכן התשואות בשוק ההון.

על פי הדוחות הכספיים, הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים בשוק ביטוחי החיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת הדוח, הסתכם בכ-1.66 מיליארד ש"ח לעומת רווח של כ-1.2 מיליארד ש"ח אשתקד. הסיבה המרכזית לגידול ברווח בתשעת החודשים הראשונים של שנת הדוח הינה התשואות בשוק ההון.

שינויים ומגמות כלליים

(א) הרחבת השקיפות לגבי מוצרים פנסיוניים ודמי ניהול

בשנים האחרונות מבקש הממונה לעודד את השקיפות לגבי מוצרים פנסיוניים ולאפשר השוואה ביניהם על בסיס אחיד, באמצעות פרסום הוראות המטילות חובות שונות על גופים מוסדיים, ובכלל זה, שליחת דוחות שנתיים ורבעוניים למבוטחים, פרסום תשואות תיק ההשקעות, הצגת דמי ניהול, מידע ספציפי שחובה על כל גוף מוסדי לכלול באתר האינטרנט, חובת שימוש במסלוקה הפנסיונית וכן באמצעות פרסום השוואתי של מוצרי החיסכון הפנסיוני באתר האוצר, בין היתר, באמצעות מערכות ה-"גמל נט", ה-"ביטוח נט" ומערכת ה-"פנסיה נט".

נכון למועד פרסום הדוח, דמי הניהול השנתיים המרביים הנגבים בביטוחי מנהלים הינם עד 1.05% מהיתרה הצבורה בחשבונו של כל עמית ועד 4% מההפקדות השוטפות. מקבלי קצבאות זקנה משלמים עד 0.6% מהנכסים העומדים כנגד התחייבויות הקופה כלפיהם.

(ב) עידוד החיסכון למטרות קצבה

מדיניות רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון מתבטאת בעידוד מכשירי חיסכון פנסיוני באפיקים קצבתיים, בהם מקבל המבוטח/ העמית תשלום חודשי (קצבה), המהווה תחליף שכר לאחר פרישה. יחד עם זאת, חשוב לציין, כי במסגרת תיקון 15 לחוק קופות גמל, הותר לציבור החוסכים לחסוך כספים באפיק חיסכון הוני באמצעות קופת גמל להשקעה. יודגש, כי החברה אינה משווקת קופות גמל להשקעה.

(ג) גידול במודעות הצרכנים והתגברות התחרות

עם הגברת השקיפות לציבור, שינוי מבנה הבעלויות בענפי הפנסיה וקופות הגמל, כניסתם של יועצים בלתי תלויים והשקת מנועי חיפוש ממשלתיים לאיתור חסכונות פנסיוניים (הר הכסף) ופוליסות ביטוח (הר הביטוח), גדלה בשנים האחרונות מודעות הצרכנים לאפיקים הפנסיוניים והתגברה התחרות בין הגופים הפועלים בתחום החיסכון ארוך הטווח. התגברות התחרות בין החברות המתחרות בשוק באה לידי ביטוי בשיווק אגרסיבי יותר, בניסיון לשפר את איכות השירות הניתן ללקוחות, בשיווקם של מוצרים חדשים ובניסיון לרכוש לקוחות חדשים ולשמר לקוחות קיימים על בסיס התשואות המושגות בתיק ההשקעות.

(ד) הסדר פנסיה חובה

צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק שפורסם מכח חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957, מטיל על המעסיקים במשק חובת עריכת ביטוח פנסיוני מקיף לכלל השכירים במשק. נכון למועד פרסום הדוח, שיעור ההפרשות המינימאלי של העובד והמעביד (יחד) משכר העובד עומד על 18.5%.

בשנת 2016, נחתם בין נשיאות הארגונים העסקיים ובין הסתדרות העובדים הכללית החדשה הסכם קיבוצי כללי (מסגרת) להגדלת הפרשות לביטוח פנסיוני במשק, כך שהחל מיום 1 בינואר 2017, שיעור ההפקדות הכולל הינו כמפורט להלן: 6% לרכיב תגמולי העובד, 6.5% לרכיב תגמולי המעביד ו- 6% לרכיב הפיצויים.

(ה) ניווד החיסכון הפנסיוני

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008 ("תקנות הניוד הפנסיוני"), מסדירות את המעבר בין מוצרי החיסכון הפנסיוני השונים - קופות גמל, תכניות לביטוח חיים וקרנות פנסיה. התקנות כאמור, מאפשרות לצרכנים לעבור בין מוצרי החיסכון הפנסיוני או להחליף את הגוף המוסדי המנהל של החיסכון בגוף מוסדי אחר, בכל עת, ללא צורך בתשלום בעת העברת הכספים בין המוצרים ובהתאם להעדפתם, במטרה להגביר את התחרות, לגרום להתייעלות במוצרים הפנסיוניים ולשפר את השירות הניתן לצרכנים.

(ו) מסלקה לחיסכון לטווח ארוך ומבנה אחיד להעברת מידע ונתונים

כחלק מפעילות הממונה להסדרת מערך הניוד ומתן אפשרות למעבר מהיר ויעיל בין החברות השונות, הוקמה מסלקה פנסיונית מרכזית אשר מאפשרת הגברת שקיפות כלפי המבוטחים ומסדירה את העברת המידע בין השחקנים השונים בשוק. נכון למועד פרסום הדוח, תקופת ההיערכות ליישום תהליך הניוד באמצעות המסלקה הפנסיונית נקבע ליום 8 בספטמבר 2019. פעילות המסלקה הוסדרה על ידי הממונה, בין היתר באמצעות קביעת העקרונות הבאים:

1. כללי מערכת

הממונה פרסם עדכונים כללי המערכת לעניין ביצוע סליקת כספים לרשימות מעסיקים, קליטת היזון חוזר ודיווח הפקדות באמצעות המסלקה הפנסיונית, לצורך התאמות לגרסה חדשה של ממשק מעסיקים.

2. קובץ מבנה אחיד

פורסמו עדכונים לממשקים השונים, הקובעים מבנה של "רשומה אחודה" להעברת נתונים בשוק החיסכון הפנסיוני, אשר תשמש את הגופים המוסדיים השונים, בעלי הרישיון, מעסיקים וצרכני מידע נוספים, במסגרת הפעולות העסקיות השונות המתבצעות ביניהם. כמו כן, גוף מוסדי נדרש להעביר במסלקה הפנסיונית את המידע העדכני ביותר הנמצא ברשותו, כך שישקף באופן המהימן ביותר את מצבו של הלקוח במוצרים הפנסיוניים ובמוצרי הביטוח, וכן הוא נדרש להשיב לכל בקשה לביצוע פעולה שהועברה באמצעות מסלקה פנסיונית בהתאם להוראות הדין.

3. חובת שימוש במסלקה הפנסיונית

בעלי רישיון מחוייבים לבצע מספר פעולות באמצעות מערכת סליקה פנסיונית מרכזית או באמצעות ממשק ממוכן (ממשק אירועים), וזאת על מנת ליעל תהליכי עבודה, להוזיל עלויות, לייצר תשתית איכותית אחידה למתן ייעוץ פנסיוני ושיווק פנסיוני ולאפשר לחוסכים לקבל החלטה מושכלת ביחס לחיסכון הפנסיוני שלהם. חובת השימוש במסלקה הפנסיונית חלה רק לגבי פעולות לגביהן פורסמו ממשקים בחוזר "מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני".

(ז) הפקדת תשלומים לקופת גמל

רשות שוק ההון וביטוח וביטוח חיסכון הסדירה עניין זה באמצעות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופת גמל) (תשלומים לקופת גמל), התשע"ד-2014 ("תקנות התשלומים"), הקובעות את אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל, העברת דיווח על הפקדת תשלומים לקופת גמל ודיווח תקין על הפקדת תשלומים, אשר חיוני לרישום זכויות העובד כנדרש במערכות המידע של החברה, וכן באמצעות חוזר הממונה בעניין תשלומים לקופת גמל ("חוזר התשלומים") המהווה נדבך משלים להוראות שנקבעו בתקנות התשלומים ומבקש להבטיח קיומה של התאמה מלאה בין אופן ניכוי הכספים משכר העובד לבין אופן קליטת הכספים בקופת הגמל של העובד; הגברת השקיפות של הגופים המוסדיים מול העמית ומול המעסיק; שיפור איכות השירות של החברות המנהלות למעסיקים תוך הגדרת לוחות זמנים לטיפול בליקויים שנמצאו בדיווח על הפקדת תשלומים; והנגשת חשבון מידע מקוון למעסיק.

(ח) עדכון לוחות דמוגרפיים והסדרת מקדמי קצבה בביטוח חיים

עקב פרסום נתונים בדבר השיפור בתוחלת החיים, פורסמה אסדרה בעניין מקדמי קצבה שעיקרה הטלת איסור על מכירת תכניות ביטוח חיים חדשות הכוללות מקדמי קצבה מובטחים, למעט במקרים מסוימים. בשנת 2016, פורסמה אסדרה נוספת בעניין שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים, הקובעת חריגים נוספים למגבלה כאמור. באסדרה הנוספת נקבעו הוראות אשר מאפשרות לשווק תכניות ביטוח חיים משולבות בחיסכון, תלויות תשואה עם מקדמי הבטחת תוחלת חיים למבוטח שיש לו פוליסה כאמור, אשר מבקש לבצע ניוד, וכן הוראות לעניין שימור פוליסות ביטוח חיים עם מקדמי הבטחת תוחלת חיים.

(ט) מסלולי השקעה בקופות גמל

רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון הסדירה תחום זה באמצעות חוזרים שונים, אשר הקו המנחה בהם הוא ביצוע התאמה בין רמת הסיכון של מסלולי ההשקעה בהם מושקעים כספי החוסכים, למאפיינים של כל חוסך וחוסך, לרבות גילו (המודל הצייליאני).

(י) הרפורמה בעיסוק הפנסיוני

במסגרת חוק קופות גמל וחוק העיסוק הפנסיוני נקבעו הוראות המסדירות, בין היתר, את זכות הבחירה של העובד בנוגע לזהות הסוכן הפנסיוני, מגבלות על סוכנים פנסיוניים למתן שירותי תפעול למעביד שלגבי עובדיו הם מעניקים גם שירות של שיווק פנסיוני, אילוץ סוכנים פנסיוניים לבחור האם לקבל את התשלום מהלקוח או לקבל עמלה מהגוף המוסדי, וכן איסור על גופים מוסדיים להעניק טובת הנאה לסוכנים עבור שיווק מוצרים, למעט עמלת הפצה.

בהקשר זה יצוין, כי ביום 16 בינואר 2017 התפרסם תיקון מס' 20 לחוק קופות גמל, בעניין איסור זיקה בין עמלת הפצה לדמי ניהול. התיקון קובע כי עמלת הפצה המשולמת לבעל רישיון לא תחושב בזיקה לדמי הניהול שחברה מנהלת גובה מעמיתה.

(יא) הרפורמה בתחום ביטוח אבדן כושר עבודה

בהתאם להוראות הדין, לפוליסת אובדן כושר עבודה קיים מבנה אחיד ומודולרי, באופן הכולל תכנית בסיסית לביטוח אובדן כושר עבודה ושחרור מפרמיה ("כיסוי הבסיס"), אשר בנוסף אליה ניתן לצרף נספחים המרחיבים את כיסוי הבסיס, לפי בחירת המבוטח.

(יב) רפורמת ריסקים

תכלית הרפורמה הינה הוזלת ביטוח החיים ריסק, הוצאת הריסק מביטוחי מנהלים ושינוי מודל העמלות לסוכנים, בין היתר, על ידי הארכת האחריות של סוכן הביטוח על ביטול פוליסה עד לשש שנים. הרפורמה נכנסה לתוקף ביום 15 בפברואר 2019.

שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים:

2.2.1.4

בתחום החיסכון ארוך הטווח, החברה רשמה בשנת 2018 קיטון של כ-12.6% בהשוואה לשנת 2017, כאשר סך הפרמיות הסתכמו בכ-619.3 מיליון ש"ח בשנת 2018 לעומת 708.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. יחד עם זאת, ברבעון האחרון לשנת 2018 נרשם קיטון של כ-16.1% בפרמיות אשר הסתכמו בכ-148.4 מיליון ש"ח, לעומת כ-176.9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

החברה צופה קיטון ברווח בתחום פעילות זה, וזאת לאור החלטתה להפסיק את שיווקם של מוצרים פנסיוניים החל מחודש אוגוסט 2017.

החברה בוחנת את ההשפעה הכוללת של האסדרה כאמור בסעיף 2.2.1.3 לעיל על הכנסות החברה ועל רווחיותה אשר בשלב זה איננה ניתנת להערכה, במיוחד לאור השפעתן המצטברת של רפורמות נוספות בתחום החיסכון הפנסיוני שנכנסו לתוקף בשנים האחרונות ו/או שנמצאות בהליכי חקיקה ואשר נועדו להגביר את התחרות, השקיפות והניידות בתחום החיסכון הפנסיוני.

בתחום הפיננסים והחיסכון הטהור, יתרת הצבירה ליום 31 בדצמבר 2018 עמדה על כ-7 מיליארד ש"ח, לעומת כ-5.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017 (גידול של כ-27%). כמו כן, רשמה החברה תקבולים ממכירת פוליסות "בסט אינווסט", אשר הסתכמו ב-2,882.9 מיליון ש"ח לעומת 3,432.6 מיליון ש"ח אשתקד, קיטון של כ-16% (התקבולים לא נרשמו לפרמיה, אלא כתקבול בגין חוזה השקעה).

בעקבות צמיחה זו, יתרת הצבירה בגין פוליסות "בסט אינווסט" גדלה באופן משמעותי וסכום דמי הניהול הקבועים שהחברה גבתה בתקופת הדוח בגין פוליסות חיסכון טהור מסוג בסט ומסלולית עמד על כ-58.5 מיליון ש"ח לעומת 36.1 מיליון ש"ח אשתקד. בכוונת החברה להמשיך לצמוח בתחום הפיננסים באמצעות המשך חיזוק הפעילות במוצר "בסט אינווסט".

2.2.1.5 להלן יפורטו סוגי פוליסות ביטוחי החיים והבריאות העיקריים שמשווקת החברה ואשר שווקו בעבר על-ידה:

סוג הפוליסה	תיאור המוצר	מרכיבי הפרמיה העיקריים	דמי ניהול
א. פוליסות הכוללות רכיב חיסכון (מוכרות כקופות גמל או לאו)			
(1) פוליסות מבטיחות תשואה אשר נמכרו עד דצמבר 1990¹			
"עדיף" מבטיחת תשואה	מדובר בפוליסה המשלבת חיסכון עם רכיב סיכון. פוליסה מבטיחת תשואה, אשר שיעורה נקבע מראש. חלוקת רכיבי הפוליסה בין חיסכון לביטוח והוצאות, נקבע בהתאם לבחירת המבוטח. הפרמיה צמודה למדד או בשיעורים משכר העובד. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כקצבה או כתשלום הוני משולב עם קצבה. פוליסות אלו שווקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.	מרכיב חיסכון עיקרי, מרכיב כיסוי סיכון (ריסק למקרה מוות) וכן כיסויים ביטוחיים נלווים (ככל ונרכשו).	ללא דמי ניהול.
"מעורב" מבטיחת תשואה	מדובר בפוליסה המשלבת חיסכון עם רכיב סיכון. סכום הביטוח מוגדר מראש בפוליסה והוא צמוד למדד. הוא ישולם במקרה מות המבוטח או בתום תקופת הביטוח, לפי המוקדם. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כקצבה או כתשלום הוני משולב עם קצבה. פוליסות אלו שווקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.	מרכיב חיסכון עיקרי, מרכיב כיסוי סיכון (ריסק למקרה מוות) וכן כיסויים ביטוחיים נלווים (ככל ונרכשו).	ללא דמי ניהול.
(2) פוליסות משתתפות ברווחים אשר נמכרו בין השנים 1991-2003			
"עדיף" - משתתפת ברווחים	הפוליסה מגדירה את חלוקת הפרמיה, אשר מפוצלת בין מרכיב הריסק למרכיב החיסכון. הפרמיה צמודה למדד או בגובה הפרשה מהשכר המבוטח של העובד. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כקצבה או כתשלום הוני משולב עם קצבה. פוליסות אלו שווקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.	מרכיב חיסכון עיקרי, מרכיב כיסוי סיכון (ריסק למקרה מוות) וכן כיסויים ביטוחיים נלווים (ככל ונרכשו).	בהתאם להוראות תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזי ביטוח), התשמ"ב-1981 ² .

¹ התחייבות לתשואה מובטחת גובתה בחלקה, באגרות חוב מיועדות שהנפיקה מדינת ישראל לחברות הביטוח.

² בהתאם להוראות גביית דמי ניהול שבהסדר התחיקתי, חברת הביטוח לא תגבה דמי ניהול משתנים בגין פוליסות תלויות תשואה שנמכרו בין השנים 1991-2003, וזאת עד להשגת רווחי השקעה בגין הנכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, העולים על הפסדי ההשקעה הריאליים שנצברו.

סוג הפוליסה	תיאור המוצר	מרכיבי הפרמיה העיקריים	דמי ניהול
"מעורב" - משתתפת ברווחים	מדובר בפוליסה המשלבת חיסכון עם רכיב סיכון. סכום החיסכון העתידי נקבע עפ"י תוצאות פירות ההשקעה בפועל. במקרה של פטירת המבוטח קודם לתום תקופת הביטוח, משולם סכום ביטוח חד פעמי, בהתאם לקבוע בפוליסה. הפרמיה התקופתית קבועה בפוליסה, צמודה למדד ומושפעת מתוצאות פירות ההשקעה. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כקצבה או כתשלום הוני משולב עם קצבה. פוליסות אלו שוקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.	מרכיב חיסכון עיקרי, מרכיב כיסוי סיכון (ריסק למקרה מוות) וכן כיסויים ביטוחיים נלווים (ככל ונרכשו).	בתוכניות ביטוח שאושרו לשיווק עד לשנת 2003, נגבים דמי ניהול קבועים ודמי ניהול משתנים מצבירת החיסכון, בהתאם לתשואות הריאליות שהושגו.
(3) פוליסות תלויות תשואה הנמכרות החל משנת 2004			
"מסלולית" - (כוללת מסלולי השקעה) שווקה החל מחודש ינואר 2004 ועד לחודש דצמבר 2007	הפוליסה מאופיינת בהפרדת הריסק והחיסכון. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כקצבה או כתשלום הוני משולב עם קצבה. הפוליסה מאופיינת בסדרת מסלולי מקדמי גמלה, המגלמים בתוכם את תוחלת החיים. פוליסות אלו שוקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.	מרכיב חיסכון עיקרי, מרכיב כיסוי סיכון (ריסק למקרה מוות) וכן כיסויים ביטוחיים נלווים (ככל ונרכשו). בפוליסות המוכרות כקופות גמל ניתן לרכוש ביטוח ריסק או א.כ.ע. בשיעור של עד 35% מההפקדה לתגמולים, לאחר ניכוי דמי ניהול מפרמיה.	עד דצמבר 2012: דמי ניהול של עד 2% מהצבירה. דמי ניהול מהפקדות 0% - 13%. החל מינואר 2013: שיעור דמי הניהול מההפקדות ומהצבירה התקבע על אחוז מסוים, ללא שינוי לאורך חיי הפוליסה.
"שי" - שווקה החל מחודש אפריל 2007 ועד לחודש דצמבר 2012	הפוליסה מאופיינת בסדרת מסלולי מקדמי גמלה, המגלמים בתוכם את תוחלת החיים וכן תוכניות המשך לקצבה בפוליסות הוניות, כחלק מהערכות לביטול המסלולים ההוניים ³ . אפשרות למשיכת קצבה על-ידי המבוטח בתום תקופת הביטוח; אופציה להבטחת מקדמי הקצבה גם על החיסכון ההוני; הגדלת קשת אפשרויות ההשקעה, לרבות התאמת סיכוני ההשקעה לגיל המבוטח והתקופה עד גיל פרישה.		

³ בהתאם לתיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, החל מיום 1 בינואר 2008 לא ניתן לבחור בין סכום הוני לבין סכום קצבתי, והחיסכון לגיל פרישה הינו חיסכון קצבתי בלבד, למעט חיסכון באמצעות קופת גמל להשקעה.

סוג הפוליסה	תיאור המוצר	מרכיבי הפרמיה העיקריים	דמי ניהול
"עתידי" / "עתידי 60 פלוס" - משווקת החל מחודש ינואר 2013	פוליסת "עתידי" משולבת בחיסכון לגיל פרישה עם מקדמים שאינם מגלמים הבטחת תוחלת חיים וכן כיסוי ביטוח חיים ו/או אובדן כושר עבודה, לפי בחירת המבוטח. בפוליסת "עתידי 60 פלוס" ישנם מקדמי קצבה מובטחים אשר מגלמים בתוכם את תוחלת החיים. קבלת קצבה חודשית למשך כל חי המבוטח החל ממועד הפרישה עפ"י דין והבטחת קצבה חודשית למוטביו כל תקופת זמן שיקבע בפוליסה. פוליסות אלו שווקו לעובדים שכירים או לעצמאים.	מרכיב חיסכון עיקרי, מרכיב כיסוי סיכון (ריסק למקרה מוות) וכן כיסויים ביטוחיים נלווים (ככל ונרכשו).	החל משנת 2013: דמי ניהול מצבירה עד 1.1% ודמי ניהול מהפקדה עד 4%. החל משנת 2014: דמי ניהול מצבירה עד 1.05% ודמי ניהול מהפקדה עד 4%.
(4) פוליסות חיסכון טהור ("חוזי השקעה")			
"Best Invest" אישי (פרט) או מנהלים ועובדים שכרים או עצמאים	פוליסות לחיסכון טהור, ללא רכיב סיכון, המשווקות על ידי החברה כתכניות ביטוח, במסגרת הרישיון שניתן לחברה כמבטח בענף ביטוח חיים. להלן סוגי הפוליסות המשווקות ו/או ששווקו בעבר ע"י החברה: 1. בסט אינווסט אישי - תכנית ביטוח שאינה מאושרת כקופת גמל. 2. בסט אינווסט למנהלים ועובדים שכירים ובסט אינווסט לעצמאים - תכניות ביטוח המאפשרות כקופות גמל, ללא מקדמים מובטחים (דהיינו, תשלומים קצבתיים בהגיע לגיל פרישה או משיכה הונית). עד לשנת 2013 פוליסות אלו הכילו הבטחת מקדם קצבה. פוליסות שהופקו משנת 2013 אין בהן גילום הבטחת למקדם תוחלת חיים. החל מחודש אוגוסט 2017 חדלה החברה משיווק פוליסות מסוג זה. 3. עתידי למנהלים ועובדים שכירים ועתידי לעצמאים - תכנית ביטוח המאפשרת כקופת גמל, ללא מקדמים מובטחים (דהיינו, תשלומים קצבתיים בהגיע לגיל פרישה או משיכה הונית). למעט בסט אינווסט אישי אשר מהווה תכנית לכספים נזילים הניתנים למשיכה בכל עת ⁴ , יתר התכניות הינן תכניות הניתנות למימוש בהגיע המבוטח לגיל פרישה או בסיום עבודה (כספי פיצויים) או לפי בקשה של המבוטח, ובכפוף להוראות מס הכנסה.	חיסכון טהור להשקעה.	עד דצמבר 2012: דמי ניהול עד 2% מצבירה. החל משנת 2013: דמי ניהול מצבירה עד 1.9% ודמי ניהול מהפקדה עד 4%. החל משנת 2014: דמי ניהול מצבירה עד 1.25% וללא דמי ניהול מהפקדה.

⁴ על אף האמור, בהתאם לתנאי פוליסת בסט אינווסט אישי, רשאי המבוטח להורות כי ערך הפדיון ישולם לו באמצעות תשלום קצבה חודשית (ע"פ אחד או יותר ממסלולי הקצבה אותם מציעה החברה, בהם מקדמי ההמרה אינם מגלמים הבטחת תוחלת חיים) ו/או בהתאם לכל מסלול קצבה אחר שיאושר ע"י הממונה.

סוג הפוליסה	תיאור המוצר	מרכיבי הפרמיה העיקריים	דמי ניהול
	<p>ייחודיות פוליסות מסוג "בסט אינווסט" השונות, נובעת מכך שהחברה פתחה מסלולי השקעות בניהול מספר בתי השקעות (אלטשולר שחם, פסגות, ילין לפידות ומיטב דש), ובאפשרות המבוטח לבחור תמהיל מסלולים להשקעת הכספים. מובהר כי מנהלי ההשקעות אינם מחזיקים בכספים עצמם אלא מקבלים הרשאה כמנהלי תיקים בחשבון לביצוע פעולות של רכישה ומכירה של ניירות ערך במסגרת מדיניות ההשקעות המוכתבת להם על ידי החברה.</p> <p>בפוליסת Best Invest 60 פלוס למנהלים ועובדים שכירים ולעצמאים, ישנם מקדמי קצבה מובטחים אשר מגלמים בתוכם את תוחלת החיים.</p> <p>כל יתר הפוליסות מסוג Best Invest משולבות בחיסכון לגיל פרישה, עם מקדמים שאינם מגלמים הבטחת תוחלת חיים.</p>		
ב. פוליסות ו/או כיסויים שאינם כוללים חיסכון			
ריסק טהור למקרה מוות - פרט: "מגן 1", "מגן 5", "מגן לעתיד" ⁵ ו-"ריסק משכנתא"	פוליסות וכיסויים המשוקים ליחידים, המבטיחים פיצוי במקרה של מות המבוטח. בפוליסה מסוג "מגן לעתיד" סכום הביטוח משולם בשיעורים. יצוין, כי החל מיום 15 פברואר 2019 החברה הפסיקה לשווק פוליסות מסוג מגן 5.	סיכון בלבד, בגין כיסויים ביטוחיים הכלולים בפוליסה.	אין דמי ניהול.
אובדן כושר עבודה	פוליסה עצמאית או כיסוי נלווה ("ריידר") לפוליסה עיקרית של ביטוח חיים. הפוליסה/ הכיסוי מבטיחים תשלום חודשי במקרה של אובדן כושר עבודה מלא או חלקי של המבוטח, עקב תאונה או מחלה, עד גיל פרישה או לתקופה קצובה, בכפוף לתנאי הפוליסה ⁶ .	סיכון בלבד, בגין כיסויים ביטוחיים הכלולים בפוליסה.	אין דמי ניהול.
"משפחה בטוחה" הופסקה לשיווק בחודש דצמבר 2014	פוליסה ששווקה ליחידים (פרט), המעניקה כיסוי ביטוחי בתחום תאונות אישיות, נכות מתאונה ואשפוז בשל תאונה וכן כיסוי למקרה מוות.	סיכון בלבד, בגין כיסויים ביטוחיים אותם רכש המבוטח.	אין דמי ניהול.

⁵ במקרה מוות של המבוטח ישולמו תשלומים חודשיים למוטבים בהתאם לסכום ביטוח שנקבע מראש ע"י המבוטח, ממועד הזכאות ועד תום תקופת הביטוח בפוליסה היסודית.

⁶ קיימים קריטריונים שונים בפוליסות מסוג זה להגדרת המונח "אי כושר עבודה", אשר יכול ויהיה לביצוע עיסוק ספציפי או כללי. בהתאם לחזור הממונה בעניין קווים מנחים לתוכנית ביטוח מפני אובדן כושר עבודה, לא ניתן לשווק פוליסות כאמור אשר כוללות הגדרת אי כושר עבודה מכל סיבה שהיא. החל מחודש ינואר 2005 ניתן לבצע ניכוי לצרכי מס של עלות הוצאה לרכישת כיסוי ביטוחי זה, בכפוף לתנאי הפוליסה.

סוג הפוליסה	תיאור המוצר	מרכיבי הפרמיה העיקריים	דמי ניהול
"משפחה בטוחה פלוס" שוקה החל מחודש פברואר 2015.	פוליסה לביטוח תאונות אישיות בדמי ביטוח קבועים. הפוליסה כוללת שישה כיסויים: מוות, נכות, אשפוז, כוויות, סיעוד ושברים בשל תאונה, המאוגדים בתוך שלוש חבילות, כאשר ההבדל ביניהן הוא בסכומי הביטוח המוצעים בכיסויים בכל חבילה. "פיצוי יומי בשל אי כושר עבודה מתאונה" הינו נספח לפוליסת "משפחה בטוחה פלוס", הנותן פיצוי יומי בגין אי כושר זמני כתוצאה מתאונה, חלקי ומלא, לעסוק בעיסוק שבו עסק המבוטח. הנספח נמכר רק בפוליסות מסוג "משפחה בטוחה פלוס".	סיכון בלבד, בגין כיסויים ביטוחיים אותם רכש המבוטח, הכלולים בפוליסה.	אין דמי ניהול.
"מחלות קשות"	פוליסה המשוקת ליחידים (פרט), אשר מבטיחה למבוטח תשלום פיצוי במקרה של גילוי מחלה קשה.	סיכון בלבד, בגין כיסויים ביטוחיים אותם רכש המבוטח, הכלולים בפוליסה.	אין דמי ניהול.
בריאות - אמבולטורי, ניתוחים והשתלות.	פוליסות המשוקות ליחידים (פרט), אשר מבטיחות למבוטח תשלום שיפוי לכיסוי הוצאות רפואיות, ובמקרים מסויימים פיצוי, במקרה של צורך בביצוע בדיקות רפואיות, טיפולים, ניתוחים, השתלות ותרופות.	סיכון בלבד, בגין כיסויים ביטוחיים אותם רכש המבוטח, הכלולים בפוליסה.	אין דמי ניהול.
סיעוד - "מגן לסיעוד" "מגן לסיעוד פלוס", "מגן משלים לסיעוד" ו"מגן משלים לסיעוד פלוס".	פוליסות ששווקו ע"י החברה מחודש אפריל 2016 ועד לחודש דצמבר 2018. פוליסות ליחידים (פרט), אשר מבטיחות למבוטח תשלום סכום גמלה במקרה בו המבוטח במצב סיעודי. "מגן לסיעוד": פוליסה לביטוח סיעודי המקנה פיצוי חודשי קבוע למבוטח לתקופות של 5-10 שנים, ולכל החיים. לפוליסה פרמיה קבועה לכל אורך חייה. החברה החלה למכור את המוצר בחודש פברואר 2014. "מגן לסיעוד פלוס": פוליסות לביטוח סיעודי המקנות פיצוי חודשי קבוע למבוטח לתקופות של 5-10 שנים, ולכל החיים. בנוסף, מקנה פיצוי חודשי כפול במקרה של אשפוז במוסד סיעודי. לפוליסה פרמיה קבועה לכל אורך חייה. החברה החלה למכור את המוצר בחודש פברואר 2014. "מגן משלים לסיעוד" ו"מגן משלים לסיעוד פלוס": פוליסות לביטוח סיעודי המקנות פיצוי חודשי קבוע למבוטח לכל החיים לאחר תקופת המתנה של חמש שנים, כאשר בתכנית "מגן משלים לסיעוד פלוס" זכאי המבוטח לפיצוי כפול במקרה של אשפוז במוסד סיעודי. לפוליסה פרמיה קבועה לכל אורך חייה.	סיכון בלבד, בגין כיסויים ביטוחיים אותם רכש המבוטח, הכלולים בפוליסה.	אין דמי ניהול.

פוליסת ביטוח ריסק (סיכון): סוגי פוליסות אלו (כולל ביטוח ריסק להלוואת משכנתא), היוו כ-31.3% מהמכירות החדשות של פוליסות ביטוח חיים בחברה בשנת 2018, לעומת שיעור מכירות של כ-8.2% בשנת 2017 ושל כ-6.3% בשנת 2016.

פוליסת ביטוח ריסק למשכנתא: ביטוחים אלה היוו כ-11.7% מהמכירות החדשות של פוליסות ביטוח חיים בשנת 2018 לעומת שיעור מכירות של כ-4.4% בשנת 2017 ושל כ-5.3% בשנת 2016.

פוליסת ביטוח "בריאותית", ביטוח "מחלות קשות" ו"בריאות": ביטוחים אלה היוו כ-15.4% מהמכירות החדשות של פוליסות ביטוח חיים בשנת 2018 לעומת שיעור מכירות של כ-1.4% בשנת 2017 ושל כ-0.4% בשנת 2016.

פוליסה משפחה בטוחה פלוס: ביטוחים אלה היוו כ-9.6% מהמכירות החדשות של פוליסות ביטוח חיים בשנת 2018 לעומת שיעור מכירות של כ-1.6% בשנת 2017 ושל כ-0.7% בשנת 2016.

כיסוי לביטוח אבדן כושר עבודה: לא היו מכירות חדשות במוצר זה בשנת 2018, לעומת שיעור מכירות של כ-3.7% בשנת 2017 וכ-5.8% בשנת 2016. לפרטים בדבר אסדרה חדשה של פוליסות לביטוח אבדן כושר עבודה - ראה סעיף 2.2.1.3 (יא).

מגן לסיעוד פלוס: ביטוחים אלה היוו כ-43% מהמכירות החדשות של פוליסות ביטוח חיים בשנת 2018 לעומת שיעור מכירות של כ-1.4% בשנת 2017 ושל כ-0.7% בשנת 2016.

מוצרים חדשים 2.2.1.12

בחודש מרץ 2018 השיקה החברה את פוליסת "מגן להכנסה", פוליסה אחידה לכיסוי בגין מקרה ביטוח של אובדן כושר עבודה, אשר הותאמה להוראות חוזר המפקח "קווים מנחים לעניין תכנית לביטוח מפני אובדן כושר עבודה" מיום 29 בספטמבר 2016. הכיסויים בפוליסה זו נבנו בצורה מודולרית, כך שבנוסף לתכנית הבסיס (המעניקה כיסוי בגין תקופת היעדר עבודה או אובדן כושר עבודה חלקי), המבוטח יכול לרכוש, על פי בחירתו, נספחים נוספים לכיסוי, כגון: הגדרת עיסוק ספציפי; קיצור תקופת המתנה; הגדלת תגמולי הביטוח כתוצאה מגידול בשכר המבוטח; ביטול קיזוז פיצוי מגורם ממשלתי; ביטול חריג מקרה ביטוח הנגרם כתוצאה מ"ספורט אתגרי"; תשלום נוסף במקרה סיעוד; הגדלת תגמולי הביטוח בתקופת אובדן כושר עבודה; ועוד.

תחרות 2.2.2

תנאי התחרות ונתח שוק 2.2.2.1

תחום החיסכון ארוך הטווח עובר בשנים האחרונות שינויים הגורמים להתגברות התחרות. התחום הפך משופע במוצרים חליפיים העונים על הצורך בחיסכון לגיל הפרישה. תכנית משרד האוצר להגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני צמצמה את ההבדלים בין מוצרי החיסכון הפנסיוני והגבירה את השקיפות של גופים מוסדיים כלפי החוסכים. הגברת השקיפות היוותה קו מנחה בפעולות האסדרה של האוצר בשנים האחרונות, לרבות ביחס לתשלום עמלות לסוכנים (לפרטים בדבר אסדרה בתחום עמלות הסוכנים ותיקון 20 לחוק קופות גמל הקובע כי עמלת ההפצה לא תחושב בזיקה לדמי הניהול הנגבים מהמבוטח - ראה סעיף 2.2.1.3 (ז) לעיל).

כאמור לעיל, באתר האינטרנט של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון מפורסמים מחשבון תעריפי ביטוח חיים ומחשבון להשוואת ביטוחי בריאות. המחשבוני מאפשרים לציבור המבוטחים להשוות בין התעריפים של חברות הביטוח, כאשר במחשבון הבריאות ניתן גם להשוות בין הכיסויים הביטוחיים הכלולים בפוליסות הבריאות של חברות הביטוח השונות.

להערכת החברה, השימוש במחשבוני כאמור, גורם להגברת התחרות בענפים אלה.

כמו כן, באתר של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון מפורסם גם "מחשבון דמי ניהול", המאפשר לחוסכים להשוות בין שיעורי דמי הניהול במוצרים הפנסיוניים השונים ("מחשבון דמי ניהול"). להערכת החברה מחשבון דמי הניהול מגביר את התחרות בביטוחי המנהלים, ולאור האמור, גם עשוי להשליך על שיעור דמי הניהול העתידיים.

בנוסף, מדד השירות המפורסם מידי שנה ע"י רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון, מאפשר למבוטחים להשוות בין רמת השירות של חברות הביטוח בנוגע למוצרי ביטוח שונים, ומהווה כלי נוסף להגברת התחרות בשוק הביטוח, ובכלל זה בתחום ביטוחי הריסק (אובדן כושר עבודה וחיים).

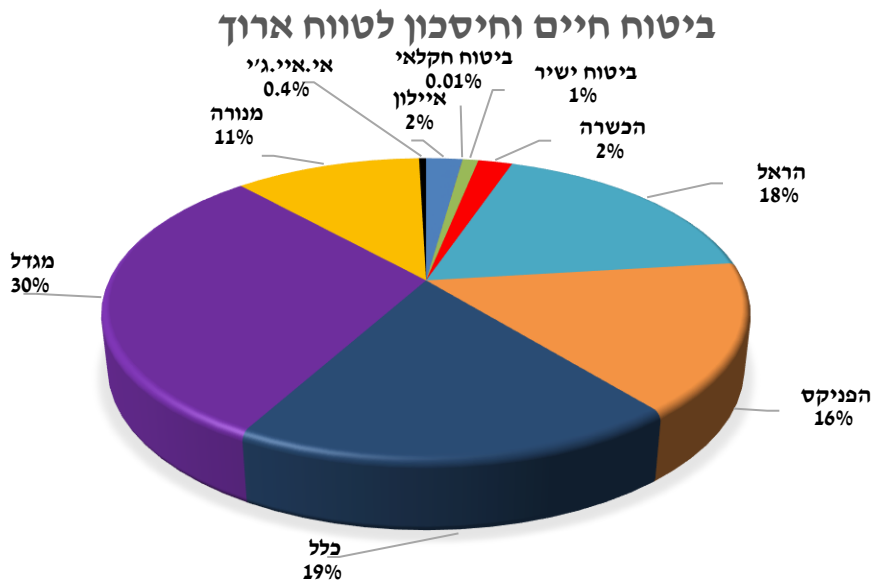
בישראל ישנן כ- 10 חברות ביטוח פעילות בתחום ביטוח החיים. חמש הקבוצות הגדולות בענף ביטוח החיים (המחזיקות גם בקרנות פנסיה ובקופות גמל) הן קבוצת הפניקס, קבוצת כלל, קבוצת מגדל, קבוצת הראל וקבוצת מנורה-מבטחים. על-פי הדוחות הכספיים לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2018 החזיקו הקבוצות האמורות בנתח שוק משותף של כ-94% מהפרמיות בביטוח חיים.

סך חלקה של החברה בפרמיות ביטוח חיים נכון ליום 30 בספטמבר 2018, הינו כ- 2.1%, קיטון של כ- 0.6% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע, בעיקר, מהחלטתה של החברה להפסיק את שיווקם של מוצרים פנסיוניים.

מתחרים משמעותיים 2.2.2.2

עיקר התחרות בתחום הינה מול חמשת החברות הגדולות. התחרות בענף אגרסיבית והיא באה לידי ביטוי, בין היתר, בגובה העמלות והמענקים לסוכנים. כמו כן, לחברה מוצרי חסכון טהור, אשר התחרות בגינם הינה הן מצד חברות ביטוח והן מצד בתי השקעות.

להלן תיאור חלוקת נתחי שוק ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך, בהתאם לדוחות הכספיים שפורסמו על ידי חברות הביטוח לרבעון השלישי לשנת 2018:

תיאור התמודדות החברה עם תחרות 2.2.2.3

החברה נערכת להתמודד עם התחרות הגוברת בענף באמצעים הבאים:

- מתן מענה על הצרכים המשתנים בענף על ידי עידוד מוצרי הפוליסות ללא מרכיב חסכון, בדגש על פוליסות סיכון ובריאות.
- החברה פועלת למיצובה הראוי לנוכח החזון הדיגיטלי אשר מושתת על העקרונות שהנחיל הממונה.
- שיפור השירות ללקוח הקצה.
- הצגת דמי ניהול אטרקטיביים.
- במוצרי Best Invest - פתיחת מסלולי השקעות בניהול מספר בתי השקעות (אלטשולר שחם ופסגות); ובתוכניות אישיות גם ילין לפידות ומיטב דש), כאשר המעבר בין בתי ההשקעות השונים ו/או בין מסלולים נעשה ללא גביית עמלת קניה ו/או מכירה מהלקוח. בנוסף, מתן אפשרות המבוטח לבחור תמהיל מסלולים להשקעת הכספים.

2.2.3 לקוחות

2.2.3.1 כללי

לקוחות החברה כוללים לקוחות פרטיים וקולקטיבים.

התפלגות פרמיות ברוטו מלקוחות*

2016	2017	2018	
64.7%	63.2%	62.2%	עמיתים שכירים
35.3%	36.8%	37.8%	מבוטחים פרטיים
0%	0%	0%	קולקטיבים
100%	100%	100%	סה"כ

* הנתונים הנקובים מתבססים על מועדי תחילת הביטוח

2.2.3.2 תלות בלקוחות

בתקופת הדיווח אין לחברה בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח לקוח מהותי או לקוח אחד אשר היקף הפרמיות שהתקבל ממנו עולה על 10% מסך כל הכנסות החברה במאוחד.

2.2.3.3 ותק והתמדת לקוחות ושיעורי פדיון וביטולים

קיימים בחברה 2 מסלולים עיקריים למוצרי חיסכון: מסלול שמצליב בין חיסכון לטווח ארוך ומרכיב סיכון בתוך פוליסה (סכום ביטוח למקרה מוות או פוליסה עם מקדם קצבה או ללא מקדם בתום תקופת הביטוח); ומסלול חיסכון טהור, ללא מרכיב ביטוחי (בסט אינווסט פרט), אשר המבוטח מפקיד בפוליסה סכומים (שוטפים או חד פעמיים) אותם הוא זכאי לפדות בכל עת. בהתאם, הצגת אחוז פדיון מהעתודה הממוצעת מוצגת תוך הפרדה בין 2 מסלולים אלה.

להלן פירוט אודות שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בביטוח חיים, ללא בסט אינווסט פרט, אשר מוצג מטה בנפרד:

2016	2017	2018
4.7%	5.8%	6.3%

בסט אינווסט פרט*

2016	2017	2018
24.8%	15.6%	17.9%

* החברה החלה בשיווק מוצר זה בסוף שנת 2007.

שיעורי ביטול בביטוחי בריאות

בשנת 2018 שיעור הביטולים בביטוחי בריאות עמד על כ- 17.6% ובביטוח סיעודי עמד על כ- 8.2%.

3. חלק ג' - מידע נוסף ברמת כלל החברה**3.1 מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה**

להלן תמצית הוראות הדין, מגבלות החקיקה, התקינה ואילוצים מיוחדים המשפיעים באופן מהותי על פעילות החברה:

- 3.1.1 חוק ניירות ערך, לרבות התקנות שהותקנו מכוחו - בהיותה של הכשרה תאגיד מדווח ולאור העובדה שאגרות החוב שלה מוחזקות בידי הציבור, כפופה החברה לדיני ניירות ערך, מפוקחת בהקשר זה על-ידי רשות ניירות ערך וכפופה להנחיות הרשות.
- 3.1.2 חוק החברות, לרבות התקנות שהותקנו מכוחו.
- 3.1.3 חוק הפיקוח, לרבות התקנות שהותקנו מכוחו, החוזרים והנחיות שמפרסמת הרשות המפקחת על עסקי הביטוח של החברה (רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון) - חוק הפיקוח מסדיר, בין היתר, את סמכויות המפקח על הביטוח, תפקידיו ואמצעי האכיפה העומדים לרשותו.
- 3.1.4 חוק חוזה הביטוח - מסדיר בעיקר את מערכת היחסים שבין המבטח והמבוטח, לרבות מעמדו של סוכן הביטוח.
- 3.1.5 חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006.
- 3.1.6 חוק החוזים האחידים, תשמ"ג-1982.
- 3.1.7 חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981.
- 3.1.8 חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, לרבות הצווים שהותקנו מכוחו.
- 3.1.9 חוק ה- "FATCA" (Foreign Account Tax Compliance Act) ו- "CRS" (Common Reporting Standards).

החוק לאכיפת מיסים בחשבונות זרים ("FATCA"), הינו חוק אמריקאי גלובאלי, אשר נכנס לתוקפו במהלך חודש מרץ 2010 וחל על פעילות כל המוסדות הפיננסיים בעולם, ובכלל זה, גם על חברות ביטוח. תכליתו של החוק היא אכיפת דיני המס בארצות הברית ומניעה של התחמקות מתשלום מס של אזרחים אמריקאים, בעלי חשבונות פיננסיים מחוץ לארה"ב. בחודש יוני 2014 חתמה מדינת ישראל על הסכם עם ארה"ב, במסגרתו התחייבה ליישום החוק בגופים הפיננסיים הפועלים במדינת ישראל, באופן בו יחויבו הגופים הפיננסיים למסור מידע ל- IRS⁷ אודות חשבונות פיננסיים המוחזקים על-ידי לקוחות שהינם אזרחים אמריקאים. דיווח על חשבונות בגין כל שנת מס ישלח לרשות המיסים עד לתאריך 20 בספטמבר בכל שנה העוקבת לשנת הדיווח. החברה ביצעה היערכות במטרה לעמוד בהוראות הדיווח בהתאם להוראות החוק כאמור.

ביום 1 באוקטובר 2017 פורסמה עמדת ממונה בעניין היערכות ליישום הסכם לחילופי מידע אוטומטיים, בהתאם לתקן חילופי מידע אוטומטיים ("CRS"). במסגרת המאבק הבינלאומי בעניין העלמות המס, פירסם ה-OECD בחודש יולי 2014 תקן אירופאי בינלאומי אחיד לחילופי מידע אוטומטיים בין מוסדות פיננסיים, לגבי חשבונות פיננסיים של לקוחות שהם תושבים זרים במדינת פעילותם. במהלך תקופת הביניים, עד ליישום מלא של התקן, יהיה רשאי גוף מוסדי לבקש את פרטי התיעוד הנדרשים בהוראות התקן, ובכלל זה הצהרה מהלקוח על המדינה בה הוא תושב לצרכי מס, והפרטים הרלוונטיים לתיעוד עצמי, בהתאם להוראות טיוטת תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות לשים מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ז-2017. ביום 11 במרץ 2018 פורסמו הנחיות טכניות למילוי נתונים לצורך דיווח קבצי CRS. דיווח על חשבונות בגין שנת 2017 ישלח לרשות המיסים עד לתאריך 23 ביוני 2019, דיווח על חשבונות בגין שנת 2018 ואילך ישלח לרשות המיסים עד לתאריך 8 בספטמבר בכל שנה העוקבת לשנת הדיווח.

⁷ IRS - Internal Revenue Service is the revenue service of the United States federal government.

בחודש פברואר 2018 פורסמה טיוטה לעמדת הממונה בעניין טופס הצהרה עצמית של יחיד לצרכי FATCA ו-CRS, בהמשך להודעות הממונה בנושא היערכות ליישום הוראות הסכם FATCA ובנושא היערכות ליישום הסכם לחילופי מידע אוטומטיים (CRS). טופס ההצהרה נועד לסייע לגופים המוסדיים בהיערכות ליישום ההסכמים האמורים והוא הותאם בעיקרו לטיוטת טופס ההצהרה שרשות המסים צפויה לפרסם בעניין זה (כפי שעולה מטיוטת תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ו-2017).

ביום 5 באפריל 2017 פורסם צו איסור הלבנת הון (חובת זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ז-2017, אשר מחליף צווים קודמים באותו נושא וקובע, בין היתר, מסגרת משותפת אחת שחלה על כלל הגופים המוסדיים ועל סוכני הביטוח; מכיל הוראות חדשות המביאות לידי ביטוי שינויים שחלו בנורמות הבינלאומיות במאבק בהלבנת הון ובמימון טרור, שנקבעו בהמלצת ארגון ה-FATF⁸; מפחית את הסכומים הנדרשים לדיווח לרשות לאיסור הלבנת הון; מוסיף דרישה לביצוע הליך זיהוי של "הכר את הלקוח" על מנת לקבוע את מידת הסיכון של פעילותו; וכן נקבעו כללים לאימות פרטים ודרישה של מסמכים. תחילתו של הצו בתוך שנה מיום פרסומו וכן נקבעו הוראות מעבר.

בהמשך לכך, ביום 15 במרץ 2018 פורסמה עמדת ממונה שעניינה תיאור עיקרי השינויים ושאלות ותשובות ביחס לצו איסור הלבנת הון האמור, שמטרתה לסייע לגופים המוסדיים להיערך ליישום החובות המוטלות עליהם מכוח הצו.

ביום 6 במרץ 2018 אישרה ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת את צו איסור הלבנת הון (חובת זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות למניעת הלבנת הון ומימון טרור)(תיקון), התשע"ח-2018, אשר בין היתר, מקדים את מועד תחילתו של צו איסור הלבנת הון המפורט לעיל ליום 15 למרץ 2018.

ביום 3 ביוני 2018 פורסם חוזר בעניין הוראות ליישום חובת הליך הכרת הלקוח בגופים מוסדיים, אשר קובע, בין היתר, כי בתקופה של שישה חודשים מיום כניסת הצו לתוקף (היינו: עד ליום 31 בדצמבר 2018), ייראה גוף מוסדי שצירף לקוח של תאגיד בנקאי אגב ייעוץ פנסיוני של התאגיד הבנקאי ללקוחו (בהתאם לתנאים שבהוראה), כמי שפעל בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון לעניין הליך הכרת הלקוח, ובלבד שהגוף המוסדי סבור - לפי המידע שקיים ברשותו - כי אין מדובר בלקוח בסיכון גבוה להלבין הון ומימון טרור.

- 3.1.10 חוק קופות גמל, לרבות התקנות שהותקנו מכוחו, החוזרים והנחיות שמפרסמת רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- 3.1.11 חוק העיסוק הפנסיוני וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק, ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005.
- 3.1.12 חוק הפלת"ד, לרבות התקנות שהותקנו מכוחו.
- 3.1.13 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010 - ראה סעיף 1.2.1.1 לעיל.
- 3.1.14 פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 - ראה סעיף 2.1.1.1 לעיל; ותקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגר מידע), התשס"ד-2004 - ראה סעיף 2.1.1.1 (ב) לעיל.
- 3.1.15 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 - ראה סעיפים 1.2.1.2 ו-2.1.2.1 לעיל.
- 3.1.16 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), תשמ"ו-1986 - ראה סעיף 2.1.3.1 (א) לעיל.

⁸ Financial Action Task Force- international standards on combating money laundering and the financing of terrorism & proliferation - since 2012.

להלן תיאור קצר של הוראות דין החלות על החברה, לרבות חוקים, תקנות, חוזרים, הנחיות וטיטות, אשר להם השלכה מהותית על עסקי החברה ופורסמו במהלך תקופת הדוח ועד לסמוך למועד פרסום הדוח:

כללי

3.1.17 חוזרים

3.1.17.1 ביום 18 במרץ 2019 פורסם חוזר שעניינו איסוף מידע סטטיסטי - פניות ציבור, שמטרתו לאפשר לרשות קבלת מידע אודות טיפול בפניות ציבור בגופים המוסדיים, לצורך איתור הסוגיות הדורשות אסדרה ובחינת רמת השירות באשר לטיפול בפניות ציבור. החוזר קובע את אופן סיווג הפניות וספירתן, את החובה לאסוף ולשמור נתונים ואת מתכונת הדיווח לרשות, אשר יועבר אחת לשנה עד ליום 15 בפברואר לגבי השנה שחלפה. תחילתו של החוזר החל מהדיווח ליום 31.12.2019 (ולעניין הדיווחים לשנת 2019, יכלול הדיווח את נתוני הפניות שבירורן הסתיים החל מיום 1.9.2019).

3.1.17.2 ביום 26 באוגוסט 2018 פורסם חוזר בעניין דירקטוריון גוף מוסדי, הקובע, בין היתר, הוראות לעניין כשירות חברי הדירקטוריון וועדותיו, הרכבם, תפקידם, סמכויותיהם ואופן התנהלותם. החוזר מסדיר כללים ועקרונות לגבי אופן עבודת הדירקטוריון, ובין היתר, קובע הוראות לעניין הרכב הדירקטוריון, כשירות הדירקטורים והמומחיות הנדרשת מהם, חובה לקבוע מדיניות לעניין משך כהונה מרבית של יו"ר הדירקטוריון, וכן תפקידי יו"ר הדירקטוריון והכשירות הנדרשת ממנו. הדירקטוריון יקבע את ההרכב הרצוי שלו, כאשר שליש מהדירקטורים יהיו בלתי תלויים ותקופת כהונתם לא תעלה על 3 תקופות של 3 שנים. מינוי דירקטורים בלתי תלויים בחברות עם בעלי שליטה יבוצע באמצעות ועדת איתור של הדירקטוריון שרוב חבריה בלתי תלויים ובעל השליטה וקרובו לא חברים בה. במקרה בו בעל השליטה או קרובו יכהנו בתפקיד מרכזי בגוף המוסדי, מחצית מהדירקטורים לפחות יהיו בלתי תלויים. החברה נערכת ליישום הוראות החוזר, אשר עתיד להיכנס לתוקף באופן מדורג החל מאפריל 2019.

3.1.17.3 לעניין תיקון לחוזר צירוף לביטוח מיום 15 ביולי 2018 - ראה סעיף 3.7.5.3(ב) להלן.

3.1.17.4 לעניין תיקון לחוזר הנהגת כתבי שירות ואופן שיווקם מיום 9 ביולי 2018 - ראה סעיף 3.7.5.3(ג) להלן.

3.1.18 הנחיות והבהרות

3.1.18.1 לעניין מכתב הממונה לחברות הביטוח ולסוכני הביטוח מיום 16 במאי 2018 באשר להפרת חוזר צירוף לביטוח - ראה סעיף 3.7.5.3(ד) להלן.

ביטוח כללי

3.1.19 הוראות דין

3.1.19.1 ביום 23 ביולי 2018 פורסם נייר התייעצות: תשלומים עיתיים מכוח חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975, במסגרתו מבקשת הרשות לבחון השלכות אסדרה שבה ייקבעו הוראות לפיהן תשלום פיצויים בשל הפסד כושר ההשתכרות וההוצאות המתמשכות, לנפגעי תאונות דרכים שנקבע להם שיעור נכות של 20% ומעלה מכושר ההשתכרות העתידי שלהם, יהיה ככלל באמצעות תשלומים עיתיים שיהיו צמודים למדד המחירים לצרכן. כל זאת, תוך קביעת הוראות לפיהן, לא תהיה לנפגע או לחברת הביטוח זכות לטעון להרעה או הטבה במצבו הבריאותי עקב תאונת הדרכים המחייבת עדכון הקצבה החודשית שנקבעה לו. כמו כן, במסגרת אסדרה זו ייבחן הצורך לקבוע הוראות לפיהן במקרה בו נפטר נפגע, לאחר שנפסקו לו תשלומים עיתיים, התשלום לתלויים שפרנסתם כולה או מקצתה הייתה תלויה עליו ערב פטירתו, יהיה גם כן באמצעות תשלומים עיתיים. יצוין כי נכון למועד הדוח, האסדרה עדיין בשלבי דיון, ככל שהאסדרה האמורה תהפוך למחייבת במתכונתה המוצעת, החברה מעריכה כי עשויה להיות לה השפעה מהותית הן במישור התפעולי והן במישור רווחיותה של החברה.

- 3.1.19.2 ביום 1 ביולי 2018 פורסם ברשומות חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (מס' 23), התשע"ח-2018 ("התיקון"), אשר עניינו בהגדלת מרכיב העמסה של חבר בביטוח השיווי "הפול" (קרי: הסכום שעל מבוטח שלא במסגרת הפול לשלם כתוצאה מעלויות ההשתתפות של מבוטח במסגרת הפול), כך שטווח מרכיב העמסה לביטוח אופנועים ינוע בין 5.5% ל- 8% מעלות הסיכון הטהור (כהגדרתו בפקודה) חלף 6.5% מעלות הסיכון הטהור. כן נקבע בהוראת שעה, שתוקפה לשנתיים מיום 1 ביולי 2018 ועד ליום 30 ביוני 2020, כי עלות הסיכון הטהור המקסימלית, תוגדל לשיעור של 8.5% במשך התקופה האמורה ולאחר מכן תעמוד על 8% באופן קבוע.
- 3.1.19.3 לעניין שינוי מנגנון ההתחשבות בין המוסד לביטוח לאומי לבין חברות הביטוח שנקבע במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 2019), התשנ"ח-2018 - ראה סעיף 2.1.1.1(ה) לעיל.

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

- 3.1.20 הוראות דין
- 3.1.20.1 ביום 8 ביולי 2018 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 21), התשע"ח-2018, אשר קובע, בין היתר, מגבלה לגבי המועדים בהם רשאי מעסיק לבקש מגוף מוסדי למשוך פיצויי פיטורים שהופקדו בגין עובד שלו (עד ארבעה חודשים ממועד סיום יחסי עובד-מעביד); וכן הוראות לגבי המסמכים שעל מעסיק להמציא למשיכת הכספים. הוראות התיקון חלות החל ממועד פרסומן וכן לגבי יחסי עבודה שנתיימו לפני מועד התחילה (שאז מניין ארבעת החודשים מתחיל ממועד פרסום התיקון).
- בהמשך לכך, ביום 10 במרץ 2019 פורסם מכתב הבהרה בנושא "משיכת כספים ממרכיב הפיצויים", המדגיש כי חברה מנהלת של קופת גמל אינה רשאית לעכב תשלום כספים בשל טענות הנוגעות לזכאות אליהם. מפניו שהגיעו לרשות עלה כי לצורך משיכת הכספים נדרש העמית להמציא אישור סיום העסקה כאסמכתא לכך שחלפו 4 חודשים מיום סיום יחסי עובד-מעביד, וזאת אף במקרים שבהם ההפקדות הופסקו שנים קודם לכן או שהעסק בבעלות המעסיק נסגר. לגישת הרשות, פרשנות זו, מובילה לתוצאה פסולה לפיה מעסיק יכול למנוע את משיכת כספי הפיצויים על ידי העמית, רק באמצעות סירוב להעביר לידי אישור לעניין סיום העסקה, ומשכך היא מרוקנת מתוכן את תכליתו של התיקון. לאור האמור, הרשות הבהירה כי זכאותו של העמית למשיכת כספי פיצויים מקופת הגמל לא תותנה בקבלת כל אישור מהמעסיק, לרבות אישור על סיום העסקה.
- 3.1.20.2 ביום 8 ביולי 2018 פורסם חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (תיקון מס' 18), התשנ"ח-2018, אשר קובע כי גוף מוסדי שנותן הלוואות לדיור לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים, לא יסרב לתת הלוואה לדיור לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים בכפוף לעמידה בתנאים הקבועים בחוק. כמו כן התיקון קובע כי לא יסרב מבוטח שמוכר ביטוח חיים אגב משכנתא למכור פוליסה כאמור לאדם עם מוגבלות, עקב מוגבלותו, אלא, בין היתר, אם החלטת המבוטח בעניין זה התבססה על החלטת אקטואר ממונה שמונה בהתאם להוראות שקבע הממונה. בהמשך לכך, ביום 6 באוגוסט 2018 פורסם חוזר שעניינו אמות מידה לאקטואר ממונה לפי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, אשר קובע כי אקטואר ממונה הוא אקטואר שאין לו ניגוד עניינים עם חברת הביטוח וכן מגדיר מהו ניגוד עניינים. תחילתן של הוראות התיקון לחוק והחוזר ביום 1.9.2018.

חוזרים 3.1.21

- 3.1.21.1 לעניין חוזר מסמך הנמקה - תיקון מיום 18 ביולי 2018 - ראה סעיף 3.7.5.3(א) להלן.
- 3.1.21.2 ביום 1 במאי 2018 פורסם חוזר שיווק תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה, אשר קובע הוראות להסדרת הליך שיווק כיסוי אובדן כושר עבודה לקראת כריתת חוזה ביטוח, שמטרתו, בין היתר, למנוע כיסוי ביטוחי עודף שלא ניתן לממשו; וחובת בירור צרכיו של מועמד לביטוח לערך מוסף של הרחבת הכיסוי להגדרת "עיסוק ספציפי". תחילתו של החוזר ביום פרסומו, למעט ההוראה שקובעת כי על גוף מוסדי לעדכן את היקף הכיסוי הביטוחי לאובדן כושר עבודה אגב קופת גמל כך שעלותם המצטברת של הכיסויים הביטוחיים לא תעלה על 35% מסך כל ההפקדות למרכיב התגמולים עד לאותו מועד (שתחילתה ביום 1 באפריל 2019).

3.1.22 הנחיות והבהרות

3.1.22.1 לעניין מכתב הממונה לחברות הביטוח ולסוכני הביטוח מיום 4 בפברואר 2018 באשר להליך שיווק פנסיוני בעת צירוף למוצר פנסיוני - ראה סעיף 3.7.5.3(ה) להלן.

בריאות

3.1.23 חוזרים

3.1.23.1 ביום 27 בנובמבר 2018 פורסם תיקון הוראות החוזר המאוחד - שער 6 חלק 3 - ביטוח סיעודי, אשר הוראותיו באות במקום ההוראות הכלליות הקבועות בחוזר "בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור". החוזר קובע הוראות ייחודיות ליישוב תביעות בביטוח סיעודי, שמטרתן להבטיח הליך יישוב תביעות מהיר, ככל הניתן, הוגן, המצריך טרחה מינימלית מצד המבוטח, שלרוב נמצא בגיל מבוגר. תחילתן של מרבית הוראות החוזר ביום 1.9.2019.

השקעות

3.1.24 חוזרים

3.1.24.1 ביום 9 ביולי 2018 פורסם חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד - פרק ניהול נכסי השקעה (הלוואות לא סחירות), אשר שינה את המגבלה הכמותית שהייתה קיימת לגבי היקף הנכסים שמנוהלים על ידי הגוף המוסדי, להשקעות הכוללות אשראי שאינו מדורג או שרמת הדירוג שלו נמוכה מ-BBB-, משיעור של 3 אחוזים ל-5 אחוזים. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1.8.2018.

3.2 חסמי כניסה ויציאה עיקריים לפעילות החברה

3.2.1 חסמי כניסה

חסמי הכניסה העיקריים של תחומי הפעילות השונים של החברה, קבועים בהוראות הדין, המחייבות קבלת רישיונות והיתרים מתאימים ועמידה בדרישות ההון העצמי המינימלי.

3.2.1.1 רישיונות והיתרים

בהתאם לחוק הפיקוח, עיסוק בביטוח מחייב בהחזקת רישיון מבטח. החזקה של יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח מותנית בקבלת היתר להחזקת אמצעי שליטה מאת המפקח; ושליטה במבטח או בסוכן תאגיד מותנית אף היא בהיתר מאת המפקח. ניהול קופת גמל מחייב אף הוא קבלת רישיון.

כמו כן, בהתאם לסעיף 32(ג) לחוק הפיקוח נקבע איסור על החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך, כאשר "החזקה מהותית" מוגדרת כהחזקת נתח שוק העולה על 15% מסך נכסי החיסכון לטווח הארוך.

לעניין היתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה שניתן למר אלי אלעזרא בהכשרה ביטוח ראה סעיף 3.2.1.5 להלן.

3.2.1.2 הון עצמי

לשם עיסוק בפעילות ביטוחית נדרשת החברה לעמוד בדרישות הון מינימאלי. לפירוט בנושא דרישות ההון הרגולטוריות החלות על החברה ואופן עמידת החברה בהן - ראה באור 14(ו) לדוחות הכספיים.

3.2.1.3 מומחיות ידע וניסיון

הפעילות הביטוחית והפיננסית של עסקי החברה דורשת ידע מקצועי ממוקד, בעיקר בתחומי האקטואריה וניהול הסיכונים, כמו גם היכרות עם שוקי התחום, לרבות שוק ביטוח המשנה. כמו כן, לצורך קביעת תעריפים וחיתום של עסקים חדשים, יש משקל רב לצבירת ניסיון ואגירת מידע אקטוארי בעל בסיס נתונים רחב.

- 3.2.1.4 גודל מינימלי (מסה קריטית)
- פעילות המערכות הביטוחיות של החברה וההשקעות הרבות אותן מבצעת החברה, לרבות לצורך עמידה בדרישות הרגולטוריות המשתנות, כרוכה בעלויות תפעול קבועות גבוהות ולפיכך מחייבת היקף הכנסות מינימלי על מנת לכסות את ההוצאות.
- 3.2.1.5 היתר השליטה
- בהתאם להוראות הדין, החזקת אמצעי שליטה ושליטה, במבטח, כפופים לקבלת היתר מאת הממונה. בחודש אוקטובר 2006, העניק הממונה, למר אלי אלעזרא, היתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה (כהגדרתם בסעיף 1 לחוק הפיקוח) בחברה ("היתר השליטה").
- בהתאם לתנאי היתר השליטה, כל שינוי בשרשרת השליטה בחברה, מצריך את אישורו המוקדם של הממונה, כך שלאורך השנים בוצעו תיקונים בהיתרי השליטה לאור שינויים במבנה ההחזקות. היתר השליטה האחרון ניתן ביום 20 במרץ 2012. בהיתר נקבעו, בין היתר, התנאים העיקריים בדבר הוראות לשמירת שרשרת השליטה במבטח ואי מתן זכות לצד ג' בשרשרת השליטה בחברה.
- כמו כן, במסגרת היתר השליטה ולצורך קבלתו, התחייב מר אלעזרא להשלים בכל עת את ההון העצמי הנדרש של החברה עד לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחרים שיבואו במקומם, אך ההתחייבות לא תעלה על הנמוך מבין 50% מההון הנדרש או 130 מיליון ש"ח (צמוד למדד אוקטובר 2005).
- 3.2.2 חסמי יציאה
- 3.2.2.1 פעילות הביטוח
- פירוק או חיסול של עסקי ביטוח של מבטח כפופים לפיקוחו של המפקח על הביטוח, אשר רשאי להורות למבטח לפעול בדרך מסוימת בחיסול העסקים או לפנות לבית המשפט, בבקשה למתן צו שהפירוק יהיה בידי בית המשפט או בפיקוחו.
- מיזוג, פיצול, הפסקת ניהול או פירוק מרצון מחייבים קבלת אישור מראש של הממונה. הליכי פירוק או חיסול של עסקי ביטוח של מבטח כפופים לפיקוחו של הממונה, אשר רשאי להורות למבטח על דרכי פעולה מסוימות לצורך יישום הפירוק או החיסול כאמור.
- בעסקי ביטוח חיים וכן בעסקי ביטוח כללי בענפים המאופיינים כ"זנב ארוך", הפסקת הפעילות כרוכה בהסדר להמשך הטיפול במימוש כל זכויות המבוטחים או העמיתים (Run-Off).
- 3.3 גורמי הצלחה קריטיים**
- להערכת החברה, הגורמים הבאים יכולים להיחשב כגורמים בעלי השפעה קריטית על פעילות החברה:
- 3.3.1 **גורמי הצלחה כלליים:** שינויים במצב המשק, התעסוקה ושוק ההון; דרישות רגולטוריות, לרבות פיקוח על תעריפים; התחרות בתחום; נאמנות לקוחות ושימור התיק, בדגש על לקוחות איכותיים; איכות ניהול ההשקעות, לרבות ניהול סיכונים פיננסיים; ערוצי הפצה, כולל יכולת להגביר ביקושים וליצירת שווקים חדשים והגדלת גיוס סוכנים חדשים; מגוון המוצרים והיכולת להתאים את המוצרים לתנאי השוק ולצרכי הלקוח, כולל מתן פתרונות משולבים; איכות השירות למבוטחים, עמיתים ולקוחות אחרים וכן לסוכנים; שימור וגיוס הון אנושי איכותי; רמת המחשוב והטכנולוגיה; יעילות התפעול ורמת הוצאות התפעול, השיווק והמכירות; הפעלת בקרה יעילה; וכניסה לעולם תוכן של מכירה ושירות דיגיטליים.
- 3.3.2 **גורמי הצלחה בביטוח כללי:** איכות החיתום, דהיינו לקוחות בעלי הסיכון הנמוך יותר; זיהוי נכון ורציף של עלויות הסיכון ותימחורן בפועל; טיפול נכון בצמצום עלויות האירועים הביטוחיים; איכות האקטואריה על פיה נקבעים התעריפים; איכות מבטחי המשנה וההסכמים עמם; איכות ניהול ההשקעות; איכות הגבייה; איכות ניהול התביעות; יעילות התפעול ורמת הוצאות התפעול והשיווק; יכולת החברה לשפר הסכמים עם הספקים בתחום (ספקי שירותי בריאות שונים, עורכי דין, חוקרים וכיוצא"ב).
- לפרטים נוספים אודות גורמי הצלחה בביטוח כללי, לפי הענפים השונים בתחום - ראה סעיפים 2.1.1.2, 2.1.2.2 ו-2.1.3.2 לעיל.

3.3.3 גורמי הצלחה בביטוח חיים: פיתוח מוצרים בעלי רווחיות גבוהה, המאפשרים חדירה לנישות חדשות; שינויים במערך המחשוב על מנת לאפשר שירות איכותי לסוכנים ולמבוטחים; גיוס סוכנים ומשווקים בעלי איכות שימור תיק גבוהה והתמקצעות בתחומים ספציפיים, כגון: פיננסים; איכות האקטואריה על פיה נקבעים התעריפים; איכות מבטחי המשנה וההסכמים עמם; איכות ניהול ההשקעות; איכות הגבייה; איכות ניהול התביעות; יעילות התפעול ורמת הוצאות התפעול והשיווק; פיזור גיאוגרפי של סוכנים ומשווקים; ניוודים ורמת דמי הניהול.

לפרטים נוספים אדות גורמי ההצלחה בביטוח חיים - ראה סעיף 2.2.2.3 לעיל.

3.4 השקעות

3.4.1 מבנה ניהול השקעות ואשראי

3.4.1.1 כללי

דירקטוריון החברה קובע את מדיניות ההשקעה הכוללת של המבטח וביחס להתחייבויות שאינן התחייבויות תלויות תשואה - גם קביעת נהלים לניהול ההשקעות. בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויות) התשס"א-2001, נקבע כי על חברת ביטוח למנות שתי ועדות השקעה - "ועדת השקעות משתתף" ו"ועדת השקעות נוסטר". יצוין, כי ועדות ההשקעה משמשות בפועל גם כוועדות אשראי.

ועדת השקעות משתתף עוסקת בהשקעות חברות הביטוח כנגד התחייבויות תלויות תשואה כלפי המבוטחים. ועדת השקעות משתתף מונה, נכון למועד דוח זה, שלושה חברים. רוב חברי ועדת משתתף הינם נציגים חיצוניים (כאלו שמתקיימים בהם כל תנאי הכשירות למינוי דירקטור חיצוני, הקבועים בסעיף 240 לחוק החברות), ובהם יושב הראש. ועדה זו מתכנסת לפחות אחת לשבועיים.

ועדת השקעות נוסטר עוסקת בכספי חברות הביטוח המוחזקים כנגד ההון העצמי של החברה ולשם כיסוי התחייבויות הביטוחיות, שאינן התחייבויות תלויות תשואה. ועדת השקעות נוסטר מונה, נכון למועד דוח זה, שלושה חברים ומתכנסת לפחות אחת לחודש.

בחודש ספטמבר 2017 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (ועדת השקעות), התשע"ז - 2017 ("טיטוטת תקנות המשתתף") בה נקבעו מספר הוראות בדבר הרכב ועדת השקעות משתתף וכשירות חברה. בהתאם לטיטוטת תקנות המשתתף, הרכב הועדה יורחב כך שתהא בת חמישה חברים כולם חיצוניים וכן שליש מחבריה לפחות יהיו בעלי ניסיון בניהול תיקי השקעות והעמדת אשראי. כמו כן, נקבעו מגבלות על תנאי הכהונה ותנאי הכשירות לכהונה כחבר בוועדה, אופן מינוי חברי הועדה ודרכי עבודתה. עם פרסומן של תקנות המשתתף, יבטלו ההוראות בתקנות דרכי ההשקעה, המתייחסות כאמור הן לוועדת משתתף והן לוועדת הנוסטר.

בהתאם, במקביל לתקנות המשתתף פורסמה טיוטת חוזר בנושא ועדת השקעות נוסטר, המיועדת להחליף את תקנות דרכי ההשקעה לאחר ביטולן, ולהסדיר היבטים שונים בדרכי עבודת הוועדה והרכבה, כשירות והגבלות על מינוי חברה, תפקידיה ודרכי עבודתה.

3.4.1.2 ניהול אשראי

כחלק מהיערכות ליישום הוראות שפרסם הממונה בשנים האחרונות, שעניינן אופן ניהול אשראי על-ידי גופים מוסדיים, קיימה החברה מספר דיונים במסגרת דירקטוריון החברה ובמסגרת ועדות ההשקעה של החברה (נוסטר ומשתתף) ("ועדות ההשקעה"), לצורך יישום הוראות המפקח ופעלה ליישומן. החברה פועלת על פי נהלים מוסדרים לניהול אשראי (שאושרו במוסדות החברה הרלוונטיים) ובהתאם להוראות הדין. כמו כן, דירקטוריון החברה אישר מסגרת כללית המסדירה את תהליך הזיהוי והטיפול בחובות בעיתיים והחברה מינתה מנהל אשראי לא סחיר וכן מרכז חובות בעיתיים, האחראי על ביצוע תהליך הערכת מצב נכסי החוב בהשקעות החברה.

3.4.2 ניהול ההשקעות

3.4.2.1 התחייבויות שאינן תלויות תשואה

כספי ההתחייבויות הביטוחיות לסוגיהן מושקעים בנכסים שונים, וזאת בהתאם לאופי ההתחייבויות ובכפוף להוראות תקנות ההשקעה. ההשקעות בחברה מבוצעות במקביל להתחייבויות הביטוחיות, תוך שמירה על מדדי פיזור סיכון ומח"מ (משך חיים ממוצע) בהתאם לתקנות כאמור. רוב ההשקעות כנגד התחייבויות בענפים בעלי "זנב ארוך" (כגון: חיים, רכב חובה וחבויות) הינן לתקופות מח"מ של עד 5 שנים. ועדת ההשקעות קבעה במדיניותה כי לפחות 50% מההשקעות יהיו השקעות צמודות למדד.

ההשקעות מבוצעות במגוון מכשירי השקעה בארץ ובחו"ל - הן בהשקעות מסורתיות כגון: מניות, אגרות חוב ממשלתיות, אגרות חוב קונצרניות סחירות ולא סחירות, אג"ח קונצרני ייעודי המוחזק לפדיון, אג"ח ממשלתיות, והן בהשקעות אלטרנטיביות, כגון: אשראי לא סחיר, נדל"ן, קרנות גידור וקרנות השקעה.

3.4.2.2 התחייבויות תלויות תשואה

התחייבויות אלו מושקעות במגוון מכשירי השקעה בארץ ובחו"ל - הן בהשקעות מסורתיות כגון: מניות, אגרות חוב ממשלתיות, אגרות חוב קונצרניות וממשלתיות, והן בהשקעות אלטרנטיביות כגון: אשראי, נדל"ן, קרנות השקעה וקרנות גידור.

בתחילת שנת 2004 החלה החברה לשווק פוליסות בהן מרכיב החיסכון מופקד במסלולי השקעה שונים, לבחירת הלקוח בין מספר מסלולי השקעה: מסלול כללי - אשר מדיניות ההשקעה בו כפופה להחלטת ועדת ההשקעות; מסלול מתמחה במניות - אשר הרכיב המנייתי בו הינו 75% ומעלה; מסלול אג"ח ממשלת ישראל - אשר לפחות 75% מהנכסים בו מושקעים באג"ח ממשלתי; מסלול שקלי טווח קצר - מסלול בו המח"מ הממוצע לא עולה על שנה; מסלול הלכה (נסגר בסוף שנת 2018) - אשר ההשקעות בו בוצעו עפ"י כללי ההלכה היהודית; ומסלול השקעה תלוי גיל - אשר בנוי מארבעה תתי-מסלולים, אשר מדיניות ההשקעה בהם מתאימה: (1) לחוסכים שגילם אינו עולה על 50 שנה; (2) לחוסכים שגילם לפחות 50 שנה ואינו עולה על 60 שנה; (3) לחוסכים שגילם לפחות 60 שנה. (4) מסלול מקבלי קצבה. נכסי המסלולים מושקעים באפיקים שונים, כגון: מניות, אג"ח ממשלתי וקונצרני, כאשר החלוקה הפנימית והסיכון מותאמים לגיל החוסך ולתקופת החיסכון הצפויה באותו מסלול.

מדיניות ההשקעה המוצהרת של ועדת ההשקעות אושרה על ידי ועדת השקעות תלויות תשואה ודירקטוריון החברה ומתפרסמת לפחות אחת לשנה.

3.4.3 מידע אודות התפלגות הנכסים המנוהלים - הרכב ההשקעות

3.4.3.1 כללי

על מנת להשיג פיזור בתיק ההשקעות, חלק מהתיק מושקע בניירות ערך, נדל"ן ותעודות סל בארץ ובחו"ל. תיק הנוסטרו כולל מרכיב נמוך משמעותית של מניות בהשוואה לתיק המשתתף. בשנת 2018 מדיניות תיק הנוסטרו הייתה השקעה של עד 10% במניות כאשר בפועל רוב השנה התיק היה ברכיב נמוך יותר של מניות. בתיקי המשתתפות קרן יי והמסלולים הכלליים, הרכב התיקים כולל מרכיב מניות גדול יותר, כאשר בשנת 2018 גבולות שיעור החשיפה למניות במסלול הכללי היו 31%-43%; וגבולות שיעור החשיפה למניות בקרן יי היו 34%-46%; וגבולות שיעור החשיפה לאג"ח קונצרני (בקרן יי ובמסלול הכללי) היו 16%-28%.

3.4.3.2 התחייבויות שאינן תלויות תשואה

מדיניות תיק הנוסטרו לשנת 2018 כללה השקעה במניות עד למקסימום של 10%, כאשר נכון לחודש דצמבר 2018, רכיב המניות בארץ ובחוו"ל יחד היה כ-2.7%, 53.0% אג"ח ממשלתי, כ-14.4% אג"ח קונצרני (סחיר ולא סחיר, בארץ ובחוו"ל יחד), כ-20% נדל"ן וכ-9.9% בנכסים אחרים. כמו כן, לפי מדיניות ההשקעה, מעל 35% מהתיק מוחזק בנכסים צמודי מדד.

3.4.3.3 התחייבויות תלויות תשואה

התשואות בשוק ההון משפיעות ישירות על החוסכים, באמצעות פוליסות הביטוח המשתתפות ברווחים. בניגוד לתיק הנוסטרו (שמגבה בין היתר, את עתודות הביטוח הכללי), תיק המשתתפות ברווחים הינו לרוב בעל מח"מ דינמי הנקבע, בין היתר, ע"י וועדת ההשקעות. לתנודתיות בשיעורי הריבית השפעה על שווי התיק, כפי שבאה לידי ביטוי במחירי האג"ח הממשלתי. כמו כן תיק זה בעל מרכיב גבוה יותר של מניות. נכון לחודש דצמבר 2018 מרכיב ההשקעה במניות - הן מניות בארץ והן מניות בחו"ל - היווה כ- 40% מכלל הנכסים בקרן יי ובתיקים הכלליים. מרכיב האג"ח הקונצרני (הסחיר והלא סחיר) היווה כ- 20%.

3.4.3.4 התפלגות הנכסים המנוהלים של החברה ליום 31 בדצמבר 2018:

כספים תלויי תשואה (במילארדי ש"ח) נכון לתאריך 31.12.2018	נוסטרו (במילארדי ש"ח)	
11.3	5.3	החברה
11.3	5.3	סה"כ

3.4.4 השקעה בחברות מוחזקות

לחברה אין פעילות השקעה מהותית בחברות מוחזקות.

3.4.5 מדיניות ניהול השקעות פומבית

מדיניות ניהול ההשקעות של החברה מוצגת באתר האינטרנט של החברה בכתובת:

https://www.hcsra.co.il/aboutUs/financialData/Pages/2010_policy.aspx

3.5 ביטוח משנה

3.5.1 כללי

להלן יפורטו סוגי הסדרי ביטוח המשנה הנפוצים בחברה:

3.5.1.1 ביטוחי משנה יחסיים

כוללים ביטוחי "מכסה" ("Quota Share") וביטוחי מותר ("Surplus").

ביטוחי המכסה "Quota Share" הם ביטוחים שבהם הסיכון מתחלק באופן יחסי ומוגדר מראש בין השייר (סיכון שהחברה נושאת בו לבדה) לבין מבטחי המשנה השונים, וזאת לגבי כל אותן הפוליסות שבענף מסוים. לפי יחס זה מחולקת החשיפה, הפרמיה והתביעות.

ביטוחי המותר "Surplus" של החברה באים כרובד נוסף המצוי מעל לביטוחי המכסה שחברת הביטוח הגדירה לעצמה (בדרך כלל על-פי רמת הסיכון המרבית שהחברה מוכנה ליטול על עצמה בשייר). בביטוחי ה"מותר" מבטחי המשנה ישאו במלוא הנזק שמעל חוזה המכסה - כאשר חלקו היחסי בסיכון של כל מבטח משנה יהא זהה לחלקו בביטוח המכסה (Quota Share). המפתח לחלוקת האחריות בין מבטחי המשנה תלוי בסכום הביטוח של כל סיכון וסיכון מבוטח וכן יצוין כי חלקו היחסי של כל מבטח משנה עשוי להשתנות לגבי כל פוליסה ופוליסה.

3.5.1.2 ביטוחי משנה לא יחסיים

ביטוחי משנה לא יחסיים הינם ביטוחי הפסד יתר ("Excess of Loss" או "XOL") וקטסטרופה ("Catastrophe"), שמטרתם הינה הגנה על שייר החברה. ביטוח הפסד יתר הוא ביטוח המכסה תביעות או אירועים מעל לסכום מסוים שנקבע מראש (כשייר החברה). דהיינו, הביטוח מכסה תביעה בודדת גבוהה או אירוע אחד בו מעורבים מספר סיכונים. כל סכום תביעה הנמוך מהסכום שהוגדר מראש (כשייר) יכוסה על-ידי חברת הביטוח.

בחלק מהענפים שייר החברה מכוסה בביטוח Excess of Loss או Catastrophe כנגד נזקים משמעותיים/קטסטרופה דוגמת אירועי טבע, רעידת אדמה ו/או הצטברות מקרי מוות הקשורים לסיכוני מלחמה וכיוצא באלה. במקרה של פשיטת רגל של מבטח משנה ואי יכולת לגבות ממנו תשלום החבות של מבטח המשנה תחול כולה על חברת הביטוח. למיטב ידיעת החברה, לתאריך הדוח, אין אף מבטח משנה עמו קשורה החברה אשר הינו בקשיים כלכליים.

3.5.1.3 ביטוחי משנה פקולטטיביים

ביטוחי משנה הנערכים לכיסוי סיכונים מיוחדים הגלומים בפוליסות ספציפיות, לדוגמה ביטוח עסקים. ביטוח מסוג זה מתבצע כאשר סכום הביטוח בפוליסה עולה בהיקפו על קיבולת ביטוחי המשנה שבהסכם או כאשר הסיכון מוחרג מההסכם עם מבטח המשנה או בשל שיקול חיתומי אחר.

3.5.2 מדיניות החשיפה למבטחי משנה

ביטוחי המשנה של החברה נערכים על בסיס שנתי או רב שנתי, בהתאם לתחום הפעילות.

3.5.2.1 **ביטוח כללי:** מדיניות החברה היא ליצור פיזור רחב ומשמעותי, וזאת באמצעות פאנל רחב של מבטחי משנה, תוך בדיקה שוטפת של הדירוג וחוסנו של כל מבטח משנה בצורה פרטנית ותוך הקפדה על החלק המוקצה לכל אחד ממבטחי המשנה.

יצוין, כי הן בביטוחים לטווח הקצר (כגון: רכוש, אש, דירות, הנדסי) והן בביטוחים לטווח הארוך (כגון ביטוחי חבויות), הנחת העבודה של החברה היא כי יש להתקשר רק עם מבטחי משנה שדירוגם הינו A- ומעלה, תוך בדיקת חוסנם, ובכל מקרה מתוך מגמה שחלקו של מבטח משנה בודד לא יעלה על 50% למבטח אחד.

3.5.2.2 **ביטוח חיים:** ביטוחי חיים ובריאות הינם באופיים ביטוחים לטווח ארוך. לפיכך, מבטחי המשנה נבחרים בקפידה על-פי התמחותם המקצועית בסוגי הביטוחים המשוקים על-ידי החברה, תוך התייחסות ליכולתם לעמוד בהתחייבויות לטווח ארוך.

בביטוחי המשנה בתחום ביטוח חיים החברה אינה מתקשרת עם מבטחי משנה המדורגים ברמה נמוכה מ-(A).

פרטי ההתקשרות מול מבטחי המשנה (סוג חוזה, שייר, חלוקה בין מבטחי משנה) מועברים בכל שנה למפקח על הביטוח.

להרחבה בנושא מדיניות החשיפה של החברה למבטחי המשנה בתחום ביטוח החיים - ראה סעיף 3.5.8 להלן.

3.5.2.3 החברה רוכשת ביטוחי משנה במרבית תחומי הפעילות, הן בביטוח חיים והן בביטוח כללי. בכל אחד מהענפים מותאם כיסוי ביטוח המשנה לאופי הסיכון ורמתו. ענפי הביטוח בחברה מבטוחים הן בביטוח יחסי והן בביטוח לא יחסי. כאמור לעיל, הביטוח היחסי מחלק את הסיכון בין חברת הביטוח למבטחי המשנה, ואילו הביטוח הלא יחסי, מגן על החברה מפני אירועים יוצאים מן הכלל ומעל השייר שהיא נוטלת על עצמה (קטסטרופות).

3.5.2.4 **סיכון קטסטרופה -** משמעו חשיפה משמעותית לסיכון בו אירוע בודד יהיה בעל השפעה כלכלית גדולה (קטסטרופה), כגון: אסון טבע, מלחמה, טרור, נזקי טבע או רעידת אדמה, אשר יביא להצטברות של הרבה נזקים בהיקף גבוה שיחולו על שייר החברה וייצרו נזק כלכלי משמעותי לחברה ולחוסנה.

אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה - כמו גם כל חברות הביטוח האחרות בארץ - הינו אירוע של רעידת אדמה. לצורך כימות וחישוב רמת ההגנה, החברה נעזרת במספר מודלים המנתחים את הסיכון ומכוונים את החברה על אחוז ההגנה אותו היא נדרשת לרכוש.

בשנת 2018 גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנוק בודד גדול או הצטברות נזקים בשייר בגין אירוע גדול במיוחד כגון רעידת אדמה משמעותית בהסתברות נזק מרבי (MPL), של כ-1.8% הינו כ- 175 מיליון דולר אמריקאי ברוטו, מהם כ-1.5 מיליון דולר אמריקאי יהיו בשייר עצמי.

בשנת 2019, גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנוק בודד גדול או הצטברות נזקים בשייר בגין אירוע גדול במיוחד (כדוגמת רעידת אדמה), בהסתברות של נזק מרבי (MPL) של כ-1.8% היה כ- 175 מיליון דולר אמריקאי, מהם כ- 1.5 מיליון דולר אמריקאי שייר עצמי.

3.5.3 ביטוח משנה - ענף רכב חובה

3.5.3.1 הסדרי ביטוח משנה עיקריים

החל משנת 2016, רכשה החברה ביטוח משנה מסוג Quota Share בענף ביטוח החובה, כאשר לשנת 2019 רכשה החברה ביטוח משנה בשיעור של 80%. במהלך תקופת הדוח שיעור ביטוח המשנה מסוג Quota Share עמד על 80% ו-20% שייר בענף זה, כמפורט להלן:

S&P or AM Best	שיעור השתתפות באחוזים (%) בשנת 2018	שם מבטח המשנה
AA-	28.5	Swiss Re
AA+	10.0	Gen Re
A	5.0	Korean Re
A-	6.0	GIC
AA-	3.0	Hannover Re
AA-	2.0	Santam Re
A	1.0	Delvag
A-	1.0	CCR
A	6.5	MS AMLIN
A-	5.0	Unipol
A+	2.0	Axis
AA-	5.0	XL CATLIN
AA-	5.0	R+V
		סה"כ 13 חברות

בנוסף, כדי להגן על השייר (20% לשנים 2018-2019 כאמור), החברה רוכשת הגנה על השייר מסוג Excess of Loss ומטרתו להגן על החברה, עד לגבול של 400 מיליון ש"ח לתביעה, בכל תביעה העולה על 4 מיליון ש"ח (הכיסוי בפועל נבנה ברמה של שני רבדים).

מחיר הביטוח/ההגנה נקבע כמחיר של כל רכב, כפול מספר כלי הרכב המבוטחים ובכפוף לניסיון תביעות עבר. ביטוחי ההגנה על השייר (הפסד יתר) נרכשים ללא קשר לפרמיה הנגבית מהמבוטחים, אלא על-פי מספר כלי הרכב המבוטחים כפול הסכום פר כל רכב, וזאת כפי שסוכם בין מבטחי המשנה לחברה.

להלן טבלאות המפרטות את חלקם של מבטחי המשנה השותפים בכיסוי ביטוח המשנה על בסיס Excess of Loss לצורך כיסוי ההגנה לפעילות רכב החובה של החברה:

S&P or AM Best	XOL MBI שיעור השתתפות באחוזים (%) בשנת 2018	שם מבטח המשנה
A-	10.0	CCR Re
AA+	10.0	Gen Re
A-	10.0	AWAC
AA-	9.0	Catlin Re Switzerland
A+	5.0	Covea
A-	4.0	GIC
A	רובד 1 - 5.0	Helvetia
A	6.0	Korean Re
A+	2.0	Liberty Synd.
A	10.0	Mapfre Re
A+	9.0	Markel Synd.
A-	10.0	Odyssey Re
AA-	4.0	R+V
AA-	רובד 1 - 6.0 רובד 2 - 11.0	XL Re Europe
		סה"כ 14 חברות

בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים של החברה לשנת 2018, החברה ממשיכה לרכוש הגנות לביטוח החובה במבנה של "Excess of Loss" בגובה של 396 מיליון ש"ח, מעל שייר של 4 מיליון ש"ח. באופן אינהרנטי, למחיר ההגנה שנרכש יש השפעה גדולה על מחיר הפוליסה פר כל רכב, על-פי תמונת המצב של תיק ביטוח החובה של החברה. רכישת ההגנות כאמור גם מאפשרת לחברה להכיל ולהתנהל על -פי המלצות ועדת וינוגרד. במקביל לרכישת ההגנות כאמור לעיל, במהלך תקופת הדוח, החברה פעלה להגדלת והרחבת מבטחי המשנה עמם יש לה הסכמים, וזאת במגמה לפזר ולצמצם את הסיכון, כמפורט להלן:

החברה התקשרה בעסקה עם מבטח משנה במסגרתה רכשה, ביטוח משנה לסיכון של כלל התביעות התלויות שבשייר החברה במסגרת עסקי ביטוח רכב חובה בלבד שלה, בגין השנים 1995 עד 2005 כולל, וכן ביצעה עדכון להתקשרות זו במסגרתו רכשה החברה ביטוח משנה לסיכון בגין התביעות התלויות בשייר החברה במסגרת עסקי רכב חובה שלה בגין השנים 2006-2009.

בנוסף לעסקאות הנ"ל, החברה חתמה ברבעון השני של שנת 2016 וברבעון השלישי של שנת 2017 על עסקאות LPT נוספות, במסגרתן העבירה חלק מהסיכון של התביעות התלויות לשנות החיתום 2010-2015 למספר מבטחי משנה - לפרטים נוספים ראה באור 20(ב)1 לדוחות הכספיים.

3.5.3.2 מבנה העמלות

חוזת הגנה על השייר ברכב חובה (XOL)

מכיוון שחוזת הגנה ברכב חובה (XOL) הוא חוזה שמטרתו הגנה על שייר החברה, הרי שאין עמלות שמבטחי המשנה נדרשים לשלם לחברה, שכן בכל אחד מחוזי מבטחי המשנה, שהינם מסוג חוזי הגנה, אין עמלות והתשלום נקבע מראש מול מבטחי המשנה.

3.5.3.3 מבטחי משנה שחלקם בפרמיה מהווה 10% או יותר מסך הפרמיה בשנת הדוח

לחברה מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות ביטוח משנה בחוזה הגנה בענף ביטוח רכב חובה (MBI XOL) בשנת הדוח מהווה 10% מהפרמיה או יותר כדלקמן:

שם מבטח המשנה	דירוג לפי S&P	שיעור הפרמיה מסך הפרמיות המועברות ברכב חובה (באחוזים)	פרמיית ביטוח משנה באלפי ש"ח
CCR RE	-A	10	1,275

3.5.3.4 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה

בתקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בהסדרים עם מבטחי משנה בענף רכב חובה בהשוואה לשנים קודמות.

3.5.3.5 מגבלות ותקרות כיסוי

בחוזים מסוג עודף הפסדים, החברה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בתקופה המדווחת ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

3.5.3.6 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה לאחר מועד הדוח

בתקופה שמעבר לתאריך הדוח, החברה לא ביצעה שינויים מהותיים בהסדרים עם מבטחי משנה.

3.5.4 ביטוח משנה - ענף רכב רכוש

3.5.4.1 הסדרי ביטוח משנה עיקריים

ענף רכב רכוש מאופיין הן בפזורה גיאוגרפית גדולה והן בסטיית תקן קטנה יחסית בתביעות. בנסיבות אלו, בחרה החברה להשאיר את מלוא החשיפה של החברה בגין תביעות פוטנציאליות על שייר החברה, ללא צורך בשיתוף מבטחי משנה.

יחד עם זאת, החברה נוהגת להגן על שייר החברה מפני קטסטרופות כגון נזקי טבע, רעידות אדמה וכו' (שיכולות לגרום לנזקים בסכומים משמעותיים), באמצעות רכישת ביטוח משנה מסוג Excess of Loss בגובה של 1,800,000 דולר, מעל השתתפות עצמית בגובה 200,000 דולר. לשנת 2018 עלות רכישת הגנה זו מחושבת על-פי מכפלת הפרמיה הנגבית על-ידי החברה ממבוטחיה באחוז מסוים שנקבע עם מבטחי המשנה.

להלן רשימת מבטחי המשנה הגנה וחלקם בכיסוי זה לשנת 2018:

שם מבטח המשנה	שיעור %	דירוג S&P
Hannover Re	20	AA-
R + V	25	AA-
AAIC	20	A
Odyssey Re	20	A-
BERKLY	10	A+
Central Re	5	A
סה"כ 6 חברות	100	

3.5.4.2 מבנה העמלות

רכב רכוש נרשם כולו בשייר והחברה קונה הגנות על השייר. לפיכך אין עמלות של מבטחי משנה לחברה.

3.5.4.3 מבטחי משנה שחלקם בפרמיה מהווה 10% או יותר מסך הפרמיה בשנת הדוח

שם מבטח המשנה	דירוג לפי S&P	שיעור הפרמיה מסך הפרמיות המועברות ברכב רכוש (באחוזים)	פרמיית ביטוח משנה באלפי דולר ארה"ב
Hannover Re	AA-	20	33
R + V	AA-	25	39
AAIC	A	20	31
Odyssey Re	A-	20	31
BERKLY	A+	10	16

3.5.4.4 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה

בתקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים עם מבטחי משנה בענף רכב רכוש בהשוואה לשנים קודמות.

3.5.4.5 מגבלות ותקרות כיסוי

לחברה הסכם הגנה על השייר ברכב רכוש, בגובה של עד 2,000,000 דולרים, כאשר מתוכם נשארים 200,000 דולרים על השייר. בחוזים מסוג עודף הפסדים, החברה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בתקופה המדווחת ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

3.5.4.6 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה לאחר מועד הדוח

בתקופה שמעבר לתאריך הדוח, החברה לא ביצעה שינויים מהותיים בהסדרים עם מבטחי משנה.

3.5.5 ביטוח משנה - ביטוח כללי אחר

3.5.5.1 הסדרי ביטוח משנה עיקריים

להלן פרטים בדבר ביטוחי המשנה אשר נרכשו על-ידי החברה בביטוח כללי אחר:

(א) רכוש - ביטוח אש וסיכונים נלווים

לחברה התקשרויות בביטוחי משנה המספקים מענה לכל הפעילויות הקשורות לביטוח רכוש/אש, ובו כלולים מגוון ענפי הכיסויים המשתייכים לענף האש, כמפורט: פעילות עסקית/מסחרית/ תעשייתית, ביטוחי דירות, ביטוח משכנתאות (ביטוח המבנה), כספים/רכוש במעבר/ וביטוח נאמנות עובדים (לגבי אותו מבוטח ברכוש).

בשנת 2018 לחברה היה חוזה שאפשר לה קיבולת של עד 40 מיליון דולר (ארה"ב), ביחס לכל פוליסה בהתאם לצרכי החברה. במקביל הוגדל שייר החברה. בענפי אש רכוש, לחברה חוזה ביטוח משנה המאגד בתוכו ארבעה סקטורים: (1) אש מסחרי עסקי; (2) סחורה במעבר - כספים - נאמנות (כיסוי נלווה לביטוחים העסקיים); (3) דירות; (4) משכנתאות.

נכון לשנת 2019 החברה חידשה את החוזה המאפשר לה קיבולת של עד 40 מיליון דולר (ארה"ב) ביחס לכל פוליסה בהתאם לצרכי החברה.

להלן פירוט מבטחי המשנה בשנת 2018, דירוגם וחלקם מתוך סך חלקם של מבטחי המשנה (מבטחי המשנה משתתפים בכל ארבעת הסקטורים):

Am Best or S&P דירוג	שיעור %	שם מבטח המשנה
A	2.5	American Std Ins
A	1.5	Aspen Re
A-	1.5	CCR Re
A	1.0	Central Re
A	7.0	China Re
A+	2.0	Covea
A	1.0	Delvag
A+	4.0	DEVK
A+	7.0	Everest Re
AA+	3.0	Gen Re
A-	7.0	GIC
AA-	3.5	Hannover Re
A	2.0	Helvetia
A-	5.5	Korean Re
A	1.0	Mapfre Re
A	3.0	MS Amlin
A-	10.0	Odyssey Re
A-	1.5	Polish Re
AA-	10.0	R + V
AA-	1.5	Santam Re - MR Africa
A	1.5	Sava Re
AA-	14.0	SCOR
A	1.0	Triglav Re
A-	2.0	Unipol Re
AA-	6.0	XL Re Europe
	100%	סה"כ 25 חברות

(ב) ביטוח אש עסקי/מסחרי - sector 1

הביטוח בנוי כחווזה ביטוח משנה מסוג QS + Surplus, כאשר גובה ה-CAPACITY (ברוטו) של החווזה בתקופת הדוח הינו 40 מיליון דולר, השייר המרבי של החברה הנו 500,000 דולר ומעבר לכך חלקם של מבטחי המשנה. חווזה זה אפשר בתקופת הדוח קבלת עסקים לביטוח עד סכום ביטוח של 40 מיליון דולר פר עסק (לעסקים בהם סכום הביטוח עולה על סכום זה, יש פתרון פרטני משולב חוזי ופקולטיבי). נכון לשנת 2018 וגם לשנת 2019 לחברה חווזה המאפשר לה קיבולת של עד 40 מיליון דולר (ארה"ב).

(ג) ביטוח נאמנות - כספים - רכוש במעבר - sector 2

סקטור זה נלווה לחווזה האש העסקי, שיייעודו מתן פתרונות נדרשים לצרכי המבוטחים בענפי העסקים/תעשייה/שירות. ביטוח זה נשען על חווזה ביטוח משנה יחסי מסוג Quota Share, כאשר ה-Capacity הוא 500,000 דולר ארה"ב, מתוכו שייר החברה 25% והשאר מבטחי משנה.

(ד) ביטוח דירות - sector 3 ומבנה משכנתאות - sector 4

לחברה חווזה ביטוח משנה מסוג Quota Share לביטוח אש דירות ומשכנתאות (מבנה) בגובה של עד מיליון דולר. חווזה זה מאפשר קבלה לביטוח של דירות ומשכנתאות בהן סכום הביטוח אינו עולה על מיליון דולר (לדירות בהן סכום הביטוח גבוה ממיליון דולר קיים פתרון במסגרת חווזה האש). שייר החברה הינו 50% וחלקם של מבטחי המשנה הינו 50%.

(ה) ביטוח הנדסי

לחברה חווזה ביטוח משנה מסוג יחסי, בגובה של 25 מיליון דולר, כשמתוכו שייר החברה המרבי באופן יחסי לא יעלה על 500,000 דולר והשאר חלקם של מבטחי המשנה. חווזה זה מאפשר ביטוח (שבר מכני/קבלנים/אלקטרוני/ציוד כבד וכו') עד גובה של 25 מיליון דולר, פר כל עסק (לעסקים בתחום ההנדסי בהם סכום הביטוח עולה על סכום זה, ניתן פתרון במסגרת פרטנית).

להלן רשימת מבטחי המשנה ביטוח הנדסי, דירוגם וחלקם בשנת 2018 מתוך חלק מבטחי המשנה:

שם מבטח המשנה	שיעור	דירוג S&P
AWAC	2.5	A-
CCR Re	2.5	A-
Catlin Re Switzerland	6.0	AA-
China Re	7.0	A
Covea	2.0	A+
Delvag	1.0	A
DEVK	4.0	A+
Endurance	3.0	A+
Everest Re	7.0	A+
Gen Re	3.0	AA+
GIC	8.0	A-
HCC Tokio Marine	3.0	AA-
Helvetia	2.0	A
Korean Re	5.0	A
Mapfre Re	2.5	A
MS Amlin	3.0	A
Odyssey Re	10.0	A-
R + V	10.0	AA-
Sava Re	2.0	A
SCOR	13.0	AA-
Triglav Re	1.50	A
Unipol Re	2.00	A-
סה"כ 22 חברות	100.0	

(ו) חוזה הגנה על שייר החברה - רכוש בפני רעידת אדמה/נזקי טבע - שנת 2018

חשיפה לאסונות/קטסטרופות (כגון: רעידת אדמה) הינה קריטית לגבי כל מבטח. כדי להגן על עצמה רכשה החברה חוזה הגנה על שייר, שמטרתו הגנה על פעילות החברה בענפי הרכוש וההנדסה. חוזה זה, שאמור להגן עליה בפני קטסטרופות, נשען על מספר מודלים אשר נבחנו ובחנו את הצרכים כפוף למבנה התיק כולו. בשקלול הפרמטרים, הסבירות לנזק המרבי אחת לכ- 300-350 שנים, עשוי להיות בגבולות של כ-1.8% מכלל החשיפה בשייר החברה, דהיינו 175 מיליון דולר מתוכם 1.5 מיליון דולר השתתפות עצמית.

להלן פירוט מבטחי המשנה שהשתתפו בחוזה ההגנה לשנת 2018, דירוגם וחלקם מתוך חלק מבטחי המשנה:

שם מבטח המשנה	שיעור באחוזים (%)	דירוג S&P
American Std Ins	5.0	A
Aspen Re	1.75	A
Axis Re	5.0	A+
Chaucer	6.0	A+
China Re	3.5	A
DEVK	2.0	A+
Everest Re	12.5	A+
GIC	10.0	A-
Hannover Re	15.0	AA-
QBE	3.0	A-
Santam Re - MR Africa	1.0	AA-
SCOR	15.0	AA-
Trans Re	10.0	A+
XL Re Europe	7.75	AA-
Fubon - Layer 2 , AAIC - Layer 1	2.50	A- A
סה"כ 16 חברות	100.0	

(ז) חבויות משנה

ענף החבויות כולל כיסויים ביטוחיים לנזקים שיגרמו לצד שלישי, חבות מעסיקים, חבות מוצר וחבות מקצועית. לחברה חוזה ביטוח משנה מסוג Excess Of Loss שמשמעותו היא, כי שייר החברה יהיה בגובה של 300,000 דולר (כ- 1.2 מליון ש"ח) והשאר הגנה של מבטחי משנה עד לגובה של 10 מיליון דולר (כ-40 מליון ש"ח).

להלן פירוט מבטחי המשנה אשר השתתפו בחוזה חבויות בשנת 2018:

שם מבטח המשנה	שיעור באחוזים (%)	דירוג Am Best Or S&P
AWAC	10.0	A-
Catlin Re Switzerland	8.5	AA-
CCR Re	10.0	A-
Everest Re	16.0	A+
Munich Re	47.0	AA-
XL Re Europe	8.5	AA-
סה"כ 6 חברות	100.0	

מבנה העמלות

3.5.5.2

חוזי החברה מחולקים לחוזים יחסיים וחוזים שאינם יחסיים. מבטחי המשנה משלמים עמלה בגין החוזים היחסיים, בגובה ממוצע כמפורט: ביטוחי אש (רכוש) - ממוצע של 22.5% וביטוח הנדסי - 27.5%. בחוזים שאינם יחסיים ונקנים לצורך הגנה על השייר אין עמלה ממבטחי משנה.

3.5.5.3 מבטחי משנה שחלקם בפרמיה מהווה 10% או יותר מסך הפרמיה בשנת הדוח לחברה שני מבטחי משנה שחלקם בפרמיות ביטוח משנה בענף ביטוח כללי אחר בשנת הדוח מהווה 10% או יותר כדלקמן:

פרמיית ביטוח משנה באלפי ש"ח	שיעור הפרמיה מסך הפרמיות המועברות בביטוח כללי אחר (באחוזים)	דירוג לפי S&P	שם מבטח המשנה
18,094	13.7	AA -	SCOR
14,645	11.1	A-	Odyssey Re

3.5.5.4 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה בתקופה שמעבר לתאריך הדוח, החברה לא ביצעה שינויים מהותיים בהסדרים עם מבטחי משנה.

3.5.5.5 מגבלות ותקרות כיסוי
ראה פירוט בסעיף 3.5.5.1 לעיל.

3.5.5.6 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה לאחר מועד הדוח בתקופה הדוח, לא בוצעו שינויים מהותיים בהסדרים עם מבטחי משנה בתחום ביטוח כללי אחר.

3.5.6 חשיפה מבטחי משנה לרעידת אדמה
להלן תיאור חשיפת מבטחי המשנה לרעידת אדמה:

3.5.6.1 חוזים יחסיים
בביטוחים של סיכוני (רכוש) אש וביטוח הנדסי (בעיקר קבלנים וצמ"ה), שהינם על בסיס של חוזים פרופורציונאליים, הסכומים המצרפיים של סכומי הביטוח מגיעים לסכום גבוה מאד. ביום 31 בדצמבר 2018, הסכום המצרפי בחוזים יחסיים אלו הגיע לסך של כ-27,977,995,998 דולר, מתוכם סכום של 19,199,148,019 דולר היה חלקם של מבטחי המשנה ובשייר 8,778,846,980 דולר.

היות ומבטחי המשנה "מוגבלים" ביכולת הקצאת ההון (למול הסיכון הנלקח על ידם והכדאיות הכלכלית שלהם), הם תוחמים את גבול אחריותם (EVENT) LIMIT לרמה של 5.0% ממצרף חלקם בסיכון בחוזים היחסיים. מאידך, באותם עסקים (בעיקר כאלה בהם סכומי הביטוח מאד גבוהים או שיש בהם סיכונים שאותם החברה אינה מעוניינת לכלול תחת החוזה היחסי), נבנה כיסוי פרטני (FACULTATIVE). בכיסוי שכזה מגבלת ה-EVENT LIMIT אינה קיימת ומבטח המשנה נושא באחריות של 100%.

3.5.6.2 חוזים שאינם יחסיים - Excess of Loss
החברה קנתה לעצמה בנוסף, הגנה מפני סיכון של רעידת אדמה או אסון טבע משמעותי, שיכולים לחול על שייר החברה, וזאת עפ"י מודלים שהצביעו על הגנה נדרשת ברמת נזק מרבי (MPL) של כ-1.8% מהחשיפה בשייר, השווה כ-175 מיליון דולר, כשמתוכם כ-1.5 מיליון דולר ראשוניים יחולו על השייר. לחברה קיימת אפשרות להגדלת הסכום שבחשיפת מבטחי המשנה בשיעור נוסף של 10%.

3.5.7 ריכוז תוצאות ביטוח משנה בביטוח כללי

להלן ריכוז תוצאות ביטוח המשנה בביטוח כללי לפי תחומי הפעילות וענפים (באלפי ש"ח):

סך הכל			ענפי חבויות אחרים			ענפי רכוש אחרים			רכב רכוש			רכב חובה			
2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
992,128	548,468	364,083	13,918	15,352	18,643	105,699	122,708	131,464	1,614	3,906	8,223	870,897	406,502	205,753	פרמיות ביטוח משנה ¹
706,405	204,880	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	706,405	204,880	-	פרמיה בגין מכירת תיק חובה ¹
(5,676)	(118,511)	(46,047)	1,179	(19,640)	(7,917)	26,273	36,277	32,893	(503)	572	(116)	(32,625)	(135,720)	(70,907)	רווח (הפסד) ביטוח משנה ²

(1) לעניין עסקת ביטוח משנה בענף רכב חובה ראה באור 20(ב)(1)(ג) לדוחות הכספיים.

(2) להסבר אודות הקיטון בהפסד בענפים ביטוח רכב חובה וחבויות ראה באור 32(ד)(2)(3)(6) לדוחות הכספיים.

בביטוח רכוש כללי התפלגות הפרמיות כדלקמן:

רכוש כללי אחר			
2016	2017	2018	
49,702	61,468	64,595	פרמיות ביטוח משנה יחסי
6,896	6,190	7,243	פרמיות ביטוח משנה לא יחסי
49,101	55,050	59,626	פרמיה בגין רעידת אדמה
105,699	122,708	131,464	סה"כ פרמיות ביטוח משנה

3.5.8 ביטוח משנה - ענף ביטוח חיים

3.5.8.1 הסדרי ביטוח משנה עיקריים

החברה רוכשת ביטוחי משנה בגין מרכיב הסיכון בפוליסות ביטוח חיים (סיכוני מוות, נכות, אובדן כושר עבודה, מחלות קשות וביטוח סיעודי ובריאות). היקף פרמיות ביטוח משנה בביטוח חיים של החברה הוא כ-15% מהפרמיה השוטפת.

ביטוח משנה לכיסוי סיכוני מוות, נכות, אובדן כושר עבודה וביטוח סיעודי נערך בהסכם ביטוח משנה מסוג Surplus.

ביטוח משנה לכיסוי מחלות קשות ובריאות נערך בהסכם ביטוח משנה מסוג Quota Share. כמו כן, קיימים גם ביטוחי משנה פקולטטיביים, הנערכים לכיסוי סיכונים הגלומים בפוליסות ספציפיות.

3.5.8.2 מבנה העמלות

מבטחי המשנה משלמים 2 סוגי עמלות: עמלה תלוית מכירות או היקף תיק (עמלה שוטפת) ועמלה תלוית רווח (השתתפות ברווחים).

בשנת הדוח, עמד סך עמלת ביטוח משנה על כ-34% מסך הפרמיה למבטח משנה.

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה מהווה 10% או יותר מסך הפרמיה בשנת הדוח

לחברה שני מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות ביטוח משנה בביטוח חיים בשנת הדוח מהווה 10% או יותר כדלקמן:

שם מבטח המשנה	דירוג לפי S&P	פרמיית ביטוח משנה באלפי ש"ח
Munich	-AA	77,789
Scor	A+	16,756

3.5.8.3 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה

במהלך תקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח המשנה בענף ביטוח חיים.

3.5.8.4 מגבלות ותקרות כיסוי

בחוזה מסוג Surplus לביטוח מקרה מוות, התקרה הינה כ-8 מיליון ש"ח ברמת המבוטח ובחווזה מסוג Surplus בביטוח אי כושר עבודה, תקרת הכיסוי הינה כ-72,000 ש"ח, ברמת המבוטח.

3.5.8.5 שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה לאחר מועד הדוח

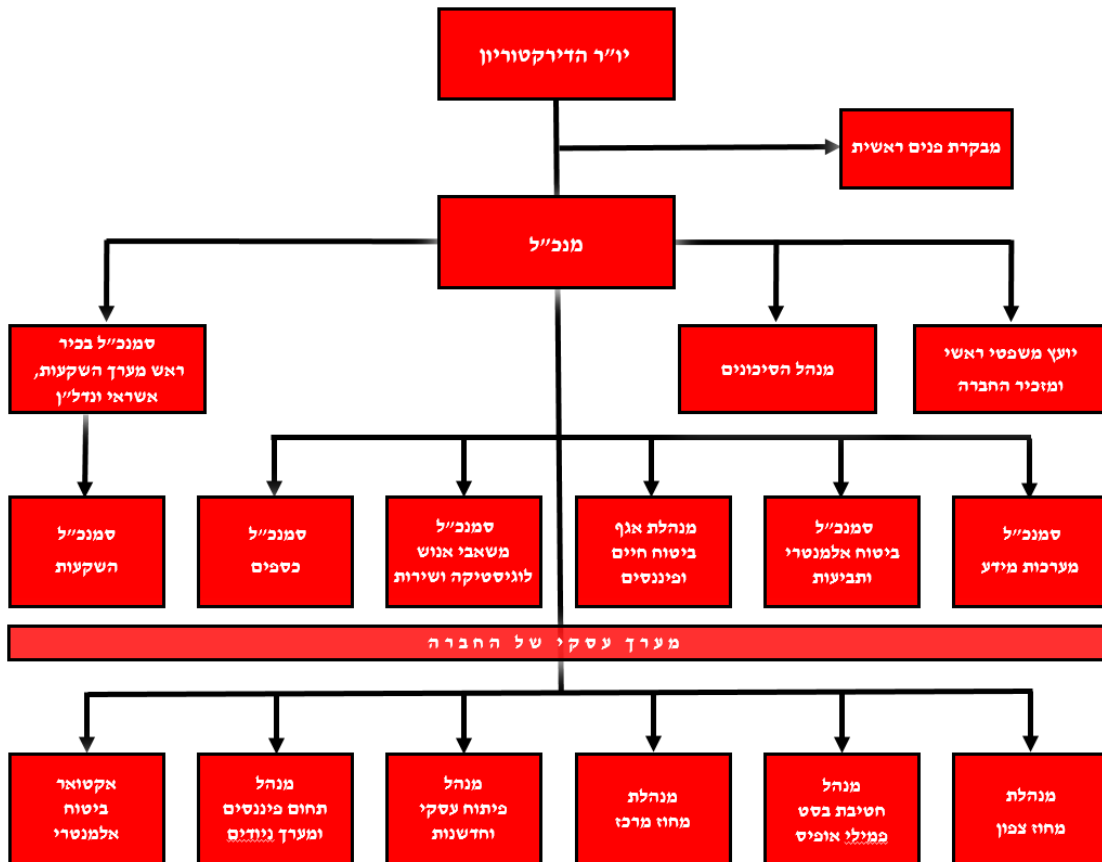
לא חלו שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה לאחר מועד הדוח.

3.5.9 להרחבה בנושא ביטוח המשנה - ראה באור 20(ב) לדוחות הכספיים.

3.6 הון אנושי

3.6.1 מבנה ארגוני

להלן תרשים המבנה הארגוני של החברה:

3.6.2 מצבת עובדי החברה

בחברה יו"ר דירקטוריון פעיל ומנכ"ל, וכן עובדים שונים המשרתים את ענייני החברה בכל תחומי הפעילות (כגון עובדי מערכות מידע, כספים וכיו"ב) או בעניינים אחרים שאינם קשורים לתחומי הפעילות דווקא (כגון עובדי לוגיסטיקה). להלן מצבת עובדי החברה נכון ליום 31 בדצמבר, בשנים 2017-2018:

מספר עובדים ליום 31.12.2018	מספר עובדים ליום 31.12.2017	אגף/ מחלקה
5	6	הנהלה
4	4	ניהול סיכונים
6	6	ביקורת פנים
8	8	משפטית
2	3	כלכלית
3	3	שיווק
32	32	אגף כספים
86	76	אגף ביטוח אלמנטרי ותביעות
103	120	אגף ביטוח חיים ופיננסיים
14	14	מערך השקעות, אשראי ונדל"ן
21	21	אגף משאבי אנוש ולוגיסטיקה
41	30	שירות
42	46	אגף מערכות מידע
113	107	מערך עסקי ומחוזות
480	476	סה"כ

בשנת 2018 גדלה מצבת העובדים בכ-4 תקנים וכיום עומדת על 480 עובדים לעומת מצבת עובדים של 476 עובדים בשנת 2017. הגידול במצבת העובדים נובע בעיקרו מגידול כוח אדם במחלקת דיגיטל ואגף שירות שהחל לטפל השנה בתחום נזקי מים ובתחום מתן מענה טלפוני בנושא ביטוחי דירות. בתחום ביטוח החיים ירדו תקנים בעיקר בתחום טיוב הנתונים בשל סיום חלק ניכר מהפרויקט.

לפירוט אודות נושאי המשרה בחברה - ראה תקנה 26 ו-26א לפרק הרביעי לדוח התקופתי "פרטים נוספים על התאגיד".

3.6.3 הטבות וטיבם של הסכמי העסקה

כל העובדים בחברה, לרבות נושאי המשרה הבכירה, מועסקים על-פי הסכמי עבודה אישיים, בהם נקבעים תנאי העסקה והתנאים הנלווים. מערכת השכר והתגמול לעובדי החברה מבוססת בעיקרה על התאמה בין רמת התגמול לתפקודו של העובד, לניסיונו ולתרומתו למערכת. בחברה ישנם עובדים הזכאים לקבל בונוסים ועמלות, מעבר לשכרם, לרבות בין נושאי המשרה הבכירה. בחברה מתבצע תהליך הערכת עובדים אחת לשנה. התחייבויות החברה בגין סיום יחסי עובד-מעביד מכוסות במלואן, בפוליסות ביטוח של החברה ו/או פוליסות בחברות אחרות ו/או מופרשות בספרי החברה.

3.6.4 הכשרה והדרכות

החברה נוהגת לערוך השתלמויות מקצועיות לעובדיה ולסוכניה מעת לעת, בהתאם להתפתחויות החלות בתחומי הביטוח השונים. כמו כן, החברה מפעילה תכנית הדרכה שנתית המתקיימת לאורך השנה כולה, במסגרתה עוברים העובדים הכשרות וקורסי רענון מקצועיים.

3.6.5 תגמולים לנושאי משרה

ביום 28 בפברואר 2019 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות את עדכון מדיניות התגמול של החברה, לאחר שניתן אישור ועדת התגמול והדירקטוריון, לצורך התאמת המדיניות לשינויי השכר ונוסחאות המענקים המוצעים לשנים הבאות, כמפורט במדיניות התגמול של החברה.

לעניין מדיניות תגמול לנושאי משרה, החברה מפרסמת באתר האינטרנט שלה מידע בנושא בכתובת הבאה:

<https://www.hcsra.co.il/AboutUs/FinancialData/Pages/policyReward.aspx>

לפרטים נוספים אודות תנאי העסקתם של נושאי המשרה הבכירה בחברה - ראה תקנה 21(1) לפרק הרביעי לדוח התקופתי "פרטים נוספים על התאגיד".

למידע אודות תנאי כהונה והעסקה של בעל השליטה בחברה - ראה תקנה 21(2) לפרק הרביעי לדוח התקופתי "פרטים נוספים על התאגיד".

למידע אודות שיפוי, פטור וביטוח - ראה תקנה 21(2.4) לפרק הרביעי לדוח התקופתי "פרטים נוספים על התאגיד".

3.7 שיווק והפצה

3.7.1 כללי

פעילות השיווק וההפצה נוגעת לכל תחומי הפעילות של החברה. השיווק וההפצה בחברה מתבצע בעיקר באמצעות סוכני ביטוח וכן באמצעות ערוצים נוספים, כגון: מכירה באופן ישיר ושיתופי פעולה מסחריים.

רוב פעילות השיווק וההפצה של החברה נעשה על-ידי סוכני ביטוח. מוצרי הביטוח נחלקים לקטגוריות של מוצרים, למשל: מוצרים הנרכשים מתוך צורך בסיסי או רגולטורי ומודע של הלקוח הפוטנציאלי, כגון: פוליסות לרכב חובה, רכב רכוש, דירה, פוליסות בריאות ופוליסות לביטוח מקרה מוות. קטגוריה נוספת, כוללת מוצרים שלרוב מוצעים ללקוח פוטנציאלי ומבוססים על מסגרת המקטינה סיכון ללקוח, כגון: ביטוח עסק, נסיעות לחו"ל, תאונות אישיות וסייבר.

להערכת החברה, מעורבות סוכני הביטוח בהפצה ובשיווק מוצרי החברה היא זו שמניעה כיום את ענף הביטוח ומעמיקה את מודעות הצרכנים לצרכיהם הביטוחיים ולאפשרויות גידור הסיכונים האישיים שלהם, הן ברמת הרכוש האישי והעסקי והן ברמת הביטחון הכלכלי בעת מצוקה בריאותית או מוות.

החברה מבססת את פעילותה על ערוץ ההפצה של הסוכנים, כאשר היא פועלת כיום מול מאות סוכני ביטוח. חלק מכריע של פעילות הסוכנים כאמור, אינו מושתת על עבודה עם חברת ביטוח אחת אלא מבוסס על היצע של מוצרים של מספר חברות. היצע זה מאפשר לסוכן לתת פתרון ביטוחי מלא ללקוחותיו וכן לעמוד ברמת תחרות מחירים.

הוצאות השיווק וההפצה באמצעות הסוכנים מתורגמות לתשלומי עמלות בגין מכירת מוצרי החברה. סוכני הביטוח מתוגמלים על מכירות המבוצעות בפועל, ובכך מתאפשר לחברה לתמחר את מוצריה ועלויות השיווק שלהם בהתבסס על מכירה בפועל. בנוסף, החברה עורכת לסוכניה כנסים מקצועיים ומעודדת אותם למכירות בהתאם להוראות הדין.

בדומה לשנים קודמות, גם במהלך תקופת הדוח התמקדה החברה בהטמעת מותג החברה תחת הסלוגן "יותר דיגיטלי יותר משתלם", תוך שהיא מבססת אותו על מוצר הביטוח הדיגיטלי GO; ובמותג ה"ביסט אינווסט", ובחזוקם ותמשיך לעשות זאת בשנים הקרובות.

3.7.2 שיווק והפצה - ענף ביטוח רכב חובה

3.7.2.1 דרכי שיווק והפצה ומבנה עמלות

שיווק ומכירת פוליסות ביטוח רכב חובה נעשה בעיקר באמצעות סוכנים. עבור שירותי הסוכנים משולמות לסוכנים עמלות בשיעורים משתנים. שיעור העמלה נקבע בחלקו על-פי המוצר ובחלקו מותנה בהיקף התפוקה של הסוכן.

יחסי העמלות מפרמיות ברוטו בענף רכב חובה הוא כדלקמן:

2016	2017	2018	
4.1%	4.6%	4.6%	יחסי עמלות ברוטו

3.7.2.2 תלות בערוצי הפצה וערוצי הפצה מהותיים

לחברה אין תלות בסוכן מסוים אחד שלה, ואין לחברה סוכנים שההכנסות המתקבלות באמצעותם עולות על 10%.

3.7.3 שיווק והפצה - ענף ביטוח רכב רכוש

3.7.3.1 דרכי שיווק והפצה ומבנה עמלות

שיווק ומכירת פוליסות ביטוח רכב רכוש נעשה באותם ערוצים בהם נעשה שיווק ומכירת פוליסות ביטוח רכב חובה ומוצרי ביטוח אחרים.

שיעור עמלות ממוצע מפרמיות ברוטו בענף הפעילות ביטוח רכב רכוש:

2016	2017	2018	
16.3%	16.5%	15.4%	יחסי עמלות ברוטו

3.7.3.2 תלות בערוצי הפצה וערוצי הפצה מהותיים

לחברה אין תלות בסוכן מסוים אחד שלה, ואין לחברה סוכנים שההכנסות המתקבלות באמצעותם עולות על 10%.

3.7.4 שיווק והפצה - ענף ביטוח כללי אחר

3.7.4.1 דרכי שיווק והפצה ומבנה עמלות

שיווק ומכירת פוליסות ביטוח כללי אחר נעשה באותם ערוצים בהם נעשים שיווק ומכירת ביטוח רכב חובה ורכב רכוש, כלומר, בעיקר באמצעות סוכני ביטוח כמתואר לעיל.

להלן שיעור העמלות מפרמיות בתחום הפעילות ביטוח כללי אחר:

2016	2017	2018	
18.0%	18.0%	18.1%	יחסי עמלות מפרמיות ענפי רכוש
18.0%	18.0%	17.9%	יחסי עמלות מפרמיות ענפי חבויות

תלות בערוצי הפצה וערוצי הפצה מהותיים 3.7.4.2

לחברה אין תלות בסוכן מסוים אחד שלה, ואין לחברה סוכנים שההכנסות המתקבלות באמצעותם עולות על 10%.

שיווק והפצה - ענף ביטוח חיים 3.7.5

דרכי שיווק והפצה ומבנה עמלות 3.7.5.1

שיווק ומכירת פוליסות ביטוח חיים נעשה כמעט אך ורק באמצעות סוכנים, כאשר ישנם סוכנים המשווקים ומוכרים גם פוליסות ביטוח כללי וגם פוליסות ביטוח חיים. הסוכנים המוכרים פוליסות ביטוח כללי של החברה בהיקפים גדולים אינם בהכרח הסוכנים המוכרים פוליסות ביטוח חיים בהיקפים גדולים, ולהיפך.

עבור שירותי התווך של הסוכנים בתחום ביטוח חיים, משלמת החברה עמלות בשיעורים משתנים. שיעור העמלה נקבע על-פי סוג המוצר, היקף התפוקה של הסוכן, רווחיות תיק הביטוח של הסוכן ובהתאם למשא ומתן ספציפי ומאפיינים נוספים של כל סוכן. בביטוח חיים, עובדים סוכני החברה ברובם, מול מנהלי המכירות, המועסקים על ידה ומשמשים כמנחים בנושאי המכירות ובפתרון בעיות שוטפות.

העמלה המשולמת נקבעת כשיעור מסוים שנקבע מול הסוכן, בהתאם להיקף הפעילות שלו בכל מוצר. בגין מוצרים פנסיוניים העמלות כיום משולמות כנגזרת מהפרמיה ואף לעיתים כאחוז מהצבירה.

שיעור העמלות המשולמות לסוכנים ביחס לכל סוגי ביטוח החיים והחיסכון לזמן ארוך הנוכרים לעיל משתנה, והן משולמות באופן חודשי. חלקן משולם כמקדמות בשנה הראשונה לחיי הפוליסה. לפרטים בדבר אסדרה חדשה ביחס לעמלות הסוכנים בתחום הפנסיוני ראה סעיף 2.2.1.3 (י) לעיל.

שיעור העמלה הממוצע מהפרמיה המשוננת החדשה, בשנה הראשונה עומד על 17.3% בשנת 2018, ובשנים 2017 ו-2016 על 17.5% ו-17.3%, בהתאמה.

להלן יחסי עמלות מפרמיות בתחום ביטוח חיים:

2016	2017	2018	
19.8%	21.1%	21.2%	יחסי עמלות ברוטו

תלות בערוצי הפצה וערוצי הפצה מהותיים 3.7.5.2

לחברה אין תלות בסוכן מסוים אחד שלה, ואין לחברה סוכנים שההכנסות המתקבלות באמצעותם עולות על 10%.

שינויים מהותיים בדינים המתייחסים לערוצי הפצה שפורסמו במהלך תקופת הדוח ועד סמוך למועד פרסום דוח זה: 3.7.5.3

א. ביום 18 ביולי 2018 פורסם חוזר מסמך הנמקה - תיקון, אשר קובע הוראות שמטרתן לאפשר מימוש תכלית חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ניעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005, לעניין מתן הנמקה ללקוח. החוזר קובע הנחיות הנוגעות לחובת בעל הרישיון בהליך התאמת המוצר הפנסיוני ללקוח ומתן גילוי נאות לגבי השיקולים שהנחו אותו במתן ההמלצה. תחילתו של החוזר ביום 1.7.2019, למעט ההוראות לגבי סוג מסמך ההנמקה (מלא/ממוקד/סיכום שיחה) וחובת בעל רישיון לברר את זהות המוצרים שבידי לקוח במקרה שנדרש מסמך הנמקה מלא - שתחילתן ביום 15.10.2018; ולמעט ההוראה לגבי מתן המלצה לרכישת תכנית ביטוח לאובדן כושר עבודה, שאינה נמכרת אגב מוצר פנסיוני - שתחילתה ביום 18.7.2018.

- ב. ביום 15 ביולי 2018 פורסם תיקון לחוזר צירוף לביטוח, במסגרתו נקבע כי לצורך התאמת הצרכים למועמד לביטוח יש לבדוק את רשימת מוצרי הביטוח הקיימים ברשות המועמד וזאת באמצעות שאילתה באתר הר הביטוח, על מנת למנוע מצב שבו מוצעים למבוטח מוצרים דומים למוצרים הקיימים ברשותו ואינם נדרשים לו. כן נקבע כי גורם משווק לא יבצע שאילתא כאמור אלא אם קיבל לכך הרשאת שימוש פרטנית. בנוסף, נקבעו הוראות נוספות שמטרתן להקל ולייעל את הליך בירור הפרטים ביחס לפוליסות קיימות ולהרחיב את המידע המוצג למבוטח בביטוח חיים. תחילתן של מרבית הוראות החוזר ביום 1.10.2018. (למעט ההוראות לגבי הצגת פרמיה בביטוח חיים שתחילתן ביום 1.1.2019).
- ג. ביום 9 ביולי 2018 פורסם תיקון לחוזר בעניין הנהגת כתבי שירות ואופן שיווקם, שתכליתו למנוע מצבים המקשים על המבוטח להשוות בין כתב שירות שנמכר על ידי חברת הביטוח ובין כתב שירות הנמכר על ידי גורם אחר, וזאת על-מנת להפחית את עלויות הביטוח. הוראות החוזר כוללות, בין היתר, איסור השפעה על עמלות סוכני הביטוח (בעבור מכירת פוליסת ביטוח) בגין מכירת כתבי שירות ואיסור על התניית רכישת פוליסת ביטוח ברכישת כתבי שירות. תחילתו של החוזר ביום 1.10.2018.
- ד. ביום 16 במאי 2018 פרסמה הממונה מכתב לחברות הביטוח ולסוכני הביטוח בעניין הפרת הוראות חוזר "צירוף לביטוח", במסגרתו הובהר כי מביקורות שנערכו ע"י הרשות נמצא כי אין עמידה בהוראות החוזר, בפרט בכל הנוגע לחובת התייעוד, דבר הפוגע בשקיפות ובהוגנות כלפי הלקוח ומונע מהרשות פיקוח אפקטיבי. לפיכך הודגש כי תיעוד לפי החוזר, מחייב הן את שמירת הצעת הביטוח והן את הקלטת מלוא השיחות הטלפוניות עם הלקוח שקדמו לצירוף לביטוח.
- ה. ביום 4 בפברואר 2018 פרסמה הממונה הבהרה בעניין הליך שיווק פנסיוני בעת צירוף למוצר פנסיוני, במסגרתה נקבע כי סוכן ביטוח פנסיוני מחויב כחלק מהליך השיווק הפנסיוני, לברר את צרכי הלקוח ולבחור עבורו את סוג המוצר הפנסיוני ואת הגוף המוסדי המתאימים ולנמק את המלצתו בכתב; וכן כי גוף מוסדי ראשי לשלם עמלת הפצה רק במקרה שבו ביצע סוכן ביטוח פנסיוני "עסקה" כחלק מהליך של שיווק פנסיוני; וכי ככל שלא מבוצע הליך שיווק פנסיוני, גוף מוסדי אינו ראשי לשלם עמלת הפצה.

3.8 ספקים ונותני שירותים

- 3.8.1 כללי
- החברה קשורה עם ספקים שונים בתחומי עיסוקיה, כגון: ספקי שירותי בריאות, עורכי דין, חוקרים, מומחים רפואיים, שמאים, חברות גרירה, ספקי חלפים וספקי חומרה ותוכנה.
- בנוסף, החברה מתקשרת עם ספקים שונים לשם מתן שירותי פיתוח, תחזוקה ושירותים נוספים, הן לטווח ארוך והן לטווח קצר. אופן ההתקשרות עם הספקים כולל התקשרות במחיר קבוע לפרויקט ו/או התקשרות לפי שעות ו/או התקשרות במחיר רישיון שימוש בתוכנה. החברה קשורה עם ספקים שונים אשר מבצעים עבורה שירות הכולל, בין השאר, פיתוח ותחזוקה של מערכות מידע או תשתיות בפעילות מזדמנת ו/או שוטפת במשרדי החברה או במשרדי הספק.
- לחברה אין תלות בספק זה או אחר.
- 3.8.2 ספקים ונותני שירותים - ענף רכב חובה
- החברה נושאת, ככל מבטח, בהוצאות הכרוכות במקרה הביטוח המבוטח בפוליסה. לצורך זה, החברה קשורה בהסכמים עם ספקים שונים הקשורים בענף ביטוח רכב חובה, כגון: ספקי שירותים נלווים לסילוק תביעות ביטוח בתחומים שונים בהם נכללים: עורכי דין, חוקרים ומומחים רפואיים. לחברה אין תלות בספק כלשהו בענף זה.
- 3.8.3 ספקים ונותני שירותים - ענף רכב רכוש
- החברה התקשרה עם ספקי שירות שונים למתן שירות ללקוחותיה, כגון: שירותי גרירה ושירותי דרך, מתן רכב חליפי למקרה תאונה או גניבה, תיקון שמשות הרכב ומתן מכשירי שמע חליפי. בכל ההסכמים נקבעו תעריפים, על בסיס שנתי או תקופתי, אותם משלמת החברה לנותן השירותים. אין בהסכמים אלה כמויות מינימליות או סכומי מינימום. לחברה אין תלות בספק כלשהו בענף זה.

- 3.8.4 ספקים ונותני שירותים - ענף ביטוח כללי אחר
 החברה קשורה בהסכמים עם מספר ספקים בתחום ביטוח כללי אחר, כגון: שמאים, חברות לביצוע תיקונים, שרברים וכיוצא באלה. לחברה אין תלות בספק כלשהו בענף זה.
- 3.8.5 ספקים ונותני שירותים- תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
 החברה קשורה עם ספקים שונים בתחום ביטוח חיים, כגון: רופאים, מכונים רפואיים, יעוץ לעניין גביה וממשקים וכיוצא באלה.
 לחברה אין תלות במי מספקיה בתחום ביטוח החיים.

3.9 רכוש קבוע

- 3.9.1 רכוש קבוע מהותי
 הרכוש הקבוע של החברה, שאינו רכוש המיועד להשכרה, הינו כדלקמן:
 זכויות חכירה למשרדים בשטח של כ-668 מ"ר ב"מרכז שקמונה" בחיפה שיתרת עלותו המופחתת ליום 31.12.2018 הסתכמה ב-6,350 אלפי ש"ח.
 חמש קומות עליונות, חלק מקומה שנייה וחלק מקומת המסחר בבניין ברחוב המלאכה 6 בעיר חולון, אשר משמשות את החברה לפעילותה, אשר שווין ליום 31.12.2018 הינו 101,441 אלפי ש"ח.
 שיפור במושכר, כלי רכב, ריהוט משרדי וציוד מחשב שיתרת עלותם המופחתת ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכמה ב-5,617 אלפי ש"ח.
- 3.9.2 השקעות במערכות מחשב
 לחברה מערכות מידע הכוללות חומרה, תוכנות שעלותן המופחתת ליום 31.12.2018 היא כ-103,756 אלפי ש"ח. החברה השקיעה בתוכנה ובמחשבים בשנת 2018 כ-43,419 אלפי ש"ח. סך ההוצאות השוטפות של החברה בגין מערכות מידע עמדו על כ-32,800 אלפי ש"ח. אגף מערכות מידע של החברה מספק את כלל שירותי מערכות המידע לארגון באמצעות עובדי חברה ועל-פי הצורך גם באמצעות קבלני משנה וספקי תוכנה שונים. מרכז המחשבים של החברה נבנה מחדש בתקנים גבוהים ופועל בבניין החברה בחולון. החברה מפעילה אתר גיבוי לשעת חירום בבית IBM בפתח תקווה והוא כולל שרתי אחסון, שרתים וציוד מחשוב, המאפשר המשכיות עסקית במקרה שהאתר הראשי של החברה יוצא מכלל פעולה.
 המערכות המרכזיות של החברה הן:
- 3.9.2.1 מערכת הליבה בביטוח חיים הינה מערכת מפיתוח עצמי של החברה. המערכת פועלת על תשתית UNIX ואורקל ותשתית של MS DYNAMIC CRM. בשנים האחרונות, מתבצע שדרוג המערכת לטכנולוגיית Net. מערכת ביטוח חיים מנהלת מבוטחים, פוליסות, מוצרים, כיסויים, חיתום, הסכמי סוכנים, עמלות, גבייה, פדיונות ותביעות והיא מחוברת למסלקה הפנסיונית.
- 3.9.2.2 מערכת הליבה בביטוח כללי, מושתתת על מוצר של חברת קומטק מקבוצת מלם תים. המערכת מנהלת מבוטחים, סוכנים, עמלות, גביה, תשלומים ותביעות. במהלך תקופת הדוח התבצע תהליך לשדרוג מערכת הגבייה המושתתת על המערכת של חברת קומטק.
- 3.9.2.3 מערכות הליבה הביטוחיות של החברה נתמכות על-ידי מערכות שונות לניהול מסמכים ותהליכי עבודה, מערכות לניהול סיכונים ואקטואריה, BI, מערכות פיננסיות ומוצרי תוכנה מוכרים ומוכחים בשוק המיושמים בחברה.
- 3.9.2.4 החברה מחזיקה אתר ואפליקציה למבוטחי החברה, המאפשרים לצפות במידע האישי. כמו כן, לחברה ישנו פורטל לסוכני החברה, אשר מאפשר מידע זמין ונוח וכן שולחן עבודה מתקדם לסוכן.
- 3.9.3 להרחבה בנושא רכוש קבוע - ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

3.10 עונתיות

ככלל, ההכנסות בחברות הביטוח השונות, בענף ביטוח כללי, ברבעון הראשון גדולות מההכנסות ביתר הרבעונים, וזאת כתוצאה מחידוש הביטוח בעסקים רבים בתחילת השנה. כמו כן, בחודשי החורף שיעור התביעות גבוה יותר.

בענף ביטוח כללי ישנה עליה בהיקף התביעות בחורף, בשל ריבוי תאונות הדרכים (בענפי רכב חובה ורכב רכוש) ובשל נזקי מזג האוויר (בענף ביטוח כללי אחר).

כמו כן, בחודשי הקיץ קיימת עליה במכירת פוליסות נסיעה לחו"ל.

לעניין מנגנון עתודה לסיכונים שטרם חלפו, המווסת את ההשפעה של עונתיות המחזור על הרווח - ראה סעיפים 2.1.1.1 (ז) ו-2.1.3.1 (ב) לעיל.

בענף ביטוח חיים, בשל סיום שנת המס, חודש דצמבר מתאפיין בדרך כלל בהפקדת סכומי כסף גבוהים, על-ידי שכירים ועצמאיים, המפקידים פרמיות במסגרת שכרם בכדי למצות את הטבת המס בגין ההפקדה. בנוסף, מעסיקים משלימים חובות בגין שנת המס או מפקידים הפקדות חד פעמיות המשויכות רובן ככולן לחוב ותק פיצויים.

להלן התפלגות הפרמיות (כולל דמים) לפי רבעונים לשנים 2016, 2017 ו-2018 (באלפי ש"ח ובאחוזים) בביטוח כללי (רכב חובה, רכב רכוש וכללי אחר):

2016		2017		2018		
סה"כ פרמיות ברוטו		סה"כ פרמיות ברוטו		סה"כ פרמיות ברוטו		
באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	%	
398,545	36.2%	373,507	36.2%	374,790	35.0%	רבעון ראשון
238,171	21.7%	244,261	21.7%	235,299	22.0%	רבעון שני
224,206	20.3%	239,297	20.3%	239,208	22.3%	רבעון שלישי
238,323	21.8%	190,641	21.8%	221,471	20.7%	רבעון רביעי
1,099,245	100%	1,047,706	100%	1,070,768	100.0%	סה"כ

להלן התפלגות הפרמיות לפי רבעונים לשנים 2016, 2017 ו-2018 (באלפי ש"ח ובאחוזים) בביטוח חיים:

2016		2017		2018		
סה"כ פרמיות ברוטו		סה"כ פרמיות ברוטו		סה"כ פרמיות ברוטו		
באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	%	
156,148	21.7%	163,854	23.1%	158,265	25.6%	רבעון ראשון
192,542	26.7%	193,163	27.2%	151,246	24.4%	רבעון שני
210,140	29.2%	174,676	24.7%	161,347	26.1%	רבעון שלישי
161,813	22.4%	176,922	25.0%	148,843	24.0%	רבעון רביעי
720,643	100%	708,615	100%	619,341	100.0%	סה"כ

3.11 נכסים לא מוחשיים**3.11.1 קניין רוחני**

לחברה מספר סימני מסחר רשומים על שם החברה ומוצריה.

החברה משתמשת לצורך פעילותה בתוכנות בבעלותה ו/או תוכנות שנרכשו רישיונות לשימוש בהן. החברה מפתחת באמצעות עובדיה ובאמצעות ספקיה תוכנות לשימוש עצמי, שיש לה בהם זכויות יוצרים.

3.11.2 מאגרי מידע

החברה מנהלת מאגרי מידע החיוניים לניהול עסקי החברה על פי חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.

להרחבה בנושא נכסים לא מוחשיים - ראה באור 4 לדוחות הכספיים.

3.12 גורמי סיכון

להלן טבלת גורמי הסיכון של החברה ומידת השפעתם על עסקי החברה:

דירוג הסיכון - השפעת גורמי הסיכון על החברה			גורמי סיכון	סיווג הסיכון
נמוכה	בינונית	גבוהה		
		X	האטה כלכלית בישראל	סיכוני מקרו
		X	סיכוני שוק	
	X		סיכוני אשראי	
		X	מבטחי משנה	סיכונים ענפיים
		X	סיכונים ביטוחיים	
	X		סיכוני קטסטרופה	
		X	תחרות בשוק	
		X	רגולציה	
X			סיכוני נזילות	סיכונים מיוחדים לחברה
		X	תלות בענף הרכב בביטוח כללי	
		X	הלימות הון	
	X		סיכונים משפטיים	
	X		סיכונים תפעוליים	
		X	תלות במערכות מידע	
	X		פגיעה במוניטין	
		X	סיכוני סייבר	

מידת השפעתם של גורמי סיכון המפורטים בטבלה על עסקי החברה, מבוססים על סמך הערכת הנהלת החברה, בהתחשב במאפייני פעילותה, נכון למועד פרסום דוח זה.

לפרטים נוספים בדבר ניהול סיכונים - ראה באור 32 לדוחות הכספיים.

3.13 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

3.13.1 הסכמים מהותיים

לפרטים אודות עסקאות מהותיות עם מבטחי משנה - ראה סעיף 3.5 לעיל ובאור 20(ב) לדוחות הכספיים.

3.13.2 הסכמי שיתוף פעולה אסטרטגיים

נכון למועד הדוח, לחברה אין הסכמי שיתוף פעולה אסטרטגיים מהותיים.

3.14 תחזיות והערכות לגבי עסקי החברה

לפרטים אודות האסטרטגיה העסקית של החברה - ראה סעיף 5 לפרק השני לדוח התקופתי "דוח הדירקטוריון".

4. חלק ד' - היבטי ממשל תאגידי**4.1 דירקטורים חיצונים**

- 4.1.1 נכון למועד פרסום הדוח, דירקטוריון החברה מונה 7 דירקטורים, מתוכם 4 דירקטורים חיצוניים.
- 4.1.2 ביום 1 במרץ 2019, מונה מר יעקב דיין כדירקטור חיצוני בחברה, חלף מר מיכאל בר חיים, שסיים את כהונתו השלישית כדירקטור בלתי תלוי בחברה.
- 4.1.3 ביום 7 ביוני 2018, מונתה הגב' אליס עדן בו דוד כדירקטורית חיצונית בחברה, חלף הגב' רות רלבג, שסיימה את כהונתה השלישית כדירקטורית חיצונית בחברה.
- 4.1.4 הדירקטורים החיצוניים המכהנים בחברה, נכון למועד פרסום הדוח הינם: מר יצחק עמר, מר שמעון כהן, הגב' אליס עדן בן דוד ומר יעקב דיין.
- 4.1.5 לפרטים נוספים אודות הדירקטורים החיצונים של החברה - ראה תקנה 26 לפרק הרביעי לדוח התקופתי "פרטים נוספים על התאגיד".

4.2 מבקרת הפנים הראשית

- 4.2.1 פרטי מבקרת הפנים הראשית ותחילת כהונתה
- ביום 3 באוקטובר 2011 מונתה הגב' רחל זוזוט וקנין, עו"ד לכהן כמבקרת הפנים הראשית של החברה. משנת 2008 ועד שנת 2011, הגב' רחל זוזוט וקנין עסקה בהקמת מערך ביקורת הפנים בחברה, לרבות בביצוע ביקורת פנים.
- הגב' זוזוט וקנין הינה בעלת שני תארי M.A, תואר במדעי המדינה במגמה לממשל ומדיניות ציבורית בתוכנית לימודי ביקורת פנימית וציבורית ותואר נוסף במנהל ותכנון החינוך. בעלת תואר LLB במשפטים ובעלת תואר BA במדעי החברה והרוח. הגב' זוזוט וקנין הוסמכה כעורכת דין בשנת 2006 והינה חברה בלשכת עורכי הדין בישראל.
- הגב' זוזוט וקנין הייתה חברה בלשכת המבקרים הפנימיים בישראל, כאשר בחודש אוקטובר 2015 מונתה לסגנית נשיא לשכת המבקרים בישראל וכיהנה בתפקיד עד לשנת 2017. לגב' זוזוט וקנין ותק של כ-12 שנים כעורכת דין מוסמכת וותק של כ-10 שנים בעבודת ביקורת.
- 4.2.2 החזקות בניירות ערך
- למיטב ידיעת החברה, מבקרת הפנים אינה מחזיקה בניירות ערך של החברה או של גוף הקשור לחברה.
- 4.2.3 ניגודי עניינים
- למיטב ידיעת החברה, למבקרת הפנים אין קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם החברה או עם גוף קשור אליה.
- 4.2.4 יחסי עבודה ותפקידים נוספים
- מבקרת הפנים הראשית הינה עובדת החברה ואינה משמשת בתפקיד נוסף על הביקורת הפנימית, זולת הממונה על מניעת מעילות והונאות.
- 4.2.5 הממונה על מבקרת הפנים
- הממונה הארגוני על מבקרת הפנים הראשית בחברה הינו מר אלי אלעזרא, יו"ר הדירקטוריון.

4.2.6 היקף העסקה

מבקרת הפנים הראשית מועסקת במשרה מלאה לצורך מילוי תפקידה. מערך ביקורת הפנים כולל 5 עובדי חברה בנוסף למבקרת הפנים וכן מתקבל סיוע בעבודת הביקורת מגורמי מיקור חוץ.

היקף שעות ביקורת הפנים נקבע בכל שנה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, במסגרת אישור תכנית הביקורת, בהתחשב בהנחיות חוזרי המפקח על הביטוח. בשנת 2018 בוצעו 10,920 שעות ביקורת. כל שעות הביקורת הושקעו ביחס לחברה בלבד.

שנה	מספר שעות
2018	*10,920
2017	15,398
2016	15,398

*בדוחות השנתיים הקודמים של החברה הוצג היקף שעות הפעילות של כלל פעילות המערך. בגין שנת 2018 ואילך מוצג היקף השעות המוקצות לדוחות ביקורת בלבד. מעבר לכך, מערך ביקורת הפנים מבצע שעות עבודה נוספות בגין משימות אחרות, כגון: משימות אדמיניסטרטיביות, השתתפות בישיבות, וועדות וכיוצ"ב.

יצוין, כי בשנת 2018 בוצע קיצוץ במשאבי הביקורת הפנימית בסך של 800 שעות ביקורת. בפועל, הקיצוץ יושם באמצעות הפחתת כמות שעות מיקור החוץ.

יצוין, כי מערך ביקורת הפנים בחברה נעזר בשני משרדי רואי חשבון חיצוניים כמיקור חוץ:

(א) משרד רו"ח ליאון אורליצקי ושו"ת, המבצע ביקורת בתחומים ספציפיים שדורשים התמחות, כגון: אקטואריה.

(ב) משרד רו"ח יריב אלעד, המבצע ביקורת בתחום מניעת מעילות והונאות.

כמו כן, במידת הצורך, מערך ביקורת הפנים נעזר במשרדים נוספים לעניינים ספציפיים.

4.2.7 תגמול

תגמול מבקרת הפנים, שהינה עובדת החברה - החל ממועד מינויה בשנת 2011 - הינו על בסיס חודשי ובהתאם לתנאים המקובלים בחברה לעובדים במעמדה.

להערכת הדירקטוריון, אין בתנאי התגמול של מבקרת הפנים כדי ליצור חשש להשפעה על שיקול דעתה המקצועי של המבקרת.

בשנת 2018 העלות בגין מערך ביקורת הפנים בחברה שבוצעה באמצעות מחלקת ביקורת הפנים של החברה ובסיוע גורמי מיקור החוץ, הסתכמה לסך של כ- 2,086 אלפי ש"ח כולל מע"מ ועלות מעסיקים.

4.3 רואה חשבון מבקר

4.3.1 שם המשרד ותחילת כהונה

רואי החשבון המבקרים של החברה הינם משרד קוסט, פורר, גבאי את קסירר רואי חשבון, אשר מכהנים בתפקיד החל מיום ייסודה של החברה.

השותף המטפל בחברה (מיום 1.4.2016) הינו רו"ח יאיר קופל.

4.3.2 שכר

להלן יפורט שכר רואי החשבון (לא כולל מע"מ) עבור שירותים שניתנו על ידם בשנים 2017-2018 ומספר שעות הביקורת שהושקעו:

2018			2017		
שכר (אלפי ש"ח) לא כולל מע"מ			שכר (אלפי ש"ח) לא כולל מע"מ		
סה"כ	מיסים ואחרים	שירותי ביקורת*	סה"כ	מיסים ואחרים	שירותי ביקורת*
1,815	275	1,540	1,463	111	1,352
שעות			שעות		
סה"כ	מיסים ואחרים	שירותי ביקורת*	סה"כ	מיסים ואחרים	שירותי ביקורת*
8,186	711	7,475	7,419	272	7,147

* כולל ביקורת יחס כושר פירעון (סולבנסטי).

4.4 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

4.4.1 בקרות ונהלים לגבי הגילוי:

לאור פרסום חוזרי המפקח, בהתאם להוראות סעיף 302 ו-404 של ה-SOX Act, החברה פועלת ליישום שוטף של ההוראות ובכללן, בחינה של תהליכי עבודה והבקרות הפנימיות המבוצעות. החברה אימצה את מודל הבקרה הפנימי (COSO) ופועלת במסגרתו.

הנהלת החברה, בשיתוף מנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של החברה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה, את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של החברה. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל החברה וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח את המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח השנתי, בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

4.4.2 בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2018, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

4.5 היערכות ליישום משטר כושר הפירעון לפי הדירקטיבה Solvency II

להלן פרטים בדבר התקדמות החברה בהיערכות ליישום הוראות ה-Solvency II ("הדירקטיבה"):

4.5.1 כללי

היערכות ארגונית - החברה הקימה ועדת היגוי האחראית ליישום הוראות הדירקטיבה. הוועדה בראשותו של מנהל הסיכונים מורכבת מאנשי כספים, אקטואריה, ניהול סיכונים ויועצים חיצוניים ככל שנדרש.

היערכות הדירקטוריון - הדירקטוריון מינה ועדת ניהול סיכונים וסולבנסטי, אשר מתכנסת לפחות 4 פעמים בשנה. תפקיד הוועדה הינו לדון בתוצאות חישובי יחס כושר הפירעון, לקבל ולדון בדיווחים השוטפים ממנהל הסיכונים אודות היערכות החברה והתקדמותה ביישום הדירקטיבה בחברה.

4.5.2 היערכות החברה בתקופת הדוח

ביום 1 ביוני 2017 פורסם חוזר שעניינו "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II", אשר החיל על החברה את החובה לקיים משטר כושר פירעון כלכלי. למועד חישוב יחס כושר הפירעון ליום 31 לדצמבר 2017 נדרשת חברת ביטוח לעמוד ב-65% מההון הנדרש, על פי הוראות החוזר. ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024 יעלה בכל שנה ב-5% עד למלוא ההון הנדרש (SCR).

ביום 3 בדצמבר 2017 פורסם חוזר שעניינו "מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II" בדבר מבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים, ביקורת ע"י רו"ח מבקר ודרישות הגילוי לגביו. ביום 4 במרץ 2018 פורסם חוזר "הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטח" אשר בא לצד תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מזערי הנדרש לקבלת רישיון מבטח), התשע"ח-2018, וקובע דרישות לעניין הון עצמי לכושר פירעון של מבטח.

ביום 21 בנובמבר 2018 ניתן אישור הממונה בדבר ביקורת על יישום הוראות חוזר סולבנסי לראשונה בגין יחס כושר הפירעון הכלכלי של החברה ליום 31 בדצמבר 2017. בהתאם לכך, החברה לא תידרש לעמוד בהוראות חוזר משטר כושר פירעון חשבונאי החל מקבלת האישור.

במסגרת האישור כאמור, החברה הונחתה להשלים מספר פערים הנוגעים להשלמת בקורות שונות הנוגעות להליך החישוב. בהתאם לאמור, בתאריך 31 לדצמבר 2018 החברה העבירה לממונה תוכנית פעולה מפורטת ולוחות זמנים להשלמת הפערים.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים: נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון; נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של הנדבך הכמותי לפי הדירקטיבה והוראותיה הנלוות, תוך התאמה לשוק בישראל; נדבך שלישי, הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

בהתאם לדירקטיבה קיימות שתי רמות של דרישות הון:

1. ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח ("SCR"). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד על בסיס ההנחיות ליישום משטר כושר הפרעון החדש. דרישה זו נועדה להבטיח התערבות מדויקת ועתית של רשויות הפיקוח.

2. רמה מינימלית של הון ("MCR" או "סף הון").

לפרטים נוספים בדבר משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II ודיבידנד - ראה באור 14(ו) לדוחות הכספיים וסעיף 3.1.3 לפרק השני לדוח התקופתי ("דוח הדירקטוריון").

שמעון מירון,
מנכ"ל

אלי אלעזרא,
יו"ר הדירקטוריון

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

24 במרץ 2019.

פרק 2

דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

<u>עמוד</u>	<u>הנושא</u>
1	1. תיאור החברה .....
1	2. התפתחויות ושינויים מהותיים בסביבה המאקרו כלכלית בשנת הדוח .....
2	3. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד .....
2	3.1 מצב כספי .....
9	3.2 תזרים מזומנים ונזילות .....
9	3.3 מקורות מימון .....
9	4. חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם .....
10	5. יעדים ואסטרטגיה עסקית .....
10	6. היבטי ממשל תאגידי .....
10	6.1 דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית .....
10	6.2 גילוי בדבר שיעור הדירקטורים הבלתי תלויים .....
11	6.3 מדיניות התאגיד בנושא מתן תרומות .....
11	6.4 עסקאות זניחות .....
11	6.5 שינויים בהרכב הדירקטוריון ובמצבת נושאי משרה בכירה בתקופת הדוח ועד לתאריך פרסום הדוח .....
11	7. גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד .....
12	8. גילוי ייעודי למחזיקי אגרות החוב .....
14	9. פרטים נוספים .....
14	10. פרטים אודות תעודות התחייבות שנפרעו במלואן בשנת הדיווח .....

פרק זה בדוח התקופתי, העוסק בדין וחשבון הדירקטוריון כולל מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד המבוסס על אינפורמציה הקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "החברה מעריכה" "החברה סבורה" וכדומה, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים.

יש לקרוא את הדוח התקופתי, על כל חלקיו, כמקשה אחת.

הכשרה חברה לביטוח בע"מ דוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2018

דוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2018, סוקר את השינויים העיקריים במצב ענייני הכשרה חברה לביטוח בע"מ ("החברה") בשנת 2018 ("תקופת הדוח"). דוח זה הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי, על כל חלקיו, ויש לקרואו כמקשה אחת.

1. תיאור החברה

לפרטים אודות "תחומי הפעילות של החברה" ראה סעיף 1.2 לפרק הראשון לדוח התקופתי ("תיאור עסקי התאגיד"). לפרטים אודות "אירועים מהותיים" שאירעו במהלך תקופת הדוח ושינויים שאירעו לאחר תקופת הדוח - ראה סעיפים 1.1.4 ו-1.1.5 בפרק תיאור עסקי התאגיד.

2. התפתחויות ושינויים מהותיים בסביבה המאקרו כלכלית בשנת הדוח

להלן תיאור תמציתי, של מגמות, אירועים והתפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית של החברה שיש להם או צפויה להיות להם השפעה על החברה.

2.1 סביבה כללית

מצבו הכלכלי, הפוליטי והביטחוני של המשק הישראלי ותשואות שוק ההון בארץ ובעולם משליכים על עסקי החברה ותוצאות פעילותה בתחומים שונים. ההשלכות יכולות לבוא לידי ביטוי, בין היתר, בהיקף תביעות הביטוח המוגשות לחברה, בתשואות תיק הנוסטרו של החברה ובתשואות תיקי העמיתים. בנוסף, לרמת התעסוקה והשכר במשק השפעה על היקף הפעילות בעסקי ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך. על-פי פרסומי הלמ"ס¹, התוצר המקומי הגולמי, במחירים קבועים ולאחר ניכוי השפעת העונתיות, עלה ברבעון השלישי של שנת 2018 בשיעור של כ-2.3% בחישוב שנתי (2.1% באומדן הקודם), לאחר עלייה של 0.6% ברבעון השני ועלייה של 4.4% ברבעון הראשון של 2018 (מסיכום אומדנים של החשבונות הלאומיים לרבעון השלישי 2018).

אבטלה - על פי סקר כוח אדם שמבצעת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ואשר עודכן בחודש דצמבר 2018, שיעור הבלתי מועסקים במשק מתוך כוח העבודה עמד בחודש דצמבר 2018 על 4.1%. מעבר לסיכון הביטוחי, חשופה החברה גם לסיכונים שוק² (MARKET RISK). סיכון זה נובע משינויים במדדי שוק או מחירי שוק. החשיפה לסיכון זה נובעת ממספר רכיבים כגון שיעור הריבית, שער חליפין ושינוי בשיעור האינפלציה. לפרטים אודות סיכונים שוק ראה באור 32 לדוחות הכספיים.

2.2 מגמות בשער חליפין, אינפלציה וריבית בשנת 2018

שער חליפין: במונחי שער החליפין הנומינלי האפקטיבי לשנת 2018, נרשם פיחות של כ-2.72% בשער הנומינלי האפקטיבי. ביחס לדולר חל פיחות של כ-8.10% וביחס לאירו חל פיחות של כ-2.56%. **האינפלציה וציפיות האינפלציה:** האינפלציה בסוף 2019 צפויה להסתכם בשיעור של 1.3%, ובסוף 2020 צפויה להסתכם ב-1.8%. מדדי המחירים שפורסמו מאז פרסום התחזית הקודמת הצביעו על אינפלציה גבוהה מהצפוי ואיששו את ההערכה שהאינפלציה התמתנה ברבעון השלישי של 2018 באופן זמני. בהתאם לתחזית, ישנם מספר גורמים הצפויים לתמוך בעליית האינפלציה בשנת 2019: עליות השכר, פיחות שחל בשער החליפין האפקטיבי והתייקרויות במחירי החשמל, המים וביטוח הרכב. מנגד צויין כי, מחירי הנפט צפויים למתן את האינפלציה בחודשים הקרובים שכן הם ירדו בחדות במהלך הרבעון האחרון של 2018. לאור האמור הופחתה במעט התחזית לשנת 2019. **ריבית:** להערכת חטיבת המחקר, ריבית בנק ישראל תעלה ל-0.5% ברבעון השלישי של 2019, ותעלה שוב, ל-0.75% ברבעון הראשון בשנת 2020.

2.3 התפתחויות בסביבה הכלכלית לאחר תאריך המאזן

בחודשים ינואר - פברואר 2019, חלה עליה חדה בשערי המניות אשר נובעת בעיקרה מעונת דוחות חיובית ברבעון 4 2018. שנת 2018 הייתה שנה שלילית בשוק המניות העולמי: מדד ה-S&P 500 ירד בשיעור של כ-6.24%, הנאסד"ק ירד בשיעור של כ-1.04%, מדד ה-DAX ירד בשיעור של כ-18.26%, מדד ת"א 35 ירד בשיעור של כ-3.04% ומדד ת"א 90 ירד בשיעור של כ-3.02%. כמו כן, בשנת 2018 השקל נחלש מול הדולר בשיעור של כ-8.10%.

¹ חשבונות לאומיים-אומדן שלישי לרבעון השלישי של שנת 2018, פורסם ב-16 בינואר 2019.
² ההגדרה לקוחה מתוך פרסום של משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

3. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד**3.1 מצב כספי**

3.1.1 להלן נתונים עיקריים מהדוחות על המצב הכספי (במיליוני ש"ח):

31.12.2017	31.12.2018	
338.9	346.2	סה"כ הון עצמי
3,422.2	3,562.7	התחייבויות בגין חווי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
9,639.6	11,198.1	התחייבויות בגין חווי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
1,523.3	1,486.9	התחייבויות אחרות
14,585.1	16,247.7	סה"כ התחייבויות
8,969.4	10,851.5	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
2,365.3	2,226.7	השקעות פיננסיות אחרות
3,589.3	3,515.7	נכסים אחרים
14,924.0	16,593.9	סה"כ מאזן

3.1.2 הון עצמי

ההון העצמי של החברה הסתכם לתאריך הדוח לסך של כ-346.2 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-338.9 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017. הגידול בהון העצמי בתקופת הדוח נובע מרווח כולל בתקופת הדוח בסך של כ-47.2 מיליון ש"ח, בניכוי חלוקת דיבידנד בסך של 40.0 מיליון ש"ח.

3.1.3 משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

לעניין הוראות הדין והיערכות החברה הנוגעות למשטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II - ראה סעיף 4.5 לתיאור עסקי התאגיד. ביום 21 בנובמבר 2018 ניתן אישור הממונה בדבר ביקורת על יישום הוראות חוזר סולבנסי לראשונה בגין יחס כושר הפירעון הכלכלי של החברה ליום 31 בדצמבר 2017. בהתאם לכך, החברה לא נדרשת לעמוד בהוראות חוזר משטר כושר פירעון חשבונאי החל מקבלת האישור. במסגרת האישור כאמור, החברה הונחתה להשלים מספר פערים הנוגעים להשלמת בקורות שונות הנוגעות להליך החישוב, בתאריך 31 לדצמבר 2018 החברה העבירה לממונה תוכנית פעולה מפורטת ולוחות זמנים להשלמת הפערים.

לפרטים נוספים בדבר משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II ומדיניות חלוקת דיבידנד של החברה ראה סעיף 1.4 לפרק תיאור עסקי התאגיד.

דרישות ההון לפי משטר הסולבנסי:

להלן נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון (MCR) על פי החישוב כאמור כפי שהוגשו לממונה ביום 31 באוגוסט 2018:

א. יחס כושר פירעון		
ליום 31 בדצמבר 2016 (בלתי מבוקר ובלתי סקור) (אלפי ש"ח)	ליום 31 בדצמבר 2017 מבוקר(*) (אלפי ש"ח)	
		ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות:
800,242	821,057	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (**)
792,141	734,068	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
8,101	86,989	עודף
101.0%	111.9%	יחס כושר פירעון
		עמידה באבני דרך בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות:
772,357	782,137	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (**)
460,325	455,157	הון נדרש לכושר פירעון
312,032	326,980	עודף
		ב. סף הון (MCR)
ליום 31 בדצמבר 2016 בלתי מבוקר ובלתי סקור (אלפי ש"ח)	ליום 31 בדצמבר 2017 מבוקר(*) (אלפי ש"ח)	
207,146	204,821	סף הון (MCR)
583,623	595,522	הון עצמי לעניין סף הון

(*) הביקורת נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE 3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי.
(**) ביום 27 בנובמבר 2018 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך 40 מיליון ש"ח אשר נכלל בניכוי מההון העצמי.

שינויים בהון העצמי ממועד החישוב:

- א. ביום ה-17 ליולי 2018 ביצעה החברה גיוס הון רובד 2 בסך של כ-103 מיליון ש"ח.
 ב. ביום ה-1 באוגוסט 2018 ביצעה החברה פדיון של הון רובד 2 של כ-83 מיליון ש"ח.

בהתחשב בשינויים ההוניים (א) ו-(ב) עד חודש נובמבר, מועד הפרסום לראשונה אודות יחס כושר הפירעון בגין הנתונים ליום 31 בדצמבר 2017, עודף ההון היה גדל בכ-20 מיליון ש"ח לכ-107 מיליון ש"ח ויחס כושר הפירעון היה עומד על כ-114.6%.

לצורך חישוב יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2017 כאמור לעיל, החברה השלימה מספר מחקרים ובחנה מספר סוגיות בקשר להנחות עבור כלל מוצריה לאחר תאריך החתימה על הדוח הכספי ליום 31 בדצמבר 2017. כתוצאה מכך, בוצעו מספר שינויים בחלק מההנחות אחרי מועד החתימה על הדוח הכספי ליום 31 בדצמבר 2017. השפעת עדכון ההנחות כאמור על יחס כושר הפירעון של החברה הייתה חיובית. אילולא הייתה החברה מעדכנת את המחקרים כאמור, יחס כושר הפירעון של החברה היה נמוך יותר מהיחס כפי שצוין לעיל.

לפרטים נוספים אודות דרישות ההון - ראה באור 14 בדוחות הכספיים.

3.1.4 דיבידנד

לפרטים נוספים בדבר לפרטים נוספים בדבר משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II ודיבידנד ראה סעיף 1.4 לפרק הראשון לדוח התקופתי ("תיאור עסקי התאגיד") ובאור 14 לדוחות הכספיים.

3.1.5 רווח והפסד - נתונים עיקריים דוחות כספיים מאוחדים (במיליוני ש"ח):

השינוי באחוזים 2017/2018	לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2017	2018	השינוי באחוזים 2017/2018	2016	2017		2018
							ביטוח כללי
(2.5)	269.3	262.6	(2.4)	1,097.5	1,080.3	1,054.1	פרמיות שהורווחו ברוטו
*	(16.5)	175.5	26.3	160.2	553.7	699.5	פרמיות שהורווחו בשייר**
*	(28.9)	8.3	*	(2.9)	(17.1)	63.3	רווח (הפסד) כולל לפני מס ממגזר ביטוח כללי
							ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך
(16.0)	176.9	148.5	(12.6)	720.6	708.6	619.3	פרמיות שהורווחו ברוטו
(25.0)	158.3	118.7	(15.4)	612.2	602.8	510.2	פרמיות שהורווחו בשייר
(10.1)	22.7	20.4	18.5	48.0	74.5	88.3	הכנסות מדמי ניהול בביטוח חיים
33.8	(7.1)	(4.6)	160.0	2.4	(2.5)	(6.5)	רווח (הפסד) כולל לפני מס ממגזר ביטוח חיים
*	(36.0)	3.7	*	(0.5)	(19.6)	56.8	סה"כ רווח (הפסד) ממגזרי פעילות
							פריטים שלא יוחסו למגזרי הפעילות
(19.6)	9.7	7.8	0.8	18.1	24.0	24.2	רווחים מהשקעות נטו, הכנסות מימון והכנסות אחרות
-	(1.4)	-	(30.0)	(3.5)	(6.0)	(4.2)	הוצאות הנהלה וכלליות
(80.7)	10.9	2.1	(82.9)	11.5	11.1	1.9	הכנסות משערוך רכוש קבוע וקרן הון
16.6	(3.6)	(4.2)	14.7	(13.6)	(14.3)	(16.4)	הוצאות מימון
(63.5)	15.6	5.7	(63.1)	12.5	14.9	5.5	סה"כ רווח כולל לפני מס מפריטים שלא יוחסו
*	(20.4)	9.4	*	12.0	(4.7)	62.3	רווח (הפסד) כולל לפני מס
*	(14.1)	11.1	*	14.7	(3.2)	47.2	סה"כ רווח (הפסד) כולל נטו ממס

* מעבר מהפסד לרווח.

** להרחבה בנושא עסקאות ביטוח משנה - ראה באור 20 (ב)1 בדוחות הכספיים.

תוצאות התפתחות הרווח הכולל:

במסגרת מגזרי הפעילות בהם עוסקת החברה (מגזר ביטוח כללי, מגזר ביטוח חיים) הסתכמו התוצאות ממגזרי הפעילות בשנת 2018 ברווח כולל לפני מס בסך של כ-56.8 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד כולל לפני מס בסך של כ-19.6 מיליון ש"ח בשנת 2017 ובהשוואה להפסד כולל לפני מס בסך של כ-0.5 מיליון ש"ח בשנת 2016. ברבעון הרביעי של שנת 2018 הסתכמו התוצאות ממגזרי הפעילות ברווח כולל לפני מס בסך של כ-3.7 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד כולל לפני מס בסך של כ-36.0 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

המעבר מהפסד לרווח בשנת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר ממגזר ביטוח כללי (ראה סעיף 3.1.5.2 להלן).

הרווח הכולל לפני מס מסעיפים שלא יוחסו למגזרי פעילות הסתכם בתקופת הדוח לסך של 5.5 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של כ-14.9 מיליון ש"ח בשנת 2017 ורווח בסך של כ-12.5 מיליון ש"ח בשנת 2016. הרווח הכולל לפני מס מסעיפים שלא יוחסו למגזרי פעילות הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2018 לסך של כ-5.7 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של כ-15.6 מיליון ש"ח אשתקד.

בתקופת הדוח הסתכם הרווח הכולל לפני מס לסך של כ-62.3 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך של כ-4.7 מיליון ש"ח בשנת 2017 ורווח בסך של כ-12.0 מיליון ש"ח בשנת 2016. ברבעון הרביעי של שנת 2018 הסתכם הרווח הכולל לפני מס לסך של כ-9.4 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך של כ-20.4 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

3.1.5.1

ניתוח מגזר פעילות ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך:

שינוי באחוזים	מיליוני ש"ח	ביטוח חיים
		פרמיות שהורווחו ברוטו
		2018
(12.6)	619.3	2017
(1.7)	708.6	2016
20.9	720.6	10-12/2018
(16.1)	148.5	10-12/2017
9.3	176.9	
		רווח כולל לפני מס
-	(6.5)	2018
-	(2.5)	2017
-	2.4	2016
-	(4.6)	10-12/2018
-	(7.1)	10-12/2017

נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים בדבר רווחי השקעות ותשואות למבטוחים להלן פרטים בדבר אומדן סכום רווחי ההשקעות, נטו שנוקפו למבטוחים בפוליסות תלויות תשואה ודמי ניהול המחושבים בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח, על בסיס התשואה והיתרות של עתודות הביטוח:

10-12/2017	10-12/2018	1-12/2016	1-12/2017	1-12/2018	
מיליוני ש"ח					
182.7	(524.5)	124.9	445.4	(295.4)	רווחי (הפסדי) השקעות שנוקפו למבטוחים לאחר דמי ניהול
22.7	20.4	48.0	74.5	88.3	דמי ניהול

התשואות הנומינליות בפוליסות המשתתפות ברווחים בשל פוליסות שהוצאו משנת 1992 ואילך (קרי י):

10-12/2017	10-12/2018	1-12/2016	1-12/2017	1-12/2018	
באחוזים					
1.97	(4.28)	2.69	5.64	(1.13)	תשואה ברוטו
0.15	0.15	0.6	0.6	0.6	דמי ניהול קבועים
0.25	(0.24)	0.36	0.7	-	דמי ניהול משתנים
1.55	(4.16)	1.72	4.3	(1.74)	תשואה נטו למבוטח

התשואות הנומינליות בפוליסות שהוצאו משנת 2004 ואילך (במסלול ההשקעה "מסלולית כללית"): :

10-12/2017	10-12/2018	1-12/2016	1-12/2017	1-12/2018	
באחוזים					
2.23	(4.09)	2.81	5.84	(1.25)	תשואה ברוטו
0.2	0.2	0.83	0.81	0.81	דמי ניהול קבועים
2.01	(4.26)	1.96	4.99	(2.04)	תשואה נטו למבוטח

ניתוח מגזר פעילות ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

בשנת 2018 הסתכמו התוצאות בהפסד כולל לפני מס בסך של כ-6.5 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד כולל לפני מס בסך כ-2.5 מיליון ש"ח בשנת 2017 ורווח כולל לפני מס בסך כ-2.4 מיליון ש"ח בשנת 2016. הגידול בהפסד בענף ביטוח חיים בתקופת הדוח בהשוואה לאשתקד נובע בעיקרו מאי גביית דמי ניהול משתנים בשנת הדוח עקב תשואה שלילית בכספי המבוטחים, וזאת לעומת גביית דמי ניהול משתנים בסכום של כ-10.6 מיליון ש"ח אשתקד (אומדן דמי הניהול שלא נגבו ליום 31 בדצמבר 2018 הינו 6.9 מיליון ש"ח ("החוסר"), לאחר תקופת הדוח כוסה החוסר במלואו). מנגד, מוצר חוזי השקעה טהורים (בעיקר המוצר "בסט אינווסט") הניבו לחברה רווח של כ-4.9 מיליון ש"ח בתקופת הדוח וזאת אל מול הפסד של כ-2.7 מיליון ש"ח אשתקד בעקבות הגידול בהכנסות מדמי ניהול קבועים כתוצאה מגידול בתיק.

ברבעון הרביעי של שנת 2018 הסתכמו התוצאות בהפסד כולל לפני מס בסך של כ-4.6 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד כולל לפני מס בסך של כ-7.1 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון בהפסד ברבעון הרביעי לעומת הרבעון המקביל אשתקד נובע בעיקרו מעדכון אקטוארי של שיעור מימוש גמלא שהיה אשתקד שהביא לעלייה בסכום של כ-5 מיליון ש"ח בהתחייבויות הביטוחיות. כמו כן, חלה ירידה בריבית ההיוון שגרמה לירידה בעתודות בסכום של כ-2 מיליון ש"ח. כמו כן, המרווח הפיננסי עלה בכ-2.5 מיליון ש"ח. מנגד, ברבעון הרביעי בשנת 2018 החזירה החברה דמי ניהול משתנים בסכום של כ-3.7 מיליון ש"ח עקב תשואה שלילית, אל מול גביית דמי ניהול משתנים בסכום של כ-3.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הפרמיות שהורווחו ברוטו בשנת 2018 הסתכמו לסך של כ-619.3 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של כ-708.6 מיליון ש"ח בשנת 2017 וסך של כ-720.6 מיליון ש"ח בשנת 2016, קיטון של כ-12.6% וקיטון של 1.7%, בהתאמה. ברבעון הרביעי של שנת 2018 הסתכמו הפרמיות שהורווחו בסכום של כ-148.5 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של כ-176.9 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של כ-16.1%.

בשנת הדוח חל קיטון בפרמיות בביטוח חיים, בעקבות ירידה בפרמיה המשוננת בסך של 57 מיליון ש"ח וירידה בפרמיות החד פעמיות בסכום של כ-32 מיליון ש"ח וזאת עקב הפסקת שיווק ביטוחי מנהלים בחברה. כמו כן, במוצרי החיסכון הטהור חל אמנם קיטון בהפקדות, שהסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ-2,882.9 מיליון ש"ח בהשוואה להפקדות בסך של כ-3,432.6 מיליון ש"ח אשתקד, הפקדות שאינן נזקפות לפרמיה בדוח הכספי, אולם יתרת צבירת התיק המשיכה לגדול. כתוצאה מגביית כספים אלו יתרת צבירת תיק "בסט אינווסט" צמחה וחל גידול בגביית דמי הניהול הקבועים בפוליסת בסט ומסלוליות בסך של כ-21.3 מיליון ש"ח, מסכום של כ-63.9 מיליון ש"ח בשנת 2017 לכ-88.3 מיליון ש"ח בשנת 2018. שיעור הפדיונות ביחס לממוצע עתודות ביטוח חיים ברוטו ליום 31 בדצמבר 2018, ליום 31 בדצמבר 2017 וליום 31 בדצמבר 2016 הינו כ-6.3%, כ-5.8% וכ-4.7% בהתאמה.

חלוקת הרווח מעסקי ביטוח חיים

בדבר חלוקת פעילות החברה בענף ביטוח חיים - ראה באור 17 לדוחות הכספיים ("הביאור").

להלן מספר הסברים עיקריים

הביאור כולל ניתוח של עסקי החברה בביטוח חיים בחתך של מוצרים בעלי מרכיב חיסכון לפי שנות חיתום שונות ומוצרים שאינם כוללים מרכיב חיסכון, תוך הפרדה בין פוליסות פרט לפוליסות קבוצתיות. כמו כן, הביאור מציג את המרווח הפיננסי הכולל דמי ניהול לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2018, 2017 ו-2016, בסך של כ-0.7 מיליון ש"ח בשנת 2018 מרווח שלילי וכן כ-1.2 מיליון ש"ח בשנת 2017 וסך של כ-3.1 מיליון ש"ח בשנת 2016.

ההפסד הכולל מפוליסות שהופקו עד שנת 1990 (בעיקרן מבטיחות תשואה ומגובות באג"ח ח"ץ), הסתכם לסך של כ-0.93 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-2.9 מיליון ש"ח אשתקד והפסד בסך של כ-5.1 מיליון ש"ח בשנת 2016. הקיטון בהפסד בתקופת הדוח מיוחס בעיקרו להגדלת שיעור מימוש הגמלא אשתקד, שהביא לעלייה בהתחייבויות הביטוחיות.

ההפסד הכולל מפוליסות שהופקו עד שנת חיתום 2003 (משתתפות ברווחים) הסתכם בסך של כ-2.4 מיליון ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ-8.5 מיליון ש"ח אשתקד ורווח בסך של כ-7.1 מיליון ש"ח בשנת 2016. המעבר מרווח להפסד בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקרו מאי גביית דמי ניהול משתנים בתקופת הדוח לעומת גביית דמי ניהול משתנים אשתקד בסך של כ-10.6 מיליון ש"ח. אומדן דמי הניהול שלא נגבו ליום 31 בדצמבר 2018 הינו 6.9 מיליון ש"ח. לאחר תקופת הדוח כוסה החוסר במלואו.

ההפסד הכולל מפוליסות מסוג משתתף ברווחים משנת חיתום 2004 ואילך, הסתכם בסך של כ-1.9 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-12.2 מיליון ש"ח אשתקד והפסד כולל בסך של כ-5.8 מיליון ש"ח בשנת 2016. הקיטון בהפסד בתקופה הדוח בהשוואה לאשתקד, נובע בעיקרו משיפור ברווחיות בתיק "חוזי ההשקעה" (בעיקר במוצר בסט אינווסט) אשר גדל בצורה משמעותית בתקופת הדוח והסתכם לסך של כ-4.9 מיליון ש"ח, לעומת סך הפסד כולל של כ-2.7 מיליון ש"ח אשתקד ממוצר זה והפסד כולל בסך של 1.2 מיליון ש"ח בשנת 2016.

ההפסד הכולל מעסקי ריסקים הסתכם לסך של כ-1.2 מיליון ש"ח לעומת רווח של כ-4.0 מיליון ש"ח בשנת 2017 ורווח כולל בסך של כ-6.2 מיליון ש"ח בשנת 2016. המעבר מרווח להפסד ברווח בתקופת הדוח למול אשתקד נובע בעיקרו מתוצאות מוצרי הבריאות, בעיקר המוצר "משפחה בטוחה" בו חלה עלייה בתביעות. בביאור 17 לדוחות הכספיים מוצגות עתודות הביטוח בשני פילוחים: פילוח לפי חשיפה ביטוחית, המפרט את התחייבויות החברה בחלוקה של ערכי פדיון קצבתי או הוני ובחלוקה למרכיבי סיכון אחרים; ופילוח לפי חשיפה פיננסית, מבטיח תשואה או משתתף ברווחי השקעה.

לגבי החשיפה הפיננסית של החברה ראה באור 18 לדוחות הכספיים.

3.1.5.2 ניתוח תחום ביטוח כללי לפי ענפים (רכב חובה, רכב רכוש וביטוח כללי אחר)

% מסה"כ		% שינוי		לשנה שנתיימה ב-31 בדצמבר			על בסיס שנתי במיליוני ש"ח
2017	2018	2017/2016	2018/2017	2016	2017	2018	
רכב חובה							
30.3	26.0	(17.9)	(11.9)	386.4	317.3	279.4	פרמיות ברוטו
(17.9)	10.4	(81.6)	*	(484.5)	(89.2)	73.7	פרמיות שייר**
322.2	(54.6)	(1,002.0)	37.2	(5.0)	(55.1)	(34.6)	(הפסד) כולל לפני מס
רכב רכוש							
34.4	35.9	(4.8)	6.6	378.6	360.3	383.9	פרמיות ברוטו
71.4	53.2	(5.5)	5.4	377.0	356.4	375.7	פרמיות שייר
(79.5)	67.0	*	211.8	(7.6)	13.6	42.4	רווח (הפסד) כולל לפני מס
				81.5	74.3	68.1	ברוטו Loss ratio באחוזים ¹
				81.3	74.4	67.7	שייר Loss ratio באחוזים ²
				105.9	99.4	93.6	ברוטו Combined ratio באחוזים ³
				105.8	99.6	93.4	שייר Combined ratio באחוזים ⁴
ביטוח כללי אחר:							
ענפי חבויות							
12.9	15.2	13.6	20.1	119.0	135.2	162.4	פרמיות ברוטו
24.0	20.3	14.1	19.9	105.1	119.9	143.7	פרמיות שייר
25.1	18.7	(72.6)	*	(15.7)	(4.3)	11.9	רווח (הפסד) כולל לפני מס
ענפי רכוש אחרים							
22.4	22.9	9.1	4.3	215.2	234.9	245.1	פרמיות ברוטו
22.5	16.1	2.4	1.3	109.5	112.1	113.6	פרמיות שייר
(167.8)	68.9	13.4	51.9	25.3	28.7	43.6	רווח כולל לפני מס
				50.2	44.1	42.1	ברוטו Loss ratio באחוזים ¹
				47.9	42.9	37.8	בשייר Loss ratio באחוזים ²
				77.9	73.0	70.6	ברוטו Combined ratio באחוזים ³
				80.6	78.0	66.4	בשייר Combined ratio באחוזים ⁴
סה"כ							
100	100	(4.7)	2.2	1,099.2	1,047.7	1,070.8	פרמיות ברוטו
100	100	366.1	41.6	107.1	499.2	706.7	פרמיות שייר
100	100	(489.6)	*	(3.0)	(17.1)	63.3	רווח (הפסד) כולל לפני מס

* מעבר מהפסד לרווח.

** להרחבה בנושא עסקאות ביטוח משנה - ראה באור 20 (ב) לדוחות הכספיים.

- (1) תשלומים ושינוי בתלויות ברוטו פרמיה מורווחת ברוטו
- (2) תשלומים ושינוי בתלויות שייר פרמיה מורווחת שייר
- (3) תשלומים ושינוי בתלויות ברוטו+ הוצאות ועמלות פרמיה מורווחת ברוטו
- (4) תשלומים ושינוי בתלויות שייר+ הוצאות ועמלות פרמיה מורווחת שייר

% מסה"כ		% השינוי בין הרבעונים	לרבעון שהסתיים ב 31 לדצמבר		על בסיס רבעוני במיליוני ש"ח
2017	2018	2017/2018	2017	2018	
רכב חובה					
24.4	22.0	5.2	46.4	48.8	פרמיות ברוטו
257.0	9.1	*	(186.6)	13.9	פרמיות שייר (***)
82.4	(275.9)	3.8	(23.8)	(22.9)	(הפסד) כולל לפני מס
רכב רכוש					
37.5	39.2	21.2	71.6	86.8	פרמיות ברוטו
(96.8)	55.6	20.5	70.3	84.7	פרמיות שייר
(23.7)	113.2	36.2	6.9	9.4	רווח (הפסד) כולל לפני מס
			76.3	67.0	ברוטו Loss ratio באחוזים
			77.1	66.1	שייר Loss ratio באחוזים
			100.7	94.9	ברוטו Combined ratio באחוזים
			101.4	94.3	שייר Combined ratio באחוזים
ביטוח כללי אחר					
ענפי חבויות					
13.8	15.1	26.8	26.3	33.3	פרמיות ברוטו
(30.0)	19.3	34.7	21.8	29.4	פרמיות שייר
53.6	91.6	*	(15.5)	7.6	רווח כולל לפני מס
ענפי רכוש אחרים					
24.3	23.7	13.5	46.3	52.6	פרמיות ברוטו
(30.2)	16.0	11.2	21.9	24.3	פרמיות שייר
(12.3)	171.1	295.0	3.6	14.2	רווח (הפסד) כולל לפני מס
			44.4	41.6	ברוטו Loss ratio באחוזים ¹
			49.2	34.6	בשייר Loss ratio באחוזים ²
			78.1	71.7	ברוטו Combined ratio באחוזים ³
			96.0	54.6	בשייר Combined ratio באחוזים ⁴
סה"כ					
100	100	16.2	190.6	221.5	פרמיות ברוטו
100	100	***	(72.6)	152.3	פרמיות שייר
100	100	*	(28.8)	8.3	רווח (הפסד) כולל לפני מס

- * מעבר מהפסד לרווח.
 ** להרחבה בנושא עסקאות ביטוח משנה - ראה באור 20 (ב) (1) לדוחות הכספיים.
 (1) תשלומים ושינוי בתלויות ברוטו
 פרמיה מורוחת ברוטו
 (2) תשלומים ושינוי בתלויות שייר
 פרמיה מורוחת שייר
 (3) תשלומים ושינוי בתלויות ברוטו + הוצאות ועמלות
 פרמיה מורוחת ברוטו
 (4) תשלומים ושינוי בתלויות שייר + הוצאות ועמלות
 פרמיה מורוחת שייר

ניתוח ענפי פעילות ביטוח כללי (רכב חובה, רכב רכוש וביטוח כללי אחר)

ההכנסות מפרמיות ברוטו בשנת 2018 הסתכמו לסך של כ-1,070.8 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-1,047.7 מיליון ש"ח בשנת 2017 וסך של כ-1,099.2 מיליון ש"ח בשנת 2016. גידול של כ-2.2% וקיטון של כ-4.7% בהתאמה. ההכנסות מפרמיות ברוטו ברבעון הרביעי של שנת 2018 הסתכמו לסך של כ-221.5 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של כ-190.6 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-16.2%. הגידול בהכנסות מפרמיות בשנת הדוח לעומת אשתקד והגידול ברבעון הנוכחי לעומת הרבעון המקביל אשתקד, נובעים בעיקר מענפי רכב רכוש, חבויות וענפי רכוש אחרים. בענף רכב חובה חל קיטון בשנת הדוח אשר נובע מטיוב התיק ואי חידוש קולקטיבים הפסדיים. התוצאות מענפי פעילות ביטוח כללי בשנת 2018 הסתכמו ברווח כולל לפני מס בסך של כ-63.3 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד כולל לפני מס בסך של כ-17.1 מיליון ש"ח בשנת 2017 והפסד לפני מס בסך של כ-3.0 מיליון ש"ח בשנת 2016. המעבר מהפסד לרווח בתקופות הדוח אל מול התקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר משיפור חיתומי בענף רכב רכוש, מירידה בהפסד החיתומי בענף רכב חובה, מגידול בהכנסות מהשקעות המיוחסות למגזר כתוצאה ממימוש אגרות חוב מוחזקות לפדיון, שכנגדו עודכנו ההתחייבויות הביטוחיות בסכום דומה וכמו כן מעליה ברווחיות החיתומית בענפי הרכוש האחרים.

ברבעון הרביעי של שנת 2018 נרשם רווח כולל לפני מס בסך של כ-8.3 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד כולל לפני מס של כ-28.8 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המעבר מהפסד לרווח ברבעון הרביעי של שנת 2018 לעומת אשתקד נובע בעיקר מירידה בהפסד החיתומי בענף רכב חובה ומשיפור חיתומי בענפי הרכוש האחרים. מנגד חלה ירידה בהכנסות מהשקעות המיוחסות למגזר.

ענף פעילות רכב חובה

בתקופת הדוח הסתכמה הפרמיה ברוטו בענף פעילות רכב חובה בסך של כ-279.4 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-317.3 מיליון ש"ח בשנת 2017 וסך של כ-386.4 מיליון ש"ח בשנת 2016. קיטון של כ-11.9%, וקיטון של כ-17.9%, בהתאמה. הקיטון בהכנסות מפרמיות בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע מטיוב התיק שביצעה החברה.

תוצאות ענף הפעילות הסתכמו בשנת 2018 בהפסד כולל לפני מס בסך של כ-34.6 מיליון ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס של כ-55.1 מיליון ש"ח בשנת 2017 והפסד כולל לפני מס בסך של כ-5.0 מיליון ש"ח בשנת 2016. הקיטון בהפסד בתקופת הדוח לעומת אשתקד נובע בעיקר מהגדלה מתונה יותר של עתודות אקטואריות בגין שנות חיתום ישנות.

נציין כי בהתאם להוראות הממונה, מאחר והחברה מימשה את התיק המוחזק לפדיון והכירה ברווח בגין הפער שבין השווי ההוגן והשווי המותאם של תיק זה, עדכנה החברה את ריבית ההיוון של ההתחייבויות הביטוחיות (שעמדה עד למימוש התיק על שיעור של כ-2%), כך שהחל מרבעון 2, 2018 ריבית ההיוון של העתודות הביטוחיות הינה בהתאם לעקום ריבית חסרת סיכון בתוספת 50% פרמית אי נזילות.

ברבעון הרביעי של שנת 2018 הסתכמו התוצאות בהפסד כולל לפני מס בסך של כ-22.9 מיליון ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ-23.8 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

ענף פעילות רכב רכוש

בתקופת הדוח הסתכמה הפרמיה ברוטו בענף פעילות רכב רכוש בסך של כ-383.9 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-360.3 מיליון ש"ח בשנת 2017 וסך של כ-378.6 מיליון ש"ח בשנת 2016. גידול של כ-6.6%, וקיטון של כ-4.8%, בהתאמה. הקיטון בהכנסות מפרמיות בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע מטיוב התיק שביצעה החברה אשתקד.

תוצאות ענף פעילות רכב רכוש הסתכמו בשנת 2018 ברווח כולל לפני מס של כ-42.4 מיליון ש"ח, לעומת רווח לפני מס בסך של כ-13.6 מיליון ש"ח בשנת 2017, והפסד לפני מס בסך של כ-7.6 מיליון ש"ח בשנת 2016. ברבעון הרביעי של שנת 2018 הסתכמו התוצאות ממגזר הפעילות ברווח כולל לפני מס בסך של כ-9.4 מיליון ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ-6.9 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול ברווח בשנת 2018 והגידול ברווח ברבעון הרביעי של שנת 2018 בהשוואה לאשתקד נובע משיפור חיתומי המתבטא בין היתר, בירידה בשכיחות התביעות.

ביטוח חבויות

בתקופת הדוח הסתכמה הפרמיה ברוטו במגזר ענפי החבויות בסך של כ-162.4 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-135.2 מיליון ש"ח בשנת 2017 וסך של כ-119 מיליון ש"ח בשנת 2016. גידול של כ-20.1%, וגידול של כ-13.6%, בהתאמה. הגידול בהכנסות מפרמיות בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע מגידול בענף עסקים, במסגרתו נרכשים כסויים ביטוחים מסוג חבויות.

הרווח הכולל לפני מס בענפי החבויות לשנת 2018 הסתכם לסך של כ-11.9 מיליון ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ-4.3 מיליון ש"ח בשנת 2017 והפסד כולל לפני מס בסך של כ-15.7 מיליון ש"ח בשנת 2016.

תוצאות ענף פעילות חבויות ברבעון הרביעי של שנת 2018 הסתכמו ברווח כולל לפני מס בסך של כ-7.6 מיליון ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ-15.5 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המעבר מהפסד לרווח בתקופת הדוח וברבעון הרביעי נובע כתוצאה מהגדלה מתונה יותר של ההתחייבויות הביטוחיות לעומת התקופות המקבילות אשתקד, שנבעה מהמשך מגמת ההחמרה בעלויות הסיכון בענף חבות צד ג' אשתקד.

ביטוחי הרכוש (ללא רכב)

ההכנסות מפרמיות ברוטו במגזר פעילות ביטוחי הרכוש (ללא רכב) הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ-245.1 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-234.9 מיליון ש"ח בשנת 2017 ולסך של כ-215.2 מיליון ש"ח בשנת 2016, גידול של כ-4.3% וגידול של כ-9.1%, בהתאמה. ברבעון הרביעי לשנת 2018 הסתכמו ההכנסות מפרמיות לסך של כ-52.6 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-46.3 מיליון ש"ח אשתקד, גידול של כ-13.5%. העלייה בהכנסות מפרמיות בתקופת הדוח לעומת התקופות המקבילות בשנים 2017 ו-2016 נובעת מהרחבת הפעילות בענפים אלו בהתאם למדיניות החברה.

הרווח הכולל לפני מס בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ-43.6 מיליון ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ-28.7 מיליון ש"ח בשנת 2017 ורווח כולל לפני מס בסך של כ-25.3 מיליון ש"ח בשנת 2016.

הרווח הכולל לפני מס ברבעון הרביעי של שנת 2018 הסתכם לסך של כ-14.2 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך של כ-3.6 מיליון ש"ח אשתקד.

הגידול ברווח בשנת הדוח וברבעון הרביעי לעומת התקופות המקבילות אשתקד נובע משיפור חיתומי לאור קיטון בהתפתחות התביעות.

3.2 תזרימי מזומנים ונזילות

בשנת 2018 חלה ירידה בסכום המזומנים ושווי המזומנים בסך של כ-213.5 מיליון ש"ח.

תזרימי המזומנים ששימשו לפעילות שוטפת הסתכמו בכ-154.5 מיליון ש"ח, תזרימי המזומנים ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בכ-44.1 מיליון ש"ח שעיקרם רכישת רכוש קבוע וכן רכישת נכסים לא מוחשיים (תוכנה), ותזרימי המזומנים ששימשו לפעילות מימון הסתכמו בכ-14.8 מיליון ש"ח אשר שימשו לחלוקת דיבידנד ולפירעון הלוואות מבנקים ואחרים בניכוי תמורה מהנפקות אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים.

3.3 מקורות מימון

3.3.1 החברה מממנת את פעילותה מהון עצמי ומהתחייבויות בגין כתבי התחייבות נדחים לבנקים ומכתבי התחייבות נדחים סחירים. החברה נוהגת לגייס כתבי התחייבות נדחים מעת לעת בהתאם לצרכי ההון שלה הנובעים מתקנות ההון.

3.3.2 החברה הנפיקה לציבור שתי סדרות של כתבי התחייבות נדחים - אגרות חוב (סדרה 3) ואגרות חוב (סדרה 4) אשר הוכרו בידי הממונה כהון משני מורכב. נכון למועד תקופת הדוח קיימים במחזור 102,920,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה 3) ו-169,176,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה 4). לפרטים נוספים ראה סעיף 8 להלן.

3.3.3 ליום 31 בדצמבר 2018, לחברה יתרת התחייבויות בגין כתבי התחייבות נדחים למוסדות בנקאיים בסך של כ-10 מיליון ש"ח.

3.3.4 לתיאור הלוואות החברה לזמן ארוך מגורמי חוץ ושימושיהן - ראה באור 18 לדוחות הכספיים.

3.3.5 לחלוקת דיבידנד שביצעה החברה, ראה סעיף 1.4.1 לפרק הראשון לדוח התקופתי (תיאור עסקי התאגיד).

כחלק מניהול ההון השוטף של החברה, ובכלל זה עמידה במשטר יחס כושר פירעון יתכן והחברה תגייס הון משני.

4. חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם

למידע בדבר סיכוני אשראי וריבית במאוחד ליום 31 בדצמבר 2018, ראה באור 32(א)(7) לדוחות הכספיים.

4.1 האחראי על ניהול סיכוני שוק בחברה

האחראי על ניהול סיכוני השוק בחברה הינו מנהל הסיכונים הראשי של החברה, מר דרור קלודה. (לפרטים נוספים - ראה תקנה 26 בפרק הרביעי לדוח התקופתי (פרטים נוספים על החברה).

4.2 תיאור סיכוני השוק

סיכוני שוק הינם סיכונים להכנסות החברה ולהונה העצמי הנובעים מתנודתיות בשוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים. ככלל, החברה חשופה לסיכוני שוק כגון: שינויים בשיעורי ריביות, במדד המחירים לצרכן, בשערי מט"ח, במרווחי אשראי, במחירי המניות בארץ ובחו"ל ובמחירי הנדל"ן וזאת לאור אחזקותיה בנכסים פיננסיים שונים.

4.3 מדיניות החברה בניהול סיכוני שוק

עיקרי מדיניות ניהול סיכוני השוק ומדיניות ההשקעות של החברה נקבעים על ידי האורגנים המתאימים בחברה ומאשרים על ידי דירקטוריון החברה. הדירקטוריון וועדות ההשקעה של החברה מקבלים דיווחים תקופתיים על חשיפת תיקי ההשקעות השונים של החברה לשינויים בשוק ההון, שיעורי הריבית, שערי חליפין ואינפלציה וכדומה. בהתייחס לכך דנים ברמות החשיפה של אפיקי ההשקעה השונים. כמו כן, מעת לעת במהלך השנה מקיימות ועדות ההשקעה וכן הדירקטוריון דיונים בהתייחס לחשיפות שנקבעו.

4.4 הפיקוח על מדיניות ניהול סיכוני שוק ואופן מימושה

הפיקוח על ניהול סיכוני שוק של החברה מתבצע באמצעות ועדות ההשקעה. ועדת השקעות תיק משתתף מתכנסת לפחות פעמיים בחודש וועדת השקעות נוסטרו לפחות אחת לחודש. הוועדות מדווחות על רמות החשיפה של תיקי ההשקעות הן באמצעות מידדת ערך הסיכון (VaR), המודד את ההפסד המירבי הפוטנציאלי בהסתברות נתונה והן ע"י בחינת ההפסד הצפוי לחברה בתרחישי קיצון שונים. דירקטוריון החברה מקבל דיווח שנתי מפורט ממנהל הסיכונים אודות הסיכונים הפיננסיים. כחלק משיפור מעורבות הדירקטוריון בנושא ניהול הסיכונים בחברה, בחודש פברואר 2015 החליט הדירקטוריון להקים ועדת פיקוח ייעודית לתחום ניהול הסיכונים. הוועדה מורכבת מחברי דירקטוריון ותפקידה לפקח על המדיניות וניהול הסיכונים בחברה.

ועדת ניהול הסיכונים מקבלת ממנהל הסיכונים דיווח אודות סיכונים פיננסיים מהותיים אחת לרבעון.

4.5 דוח בסיסי הצמדה ליום 31 בדצמבר 2018

לפרטים אודות בסיסי הצמדה - ראה באור 32 (ב)5 לדוחות הכספיים.

4.6 נתוני נגזרים ליום 31 בדצמבר 2018

במהלך תקופת הדוח לא החזיקה החברה בנגזרים בסכומים משמעותיים.

4.7 מבחני רגישות ליום 31 בדצמבר 2018

לפרטים אודות מבחני רגישות - ראה באור 32 (ב)3 לדוחות הכספיים.

4.8 הליכים משפטיים מהותיים

נכון למועד הדוח החברה אינה צד להליך משפטי מהותי.

לפרטים אודות בקשות לאישור ותובענות ייצוגיות שהוגשו נגד החברה - ראה באור 34 לדוחות הכספיים.

5. יעדים ואסטרטגיה עסקית

יובהר כי המידע הנכלל בסעיף זה כולל מידע צופה פני עתיד, אשר הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה הקיימת בחברה נכון למועד כתיבת הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה. אין לחברה כל ודאות כי הערכותיה יתממשו, ותוצאות הפעילות בפועל עלולות להיות שונות מן המוערך.

5.1 האסטרטגיה העסקית של החברה ויעדיה העיקריים

5.1.1 במסגרת גיבוש האסטרטגיה, ביצעה החברה מיפוי וניתוח עסקי ואת השלכותיו על פעילותה. בעקבות ניתוח זה, הגדירה החברה מספר עוגנים אסטרטגיים אשר עליהם תתבסס האסטרטגיה שלה:

- בניית תשתית טכנולוגית אשר תקצר ותדייק תהליכי עבודה פנימיים בחברה וכן כלפי לקוחות הקצה וסוכניה בעת בקשות למידע וביצוע פעולות והכל תוך שיפור משמעותי בחווית המשתמש.
- הובלה בפיננסיים על ידי הגדלת המכירות, שימור ויצירת התיק, שיפור התשואות.
- פיתוח מוצרים חדשים, חדירה לשווקים חדשים ושיפור איכות המוצרים הקיימים של החברה.
- הידוק הקשר עם לקוחות הקצה מתוך רצון להגביר את שביעות רצונם ונאמנותם
- שירות "one stop shop", מגוון מוצרי ביטוח וחיסכון ארוך טווח יינתנו ללקוח תחת קורת גג אחת, תוך מתן יחס אישי ללקוח הקצה וסוכניה.
- הגדלת המודעות הארצית לחברה ותרומתה לקהילה.

6. היבטי ממשל תאגידי**6.1 דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית**

על פי סעיף 92(א)12 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"), החליט דירקטוריון החברה כי בהתחשב בסוג החברה, בגודלה ובהיקף ומורכבות פעילותה, המספר המזערי הנדרש של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בחברה הינו שניים (לפרטים בדבר הדירקטורים המכהנים בחברה שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית - ראה תקנה 26 לפרק הרביעי בדוח התקופתי (פרטים נוספים)).

6.2 גילוי בדבר שיעור הדירקטורים הבלתי תלויים

החברה לא אימצה בתקנונה את הוראות הממשל התאגידי הקבועות בסעיף 19 (א2) ובתוספת הראשונה לחוק החברות. יחד עם זאת, יצוין כי בחברה מכהנים שבעה דירקטורים מתוכם ארבעה דירקטורים חיצוניים.

6.3 מדיניות התאגיד בנושא מתן תרומות

בישיבת דירקטוריון החברה שהתקיימה ביום 23 בדצמבר 2018 וכחלק מאחריות חברתית תאגידית, החליט הדירקטוריון להעמיד את תקציב התרומות של החברה לשנת 2019 בסכום של 700 אלפי ש"ח או עד מקסימום 1% מהרווח השנתי לאחר מס של שנת 2019, מתוכם 475 אלפי ש"ח מהווים את תקציב התרומות של החברה ו-225 אלפי ש"ח הוקצו לקרן אלעזרא. בתקופת הדוח תרמה החברה למטרות שונות סך של 501.7 אלפי ש"ח, כאשר 211.8 אלפי ש"ח מתקציב התרומות הועברו לקרן אלעזרא אשר נוסדה בשנת 2004 על ידי בעל השליטה בחברה, מתוך תפיסה של שילוב עשייה עסקית לצד נתינה חברתית, ואילו היתרה (289.9 אלפי ש"ח) למטרות שונות.

6.4 עסקאות זניחות

לעניין קביעת קריטריונים לסיווג עסקאות זניחות בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 - ראה סעיף 7.6 לדוח הדירקטוריון שבדוח התקופתי לשנת 2016 (שפרסמה החברה ביום 30 במרץ 2017).

6.5 שינויים בהרכב הדירקטוריון ובמצבת נושאי משרה בכירה בתקופת הדוח ועד לתאריך פרסום הדוח

- ביום 1 במרץ 2019 החל מר יעקב דיין לכהן כדירקטור חיצוני חלף מר מיכאל בר חיים שכהן כדירקטור בלתי תלוי וסיים את כהונתו השלישית.
- ביום 26 בדצמבר 2018 מונה מר יאיר קפלן לסמנכ"ל בכיר, ראש אגף מערך השקעות, אשראי ונדל"ן.
- ביום 1 בדצמבר 2018 מונתה הגב' חנה סלע לראש אגף ביטוח חיים ופיננסים חלף מר אבי מויאל אשר סיים את כהונתו.
- ביום 7 ביוני 2018 החלה הגב' אליס עדן בן דוד לכהן כדירקטורית חיצונית חלף הגב' רות רלבג שסיימה כהונה שלישית כדירקטורית חיצונית.
- ביום 13 במאי 2018 מונה מר דרור קלודה כמנהל הסיכונים הראשי חלף מר דודי בן חיים שסיים את כהונתו.
- ביום 8 בינואר 2018 מונה מר רועי דבורין כיועץ משפטי ראשי ומזכיר החברה (אישור הדירקטוריון ניתן ביום 31 באוקטובר 2017 והודעת "אי התנגדות" מאת הממונה התקבלה ביום 8 בינואר 2018).
- לעניין שינויים שחלו בכהונת הדירקטורים של החברה - ראה סעיף 4.1 בפרק הראשון של הדוח התקופתי ("תיאור עסקי התאגיד").

7. גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד**אומדנים חשבונאיים קריטיים**

החברה רושמת את ההתחייבויות הביטוחיות בהתאם לכללי החשבונאות החלים על מבטח, בין היתר, על פי חישובים ואומדנים אקטואריים (לפרטים נוספים - ראה באור 2 לדוחות הכספיים).

8. גילוי ייעודי למחזיקי אגרות החוב*

סדרה	מועד הנפקה	שווי נקוב		שווי בורסאי ליום 24.03.2019	שיעור הריבית	מועדי תשלום		בסיס הצמדה קרן וריבית	האם ניתנות להמרה לנייר ערך אחר?	זכות החברה לבצע פדיון מוקדם או המרה כפויה לני"ע אחרים, והתנאים	ערבות לתשלום התחייבות החברה	דירוג
		במועד הדוח	ההנפקה			קרן	ריבית					
1	ינואר 2011	92,401,000	92,401,000	-	5.7%	2	2	מדד המחירים לצרכן של חודש נובמבר 2016	לא	3	-	Baa2 ⁴
1 ¹	פברואר 2011	30,000,000	30,000,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2*	פברואר 2014	40,000,000	40,000,000	-	3.85%	5	5	מדד המחירים לצרכן של חודש נובמבר 2016	לא	6	-	Baa2 ⁷
3*	יולי 2018	102,920,000	102,920,000	110,618,416	4.75%	8	8	שקלי	לא	9	-	Baa2 ¹⁰
4*	דצמבר 2018	130,000,000	130,000,000	139,932,000	5.45%	12	12	שקלי	לא	13	-	Baa2 ¹⁴
114*	ינואר 2019	39,176,000	39,176,000	42,169,046	5.45%	12	12	שקלי	לא	-	-	-

להלן פרטים בדבר תעודות התחייבות של החברה שבמחזור, סמוך למועד פרסום הדוח:

*אגרות חוב (סדרה 2), (סדרה 3) ו- (סדרה 4) אינן מהותיות לחברה, היות והתחייבויות החברה על פיהן לתום שנת הדיווח, אינן מהוות 5% או יותר מסך התחייבויות החברה.

1. במסגרת הרחבת סדרה.
2. הקרן תשולם בתשלום אחד ביום 31 בדצמבר בשנת 2021. יובהר כי איגרות החוב (סדרה 1) הוכרו על ידי הממונה, ביטוח וחיסכון כהון משני מורכב של החברה, ובהתאם תשלומי הקרן ו/או הריבית בגין איגרות החוב עשויים להידחות בשל התקיימות של נסיבות משהות להון משני מורכב - לעניין זה ראה דוח הצעת מדף שפרסמה החברה ביום 4 בינואר 2011. הריבית משולמת פעמיים בשנה ביום 30 בחודש יוני וביום 31 בחודש דצמבר של כל אחת מהשנים 2011 עד 2021 (כולל), בעד התקופה של שישה חודשים שנסתיימה ביום הקודם ליום התשלום.
3. החברה תהיה רשאית לפדות בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, את איגרות החוב ביום 31 בדצמבר 2018 ("מועד הפדיון המוקדם"). במועד הפדיון המוקדם ביצעה החברה פדיון מוקדם מלא לאגרות החוב (סדרה 1).
4. אגרות החוב (סדרה 1) דורגו לראשונה על ידי מידרוג בע"מ ("מידרוג") בדירוג Baa1 בחודש דצמבר 2010, לפרטים נוספים אודות דירוג כאמור, ראה דוח מיידי שפרסמה החברה ביום 20 בדצמבר 2010. ביום 24 בפברואר 2011 אשררה מדרוג את הדירוג האמור לאגרות החוב שבמחזור וכן אישרה דירוג זהה לגיוס אגרות חוב נוספות בהיקף של עד 30 מיליון ש"ח ע.נ. באמצעות הרחבת סדרת אגרות החוב. ביום 18.12.2011 הוכנסו אגרות החוב (סדרה 1) לרשימת המעקב של מדרוג וביום 19.1.2012 הורד דירוגן של אגרות החוב ל- Baa2 negative. ביום 21.2.2013 הותירה חברת מידרוג את דירוגן של אגרות החוב ב- Baa2 negative. ביום 27.1.2014 הותירה חברת מידרוג את דירוגן של אגרות החוב ב-Baa2 negative. ביום 21 במאי 2014 פרסמה מידרוג דוח דירוג במסגרתו הותירה מידרוג את דירוגן של אגרות החוב (סדרה 1) בדירוג Baa2 תוך שהיא משנה את אופק הדירוג משלילי לציבי. ביום 15 ביולי 2015 פרסמה מידרוג דוח דירוג במסגרתו הותירה מידרוג את דירוגן של אגרות החוב (סדרה 1) בדירוג Baa2 באופק הדירוג יציב. בימים 10 בנובמבר 2016, 21 בנובמבר 2017 ו-15 בנובמבר 2018 פרסמה מידרוג דוח דירוג במסגרתו הותירה מידרוג את דירוגן של אגרות החוב (סדרה 1) בדירוג Baa2 באופק הדירוג יציב.
5. הקרן תשולם בתשלום אחד ביום 31 בינואר בשנת 2025. יובהר כי איגרות החוב (סדרה 2) הוכרו על ידי הממונה, ביטוח וחיסכון כהון משני מורכב של החברה, ובהתאם תשלומי הקרן ו/או הריבית בגין איגרות החוב עשויים להידחות בשל התקיימות של נסיבות משהות להון משני מורכב - לעניין זה ראו דוח הצעת מדף שפרסמה החברה ביום 9 בפברואר 2014. הריבית משולמת פעמיים בשנה ביום 31 בחודש יולי וביום 31 בחודש ינואר של כל אחת מהשנים 2014 עד 2025 (כולל), בעד התקופה של שישה חודשים שנסתיימה ביום הקודם ליום התשלום. התשלום הראשון של ריבית אגרות החוב שולם ביום 31 ביולי 2014 עבור התקופה המתחילה ביום המסחר הראשון 11 בפברואר 2014. התשלום האחרון של הריבית ישולם ביום 31 בינואר 2025.
6. התברה תהיה רשאית לפדות בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, את איגרות החוב ביום 28 בפברואר 2019 ("מועד הפדיון המוקדם"). במועד הפדיון המוקדם ביצעה החברה פדיון מוקדם מלא לאגרת חוב (סדרה 2).
7. אגרות החוב (סדרה 2) דורגו לראשונה על ידי מידרוג בדירוג Baa2 negative בחודש ינואר 2014. ביום 21 במאי 2014 פרסמה מידרוג דוח דירוג במסגרתו הותירה מידרוג את דירוגן של אגרות החוב (סדרה 2) בדירוג Baa2 תוך שהיא משנה את אופק הדירוג משלילי לציבי. ביום 15 ביולי 2015 פרסמה מידרוג דוח דירוג במסגרתו הותירה מידרוג את דירוגן של אגרות החוב (סדרה 2) בדירוג Baa2 באופק הדירוג יציב. בימים 10 בנובמבר 2016, 21 בנובמבר 2017 ו-15 בנובמבר 2018 פרסמה מידרוג דוח דירוג במסגרתו הותירה מידרוג את דירוגן של אגרות החוב (סדרה 2) בדירוג Baa2 באופק הדירוג יציב.
8. הקרן תשולם בתשלום אחד ביום 1 ביולי בשנת 2026. יובהר כי איגרות החוב (סדרה 3) הוכרו על ידי הממונה, ביטוח וחיסכון כהון משני רוברד 2 של החברה, ובהתאם תשלומי הקרן ו/או הריבית בגין איגרות החוב עשויים להידחות בשל התקיימות של נסיבות משהות להון משני רוברד 2 - לעניין זה ראו דוח הצעת מדף שפרסמה החברה ביום 18 ביולי 2018. הריבית משולמת ארבע פעמים בשנה ביום 1 בינואר, 1 באפריל, 1 ביולי ו-1 באוקטובר של כל אחת מהשנים 2019 - 2025 (כולל) ו-1 בינואר, 1 באפריל ו-1 ביולי של שנת 2026 ("מועדי תשלום הריבית"), וזאת בעד התקופה המתחילה במועד תשלום הריבית הקודם ומסתיימת ביום האחרון שלפני מועד התשלום הריבית הנוכחי. התשלום הראשון של ריבית אגרות החוב שולם ביום 1 באוקטובר 2018 עבור התקופה המתחילה ביום המסחר הראשון - 18 ביולי 2018. התשלום האחרון של הריבית ישולם ביום 1

- ביולי 2026.
9. החברה תהיה רשאית לפדות בפדיון מוקדם מלא או חלקי, את אגרות החוב (סדרה 3), כאשר המועד הראשון בו החברה תהיה רשאית לבצע פדיון כאמור הינו 1 ביולי 2023 ("מועד הפדיון המוקדם"). לאחר מועד הפדיון המוקדם, תהיה החברה רשאית לפדות בפדיון מוקדם את אגרות החוב (סדרה 3) בכל אחד ממועדי תשלום הריבית כאמור בסעיף 8 לעיל.
10. אגרות החוב (סדרה 3) דורגו לראשונה על ידי מידרוג Baa2 באופק דירוג: יציב בחודש יולי 2018, לפרטים נוספים אודות הדירוג כאמור, ראה דוח מיידי שפרסמה החברה ביום 16 ביולי 2018.
11. במסגרת הרחבת סדרה.
12. הקרן תשולם בתשלום אחד ביום 1 בינואר בשנת 2028. יובהר כי איגרות החוב (סדרה 4) הוכרו על ידי הממונה, ביטוח וחסכון כהון משני רובד 2 של החברה, ובהתאם תשלומי הקרן ו/או הריבית בגין איגרות החוב עשויים להידחות בשל התקיימות של נסיבות משהות להון משני רובד 2 – לעניין זה ראו דוח הצעת מדף שפרסמה החברה ביום 12 בדצמבר 2018. הריבית משולמת פעמיים בשנה ביום 1 בינואר ו-1 ביולי של כל אחת מהשנים 2020 – 2027 (כולל) ו-1 בינואר של שנת 2028 (כולל) ("מועדי תשלום הריבית"), וזאת בעד התקופה המתחילה במועד תשלום הריבית הקודם ומסתיימת ביום האחרון שלפני מועד התשלום הריבית הנוכחי. תשלום הריבית הראשון ישולם ביום 1 ביולי 2019 בגין התקופה המתחילה ביום המסחר הראשון שלאחר יום המכרז 16 בדצמבר 2018.
13. החברה רשאית לפדות בפדיון מוקדם מלא או חלקי, את אגרות החוב (סדרה 4), כאשר המועד הראשון בו החברה תהיה רשאית לבצע פדיון כאמור הינו 1 בינואר 2025 ("מועד הפדיון המוקדם"). לאחר מועד הפדיון המוקדם, תהיה החברה רשאית לפדות בפדיון מוקדם את אגרות החוב (סדרה 4) בכל מועד תשלום ריבית.
14. אגרות החוב (סדרה 4) דורגו לראשונה על ידי מידרוג Baa2 באופק דירוג: יציב בחודש נובמבר 2018, לפרטים נוספים אודות הדירוג כאמור, ראה דוח מיידי שפרסמה החברה ביום 13 בנובמבר 2018. ביום 13 בינואר 2019 אישרה דירוג זהה לגיוס אגרות חוב (סדרה 4) נוספות בהיקף של עד 45 מיליון ש"ח ע.נ. בדרך של הרחבת סדרת אגרות החוב.

9. פרטים נוספים

(א) הנאמן לאגרות החוב של החברה (סדרה 1), (סדרה 2), (סדרה 3) ו-(סדרה 4): רוניק פז נבו ר.פ.נ נאמנויות (2007) בע"מ. שם האחראי על סדרות אגרות החוב: מיכל אבטליון ראשוני.

פרטי ההתקשרות: טלפון: 03-6389200; פקס: 03-6389222. כתובת למשלוח הודעות: רח' יד החרוצים 14, תל אביב.

כאמור לעיל, בחודשים דצמבר 2018 ופברואר 2019 ביצעה החברה פדיון מלא לאגרות החוב (סדרה 1) ולאגרות החוב (סדרה 2), בהתאמה. לפרטים נוספים ראו סעיף 8 לעיל.

(ב) למועד הדוח החברה עומדת בכל התנאים וההתחייבויות מכוח שטר הנאמנות ולא התקיימו תנאים המקיימים עילה להעמדת אגרות החוב לפירעון מיידי.

10. פרטים אודות תעודות התחייבות שנפרעו במלואן בשנת הדיווח

בשנת הדיווח, בחודש דצמבר 2018, נפרעו במלואן אגרות החוב (סדרה 1). לאחר שנת הדיווח, בחודש פברואר 2019, נפרעו במלואן אגרות החוב (סדרה 2). לפרטים נוספים ראו סעיף 8 לעיל.

דירקטוריון החברה מודה להנהלה, לעובדיה ולסוכניה על תרומתם להישגי החברה.

שמעון מירון,
מנכ"ל

אלי אלעזרא,
יו"ר הדירקטוריון

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

24 במרץ 2019.

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, שמעון מירון, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הכשרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2018 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
  - א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
  - ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
  - ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי;
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
  - ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

שמעון מירון, מנהל כללי

תאריך: 24.03.2019

¹ בהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, דוד סלמה, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הכשרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2018 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-

(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;

(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-

(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי;

5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

דוד סלמה, סמנכ"ל כספים

תאריך: 24.03.2019

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של הכשרה חברה לביטוח בע"מ ("חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת חברת הביטוח, בפיקוח הדירקטוריון, העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה-COSO Sponsoring Organizations of the Treadway Commission Committee of הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2018 הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון	אלי אלעזרא	_____ (חתימה)
מנכ"ל	שמעון מירון	_____ (חתימה)
סמנכ"ל הכספים	דוד סלמה	_____ (חתימה)

תאריך אישור הדוח : 24.03.2019

פרק 3

דוחות כספיים

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר, 2018

תוכן עניינים

עמוד

<u>2</u>	דוח רואה החשבון המבקר בדבר בקרה פנימית על הדיווח הכספי
<u>3</u>	דוח רואה החשבון המבקר
<u>4</u>	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
<u>6</u>	דוחות מאוחדים על רווח או הפסד ורווח כולל אחר
<u>7</u>	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
<u>8</u>	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
<u>11</u>	באורים לדוחות הכספיים המאוחדים
<u>174</u>	נספח לדוחות הכספיים המאוחדים

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של הכשרה חברה לביטוח בע"מ

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון

בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הכשרה חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר, 2018, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הדירקטוריון וההנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על רכיבי הבקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB Public Company Accounting Oversight Board (בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי והכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של החברה; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2018 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2018 ו-2017 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018 והדוח שלנו מיום 24 במרס, 2019, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפנית תשומת לב לאמור [בבאור 34](#) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

דוח רואה החשבון המבקר

לבעלי המניות של הכשרה חברה לביטוח בע"מ

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של הכשרה חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר, 2018 ו-2017 ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד ורווח כולל אחר, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה והחברה המאוחדת שלה לימים 31 בדצמבר, 2018 ו-2017 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981.

כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, עד כמה שתקנות אלו חלות על חברות ביטוח.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל אנו מפנים את תשומת הלב לאמור **בבאור 34** לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2018 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 24 במרס, 2019 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

ליום 31 בדצמבר		באור	
2017	2018		
אלפי ש"ח			נכסים
80,658	103,756	<u>4</u>	נכסים בלתי מוחשיים
353,900	380,590	<u>5</u>	הוצאות רכישה נדחות
113,751	113,407	<u>6</u>	רכוש קבוע
143,680	148,636	<u>8</u>	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
561,043	584,270	<u>8</u>	נדל"ן להשקעה - אחר
1,419,332	1,454,282	<u>15,16</u>	נכסי ביטוח משנה
79,333	25,826		נכסי מסים שוטפים
45,887	111,891	<u>9</u>	חייבים ויתרות חובה
242,634	257,505	<u>10</u>	פרמיה לגביה
8,969,393	10,851,477	<u>11</u>	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		<u>12</u>	השקעות פיננסיות אחרות:
1,200,717	1,023,523		נכסי חוב סחירים
1,053,835	1,050,626		נכסי חוב שאינם סחירים
82,409	79,301		מניות
28,379	73,236		אחרות
<u>2,365,340</u>	<u>2,226,686</u>		סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
502,112	212,033	<u>13</u>	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
46,914	123,536	<u>13</u>	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>14,923,977</u>	<u>16,593,895</u>		סך הכל הנכסים
<u>9,702,403</u>	<u>11,315,974</u>	<u>11</u>	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

ליום 31 בדצמבר		באור	
2017	2018		
אלפי ש"ח			
		<u>14</u>	הון והתחייבויות
			הון
200,201	200,201		הון מניות
47,885	47,885		פרמיה על מניות
34,237	23,628		קרנות הון
56,623	74,443		יתרת עודפים
338,946	346,157		סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
			התחייבויות
3,422,168	3,562,723	<u>15 א'</u>	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
9,639,611	11,198,066	<u>15 ב'</u>	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
42,860	49,546	<u>30</u>	התחייבויות בגין מיסים נדחים
23,543	26,503	<u>19</u>	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
252,824	280,206	<u>18</u>	התחייבויות פיננסיות
855,123	839,391	<u>20</u>	חברות ביטוח
348,902	291,303	<u>21</u>	זכאים ויתרות זכות
14,585,031	16,247,738		סך הכל ההתחייבויות
14,923,977	16,593,895		סך הכל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

24 במרס, 2019

תאריך אישור הדוחות הכספיים

אלי אלעזרא
יו"ר הדירקטוריון

שמעון מירון
מנכ"ל

דוד סלמה
סמנכ"ל כספים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2016	2017	2018		
אלפי ש"ח (למעט נתוני רווח למניה)				
1,818,150	1,788,927	1,673,458	22	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,045,665	632,407	463,694	22	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה (**)
772,485	1,156,520	1,209,764	22	פרמיות שהורווחו בשייר
(*325,693)	(*644,808)	(41,714)	23	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
47,960	74,503	88,338	24	הכנסות מדמי ניהול
95,219	91,806	95,384	25	הכנסות מעמלות
1,241,357	1,967,637	1,351,772		סך הכל הכנסות
1,800,599	2,230,106	1,212,657		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(*970,181)	(*678,825)	422,868		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (**)
830,418	1,551,281	789,789	26	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
329,053	341,975	367,306	27	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
(*43,668)	(*70,410)	75,671	28	הוצאות הנהלה וכלליות
30,491	31,021	36,925	29	הוצאות מימון
1,233,630	1,994,687	1,269,691		סך הכל הוצאות
7,727	(27,050)	82,081		רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
2,504	8,284	(21,892)	30	מיסים על הכנסה
10,231	(18,766)	60,189		רווח נקי (הפסד) לתקופה
				רווח (הפסד) כולל אחר:
				סכומים שישווגו או המסווגים מחדש לרווח או הפסד בהתקיים תנאים ספציפיים
3,097	14,734	(11,534)		שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקפו לקרנות הון
(7,494)	(5,156)	(6,119)		רווחים, נטו ממימוש נכסים פיננסיים זמינים למכירה
-	6,395	-		הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח או הפסד
1,769	(5,461)	6,035	30	השפעת מס
(2,628)	10,512	(11,618)		סה"כ רכיבים שישווגו או המסווגים מחדש לרווח או הפסד
				סכומים שלא ישווגו מחדש לאחר מכן לרווח או הפסד:
11,770	8,989	1,900		הערכה מחדש בגין שיערוך בנייני משרד
(3,137)	(2,692)	(4,012)	19	הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(1,572)	(1,285)	752	30	השפעת מס
7,061	5,012	(1,360)		סה"כ רכיבים שלא ישווגו מחדש לרווח או הפסד
4,433	15,524	(12,978)		רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
14,664	(3,242)	47,211		סה"כ רווח (הפסד) כולל
				רווח נקי (הפסד) למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה(בש"ח):
0.06	(0.10)	0.33	31	רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה (בש"ח)

(* סווג מחדש ראה באור 2 כ"ג.
 (**) לעניין עסקאות עם מבטחי משנה ראה ביאור 20(ב).
 הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

סך הכל הון	יתרת עודפים	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הערכה מחדש	פרמיה על מניות	הון מניות	
אלפי ש"ח						
338,946	56,623	12,770	21,467	47,885	200,201	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2018</u>
60,189	60,189	-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
(12,978)	(2,641)	(11,618)	1,281	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
47,211	57,548	(11,618)	1,281	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל
-	272	-	(272)	-	-	העברה מקרן הערכה מחדש בגין שיערוך רכוש קבוע בגובה פחת, נטו ממס
(40,000)	(40,000)	-	-	-	-	דיבידנד ששולם
346,157	74,443	1,152	22,476	47,885	200,201	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018</u>
אלפי ש"ח						
367,188	101,967	2,258	14,877	47,885	200,201	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2017</u>
(18,766)	(18,766)	-	-	-	-	הפסד לתקופה
15,524	(1,772)	10,512	6,784	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
(3,242)	(20,538)	10,512	6,784	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל
-	194	-	(194)	-	-	העברה מקרן הערכה מחדש בגין שיערוך רכוש קבוע בגובה פחת, נטו ממס
(25,000)	(25,000)	-	-	-	-	דיבידנד ששולם
338,946	56,623	12,770	21,467	47,885	200,201	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017</u>
אלפי ש"ח						
373,524	114,663	4,886	5,889	47,885	200,201	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2016</u>
10,231	10,231	-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
4,433	(2,001)	(2,628)	9,062	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
14,664	8,230	(2,628)	9,062	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל
-	74	-	(74)	-	-	העברה מקרן הערכה מחדש בגין שיערוך רכוש קבוע בגובה פחת, נטו ממס
(21,000)	(21,000)	-	-	-	-	דיבידנד ששולם
367,188	101,967	2,258	14,877	47,885	200,201	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016</u>

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			נספח	
2016	2017	2018		
אלפי ש"ח				
113,773	168,988	(154,529)	א'	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(3,320)*	(1,020)	(728)		רכישת רכוש קבוע
(31,433)	(34,768)	(43,419)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(34,753)	(35,788)	(44,147)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
-	-	230,461		תמורה מהנפקת כתבי התחייבות נדחים בניכוי הוצאות הנפקה
-	-	10,000		תמורה מהנפקת כתבי התחייבות נדחים מבנקים
-	-	(215,242)		פרעון כתבי התחייבות נדחים מבנקים ואחרים
(21,000)	(25,000)	(40,000)		דיבידנד ששולם
(21,000)	(25,000)	(14,781)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון
58,020	108,200	(213,457)		<u>עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים</u>
382,806	440,826	549,026	ב'	<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה</u>
440,826	549,026	335,569	ג'	<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה</u>

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
10,231	(18,766)	60,189
(173,888)	(522,314)	251,880
11,786	(23,923)	(62,852)
(69,953)	(59,065)	(48,624)
(4,672)	990	3,108
(2,107)	4,403	3,579
13,599	14,288	16,417
-	-	(10,516)
-	-	(10,516)
20,000	-	27,392
-	-	27,392
509	(6,550)	(14,960)
(35,980)	(15,708)	(22,923)
4,080	3,816	2,972
12,273	17,319	20,321
187,730	176,681	140,404
1,127,326	3,558,433	1,558,606
(706,999)	(313,123)	(34,950)
(37,163)	(44,686)	(26,690)
(2,504)	(8,284)	21,892
(848,787)	(3,066,902)	(2,380,677)
(133,223)	(4,416)	(6,872)
(163,038)	(36,502)	(17,180)
177,309	673	151,922
(28,230)	22,473	(14,871)
(473)	(1,135)	(66,004)
609,064	218,971	(72,414)
(1,873)	3,053	(1,052)
(45,214)	(81,508)	(565,216)
(13,955)	(13,755)	(15,171)
206,776	227,004	246,361
(66,611)	5,394	46,710
22,046	50,619	72,598
148,756	269,262	350,498
113,773	168,988	(154,529)

נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

רווח (הפסד) לתקופה	
התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:	
התאמות לסעיפי רווח והפסד:	
הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	
הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:	
נכסי חוב סחירים	
נכסי חוב שאינם סחירים ופקדונות מניות	
השקעות אחרות	
הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות ואחרות	
רווח ממימוש נדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח תלויי תשואה	
רווח ממימוש נדל"ן להשקעה	
תמורה ממימוש נדל"ן להשקעה	
תמורה ממימוש נדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח תלויי תשואה	
שינוי בשווי הוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח תלויי תשואה	
שינוי בשווי הוגן של נדל"ן להשקעה אחר	
פחת והפחתות:	
רכוש קבוע	
נכסים בלתי מוחשיים	
שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	
שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	
שינוי בנכסי ביטוח משנה	
שינוי בהוצאות רכישה נדחות	
מסים על הכנסה	
שינויים בסעיפים מאזניים אחרים :	
השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:	
רכישות, נטו של השקעות פיננסיות	
רכישות והשקעות נדל"ן להשקעה	
השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר:	
רכישות והשקעות נדל"ן להשקעה	
רכישות, נטו של השקעות פיננסיות	
פרמיות לגבייה	
חייבים ויתרות חובה	
זכאים ויתרות זכות	
התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו	
סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת	
מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך השנה עבור:	
ריבית ששולמה	
ריבית שהתקבלה	
מסים שהתקבלו (ששולמו), נטו	
דיבידנד שהתקבל	
סך הכל תזרימי מזומנים שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת	

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
252,879	336,887	502,112
129,927	103,939	46,914
<u>382,806</u>	<u>440,826</u>	<u>549,026</u>
336,887	502,112	212,033
103,939	46,914	123,536
<u>440,826</u>	<u>549,026</u>	<u>335,569</u>

נספח ב' - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
 מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
 מזומנים ושווי מזומנים אחרים
 יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה

נספח ג' - מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה
 מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
 מזומנים ושווי מזומנים אחרים
 יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 1: - כללי

א. השליטה בחברה

הכשרה חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) הינה חברה תושבת ישראל וכתובתה הרשמית היא רחוב המלאכה 6, חולון. החברה הינה חברה בת של אלעזרא החזקות ביטוח בע"מ (להלן - החברה האם) אשר מוחזקת על ידי אלעזרא החזקות בע"מ (להלן - חברת אם סופית). מניות החברה מוחזקות בשיעור של 53.6% ע"י חברת האם ו- 34.67% נוספים מוחזקים על ידי אפרידר החברה לשיכון ולפיתוח ישראל בע"מ שהינה חברה בת של חברת האם הסופית. החברה הינה חברה פרטית והינה תאגיד מדווח כהגדרתו בחוק החברות.

ב. החברה המאוחדת היחידה הפעילה של החברה הינה איגוד מקרקעין בשם פנינת אפרידר בע"מ (להלן - אפרידר) המוחזקת בבעלות מלאה. בדוחות השנתיים לימים 31 בדצמבר, 2018 ו-2017 לא צורף מידע כספי נפרד כנדרש לפי תקנה 9' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), תש"ל-1970 לאור ההשפעה הזניחה שיש לדוחות הכספיים של אפרידר על הדוחות הכספיים המאוחדים.

הפרמטרים ששימשו את החברה בכדי לקבוע את ההשפעה האמורה הם: נכסים, הכנסות, ותזרים מזומנים מפעילות שוטפת של עד 5% מסך הנכסים, ההכנסות ותזרים מזומנים מפעילות שוטפת שבדוחות הכספיים המאוחדים, בהתאמה.

ג. ביום 25 ביוני, 2018 במסגרת דוח מידי שפרסמה החברה ובו עדכונים לדוח התקופתי של החברה לשנת 2017 ולדוח הרבעוני ליום 31 במרס, 2018, הודיעה החברה כי היא מבצעת בדיקות ומגעים עם גופים שונים, אשר טרם השתכללו לכדי הסכם מחייב, לבחינת אפשרות למכירת תיק ביטוחי המנהלים שברשות החברה. בהמשך לכך, ביום 31 בדצמבר, 2018 פרסמה החברה, כי בהמשך לפרסומים בעיתונות, היא מקיימת מגעים עם מנורה מבטחים ביטוח בע"מ למכירת תיק ביטוח המנהלים של החברה. החברה מבהירה כי טרם נחתם הסכם מחייב בין הצדדים וכי אין כל ודאות כי ייחתם הסכם.

ד. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- החברה - הכשרה חברה לביטוח בע"מ.
- החברה האם - אלעזרא החזקות ביטוח בע"מ.
- הקבוצה - החברה וחברה מאוחדת המצוינת **באור 7**.
- בעלי עניין ובעל שליטה - כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.
- צדדים קשורים - כהגדרתם ב-24 IAS.
- המפקח או הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
- תקנות ההון - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מזערי הנדרש לקבלת רישיון מבטח), התשע"ח-2018.
- כללי השקעה - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 וחוזר "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים" שפורסם ע"י הממונה.

באור 1: - כללי (המשך)

ד. הגדרות (המשך)

- חוזי ביטוח - חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.
- חוזי השקעה - פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח.
- חוזים תלויי תשואה - חוזי ביטוח וחוזי השקעה במגזר ביטוח חיים בהם ההתחייבויות צמודות לתשואת תיק ההשקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה), או נובעות מחוזים אלה.
- נכסים עבור חוזים תלויי תשואה - סך כל הנכסים העומדים כנגד התחייבויות הנובעות מביטוח משתתף ברווחים.
- התחייבויות בגין חוזי ביטוח - עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי הפעילות ביטוח חיים וביטוח כללי.
- נכסי ביטוח משנה - חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.
- פרמיות - פרמיות לרבות דמים.
- פרמיות שהורווחו - פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים

1. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים של החברה ערוכים על בסיס העלות, למעט נדל"ן להשקעה, בנייני משרד המשמשים כרכוש קבוע, הטבות לעובדים, נכסים פיננסיים זמינים למכירה, נכסים והתחייבויות פיננסיות (כולל מכשירים נגזרים) המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, התחייבויות ביטוחיות ונכסי ביטוח משנה. למידע נוסף בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו ראה סעיפים ה', ו', ז', ח' ויג' להלן.

2. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

דוחות כספיים אלו נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - IFRS). כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על פיו והוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים) התש"ע-2010, עד כמה שתקנות אלו חלות על חברות ביטוח.

3. תקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של החברה, עולה בעיקרה על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך ולעסקי ביטוח כללי בעלי זנב ארוך.

4. מבנה הדיווח הנוכחי

הדוחות על המצב הכספי, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של החברה, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו, מספקת מידע מהימן ורלוונטי יותר, כפי שנדרש ב- IAS 1.

5. מדיניות חשבונאית עקבית וישום לראשונה של תקני IFRS

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי בכל התקופות המוצגות למעט האמור בסעיף ו' 1 בדבר השקעות המוחזקות לפדיון ובסעיף ט"ו בדבר הכרה בהכנסה ולמעט אם נאמר אחרת.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של החברה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם ההשפעה המהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

1. סיווג חוזי ביטוח וחוזי השקעה

חוזי ביטוח הינם חוזים בהם המבטח לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר. ההנהלה שוקלת לגבי כל חוזה וחוזה, או לגבי קבוצה של חוזים דומים, האם הם כרוכים בלקיחת סיכון ביטוחי משמעותי ועל כן יש לסווגם כחוזי ביטוח או שהם חוזי השקעה.

2. סיווג ויעוד ההשקעות הפיננסיות

הנהלת החברה הפעילה שיקול דעת בבואה לסווג ולייעד את ההשקעות הפיננסיות לקבוצות הבאות:

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.
- השקעות המוחזקות לפדיון.
- הלוואות וחייבים.
- נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

ראה באורים 11 ו-12 להלן.

3. סיווג חכירה

לצורך הבחינה האם יש לסווג חכירה כמימונית או תפעולית, בוחנת החברה האם החכירה מעבירה במהותה את כל הסיכונים וההטבות הנלווים לבעלות בנכס. בכלל זאת בוחנת החברה, בין היתר, את קיומה של אופציית רכישה במחיר הזדמנותי, את תקופת החכירה ביחס לאורך החיים הכלכלי של הנכס ואת הערך הנוכחי של תשלומי החכירה המינימליים ביחס לשווי ההוגן של הנכס.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת ההנהלה להסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים נזקפים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים ואקטואריים, המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשת הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות לרבות ציפיות לעתיד, ככל שניתנות להערכה, בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. יובהר שההנחות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר, עקב שינויים רגולטוריים שפורסמו או צפויים להתפרסם בתחום הביטוח ואשר קיימת אי וודאות באשר לאופן התממשותם והשלכותיהם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

להלן ההנחות העיקריות שנעשו בדוחות הכספיים בקשר לאי הודאות לתאריך המאזן ואומדנים קריטיים שחושבו על ידי החברה ואשר שינוי מהותי באומדנים ובהנחות עשויים לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים בשנה העוקבת:

1. התחייבויות בגין חוזי ביטוח

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח מבוססות על שיטות הערכה אקטוארית ועל הנחות המפורטות בבאור 32(ד1) לגבי ביטוח חיים ובבאור 32(ד2) א לגבי ביטוח כללי.

ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח. לגבי שינויים בהנחות עיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים, ראה באור 32(ד1). לגבי ניתוחי רגישות של הסיכון הביטוחי בביטוח חיים ראה באור 32(ד1)(5).

2. תביעות משפטיות

נגד החברה תלויות ועומדות תביעות משפטיות ותובענות שאושרו כייצוגיות וכן בקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו נגד החברה, הסתמכה החברה על חוות דעת יועציה המשפטית. הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בבתי המשפט, עלולות תוצאות אלה להיות שונות מהערכות אלה. ראה מידע נוסף בסעיף ד' בבאור 34.

בנוסף לתביעות האמורות, החברה חשופה לטענות/תביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו, וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת החברה במספר דרכים, ובין היתר: באמצעות פניות לקוחות לגורמים בחברה ובמיוחד לממונה על פניות הציבור בחברה, באמצעות תלונות לקוחות ליחידה לפניות הציבור במשרד הממונה, ובאמצעות תביעות (שאינן ייצוגיות) המוגשות לבית המשפט. נושאים אלו מובאים לידיעת הנהלת החברה אם וככל שהגורמים המטפלים מזהים כי הטענות עשויות להיות בעלות השלכות רחבות. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמכת החברה על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה ואת הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני בו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

3. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לא סחירים

השווי ההוגן של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופיקדונות, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוטי מחירים ושיערי ריבית לגופים מוסדיים. ראה מידע נוסף בסעיף יא' להלן.

4. ירידת ערך של השקעות פיננסיות

כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, או שערכם של נכסים פיננסיים זמינים למכירה נפגם וקיימת ירידת ערך לגביהם, סכום ההפסד נזקף לדוח רווח או הפסד, ראה מידע נוסף בסעיף י' **ובבאור 12 להלן**.

בכל תאריך מאזן בוחנת החברה האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

5. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה ונדל"ן להשקעה בפיתוח הניתנים למדידה מהימנה מוצגים לפי שווי הוגן לתאריך הדיווח כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לרווח או הפסד. השווי ההוגן נקבע בדרך כלל על ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים, בהתאם להערכות שווי כלכליות הכוללות שימוש בטכניקות הערכה והנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון מתאים לתזרימי מזומנים אלה. אם ניתן, השווי ההוגן נקבע בהתייחס לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך.

במדידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה נדרשים מעריכי השווי והנהלת החברה להשתמש בהנחות מסוימות לגבי שיעורי התשואה הנדרשים לגבי נכסי החברה, מחירי ההשכרה העתידיים, שיעורי התפיסה, שיעורי חוזים, הסתברות להשכרת שטחים פנויים, הוצאות תפעול הנכסים, איתנותם הפיננסית של השוכרים והשלכות הנובעות מהשקעות שיידרשו לפיתוח עתידי, על מנת להעריך את תזרימי המזומנים העתידיים מהנכסים. שינוי בהנחות המשמשות במדידת הנדל"ן להשקעה עשוי לגרום לשינוי בשווי ההוגן. ראה מידע נוסף בסעיף ח' **ובבאור 8 להלן**.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

6. מדידה מהימנה של נדל"ן להשקעה בהקמה

לצורך הבחינה האם השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה בהקמה ניתן למדידה מהימנה, מביאה החברה בחשבון, בין היתר, את הקריטריונים הרלוונטיים הבאים:

1. מיקום הנדל"ן בהקמה באזור שבו השוק מפותח ונזיל.
2. ציטוט מחיר מעסקאות אחרונות או הערכות קודמות של רכישה או מכירה של נכסים במצב ומיקום דומים.
3. חתימה על הסכם הקמה עם קבלן מבצע.
4. השגת היתרי בניה.
5. אחוז מהשטחים המיועדים להשכרה אשר הושכר מראש לשוכרים.
6. אומדן מהימן של עלויות הקמה.
7. אומדן מהימן של שווי הנכס המוגמר.

כאשר בחינת הגורמים לעיל מעלה כי שווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה בהקמה ניתן למדידה מהימנה, הנדל"ן נמדד לפי שווי ההוגן בהתאם למדיניות החברה לגבי נדל"ן להשקעה. כאשר מדידה מהימנה אינה אפשרית, נדל"ן להשקעה בהקמה נמדד לפי עלות בניכוי הפסד מירידת ערך, במידה שקיים.

7. קביעת ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות

ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות נבדקת אחת לשנה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים, תמותה ותחלואה ומשתנים נוספים כאמור בבאור 32ד(1). אם תחת הנחות אלו לא תתקיים ברות ההשבה, יתכן שיהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.

8. הטבות בגין פנסיה לעובדים והטבות אחרות לאחר סיום העסקה

התחייבות בגין תוכניות להטבה מוגדרת לאחר סיום העסקה נקבעת תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבות כרוכה בקביעת הנחות בין השאר לגבי שיעורי היוון, שיעורי תשואה צפויים על נכסים, שיעור עליית השכר ושיעורי תחלופת עובדים. יתרת ההתחייבויות עשויה להיות מושפעת בצורה משמעותית בגין שינויים באומדנים אלו. ראה מידע נוסף בסעיף יג' ובבאור 19 להלן.

9. נכסי מסים נדחים

נכסי מסים נדחים מוכרים בגין הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים, שטרם נוצלו, במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכנגדה ניתן יהיה לנצלם. נדרש אומדן של ההנהלה על מנת לקבוע את סכום נכס המסים הנדחים שניתן להכיר בו בהתבסס על העיתוי וסכום ההכנסה החייבת במס הצפויה ואסטרטגיית תכנון המס. ראה מידע נוסף בסעיף יח' להלן.

10. הערכה מחדש של רכוש קבוע

החברה מודדת מבנים ומקרקעין המהווים רכוש קבוע בסכומים משוערכים, והשינויים בשווי הוגן נזקפים לרווח כולל אחר. החברה התקשרה עם מעריך חיצוני בלתי תלוי על מנת להעריך את השווי ההוגן ליום 31 בדצמבר, 2018. החברה מודדת את השווי ההוגן אחת לשנה. המבנים והמקרקעין מוערכים על בסיס התייחסות לראיות זמינות בשוק, תוך שימוש במחירים בני השוואה המותאמים לגורמי שוק ספציפיים כגון סוג הנכסים, מיקומם ומצבם, וכן בשיטת היוון ההכנסות הצפויות. ראה מידע נוסף בסעיף ז' להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

מטבע ההצגה של הדוחות הכספיים הינו ש"ח, שהינו מטבע הפעילות של החברה. ש"ח הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית בה פועלת החברה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך דיווח למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער, למעט אלה המהוונים לנכסים כשירים או נזקפים להון בעסקאות גידור, נזקפים לדוח רווח או הפסד. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ המוצגים לפי עלות מתורגמים לפי שער החליפין במועד העסקה. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ המוצגים לפי שווי הוגן מתורגמים למטבע הפעילות בהתאם לשער החליפין במועד שבו נקבע השווי ההוגן.

3. פריטים כספיים צמודי מדד

נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על פי תנאיהם לשינויים במדד מותאמים לפי המדד הרלוונטי, בכל תאריך דיווח בהתאם לתנאי ההסכם.

ד. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של חברה שלחברה יש שליטה בה (חברה בת). שליטה מתקיימת כאשר לחברה יש כח השפעה על החברה המושקעת, חשיפה או זכויות לתשואות משתנות כתוצאה ממעורבותה בחברה המושקעת וכן היכולת להשתמש בכח שלה כדי להשפיע על סכום התשואות שינבע מהחברה המושקעת. בבחינת שליטה מובאת בחשבון השפעת זכויות הצבעה פוטנציאליות רק אם הן ממשיות. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

הדוחות הכספיים של החברה וחברת הבת ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברה הבת יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של החברה.

יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין החברה וחברת הבת בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים

IFRS 4 הודן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש. להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

(א) הכרה בהכנסות - ראה סעיף ט"ו להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות הממונה (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך (המשך)

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה, מר שלמה בן עמרם, שהינו עובד החברה. חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבע על פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים הצמודות למדד וההשקעות צמודות למדד המשמשות כיסוי להתחייבויות אלה, נכללו בדוחות הכספיים לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך המאזן לרבות התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים בקשר לפוליסות שלפי תנאיהן ההצמדה הינה חצי שנתית.

ד) הנחיות הממונה בדבר התחייבויות לתשלום קיצבה

בחוזרים שפרסם הממונה בדבר חישוב התחייבויות לתשלום קיצבה בפוליסות ביטוח חיים נקבעו הוראות עדכניות לחישוב ההפרשות וזאת עקב קצב השיפור בתוחלת החיים המצריך מעקב אחר הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים המאפשרות קבלת קיצבה והשלמתן באופן ראוי. ראה גם באור 32ד(1).

ה) הוצאות רכישה נדחות

1) הוצאות הרכישה הנדחות בגין פוליסות ביטוח חיים (להלן - ה-DAC) כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא פחות מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו או סולקו נמחק במועד הביטול או הסילוק. הוצאות רכישה נדחות בגין חוזי ביטוח שהופקו עד ליום 30 באפריל, 1998, מחושבות על בסיס שיטת "ניכוי הצילמר" לפי שיעורים מהפרמיה או מהסכום בסיכון בהתאם לתוכניות הביטוח השונות.

2) אקטואר החברה בודק מידי שנה את ברות השבת ה-DAC בגין חוזי ביטוח חיים. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בניכוי ה-DAC מספיקה, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה מבוצעת במקובץ לכל המוצרים ולכל שנות החיתום.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטואר החברה מדי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

כמו כן, מתקף אקטואר החברה מדי שנה את התקופה המשוערת לקבלת הכנסות מדמי ניהול בגין חוזי השקעה לשם קביעת תקופת הפחתת ה-DAC שנוצר בגינן. הבדיקה מבוצעת במקובץ לכל חוזי ההשקעה ולכל שנות החיתום.

ו) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (Liability Adequacy)

החברה עורכת בדיקה לגבי הלימות של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים. במידה והבדיקה מעלה כי הפרמיות המתקבלות אינן מספיקות לכיסוי התביעות הצפויות, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר. הבדיקה נעשית בנפרד עבור קבוצות פוליסות שהוגדרו ע"י הממונה.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיות אי נזילות, תמותה, שיעורי מימוש גמלה ותחלואה, ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל ערכם בספרים. ההנחות נקבעות על ידי האקטואר מדי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים. עבור פוליסות קולקטיביות הבדיקה נעשית בהתאם לניסיון התביעות של הקולקטיב הבודד ובכפוף למהימנות הסטטיסטית של ניסיון זה. ראה באור 32ד(1) לגבי שינויים שחלו בבדיקה זו בשנת 2015 בעקבות פרסום חוזר בנושא.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך (המשך)

(ז) תביעות תלויות

תביעות תלויות בניכוי חלק מבטחי המשנה בהן מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת מומחי החברה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח.

הפרשות לתשלומי גמלאות, ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אי כושר עבודה, ההוצאות ישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

(ח) חוזי השקעה

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף פרמיות שהורווחו אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח או הפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

בדוח רווח או הפסד נזקפים בשל חוזים אלה ההכנסות מהשקעות, שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בשל חלקם של המבוטחים בהכנסות מהשקעות, דמי ניהול, עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות.

(ט) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של המבוטחים בביטוח קבוצתי

ההפרשה נכללה בסעיף "זכאים ויתרות זכות". כמו כן, השינוי בהפרשה קוזז מההכנסות מפרמיה.

2. ביטוח כללי

(א) הכרה בהכנסה, ראה סעיף ט"ו להלן.

(ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות, תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה, חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013, (להלן - "תקנות חישוב עתודות"), הנחיות הממונה ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתו של האקטואר הממונה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

- (ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:
- (1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה (Unearned Premium Reserve), משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך המאזן.
  - (2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency). הפרשה זו נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי הוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלות הצפויה בגין חוזי הביטוח. בענפי רכב חובה, רכב רכוש ומקיף דירות ההפרשה מבוססת בין היתר על מודל, שנקבע בתקנות חישוב עתודות.
  - (3) עתודות ביטוח ותביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:
    - 3.1 תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף 3.2 להלן. הוצאות עקיפות ליישום תביעות נכללות לפי הערכה אקטוארית. התחשיב האקטוארי עבור החברה, בוצע על-ידי האקטואר הממונה, מר עמר רקובר, שהינו עובד החברה.
    - 3.2 בענפי חבות המוצר ואחריות מקצועית, וכן בענפי הרכוש (לא כולל מקיף דירות ורכב רכוש), קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית לכל ענף בנפרד, ולפיכך הוערכו במקובץ.
    - 3.3 שיבובים ושרידים מובאים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות.
    - 3.4 להערכת החברה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי ויתרתן כוללת הפרשות מתאימות ככל שנדרש ל-IBNR.
- (ה) בדיקת נאותות ההתחייבות בביטוח כללי
- החברה בוחנת את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי כמפורט בביאור [ד32\(2\)\(4\)](#).
- (ו) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות בקשר עם רכישת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.
  - (ז) עסקים המתקבלים מהתאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה ("הפול") בע"מ (להלן - הפול), נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך המאזן בתוספת הפרשות לפי העניין, והכול בהתאם לשיעור השתתפות החברה בהם.
3. ביטוח בריאות (נכלל בביטוח חיים)
- (א) הכרה בהכנסה, ראה סעיף ט"ו להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

3. ביטוח בריאות (נכלל בביטוח חיים)

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות, שנכללו כחלק מעסקי ביטוח חיים

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות מחושבות בהתאם להוראות הממונה (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה, שלמה בן עמרם, שהינו עובד החברה.

(ג) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של מבטחים בביטוח קבוצתי

ההפרשה נכללה בסעיף "זכאים ויתרות זכות". כמו כן, השינוי בהפרשה קוזז מסעיף פרמיה שהורווחה.

(ד) תביעות תלויות

ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח סיעודי, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

(ה) הוצאות רכישה נדחות

הוצאות הרכישה הנדחות כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות בענף מחלות ואשפוז מופחתות בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר משש שנים ובביטוחי בריאות ארוכי טווח (כגון סיעוד ומחלות קשות) פחות מ-15 שנים. הוצאות הרכישה הנדחות המתייחסות לפוליסות שבוטלו נמחקות במועד הביטול.

מידי שנה בודק אקטואר החברה את ברות ההשבה של ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מספיקות ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על ידי אקטואר החברה מדי שנה על פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

1. מכשירים פיננסיים

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים הן נכסים פיננסיים והן התחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב בלתי סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיות לגביה, חייבים אחרים, מזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון הלוואות ואשראי שנתקבלו ואשראי ספקים וזכאים אחרים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

ההכרה הראשונית במכשירים פיננסיים שאינם נגזרים הינה לפי שווי הוגן ולגבי מכשירים שאינם מוצגים בשווי ההוגן דרך רווח או הפסד בתוספת כל עלויות העסקה הישירות הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה הראשונית, מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים נמדדים כמפורט בהמשך. מכשיר פיננסי מוכר כנכס או כהתחייבות במועד קבלת התנאים החוזיים על ידי החברה (מועד העסקה).

מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים כוללים יתרות מזומנים לשימוש מיידי ופקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי ואשר אינם מוגבלים בשעבוד.

השקעות המוחזקות לפדיון

כאשר לחברה יש כוונה מפורשת ויכולת להחזיק מכשירי חוב עד למועד פדיונם, מכשירי החוב מסווגים כמוחזקים לפדיון. השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לפי עלות מופחתת בשיטת הריבית האפקטיבית המביאה בחשבון גם את עלויות העסקה בניכוי הפסדים מירידת ערך.

מימוש אגרות חוב מוחזקות לפדיון - ביום 25 באפריל, 2018 החליטה החברה לממש את החזקותיה בתיק אגרות החוב שסווג כמוחזק לפדיון ואשר נמדד עד אותו מועד בעלות מתואמת. לפיכך, החל מאותו מועד נמדדות אגרות החוב בשווי הוגן ויסווגו כזמינים למכירה.

במועד ההחלטה, עודף השווי ההוגן לעומת העלות המתואמת כפי שמופיעה בספרי החברה (להלן – "העודף") עמד על כ-33.1 מיליון ש"ח. לשינוי הסיווג כאמור לא קיימת השפעה מהותית על הרווח הכולל ויתרת ההון של החברה, זאת מאחר ויתרת ההתחייבויות בביטוח כללי גדלו במקביל לאור יישום שיטת הנוהג המיטבי. החל ממועד זה, ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי יהיו רגישות לשינויים בשיעורי הריבית חסרת הסיכון.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים שיועדו כזמינים למכירה או שאינם מסווגים לאחת הקבוצות הבאות: נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, השקעות המוחזקות לפדיון או הלוואות וחייבים. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים פיננסיים זמינים למכירה נמדדים לפי השווי ההוגן. רווחים או הפסדים כתוצאה מהתאמות שווי הוגן, למעט בגין ריבית, הפרשי שער המתייחסים למכשירי חוב ודיבידנד ממכשיר הוני, מוכרים ברווח כולל אחר. במועד גריעת ההשקעה או במקרה של ירידת ערך, הרווח (הפסד) כולל אחר מועבר לדוח רווח או הפסד.

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

מכשיר פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם הוא מוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה הראשונית בו.

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינן השקעות המוחזרות בתשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינן נסחרות בשוק פעיל. לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות בתוספת עלויות עסקה ישירות תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית ובניכוי הפרשה לירידת ערך. חייבים לזמן קצר מוצגים לפי תנאיהם, בדרך כלל בערכם הנומינלי.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

2. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים פיננסיים מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן; עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח או הפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה הראשונית, נמדדים הנגזרים לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח או הפסד.

3. נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערכים בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית המדד בפועל.

4. החברה קיבלה החלטות ליעוד הנכסים כדלקמן:

נכסים הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות

מרבית נכסים אלו, הכוללים מכשירים פיננסיים סחירים ומכשירים פיננסיים לא סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד, וזאת מהנימוקים הבאים: מדובר בתיקים מנוהלים, נפרדים ומזוהים, אשר הצגתם לפי שווי הוגן מקטינה באופן משמעותי עיזות חשבונאית של הצגת נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות לפי בסיסי מדידה שונים (mismatch), כמו כן הניהול מתבצע לפי שווי הוגן וביצועי התיק נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לאסטרטגיית ניהול סיכונים מתועדת, והמידע לגבי המכשירים הפיננסיים מדווח להנהלה (וועדת ההשקעות הרלוונטית) באופן פנימי על בסיס שווי הוגן.

מכשירים פיננסיים הכוללים נגזרים משובצים שנדרש להפרידם

נכסים אלו יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך דוח רווח או הפסד.

נכסים סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטרו) שאינם כוללים נגזרים משובצים או שאינם מהווים נגזרים

נכסים אלו סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה. למעט מספר מכשירי חוב סחירים שמרביתם צמודי מדד, אשר סווגו כמוחזקים לפדיון. הנימוקים לסיווגם של מכשירי החוב לקטגוריית מוחזקים לפדיון, הינם כי בכוונת וביכולת החברה להחזיק בנכסים אלו עד למועד פדיונם הסופי. כמו כן, נכסים אלו עומדים כנגד התחייבויות ביטוחיות שבמרביתן הנן צמודות מדד, סיווג הנכסים לקטגוריה זו יוצר התאמה ברגישות לשינויים במדד המחירים לצרכן בין הנכסים להתחייבויות שכנגדן הם עומדים.

נכסים שאינם סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטרו)

נכסים העונים לקריטריונים של קבוצת הלוואות וחייבים, לרבות אג"ח ח"צ, סווגו לקבוצה זו ונמדדו על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית. מניות שאינן סחירות סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

5. קיצוז מכשירים פיננסיים

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מקוזזים והסכום נטו מוצג בדוח על המצב הכספי אם קיימת זכות שניתנת לאכיפה משפטית לקזז את הסכומים שהוכרו, וכן קיימת כוונה לסלק את הנכס ואת ההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות במקביל.

הזכות לקזז חייבת להיות ניתנת לאכיפה משפטית לא רק במהלך העסקים הרגיל של הצדדים לחוזה אלא גם במקרה של פשיטת רגל או חדלות פרעון של אחד הצדדים. על מנת שהזכות לקזז תהיה קיימת באופן מיידי, אסור שהיא תהיה תלויה באירוע עתידי או שיהיו פרקי זמן שבהם היא לא תחול, או שיהיו אירועים שיגרמו לפקיעתה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

6. התחייבויות פיננסיות

ההתחייבויות מוכרות לראשונה בשווי הוגן, הלוואות והתחייבויות אחרות הנמדדות בעלות מופחתת מוצגות בניכוי עלויות עסקה ישירות. לאחר ההכרה הראשונית, הטיפול החשבונאי בהתחייבויות פיננסיות מבוסס על סיווגם כמפורט להלן:

התחייבויות פיננסיות בעלות מופחתת

לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות והתחייבויות אחרות, מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות בניכוי עלויות עסקה ישירות תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

7. גריעת מכשירים פיננסיים

א. נכסים פיננסיים

נכס פיננסי נגרע כאשר פקעו הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או החברה העבירה את הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי או נטלה על עצמה מחויבות לשלם את תזרימי המזומנים שהתקבלו במלואם לצד השלישי, ללא עיכוב משמעותי. בנוסף, העבירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס, או לא העבירה ואף לא הותירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס אך העבירה את השליטה בנכס.

כאשר החברה העבירה את זכויותיה לקבל תזרימי מזומנים מהנכס ולא העבירה ולא הותירה באופן ממשי את הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס ואף לא העבירה את השליטה על הנכס, מוכר נכס חדש בהתאם למידת המעורבות הנמשכת של החברה בנכס. מעורבות נמשכת בדרך של ערבות לנכס המועבר נמדדת לפי הנמוך מבין היתרה המקורית של הנכס בדוחות הכספיים והסכום המירבי של התמורה שהחברה עשויה להידרש לשלם בחזרה.

ב. התחייבויות פיננסיות

התחייבות פיננסית נגרעת כאשר היא מסולקת, דהיינו ההתחייבות נפרעה, בוטלה או פקעה. התחייבות פיננסית מסולקת כאשר החייב פורע את ההתחייבות על ידי תשלום במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או שירותים, או משוחרר משפטית מההתחייבות.

כאשר התחייבות פיננסית קיימת מוחלפת בהתחייבות אחרת כלפי אותו מלווה בתנאים שונים מהותית, או כאשר נעשה שינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת, ההחלפה או השינוי מטופלים כגריעה של ההתחייבות המקורית וכהכרה של התחייבות חדשה. ההפרש בין היתרה של שתי ההתחייבויות הנ"ל בדוחות הכספיים נזקף לדוח רווח או הפסד. במידה שההחלפה או השינוי אינם מהותיים, הם מטופלים כשינוי תנאי ההתחייבות המקורית ולא מוכר רווח או הפסד מההחלפה. בעת הבחינה האם מדובר בשינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת, מביאה החברה בחשבון שיקולים איכותיים וכמותיים.

8. לגבי ירידת ערך נכסים פיננסיים, ראה סעיף י' להלן.

2. רכוש קבוע

פריטי הרכוש הקבוע (למעט בנייני המשרד) מוצגים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו ואינם כוללים הוצאות תחזוקה שוטפת. העלות כוללת חלקי חילוף וציוד עזר המשמשים את הרכוש הקבוע.

רכיבי פריט רכוש קבוע בעלי עלות משמעותית ביחס לסך העלות של הפריט, מופחתים בנפרד, לפי שיטת הרכיבים.

עלות פריטי רכוש קבוע כוללת את האומדן הראשוני של העלויות לפירוק ופינוי של הנכס ושיקום האתר בו ממוקם הנכס.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. רכוש קבוע (המשך)

הפחת מחושב בשיעורים שנתיים שווים על בסיס שיטת הקו הישר לאורך תקופת החיים השימושיים בנכס כדלקמן:

%	
2-4	בניינים
10	שיפורים במושכר
15	כלי רכב
10-33	מחשבים וציוד היקפי
6-15	ריהוט וציוד משרדי

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי החברה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופת החיים המשוערת של השיפור, לפי הקצר שבהם.

אורך החיים השימושיים, שיטת הפחת, וערך השייר נבחנים לפחות בכל סוף שנה והשינויים מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא. הפחתת נכסים מופסקת כמוקדם מבין המועד בו הנכס מסווג כמוחזק למכירה לבין המועד שבו הנכס נגרע.

החברה מודדת את כל הקרקעות והמבנים שברשותה על בסיס הערכה מחדש. שערך הרכוש הקבוע כאמור, שמקורו בשני בניינים בשימוש החברה: חלק מהבניין בחולון וחלק מהבניין בחיפה (ראה באור 6), נזקף לקרן הערכה מחדש המוצגת בהון, בניכוי השפעת המס. קרן הערכה מחדש מועברת ישירות לעודפים כאשר הנכס נגרע, או במהלך השימוש בנכס בהתאם לקצב הפחתתו.

שווים של הקרקעות והמבנים שבבעלות החברה מתבסס על הערכת שווי שמבוצעת על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי שהינו מומחה בהערכת שווי של נדל"ן ובעל הידע והניסיון הדרושים. הערכות מחדש מבוצעות באופן סדיר על מנת לוודא שהיתרה בדוחות הכספיים אינה שונה באופן מהותי מהערך שהיה נקבע לפי השווי ההוגן בתאריך הדיווח.

ירידת ערך של נכס שהוערך מחדש נזקפת ישירות לרווח כולל אחר, עד לסכום שבו קיימת יתרת זכות בקרן ההערכה מחדש בגין אותו נכס. ירידת ערך נוספת, אם קיימת, נזקפת לרווח או הפסד. עלייה בערכו של נכס כתוצאה מהערכה מחדש, מוכרת ברווח או הפסד עד לסכום שבו היא מבטלת ירידה, שהוכרה קודם לכן ברווח או הפסד. כל עלייה נוספת לאחר מכן נזקפת לקרן הערכה מחדש.

ח. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הינו נדל"ן (קרקע או מבנה, או שניהם) המוחזק על ידי הבעלים (מחכיר בחכירה תפעולית) או חוכר בחכירה מימונית לצורך הפקת דמי שכירות או לשם עליית ערך, או שתיהן, ושלא לצורך שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים או למטרות מנהלתיות, או מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נגרע כאשר הוא ממומש או כאשר נפסק השימוש בו ולא צפויות הטבות כלכליות עתידיות ממימושו. הפרש בין התמורה נטו ממימוש הנכס לבין היתרה בדוחות הכספיים מוכר ברווח או הפסד בתקופה שבה נגרע הנכס.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי העלות כולל עלויות רכישה ישירות. לאחר ההכרה הראשונית, נדל"ן להשקעה נמדד בשווי ההוגן, אשר משקף את תנאי השוק במועד הדיווח. רווחים או הפסדים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה נזקפים לרווח או הפסד במועד התהוותם. נדל"ן להשקעה אינו מופחת באופן שיטתי.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. נדל"ן להשקעה (המשך)

נדל"ן להשקעה בפיתוח המיועד לשימוש עתידי כנדל"ן להשקעה נמדד אף הוא בשווי הוגן כאמור לעיל וזאת כאשר השווי ההוגן ניתן למדידה מהימנה. כשהשווי ההוגן אינו ניתן למדידה מהימנה, בשל אופי והיקף סיכוני הפרויקט, אזי הוא נמדד על פי עלותו, בניכוי הפסדים מירידת ערך במידה שקיימים, עד למועד שבו השווי ההוגן ניתן למדידה מהימנה או השלמת הבנייה, כמוקדם מביניהם. בסיס העלות של נדל"ן להשקעה בפיתוח כולל את עלות המקרקעין בתוספת עלויות אשראי המשמשות למימון ההקמה, עלויות תכנון ופיתוח ישירות תוספתיות ודמי תיווך בשל התקשרויות בהסכמים להשכרתו.

לצורך קביעת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת החברה על הערכת שווי שמבוצעת על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים.

ט. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נמדדים לפי השווי ההוגן במועד הרכישה. עלויות בגין נכסים בלתי מוחשיים אשר פותחו באופן פנימי, למעט עלויות פיתוח מהוונות, נזקפות לרווח או הפסד בעת התהוותן.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי וכפופים לבחינת ירידת ערך מדי שנה וכן בכל עת שקיים סימן המצביע כי ייתכן שחלה ירידת ערך. אורך החיים השימושיים של נכסים אלה נבחן מדי שנה כדי לקבוע אם הערכת אורך החיים כבלתי מוגדר עדיין תקפה. אם האירועים והנסיבות אינם תומכים עוד בהערכה כאמור, השינוי באורך החיים השימושיים מבלתי מוגדר למוגדר מטופל כשינוי באומדן חשבונאי ובאותו מועד נבחנת גם ירידת ערך. החל מאותו מועד מופחת הנכס באופן שיטתי על פני תקופת אורך החיים השימושיים שלו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. תקופת הפחתה ושיטת הפחתה של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה.

1. עלויות פיתוח תוכנה

הוצאות פיתוח תוכנה מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויה הטבה כלכלית עתידית מהפיתוח, ולחברה כוונה ומקורות מספיקים להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. הוצאה שהוונה כוללת את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר והוצאות תקורה שניתן לייחס ישירות להכנת הנכס לשימושו המיועד. הוצאות פיתוח אחרות נזקפות לרווח או הפסד עם התהוותן.

הוצאות פיתוח שהוונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

2. תוכנות

נכסי החברה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

3. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. כל העלויות האחרות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או מותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח או הפסד עם התהוותן. הפחתה נזקפת לדוח רווח או הפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים, מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

4. הפחתה

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות הינו כדלקמן:

תוכנות - מופחתות בקו ישר על פני 10-3 שנים.

האומדנים בדבר שיטת הפחת ואורך החיים השימושי נבחנים מחדש בכל סוף שנת דיווח.

י. ירידת ערך

החברה בוחנת בכל תאריך דיווח האם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך בגין הנכסים הבאים:

1. נכסים פיננסיים

א. נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת

ראיה אובייקטיבית לירידת ערך קיימת כאשר אירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההכרה. סכום ההפסד הנזקף לדוח רווח או הפסד נמדד כהפרש בין יתרת הנכס בדוחות הכספיים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים (שאינם כוללים הפסדי אשראי עתידיים שטרם התהוו), המהוונים בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס הפיננסי. אם הנכס הפיננסי נושא ריבית משתנה, ההיוון נעשה בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית הנוכחית. בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את השבת ערכו של הנכס לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד. ביטול כאמור נזקף לרווח או הפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

החברה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים הן ברמת הנכס הבודד והן ברמה של קבוצת נכסים בעלי מאפייני סיכון אשראי דומים (בחינה קולקטיבית). ההלוואות והחייבים שהינם משמעותיים באופן פרטני נבחנים ספציפית לירידת ערך. ההלוואות והחייבים אשר בגינם לא זוהתה ירידת ערך ספציפית מקובצים יחדיו ולגביהם נבחנת קיומה של ירידת ערך קולקטיבית במטרה לאתר ירידת ערך שהתרחשה וטרם זוהתה.

בבחינה קולקטיבית של ירידת ערך, החברה עושה שימוש במגמות היסטוריות של ההסתברות להפדה, עיתוי קבלת ההחזר וסך ההפסד בפועל, בהתאם לשיקול דעת ההנהלה בדבר השאלה האם ההפסדים בפועל צפויים להיות גדולים או קטנים יותר בהשוואה להפסדים העולים מהמגמות ההיסטוריות לאור המצב הכלכלי ותנאי האשראי הקיימים.

ב. נכסים פיננסיים זמינים למכירה

הראיה לירידת ערך לגבי נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירים הוניים, כוללת ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן של הנכס מתחת לעלותו וכן בחינת שינויים בסביבה הטכנולוגית, הכלכלית או המשפטית או בסביבת השוק בה פועלת החברה שהנפיקה את המכשיר. הבחינה של ירידה משמעותית או מתמשכת, תלויה בנסיבות בכל תאריך דיווח, כאשר, במסגרת הבחינה, מובאות בחשבון התנודתיות ההיסטורית בשווי ההוגן וכן קיומה של מגמה מתמשכת של ירידה בשווי ההוגן בשיעור כולל של 20% ויותר או משך זמן של ירידה בשווי ההוגן של 6 חודשים ויותר. כאשר קיימת ראיה לירידת ערך, ההפסד המצטבר שנזקף לרווח כולל אחר, מסווג מחדש לרווח או הפסד. בתקופות עוקבות, ביטול הפסד מירידת ערך אינו נזקף לרווח והפסד, אלא נזקף לרווח כולל אחר.

ראיות לירידת ערך לגבי נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירי חוב, כוללות אירוע אחד או יותר שהשפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההשקעה. כאשר קיימת ראיה לירידת ערך, ההפסד המצטבר שנזקף לרווח כולל אחר, מוכר כהפסד מירידת ערך ברווח או הפסד. בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את העלייה בשווי ההוגן לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול כאמור נזקף לרווח או הפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. ירידת ערך (המשך)

2. ביטוח משנה

(א) ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה, אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזי ביטוח המשנה, עלול לגרום לחברה הפסדים.

(ב) החברה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב. ככל והעניין רלוונטי.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת החברה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת החברה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי CUT OFF (ניתוק התקשרויות בדרך של פרעון סופי של החובות) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיה לגביה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיות לגביה בעסקי ביטוח כללי ובעסקי ביטוח חיים ובריאות מחושבות לפי אומדנים המבוססים, בין היתר, על עומק חובות בפיגור ועל הבטחונות הקיימים.

4. נכסים שאינם פיננסיים

החברה בוחנת את הצורך בירידת ערך נכסים לא פיננסיים, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נדל"ן להשקעה, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים ונכסי מס נדחים כאשר ישנם סימנים כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהיתרה בדוחות הכספיים אינה בר-השבה. במקרים בהם היתרה בדוחות הכספיים של הנכסים הלא פיננסיים עולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, מופחתים הנכסים לסכום בר-ההשבה שלהם. שווי בר-ההשבה הינו הגבוה מבין שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה ושווי שימוש. בהערכת שווי השימוש מהוונים תזרימי המזומנים הצפויים לפי שיעור ניכיון לפני מס המשקף את הסיכונים הספציפיים לכל נכס. בגין נכס שאינו מייצר תזרימי מזומנים עצמאיים נקבע סכום בר-השבה עבור היחידה מניבת המזומנים שאליה שייך הנכס. הפסדים מירידת ערך נזקפים לדוח רווח או הפסד לסעיף הוצאות אחרות.

הפסד מירידת ערך של נכס, מבוטל רק כאשר חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר-ההשבה של הנכס מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת הערך. ביטול ההפסד כאמור מוגבל לנמוך מבין סכום ירידת הערך של הנכס שהוכר בעבר (בניכוי פחת או הפחתה) או סכום בר-ההשבה של הנכס. לגבי נכס הנמדד לפי העלות, ביטול הפסד כאמור נזקף לרווח או הפסד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מדידת שווי הוגן יא.

שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

מדידת שווי הוגן מבוססת על ההנחה כי העסקה מתרחשת בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק הכדאי (advantageous) ביותר.

השווי ההוגן של נכס או התחייבות נמדד תוך שימוש בהנחות שמשותפות בשוק ישתמשו בעת תמחור הנכס או ההתחייבות, בהנחה שמשותפות בשוק פועלים לטובת האינטרסים הכלכליים שלהם.

מדידת שווי הוגן לנכס לא פיננסי מביאה בחשבון את היכולת של משתתף בשוק להפיק הטבות כלכליות באמצעות הנכס בשימוש המיטבי שלו או על ידי מכירתו למשתתף אחר בשוק שישתמש בנכס בשימוש המיטבי שלו.

החברה משתמשת בטכניקות הערכה שהן מתאימות לנסיבות ושקיימים עבורן מספיק נתונים שניתנים להשגה כדי למדוד שווי הוגן, תוך מיקסום השימוש בנתונים רלוונטיים שניתנים לצפייה ומיזעור השימוש בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין מכשירים פיננסיים שלהם אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה.

שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות. השווי של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופיקדונות, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים ראו באור 12 ו'.

כל הנכסים וההתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן או שניתן גילוי לשווי ההוגן שלהם מחולקים לקטגוריות בתוך מידרג השווי ההוגן, בהתבסס על רמת הנתונים הנמוכה ביותר, המשמעותית למדידת השווי ההוגן בכללותה:

- רמה 1: מחירים מצוטטים (ללא התאמות) בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים.
- רמה 2: נתונים שאינם מחירים מצוטטים שנכללו ברמה 1 אשר ניתנים לצפייה במישרין או בעקיפין.
- רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה (טכניקות הערכה ללא שימוש בנתוני שוק ניתנים לצפייה).

הון מניות יב.

עלויות המתייחסות ישירות להנפקת מניות מוצגות כהפחתה מההון.

הטבות לעובדים יג.

בחברה קיימים מספר סוגי הטבות לעובדים:

1. הטבות עובד לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר חזויות להיות מסולקות במלואן לפני 12 חודש לאחר תום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים. הטבות אלו כוללות משכורות, ימי חופשה, מחלה, הבראה והפקדות מעסיק לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאה עם מתן השירותים. התחייבות בגין בונוס במזומן או תוכנית להשתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לחברה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. הטבות לעובדים (המשך)

2. הטבות לאחר סיום העסקה

תכנית להפקדה מוגדרת

לחברה תוכניות להפקדה מוגדרת, בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין שלפיהן החברה משלמת באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות.

הפקדות לתוכנית להפקדה מוגדרת בגין פיצויים או בגין תגמולים, מוכרות כהוצאה בעת ההפקדה לתוכנית במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד.

בנוסף לחברה תוכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק פיצויי פיטורין. לפי החוק, זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או עם פרישתם. ההתחייבות בשל סיום העסקה נמדדת לפי שיטת שווי אקטוארי של יחידת הזכאות החזויה. החישוב האקטוארי מביא בחשבון עליות שכר עתידיות ושיעור עזיבת עובדים, וזאת על בסיס הערכה של עיתוי התשלום. הסכומים מוצגים על בסיס היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעורי הריבית בהתאם לתשואה במועד הדיווח של אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה, אשר מועד פרעונן דומה לתקופת ההתחייבות המתייחסת לפיצויי הפרישה.

החברה מפקידה כספים בגין התחייבויותיה לתשלום פיצויים לחלק מעובדיה באופן שוטף בקרנות פנסיה וחברות ביטוח (להלן - נכסי התוכנית). נכסי התוכנית הם נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות עובד לזמן ארוך או בפוליסות ביטוח כשירות. נכסי התוכנית אינם זמינים לשימוש נושי החברה, ולא ניתן לשלםם ישירות לחברה.

מרכיב הפיצויים, בפוליסות שהופקו על ידי החברה, אינו מהווה נכסי תוכנית ומקוזה מההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

ההתחייבות בשל הטבות לעובדים המוצגת בדוח על המצב הכספי מייצגת את הערך הנוכחי של התחייבות ההטבות המוגדרת בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית.

מדידות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח כולל אחר.

3. הטבות עובד אחרות לטווח ארוך

עובדי החברה זכאים להטבות בגין חופשה. הטבות אלו מטופלות כהטבות אחרות לטווח ארוך מאחר שהחברה צופה כי הטבות אלו ינוצלו, ומחויבות החברה בגינן תסולק, במהלך תקופת העסקה ולאחר שנה מתום תקופת הדיווח השנתית בה העובדים סיפקו את השירות המתייחס.

ההתחייבות נטו של החברה בגין הטבות עובד אחרות לטווח ארוך המחושבת על בסיס הערכה אקטוארית, הינה בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות, תוך התחשבות בשיעור עליית שכר צפויה. סכום הטבות אלו מהוון לערכו הנוכחי. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה אשר מועד הפירעון שלהן דומה לתקופת המחויבות של החברה.

מדידות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח או הפסד בתקופה בה הן התהוו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. הטבות לעובדים (המשך)

4. הטבות בגין פיטורין

פיצויי פיטורין לעובדים נזקפים כהוצאה כאשר החברה התחייבה לפיטורי עובדים לפני הגיעם לגיל הפרישה המקובל והיא אינה יכולה לבטל את ההצעה או כאשר החברה מכירה בעלויות בגין שינוי מבני אשר כולל תשלום של הטבות בגין פיטורין, כמוקדם מביניהם.

ד. הפרשות

הפרשה בהתאם ל-37 IAS מוכרת כאשר לחברה קיימת מחויבות בהווה (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, צפוי שיידרש שימוש במשאבים כלכליים על מנת לסלק את המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר החברה צופה שחלק או כל ההוצאה תוחזר לחברה, כגון בחוזה ביטוח, ההחזר יוכר כנכס נפרד, רק במועד בו קיימת וודאות למעשה לקבלת הנכס. ההוצאה תוכר בדוח רווח או הפסד בניכוי החזר ההוצאה.

להלן סוגי הפרשות שנכללו בדוחות הכספיים:

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לחברה קיימת מחויבות משפטית בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, כאשר יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי החברה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן.

חוזים מכבידים

הפרשה לחוזים מכבידים מוכרת כאשר ההטבות הצפויות להתקבל מהחוזים על ידי החברה נמוכות ביחס לעלויות הבלתי נמנעות כתוצאה מעמידה במחויבויות החוזיות. ההפרשה נמדדת על פי הנמוך מבין הערך הנוכחי של העלות החזויה לביטול החוזה והערך הנוכחי של העלות החזויה נטו להמשך קיום החוזה.

היטלים

היטלים המוטלים על החברה על ידי מוסדות ממשלה באמצעות חקיקה, מטופלים בהתאם לפרשנות IFRIC 21, לפיה ההתחייבות לתשלום ההיטל תוכר רק בעת קרות האירוע היוצר את המחויבות לתשלום.

טו. הכרה בהכנסה

החל מיום 1 בינואר 2018 החברה מיישמת לראשונה את IFRS 15 - הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות (להלן - התקן). התקן מחליף, בין היתר, את IAS 18 הכנסות. התקן איננו חל על הכרה בהכנסה מחוזי ביטוח אך חל על חלק מההכנסות האחרות של הקבוצה שאינן חוזי ביטוח.

התקן מציג מודל בן חמישה שלבים שיחול על הכנסות הנובעות מחוזים עם לקוחות:

- שלב 1 - זיהוי החוזה עם הלקוח, לרבות התייחסות לקיבוץ חוזים וטיפול בשינויים (modifications) בחוזים.
- שלב 2 - זיהוי מספר מחויבויות ביצוע נפרדות (distinct) בחוזה.
- שלב 3 - קביעת מחיר העסקה, לרבות התייחסות לתמורה משתנה, רכיב מימון משמעותי, תמורות שאינן במזומן ותמורה שתשולם ללקוח.
- שלב 4 - הקצאת מחיר העסקה לכל מחויבות ביצוע נפרדת על בסיס מחיר המכירה היחסי הנפרד תוך שימוש במחירים נצפים אם הם זמינים, או באומדנים והערכות.
- שלב 5 - הכרה בהכנסה בעת עמידה במחויבות ביצוע, תוך הבחנה בין קיום מחויבות במועד מסוים לבין קיום מחויבות לאורך זמן.

ליישום התקן לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של החברה.

להלן מדיניות ההכרה בהכנסה של הקבוצה:

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. הכרה בהכנסה (המשך)

1. פרמיות

(א) פרמיות במגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך, לרבות פרמיות חסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן.

ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי החברה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין. השתתפות המבוטחים ברווחים מנוכה מהפרמיות.

(ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פירעון הפרמיה הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך המאזן נרשמות כהכנסות מראש.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין ובניכוי השתתפות המבוטחים ברווחים, על בסיס ההסכמים שבתוקף.

2. דמי ניהול

דמי ניהול בגין ביטוח תלוי תשואה

דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות הממונה על בסיס התשואה וצבירת החיסכון של המבוטחים בתיק המשתתף ברווחים.

דמי הניהול כוללים את המרכיבים כדלקמן:

פוליסות שנמכרות החל מ-1 בינואר, 2004 - דמי ניהול קבועים בלבד.

בגין פוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר, 2003 - דמי ניהול קבועים ומשתנים.

דמי הניהול הקבועים מחושבים בשיעורים קבועים מצבירת החסכון ונרשמים על בסיס צבירה.

דמי הניהול המשתנים מחושבים כשיעור מהרווח הריאלי השנתי (מה-1 בינואר ועד ה-31 בדצמבר) שנזקף לפוליסה בניכוי דמי הניהול הקבועים שנגבו מאותה הפוליסה. ניתן לגבות רק דמי ניהול משתנים חיוביים ובניכוי סכומים שליליים שנצברו בשנים הקודמות.

במהלך השנה נרשמים דמי הניהול המשתנים על בסיס צבירה בהתאם לתשואה החודשית הריאלית, ככל שהיא חיובית. בחודשים בהם התשואה הריאלית שלילית מוקטנים דמי הניהול המשתנים עד לגובה סך דמי הניהול המשתנים שנגבו במצטבר מתחילת השנה. תשואה שלילית שלא בוצעה בגינה הקטנה של דמי הניהול במהלך שנה שוטפת, תנוכה, לצורך חישוב דמי הניהול מתשואה חיובית בתקופות עוקבות.

3. עמלות

הכנסות מעמלות ממבטחי משנה בביטוח כללי, חיים ובריאות נזקפות בעת התהוותן.

4. הכנסות מדמי שכירות

הכנסות מדמי שכירות מוכרות לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות. עלייה קבועה בדמי השכירות לאורך תקופת החוזה, מוכרת כהכנסה בהתאם לשיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב, הכנסות מדיבידנדים, רווחים (הפסדים) נטו ממכירת נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, רווחים (הפסדים) ממטבע חוץ בגין נכסי חוב, שינויים בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה והכנסות מדמי שכירות של נדל"ן להשקעה. רווחים (הפסדים) ממימוש השקעות מחושבים כהפרש בין תמורת המימוש, נטו לבין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית. הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לחברה הזכות לקבלת תשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, מכירה החברה בהכנסות מדיבידנד ביום האקס.

רווחים והפסדים מהפרשי שער ושינויים בשווי ההוגן של ההשקעות מרווחים בנטו.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער על הלוואות שנתקבלו, ריבית והפרשי שער על פיקדונות ועל יתרות מבטחי משנה ושינויים בגין ערך הזמן בגין הפרשות. עלויות האשראי, שאינן מהוונות, נזקפות לדוח רווח או הפסד לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

יז. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות (הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה), להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות אחרות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך בהתאם למודלים פנימיים של החברה המבוססים על הוצאות ישירות שנקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

יח. מסים על הכנסה

תוצאות המס בגין מסים שוטפים או נדחים נזקפות לרווח או הפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים לרווח כולל אחר או להון.

1. מסים שוטפים

חבות בגין מסים שוטפים נקבעת תוך שימוש בשיעורי המס וחוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד לתאריך הדיווח, וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

2. מסים נדחים

מסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצורכי מס.

יתרות המסים הנדחים מחושבות לפי שיעור המס הצפוי לחול כאשר הנכס ימומש או ההתחייבות תסולק, בהתבסס על חוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך הדיווח.

בכל תאריך דיווח נכסי מסים נדחים נבחנים ובמידה שלא צפוי ניצולם הם מופחתים. הפסדים מועברים והפרשים זמניים ניתנים לזיכוי, בגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים, נבחנים בכל תאריך דיווח ובמידה שניצולם צפוי מוכר נכס מס נדחה מתאים.

המסים הנדחים בגין נדל"ן להשקעה המוחזק במטרה להשיב את מרבית (substantially all) ההטבות הכלכליות הגלומות בו בדרך של מימוש ולא בדרך של שימוש, נמדדים לפי אופן היישוב הצפוי של נכס הבסיס, על בסיס מימוש ולא שימוש.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. מסים על הכנסה (המשך)

2. מסים נדחים (המשך)

במקרים בהם החברה מחזיקה בחברת נכס, והאופן שבו החברה צופה לממש את ההשקעה הוא על ידי מכירת מניות חברת הנכס ולא על ידי מימוש הנכס עצמו, החברה נדרשת להכיר במסים נדחים הן בהתייחס להפרשים הזמניים הפנימיים (inside differences) הנובעים מהפער בין בסיס המס של הנכס לבין ערכו בספרים והן בהתייחס להפרשים הזמניים החיצוניים (outside differences) הנובעים מהפער בין בסיס המס של המניות לבין חלק החברה המחזיקה בנכסים נטו של החברה הבת בדוחות המאוחדים.

בחישוב המסים הנדחים לא מובאים בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, כל עוד מכירת ההשקעות בחברות מוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין. כמו כן, לא הובאו בחשבון מסים נדחים בגין חלוקת רווחים על ידי חברות מוחזקות כדיבידנדים, מאחר שחלוקת הדיבידנד אינה כרוכה בחבות מס נוספת, או בשל מדיניות החברה שלא ליזום חלוקת דיבידנד על ידי חברה מאוחדת הגוררת חבות מס נוספת.

מסים נדחים מקוזזים אם קיימת זכות חוקית לקיזוז נכס מס שוטף כנגד התחייבות מס שוטפת והמסים הנדחים מתייחסים לאותה ישות החייבת במס ולאותה רשות מס.

ט. רווח למניה

רווח למניה מחושב על ידי חלוקה של הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות החברה במספר המניות הרגילות המשוקלל הקיים בפועל במהלך התקופה.

כ. חכירות

המבחנים לסיווג חכירה כמימונית או כתפעולית מבוססים על מהות ההסכמים והם נבחנים במועד ההתקשרות על-פי הכללים להלן שנקבעו ב-17 IAS:

החברה כחוכר

1. חכירה מימונית

נכסים אשר כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס הועברו לחוכר, מסווגים כחכירה מימונית. הנכס החכור נמדד בתחילת תקופת החכירה לפי הנמוך מבין השווי ההוגן של הנכס החכור או הערך הנוכחי של תשלומי החכירה המינימליים.

הנכס בחכירה מופחת לאורך תקופת החיים השימושיים שלו, או תקופת החכירה כנמוך שבהם.

2. חכירה תפעולית

נכסים אשר לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החכור, מסווגים כחכירה תפעולית. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

החברה כמחכיר

חכירה תפעולית

נכסים אשר לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס, מסווגים כחכירה תפעולית. עלויות ראשוניות ישירות שהתהוו בגין הסכם החכירה, מתווספות לעלות הנכס המוכר ומוכרות כהוצאה לאורך תקופת החכירה לפי אותו בסיס.

תקבולי החכירה מוכרים כהכנסה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. תקבולי חכירה מותנים נזקפים לדוח רווח או הפסד כהכנסה במועד שבו לחברה זכאות לקבלם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כא. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם

1. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17, חוזי ביטוח

בחודש מאי 2017 פרסמה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח (להלן - התקן החדש). התקן החדש קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא. התקן החדש צפוי לגרום לשינויים משמעותיים בדיווח הכספי של חברות ביטוח.

בהתאם לתקן החדש יש למדוד את ההתחייבות הביטוחית כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח תוך התחשבות באי הוודאות הגלומה בתחזיות אלו (מרווח הסיכון). כמו כן, הרווח הגלום הצפוי בחוזי הביטוח הנגזר מהחישובים כאמור יוכר על פני תקופת הכיסוי, וההשפעה של שינויים בהנחות (למעט ריבית) תיפרס גם היא על פני תקופת הכיסוי. הפסד יוכר באופן מיידי אם קבוצת חוזי ביטוח אינה צפויה להיות רווחית, או הופכת למפסידה.

לגבי חוזי ביטוח מסוימים (בדרך כלל חוזי ביטוח כללי עם כיסוי ביטוחי של עד שנה) ניתן ליישם מודל מדידה פשוט יותר שאינו שונה בהרבה מהמדידה המקובלת כיום.

התקן החדש ייושם החל מיום 1 בינואר, 2021. אימוץ מוקדם אפשרי, כל עוד IFRS 9 מכשירים פיננסיים, מיושם במקביל.

בחודש נובמבר 2018 הוחלט ב- IASB להציע דחייה של מועד היישום לראשונה של IFRS 17 בשנה אחת ליום 1 בינואר, 2022.

התקן החדש ייושם למפרע. אם יישום למפרע אינו מעשי ניתן לבחור באחת משתי הגישות הבאות:

1. גישת יישום למפרע חלקי.
2. גישת השווי ההוגן.

החברה בוחנת את ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

2. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 9, מכשירים פיננסיים

בחודש יולי 2014 ה- IASB פרסם את הנוסח המלא והסופי של IFRS 9 - מכשירים פיננסיים, המחליף את IAS 39 - מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS 9 (להלן - "התקן החדש") משנה בעיקר את הוראות הסיווג והמדידה של נכסים פיננסיים והוא חל על כל הנכסים הפיננסיים שבתחולת IAS 39.

התקן החדש קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם (להלן - "מבחן הקרן והחבות בלבד").
- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסויימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. התקן החדש קובע הבחנה בין מכשירי חוב אשר ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומכשירי חוב שימדדו בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כא. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם (המשך)

2. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 9, מכשירים פיננסיים (המשך)

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח או הפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת החברה לגבי כל מכשיר ומכשיר.

אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

כמו כן, התקן החדש כולל מודל חדש הבנוי משלושה שלבים למדידת ירידת ערך של מכשירי חוב פיננסיים אשר אינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומתבסס על הפסדי אשראי צפויים ("Expected Credit Loss Model"). כל שלב קובע את אופן המדידה של הפסדי האשראי הצפויים וזאת בהתבסס על שינויים שחלו בסיכון האשראי של מכשיר החוב. כמו כן, ניתנת הקלה במודל זה לנכסים פיננסיים בעלי תקופות אשראי קצרות, כגון לקוחות.

לעניין גריעה ובנושא התחייבויות פיננסיות קובע התקן החדש את אותן הוראות שנדרשות לפי הוראות IAS 39 לגבי גריעה ולגבי התחייבויות פיננסיות שלא נבחרה לגביהן חלופת השווי ההוגן.

לגבי התחייבויות שלגביהן נבחרה חלופת השווי ההוגן, סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות - המיוחס לשינויים בסיכון האשראי של החברה - ייזקף לרווח כולל אחר. כל יתר השינויים בשווי ההוגן ייזקפו לרווח או הפסד. התקן החדש כולל דרישות חדשות בנוגע לחשבונאות גידור.

התקן החדש ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2018. בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתקן IFRS 4 אשר מתיר לישות שמנפיקה חוזי ביטוח לאמץ את IFRS 9 עם התאמות (להלן: "The overlay approach") או לדחות את אימוץ IFRS 9 ליום 1 בינואר, 2021 (להלן: "גישת הדחיה" או "הפטור הזמני").

בחודש ספטמבר 2018 הוחלט ב-IASB להציג הארכה של הפטור הזמני מיישום IFRS 9 לחברות ביטוח אשר אימצו את גישת הדחיה, עד ליום 1 בינואר, 2022.

לצורך יישום גישת הדחיה על הישות לעמוד בקריטריונים הבאים:

1. הישות לא יישמה קודם לכן גרסה כלשהי של IFRS 9.
2. פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח.

בהתאם לתקן, פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח כאשר:

(א) הערך בספרים של התחייבויותיה הנובע מחוזי ביטוח, כולל רכיבי פיקדון או נגזרים משובצים אשר הופרדו מחוזי הביטוח, הוא משמעותי ביחס לסך הערך בספרים של כלל התחייבויות; וכן,

(ב) שיעור הערך בספרים של ההתחייבויות הקשורות לביטוח ביחס לסך הערך בספרים של כלל ההתחייבויות הינו:

- גדול מ-90% או;
- בין 80% ל-90% כולל, וכן למבטח אין פעילות משמעותית שאיננה קשורה לביטוח.

מבטח אשר בוחר ליישם את גישת הדחיה נדרש לתת גילוי אשר יאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים:

1. להבין כיצד הישות עומדת בקריטריונים לצורך יישום גישת הדחיה;
2. לערוך השוואה בין מבטחים אשר מיישמים את גישת הדחיה לבין ישויות שמיישמות את IFRS 9.

החברה מיישמת את הפטור הזמני מ-IFRS 9 כפי שמתאפשר על ידי IFRS 4 מאחר והיא עומדת בקריטריונים לעיל שכן פעילויותיה קשורות בעיקרן לביטוח:

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כא. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם (המשך)

2. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 9, מכשירים פיננסיים (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2015, הערך בספרים של התחייבויות החברה הנובעות מחוזים שבתחולת IFRS 4 מהווה 90.8% מסך הערך בספרים של התחייבויות החברה. מאז אותו מועד לא חלו שינויים בפעילות החברה המחייבים הערכה מעודכנת.

3. IFRS 16 חכירות

בינואר 2016 פרסם ה- IASB את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 בדבר חכירות (להלן - התקן החדש).

בהתאם לתקן החדש, חכירה מוגדרת כחווה, או חלק מחווה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן מוגדרת.

להלן עיקר השפעות התקן החדש:

- התקן החדש דורש מחוכרים להכיר בכל החכירות בדוח על המצב הכספי (פרט לחריגים מסוימים, ראה להלן). חוכרים יכירו בהתחייבות בגין תשלומי החכירה ומנגד יכירו בנכס זכות שימוש, באופן דומה לטיפול החשבונאי בחכירה מימונית בהתאם לתקן הקיים- IAS 17 חכירות. כמו כן, החוכרים יכירו בהוצאות ריבית ובהוצאות פחת בנפרד.
- תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בריבית אשר מבוססים על ביצוע או שימוש יוכרו כהוצאה מצד החוכרים או כהכנסה מצד המחכירים במועד היווצרותם.
- במקרה של שינוי בתשלומי חכירה משתנים הצמודים למדד, על החוכר להעריך מחדש את ההתחייבות בגין החכירה כאשר השפעת השינוי תיזקף לנכס זכות-השימוש.
- הטיפול החשבונאי מצד המחכיר נותר ללא שינוי מהותי לעומת התקן הקיים, קרי, סיווג כחכירה מימונית או כחכירה תפעולית.
- התקן החדש כולל שני חריגים שבהם החוכרים רשאים לטפל בחכירות בהתאם לטיפול החשבונאי הקיים בהתייחס לחכירות תפעוליות, וזאת במקרה של חכירות נכסים בעלי ערך כספי נמוך או במקרה של חכירות לתקופה של עד שנה.

התקן החדש ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2019, או לאחריה. התקן החדש מאפשר לחוכרים לבחור באחת מגישות היישום הבאות:

- (א) יישום למפרע מלא - לפי גישה זו, נכס זכות-השימוש וההתחייבות יוצגו בדוח על המצב הכספי כאילו מאז ומעולם נמדדו בהתאם להוראות התקן החדש. במקרה זה, השפעת יישום התקן החדש לתחילת התקופה המוקדמת ביותר המוצגת תיזקף להון. כמו כן, החברה תציג מחדש את דוחותיה הכספיים המוצגים כמספרי השוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן החדש לראשונה תחת גישה זו, תחושב תוך שימוש בשיעור הריבית הגלום בחכירה אלא אם שיעור זה אינו ניתן לקביעה בנקל שאז יש להשתמש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר במועד ההתקשרות בחכירה.
- (ב) גישת יישום למפרע חלקי - לפי גישה זו, לא תידרש הצגה מחדש של מספרי השוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן החדש לראשונה, תחושב תוך שימוש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר הקיימת במועד יישום התקן החדש לראשונה. לגבי יתרת נכס זכות-השימוש, החברה יכולה להחליט, לגבי כל חכירה בנפרד, ליישם את אחת משתי החלופות הבאות:

- הכרה בנכס בגובה ההתחייבות שהוכרה, עם התאמות מסוימות.
- הכרה בנכס כאילו מאז ומעולם נמדד בהתאם להוראות התקן החדש.

הפרש כלשהו הנוצר במועד יישום התקן החדש לראשונה בעקבות יישום למפרע חלקי, אם נוצר, ייזקף להון.

החברה מעריכה כי תבחר בגישת יישום למפרע חלקי בעת היישום לראשונה של התקן החדש, כאשר מדידת נכסי זכות השימוש תהיה שווה לסכום ההתחייבויות בגין חכירה כפי שיוצגו במועד המעבר. להערכת החברה, לאחר בחינת השלכות יישום התקן החדש, ליישומו לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כא. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם (המשך)

4. IFRIC 23 טיפול באי-ודאות הקשורה למיסים על ההכנסה

בחודש יוני 2017 פרסם ה- IASB את IFRIC 23 – טיפול באי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה (להלן - הפרשנות). הפרשנות מבהירה את כללי ההכרה והמדידה של נכסים או התחייבויות בהתאם להוראות IAS 12 מסים על ההכנסה במצבים בהם קיימת אי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה. הפרשנות מתייחסת ומספקת הנחיות לבחינת קיבוץ מקרים של אי-ודאות המתייחסים למסים על הכנסה, בחינת התייחסות של רשויות המס, מדידת השלכות אי-הודאות הקשורה למסים על הכנסה על הדוחות הכספיים וכן טיפול בשינויים בעובדות ובנסיבות של אי-הודאות.

הפרשנות תיושם החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2019. אימוץ מוקדם אפשרי.

החברה בוחנת את ההשפעה האפשרית של הפרשנות, אך אין ביכולתה, בשלב זה, לאמוד את השפעתה, אם בכלל, על הדוחות הכספיים.

כב. להלן שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר

שער חליפין יציג של דולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן		
	מדד ידוע	מדד בגין	
	%	%	
8.1	0.8	1.2	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018
(9.8)	0.3	0.4	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017
(1.5)	(0.3)	(0.2)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016

כג. סווג מחדש

במהלך תקופת הדוח, בוצע סיווג מחדש בגין סעיפי רווחים מהשקעות נטו והוצאות הנהלה וכלליות בגין עלות ניהול התיק לבתי השקעות חיצוניים. סכום של 10,572 אלפי ש"ח ו- 3,415 אלפי ש"ח סווגו מסעיף רווחים מהשקעות לסעיף הוצאות הנהלה וכלליות בשנים 2017 ו-2016, בהתאמה. לסיווג לא הייתה השפעה על היתרות המאזניות ועל ההון של החברה.

באור 3: - מגזרי פעילות

א. כללי

מגזרי הפעילות נקבעו בהתבסס על המידע הנבחן על ידי מקבל החלטות התפעוליות הראשי (CODM) לצורכי קבלת החלטות לגבי הקצאת משאבים והערכת ביצועים. בהתאם לזאת, למטרות ניהול, החברה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

מגזר ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך כולל את ענפי ביטוח חיים והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד.

2. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים וענפי חבויות אחרים.

• ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

• ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

• ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר.

• ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים.

3. פעילות שאינה מיוחסת למגזרי פעילות

פעילות זו כוללת חלק ממטה הקבוצה שאינו מיוחס למגזרי הפעילות והחזקת נכסים והתחייבויות כנגד הון החברה בהתאם לתקנות ההון.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך	
אלפי ש"ח				
1,673,458	-	1,054,117	619,341	פרמיות שהורווחו ברוטו
463,694	-	354,568	109,126	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה (*)
1,209,764	-	699,549	510,215	פרמיות שהורווחו בשייר
(41,714)	24,236	104,496	(170,446)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
88,338	-	-	88,338	הכנסות מדמי ניהול
95,384	-	57,872	37,512	הכנסות מעמלות
1,351,772	24,236	861,917	465,619	סך הכל הכנסות
1,212,657	-	871,878	340,779	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
422,868	-	362,123	60,745	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (*)
789,789	-	509,755	280,034	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
367,306	-	227,387	139,919	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
75,671	4,246	22,040	49,385	הוצאות הנהלה וכלליות
36,925	16,417	19,381	1,127	הוצאות מימון
1,269,691	20,663	778,563	470,465	סך הכל הוצאות
82,081	3,573	83,354	(4,846)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(19,765)	1,900	(20,037)	(1,628)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
62,316	5,473	63,317	(6,474)	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה

(*) לעניין עסקאות עם מבטח משנה ראה באור 20 ב'.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך	
אלפי ש"ח				
1,788,927	-	1,080,312	708,615	פרמיות שהורווחו ברוטו
632,407	-	526,610	105,797	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה (*)
1,156,520	-	553,702	602,818	פרמיות שהורווחו בשייר
644,808	24,110	57,403	(**563,295)	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
74,503	-	-	74,503	הכנסות מדמי ניהול
91,806	-	50,013	41,793	הכנסות מעמלות
1,967,637	24,110	661,118	1,282,409	סך הכל הכנסות
2,230,106	-	1,042,130	1,187,976	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
678,825	-	611,561	67,264	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (*)
1,551,281	-	430,569	1,120,712	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
341,975	-	213,710	128,265	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
70,410	6,000	26,391	(**38,019)	הוצאות הנהלה וכלליות
31,021	14,288	16,454	279	הוצאות מימון
1,994,687	20,288	687,124	1,287,275	סך הכל הוצאות
(27,050)	3,822	(26,006)	(4,866)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
22,270	11,081	8,873	2,316	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(4,780)	14,903	(17,133)	(2,550)	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה

(*) לעניין עסקאות עם מבטח משנה ראה באור 20 ב'.
(**) סווג מחדש, ראה באור 2 כ"ג.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016				
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך	
אלפי ש"ח				
1,818,150	-	1,097,507	720,643	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,045,665	-	937,258	108,407	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה (*)
772,485	-	160,249	612,236	פרמיות שהורווחו בשייר
325,693	18,116	94,360	(**213,217)	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
47,960	-	-	47,960	הכנסות מדמי ניהול
95,219	-	43,613	51,606	הכנסות מעמלות
1,241,357	18,116	298,222	925,019	סך הכל הכנסות
1,800,599	-	963,372	837,227	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
970,181	-	916,388	53,793	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (*)
830,418	-	46,984	783,434	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
329,053	-	212,995	116,058	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
43,668	3,477	17,623	(**22,568)	הוצאות הנהלה וכלליות
30,491	13,599	17,059	(167)	הוצאות מימון
1,233,630	17,076	294,661	921,893	סך הכל הוצאות
7,727	1,040	3,561	3,126	רווח לפני מסים על ההכנסה
4,236	11,409	(6,477)	(696)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
11,963	12,449	(2,916)	2,430	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה

(* לעניין עסקאות עם מבטח משנה ראה באור 20 ב'.
(**) סווג מחדש, ראה באור 2 כ"ג.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	אלפי ש"ח		ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך	
	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי		
103,756	13,042	22,378	68,336	נכסים
380,590	-	90,275	290,315	נכסים בלתי מוחשיים
148,636	-	-	148,636	הוצאות רכישה נדחות
584,270	145,335	438,935	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
				נדל"ן להשקעה אחר
10,851,477	-	-	10,851,477	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
				השקעות פיננסיות אחרות
1,023,523	110,000	803,539	109,984	נכסי חוב סחירים
1,050,626	-	196,320	854,306	נכסי חוב שאינם סחירים
79,301	-	79,284	17	מניות
73,236	-	73,236	-	אחרות
2,226,686	110,000	1,152,379	964,307	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
212,033	-	-	212,033	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
123,536	25,000	78,162	20,374	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
1,454,282	-	1,413,351	40,931	נכסי ביטוח משנה
257,505	-	195,658	61,847	פרמיות לגבייה
251,124	113,407	113,710	24,007	נכסים אחרים
<u>16,593,895</u>	<u>406,784</u>	<u>3,504,848</u>	<u>12,682,263</u>	סך כל הנכסים
<u>11,315,974</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>11,315,974</u>	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
				התחייבויות:
3,562,723	-	2,541,620	1,021,103	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
11,198,066	-	-	11,198,066	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
280,206	280,206	-	-	התחייבויות פיננסיות
1,206,743	84,378	903,116	219,249	התחייבויות אחרות
<u>16,247,738</u>	<u>364,584</u>	<u>3,444,736</u>	<u>12,438,418</u>	סך כל ההתחייבויות

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות		ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך	נכסים
	אלפי ש"ח		ביטוח כללי	
80,658	13,443	21,882	45,333	נכסים בלתי מוחשיים
353,900	-	81,107	272,793	הוצאות רכישה נדחות
143,680	-	-	143,680	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
561,043	107,899	453,144	-	נדל"ן להשקעה אחר
8,969,393	-	-	8,969,393	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
1,200,717	100,001	925,706	175,010	השקעות פיננסיות אחרות
1,053,835	-	201,920	851,915	נכסי חוב סחירים
82,409	-	82,409	-	נכסי חוב שאינם סחירים
28,379	-	28,379	-	מניות
2,365,340	100,001	1,238,414	1,026,925	אחרות
502,112	-	-	502,112	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
46,914	26,721	11,182	9,011	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,419,332	-	1,384,752	34,580	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
242,634	-	175,694	66,940	נכסי ביטוח משנה
238,971	112,945	119,056	6,970	פרמיות לגבייה
14,923,977	361,009	3,485,231	11,077,737	נכסים אחרים
9,702,403	-	-	9,702,403	סך כל הנכסים
3,422,168	-	2,442,882	979,286	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
9,639,611	-	-	9,639,611	התחייבויות:
252,824	252,824	-	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
1,270,428	69,885	933,871	266,672	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
14,585,031	322,709	3,376,753	10,885,569	התחייבויות פיננסיות
				התחייבויות אחרות
				סך כל ההתחייבויות

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	ענפי רכוש (אחרים *)	ענפי חבויות (אחרים **) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
1,070,768	245,089	162,359	383,906	279,414	פרמיות ברוטו
364,083	131,464	18,643	8,223	205,753	פרמיות ביטוח משנה (***)
706,685	113,625	143,716	375,683	73,661	פרמיות בשייר
7,136	356	10,055	10,429	(13,704)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
699,549	113,269	133,661	365,254	87,365	פרמיות שהורווחו בשייר
104,496	7,396	31,413	22,828	42,859	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
57,872	29,395	2,219	1,033	25,225	הכנסות מעמלות
861,917	150,060	167,293	389,115	155,449	סך כל ההכנסות
871,878	101,684	131,497	254,075	384,622	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
362,123	65,798	23,660	6,705	265,960	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (***)
509,755	35,886	107,837	247,370	118,662	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
227,387	64,380	38,629	88,071	36,307	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
22,040	4,385	2,903	6,865	7,887	הוצאות הנהלה וכלליות
19,381	469	-	-	18,912	הוצאות מימון
778,563	105,120	149,369	342,306	181,768	סך כל ההוצאות
83,354	44,940	17,924	46,809	(26,319)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(20,037)	(1,335)	(6,063)	(4,403)	(8,236)	הפסד כולל אחר לפני מיסים על הכנסה
63,317	43,605	11,861	42,406	(34,555)	סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל לפני מיסים על הכנסה
2,541,620	135,880	486,586	262,216	1,656,938	התחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2018
1,128,269	56,972	410,293	257,423	403,581	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 31 בדצמבר, 2018

(* ענפי רכוש אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח מקיף דירות ובתי עסק אשר הפעילות בגינם מהווה 58.6% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 (** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח צד ג' אשר הפעילות בגיננו מהווה 50.3% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 (***) לעניין עסקאות עם מבטח משנה ראה באור 20 ב'.

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017

סה"כ	ענפי רכוש (אחרים *)	ענפי חבויות (אחרים **)	רכב רכוש	רכב חובה	
		אלפי ש"ח			
1,047,706	234,855	135,230	360,333	317,288	פרמיות ברוטו
548,468	122,708	15,352	3,906	406,502	פרמיות ביטוח משנה (***)
499,238	112,147	119,878	356,427	(89,214)	פרמיות בשייר
(54,464)	1,621	5,590	(10,855)	(50,820)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
553,702	110,526	114,288	367,282	(38,394)	פרמיות שהורווחו בשייר
57,403	4,186	15,724	10,019	27,474	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
50,013	26,466	1,550	147	21,850	הכנסות מעמלות
661,118	141,178	131,562	377,448	10,930	סך כל ההכנסות
1,042,130	99,312	139,172	273,992	529,654	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
611,561	51,860	33,987	820	524,894	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (***)
430,569	47,452	105,185	273,172	4,760	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
213,710	60,020	30,230	84,854	38,606	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
26,391	5,223	2,720	7,750	10,698	הוצאות הנהלה וכלליות
16,454	372	-	-	16,082	הוצאות מימון
687,124	113,067	138,135	365,776	70,146	סך כל ההוצאות
(26,006)	28,111	(6,573)	11,672	(59,216)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה רווח כולל אחר לפני מיסים על הכנסה
8,873	560	2,314	1,915	4,084	סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל לפני מיסים על הכנסה
(17,133)	28,671	(4,259)	13,587	(55,132)	
2,442,882	123,681	423,153	255,101	1,640,947	התחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2017
1,058,130	59,975	361,606	252,293	384,256	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 31 בדצמבר, 2017

(*) ענפי רכוש אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח מקיף דירות ובתי עסק אשר הפעילות בגינם מהווה 58.9% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח צד ג' אשר הפעילות בגיננו מהווה 48.3% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(***) לעניין עסקאות עם מבטח משנה ראה באור 20 ב'.

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016

סה"כ	ענפי רכוש אחרים (*)	ענפי חבויות אחרים אלפי ש"ח (**)	רכב רכוש	רכב חובה	
1,099,245	215,185	119,024	378,633	386,403	פרמיות ברוטו
992,128	105,699	13,918	1,614	870,897	פרמיות ביטוח משנה (***)
107,117	109,486	105,106	377,019	(484,494)	פרמיות בשייר
(53,132)	1,010	2,710	(2,335)	(54,517)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
160,249	108,476	102,396	379,354	(429,977)	פרמיות שהורווחו בשייר
94,360	5,048	15,695	15,328	58,289	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
43,613	23,561	1,405	161	18,486	הכנסות מעמלות
298,222	137,085	119,496	394,843	(353,202)	סך כל ההכנסות
963,372	107,250	116,250	310,465	429,407	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו, חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי
916,388	55,293	11,898	1,958	847,239	בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (***) תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
46,984	51,957	104,352	308,507	(417,832)	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
212,995	56,205	28,304	88,026	40,460	הוצאות הנהלה וכלליות
17,623	2,886	1,417	4,856	8,464	הוצאות מימון
17,059	371	-	-	16,688	
294,661	111,419	134,073	401,389	(352,220)	סך כל ההוצאות
3,561	25,666	(14,577)	(6,546)	(982)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(6,477)	(322)	(1,081)	(1,056)	(4,018)	הפסד כולל אחר לפני מיסים על הכנסה
(2,916)	25,344	(15,658)	(7,602)	(5,000)	סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל לפני מיסים על הכנסה
2,273,523	115,543	347,783	267,060	1,543,137	התחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2016
1,197,910	58,636	311,860	266,722	560,692	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 31 בדצמבר, 2016

(*) ענפי רכוש אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח מקיף זירות ובתי עסק אשר הפעילות בגינם מהווה 62.6% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח צד ג' אשר הפעילות בגינם מהווה 49.8% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(***) לעניין עסקאות עם מבטח משנה ראה באור 20 ב'.

באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים

הרכב ותנועה:

תוכנה	אלפי ש"ח	עלות
162,459	162,459	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
43,419	43,419	רכישות ופיתוח עצמי (*)
205,878	205,878	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
81,801	81,801	<u>הפחתה שנצברה</u>
20,321	20,321	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
102,122	102,122	תוספות במשך השנה
103,756	103,756	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
127,691	127,691	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2018
34,768	34,768	<u>עלות</u>
162,459	162,459	יתרה ליום 1 בינואר, 2017
64,482	64,482	רכישות ופיתוח עצמי (*)
17,319	17,319	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
81,801	81,801	<u>הפחתה שנצברה</u>
80,658	80,658	יתרה ליום 1 בינואר, 2017
		תוספות במשך השנה
		יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
		עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2017

(* תוספות בגין פיתוח עצמי מסתכמות לסך של 42,500 אלפי ש"ח בשנת 2018 ו- 32,544 אלפי ש"ח בשנת 2017.)

באור 5 - הוצאות רכישה נדחות

א. ההרכב:

31 בדצמבר		
2017	2018	
		אלפי ש"ח
272,793	290,315	ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך
81,107	90,275	ביטוח כללי
353,900	380,590	

באור 5: - הוצאות רכישה נדחות (המשך)

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך (לרבות ביטוח בריאות):

אלפי ש"ח	
227,569	יתרה ליום 1 בינואר, 2017
	תוספות:
71,500	עמלות רכישה
21,309	הוצאות רכישה אחרות
92,809	סך הכל תוספות
(28,739)	הפחתה שוטפת
(18,846)	הפחתה בגין ביטולים
272,793	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
	תוספות:
37,474	עמלות רכישה
19,734	הוצאות רכישה אחרות
57,208	סך הכל תוספות
(27,134)	הפחתה שוטפת
(12,552)	הפחתה בגין ביטולים
290,315	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018

באור 6: - רכוש קבוע

א. הרכב ותנועה:

שנת 2018

אלפי ש"ח	מחשבים	מכשירים	ריהוט וציוד משרדי	שיפורים במושכר	חלק בבניין משרדים	עלות
126,687	22	7,301	5,952	21	113,391	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
728	-	462	266	-	-	רכישות
1,900	-	-	-	-	1,900	הערכה מחדש שהוכרה ברווח כולל אחר
129,315	22	7,763	6,218	21	115,291	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
						<u>פחת שנצבר</u>
12,936	10	6,023	1,085	21	5,797	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
2,972	3	908	357	-	1,704	תוספות
15,908	13	6,931	1,442	21	7,501	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
						<u>יתרת עלות מופחתת</u>
113,407	9	832	4,776	-	107,790	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018

באור 6: - רכוש קבוע (המשך)

א. הרכב ותנועה:

שנת 2017

סך הכל	כלי רכב	מחשבים	ריהוט וציוד משרדי	שיפורים במושכר	חלק בבניין משרדים	עלות
אלפי ש"ח						
116,678	22	6,680	5,684	21	104,271	יתרה ליום 1 בינואר, 2017
1,020	-	621	268	-	131	רכישות
8,989	-	-	-	-	8,989	הערכה מחדש שהוכרה ברווח כולל אחר
126,687	22	7,301	5,952	21	113,391	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
פחת שנצבר						
9,120	6	3,988	836	21	4,269	יתרה ליום 1 בינואר, 2017
3,816	4	2,035	249	-	1,528	תוספות
12,936	10	6,023	1,085	21	5,797	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
יתרת עלות מופחתת						
113,751	12	1,278	4,867	-	107,594	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017

ב. פרטים בדבר זכויות במקרקעין לשימוש עצמי של החברה

31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
107,594	107,790

בחכירה מהוונת

1. בניין המשרדים של החברה ממוקם במרכז העסקים "גב ים" בחלקו הצפוני של אזור התעשייה של העיר חולון. חלק מהבניין עומד לשימושה העצמי של החברה ומסווג כרכוש קבוע, וחלק אחר משמש כנדל"ן להשקעה.

לעניין תקופת החכירה – ראה באור 8 ג' להלן.

2. לחברה זכויות חכירה בבניין משרדים בשטח של כ- 668 מ"ר ברוטו ב"מרכז שקמונה" בחיפה. ליום 31 בדצמבר, 2018, כל שטח המשרדים הינו לשימוש עצמי. הנכס חכור בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל עד שנת 2042.

ג. הערכה מחדש של קרקע ומבנים

החברה התקשרה בשנים 2017-2018 עם מר ירון ספקטור מעריך שווי מוסמך בלתי תלוי, שהוא בעל כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום ולסוג הנדל"ן שהוערך, על מנת לקבוע את השווי ההוגן של הקרקע והמבנה במרכז העסקים גב ים.

השווי ההוגן נקבע בהתבסס על עסקאות שנערכו לאחרונה בשוק ביחס לנדל"ן דומה ובמיקום דומה לזה של הנדל"ן שבבעלות החברה, שכירות על פי חוזים חתומים, משא ומתן שמנהלת החברה עם מספר שוכרים פוטנציאליים וכן בהתבסס על אומדן דמי שכירות ראויים לנכסים דומים. בחישוב השווי ההוגן השתמש מעריך השווי בשיעורי היוון שבין 7.2% ל- 8.0% לשנה. שווי חלק הנכס המשמש כרכוש קבוע על פי הערכת השווי עומד על סכום של כ-101.4 מיליון ש"ח.

לגבי בניין משרדים במרכז שקמונה בחיפה, החברה התקשרה עם מר ספי רביב, שמאי מוסמך ובלתי תלוי, שהוא בעל כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום ולסוג הנדל"ן שהוערך, על מנת לקבוע את השווי ההוגן של הקרקע והמבנה. השווי ההוגן של המבנים נקבע בשיטת ההשוואה לנכסים דומים בשוק. שווי הנכס על פי הערכת השווי עומד על סכום של כ-6.4 מיליון ש"ח.

כתוצאה משימוש במודל ההערכה מחדש, נוצרה קרן הערכה מחדש נטו ממס, שיתרתה ליום 31 בדצמבר, 2018 הינה אלפי ש"ח (31 בדצמבר, 2017 אלפי ש"ח). השינוי נטו ממס בקרן ההערכה מחדש במהלך השנה הסתכם ל- 1,281 אלפי ש"ח.

אם הקרקע והמבנים היו נמדדים תוך שימוש במודל העלות, ערכיהם בדוחות הכספיים היו כדלקמן:

31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
82,706	82,706	עלות
(5,050)	(6,339)	פחת שנצבר
<u>77,656</u>	<u>76,367</u>	עלות מופחתת

באור 7 - מידע נוסף בגין חברות מוחזקות פעילות

ליום 31 בדצמבר			
2017		2018	
מניות	מניות	מניות	מניות
המקנות	המקנות	המקנות	המקנות
זכויות	זכויות	זכויות	זכויות
לרווחים	הצבעה	לרווחים	הצבעה
שיעור ההחזקה באחוזים			
100	100	100	100

פנינת אפרידר בע"מ

א. פנינת אפרידר בע"מ מחזיקה בנכס מקרקעין באשקלון ובהחזקה משותפת עם חברת האם בנכס באשדוד.

הנכס באשקלון כולל שטחי מסחר בנויים ומגרש מסחרי ריק. הנכס ממוקם במרכז העיר אשקלון, בשכונת "אפרידר". שווי ההוגן של הנכס ליום 31 בדצמבר, 2018, על פי הערכת שמאי מוסמך, הינו בסך של כ- 54.8 מיליון ש"ח. במועד ההכרה לראשונה בנכס לא נוצרה עתודה למס על ידי החברה על פי כללי התקינה הבינלאומית אך מכיוון ששווי של הנכס פגום בשל העדר יכולת להפחית את מלואו לצרכי מס, הופחת השווי בסך של כ- 1.9 מיליון ש"ח וכתוצאה מכך שווי הנכס בספרים ליום 31 בדצמבר, 2018 הינו 52.9 מיליון ש"ח.

הנכס באשדוד כולל שטחי מסחר ומבנה משרדים. שווי הוגן של החלק המוחזק על ידי פנינת האפרידר ליום 31 בדצמבר, 2018, על פי הערכת שמאי מוסמך, הינו בסך של 148.7 מיליון ש"ח.

ב. החברה מחזיקה בשיעור של 100% בחברת הכשרה שוקי הון בע"מ שהייתה בעבר חברה מנהלת קרן פנסיה והפסיקה את פעילותה בינואר, 2009 וכיום נמצאת בתהליך פירוק מרצון.

באור 8 - נדל"ן להשקעה - לרבות נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה

א. הרכב ותנועה:

נדל"ן להשקעה				
אחר		עבור חוזים תלויי תשואה		
2017	2018	2017	2018	
אלפי ש"ח				
508,833	561,043	132,714	143,680	יתרה ליום 1 בינואר
תוספות במשך השנה				
36,502	17,180	4,416	6,872	רכישות ותוספות לנכסים קיימים מימושים
-	(16,876)	-	(16,876)	
15,708	22,923	6,550	14,960	התאמת שווי הוגן
561,043	584,270	143,680	148,636	יתרה ליום 31 בדצמבר

נדל"ן להשקעה מורכב כדלקמן:

31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
406,123	612,107	נדל"ן להשקעה
298,600	120,799	נדל"ן להשקעה בהקמה המוצג לפי שווי הוגן
704,723	732,906	סך הכל

ליום 31 בדצמבר, 2018 החברה מחזיקה בשבעה נכסי נדל"ן להשקעה (כולל נדל"ן עבור חוזים תלוי תשואה) כדלקמן: מבנה תעשייתי בגרמניה, שני מבנים באשדוד, מבנה בחולון, מרכז מסחרי באשקלון ומרכז מסחרי בהקמה באשקלון הכולל שני מגרשי מקרקעין באשקלון (מגרש 21+27 ומגרש 26).

ב. מדידת שווי הוגן של נדל"ן להשקעה:

(1) נדל"ן להשקעה נמדד על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכות שווי שבוצעו על ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים: מר ספי רביב, מר רפאל קונפורטי, מר ירון ספקטור, מר ארז כהן, שהם בעלי כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך.

השווי ההוגן נקבע בהתבסס על עסקאות שנערכו לאחרונה בשוק ביחס לנדל"ן דומה ובמיקום דומה לזה של הנדל"ן שבבעלות החברה, וכן בהתבסס על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים מהנכס (למעט נדל"ן בהקמה, אשר הערכת השווי שלו בוצעה בגישת ההשוואה כאשר היא משולבת בגישת החילוץ. מהנתון שמתקבל על בסיס עסקאות ההשוואה, המשקף את שווי הנכס כבנוי, חולץ שווי הקרקע בגישת החילוץ שהיא נגזרת של גישת העלות. על פי גישה זו מפחיתים משווי הנכס הבנוי את מרכיבי היזמות ועלויות הבניה. התוצאה המתקבלת הינה אומדן שווי המקרקעין). באמידת תזרימי המזומנים הובא בחשבון הסיכון המובנה שלהם והם מהווים בשיעור תשואה המשקף את הסיכונים הגלומים בתזרימי המזומנים אשר נקבע בהתחשב בתשואה המקובלת בשוק המקרקעין תוך התאמה למאפיינים הספציפיים של הנכס ורמת הסיכון של ההכנסות הצפויות ממנו. כל מדידות השווי ההוגן הינן ברמה 3 בהיררכיית השווי ההוגן.

באור 8: - נדל"ן להשקעה - לרבות נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ב. מדידת שווי הוגן של נדל"ן להשקעה (המשך)

(2) הנחות משמעותיות (על בסיס ממוצעים משוקללים) ששימשו בהערכות השווי מוצגות להלן:

ליום 31 בדצמבר, 2017		ליום 31 בדצמבר, 2018		נדל"ן להשקעה
61	4.1%	68	5.5%	דמי שכירות ממוצעים למ"ר לחודש (בש"ח) תשואה על הנכס (ב-%)
62	39%	69	40%	דמי שכירות חזויים למ"ר לחודש (בש"ח) שטחים פנויים להשכרה (ב-%)
ליום 31 בדצמבר, 2017		ליום 31 בדצמבר, 2018		נדל"ן להשקעה בהקמה הנמדד בשווי הוגן תשואה ממוצעת מותאמת לסיכונים ששמשה להיוון תזרימי המזומנים (ב-%)
7.6%	73%	7.4%	0%	שיעור השלמה ממוצע (ב-%)
21%		17%		אומדן שיעור רווח יזמי ממוצע (ב-%)

עליה משמעותית בשווי השכירות המוערך או בשיעור עליית דמי השכירות תביא לעליה משמעותית בשווי ההוגן של הנכסים. עליה משמעותית בשיעור התפוסה או ירידה משמעותית בשיעור ההיוון יביאו לעלייה בשווי ההוגן של הנכסים.

להלן פרטים בדבר שיעורי ההיוון ששימשו בקביעת השווי ההוגן:

ליום 31 בדצמבר		סוג הנכס
2017	2018	
7.28%-8.28%	7.4%-8%	משרדים בישראל
7.9%-8.75%	7.5%-8.75%	מרכזים מסחריים בישראל
6.2%-8.5%	6.2%-9%	משרדים ומפעל בחו"ל

(3) התאמה בגין מדידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה (רמה 3 במידרג השווי ההוגן):

נדל"ן להשקעה		יתרה ליום 1 בינואר, 2018
מרכזים מסחריים	מבני משרדים	מדידה מחדש שהוכרה ברווח או הפסד (1) מכירות רכישות והשקעות
אלפי ש"ח		יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
521,944	182,779	(1) מתוכו:
33,625	4,258	סך רווח לתקופה שלא מומש ושהוכר ברווח או הפסד בגין נדל"ן להשקעה המוחזק בסוף תקופת הדיווח
(33,752)	-	
23,790	262	
545,607	187,299	
33,625	4,258	

נדל"ן להשקעה		יתרה ליום 1 בינואר, 2017
מרכז מסחרי	מבנה משרדים	שינוי סיווג ממבנה משרדים למרכז מסחרי מדידה מחדש שהוכרה ברווח או הפסד (1) רכישות והשקעות
אלפי ש"ח		יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
317,890	323,657	(1) מתוכו:
151,720	(151,720)	סך רווח לתקופה שלא מומש ושהוכר ברווח או הפסד בגין נדל"ן להשקעה המוחזק בסוף תקופת הדיווח
13,580	8,678	
38,754	2,164	
521,944	182,779	
13,580	8,678	

באור 8 - נדל"ן להשקעה - לרבות נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ג. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את החברה כנדל"ן להשקעה

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
656,525	684,437	בבעלות
48,198	48,469	בחכירה מהוונת (*)
<u>704,723</u>	<u>732,906</u>	סך הכל

חלק מהקרקעות בבעלות בישראל טרם נרשמו על שם חברות הקבוצה בלשכת רישום המקרקעין לרוב בשל הסדרי רישום או בעיות טכניות. כמו כן, זכויות במקרקעין מחוץ לישראל בשווי של 18,030 אלפי ש"ח רשומות על שם החברה בלשכת רשם המקרקעין הגרמני.

(*) ליום 31 בדצמבר, 2018, חלק ממבנה בחולון המשמש בחלקו כנדל"ן להשקעה ובחלקו משמש כמשרדי החברה. המבנה חכור בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל לתקופה של 999 שנים.

באור 9 - חייבים ויתרות חובה

ההרכב:

31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
3,298	4,049	חייבים בגין מכירת שרידים ותביעות שיבוב לקבל אחרות
6,161	6,941	הוצאות מראש
11,444	37,868	חברות ביטוח ומבטחי משנה בחשבון שוטף
21,970	18,078	מוסדות ורשויות ממשלתיות
30	-	חברות קשורות
1,764	2,228	הכנסות לקבל
549	42,339	חייבים בגין מכירת נדל"ן להשקעה
671	388	אחרים
<u>45,887</u>	<u>111,891</u>	סה"כ חייבים ויתרות חובה

באור 10: - פרמיה לגביה

א. ההרכב:

31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
193,688	214,583
67,438	63,198
261,126	277,781
(18,492)	(20,276)
242,634	257,505
114,579	110,482

פרמיות לגביה (*):
 ביטוח כללי
 ביטוח חיים
 סה"כ פרמיות לגביה
 בניכוי הפרשה לחובות מסופקים (ג)
 סה"כ פרמיות לגביה
 (* כולל המחאות לגביה והוראות קבע.

ב. גיול:

31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
169,842	184,964
22,616	17,526
18,984	12,882
26,492	35,866
237,934	251,238
4,700	6,267
242,634	257,505

פרמיה לגביה שערכה לא נפגם
 ללא פיגור
 בפיגור:
 מתחת ל-90 ימים
 בין 90 ל-180 ימים
 מעל 180 ימים
 סה"כ פרמיה לגביה שערכה לא נפגם
 פרמיה לגביה שערכה נפגם
 סה"כ פרמיה לגביה

ג. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים:

אלפי ש"ח
18,775
(283)
18,492
1,784
20,276

יתרה ליום 1 בינואר, 2017
 שינוי בהפרשה
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
 שינוי בהפרשה
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018

באור 11: - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

א. פירוט הנכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
143,680	148,636	נדל"ן להשקעה
		<u>השקעות פיננסיות</u>
5,403,471	6,373,690	נכסי חוב סחירים
149,041	357,541	נכסי חוב שאינם סחירים
1,850,655	2,313,492	מניות
1,566,226	1,806,754	השקעות פיננסיות אחרות
8,969,393	10,851,477	סך הכל השקעות פיננסיות
502,112	212,033	מזומנים ושווי מזומנים
87,218	103,828	אחר
9,702,403	11,315,974	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

מידע נוסף בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלוי תשואה ראה באור 132' בדבר ניהול סיכונים.

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

ליום 31 בדצמבר, 2018				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
				<u>השקעות פיננסיות</u>
6,373,690	-	-	6,373,690	נכסי חוב סחירים
357,541	-	357,541	-	נכסי חוב שאינם סחירים
2,313,492	80,592	-	2,232,900	מניות
1,806,754	263,472	-	1,543,282	השקעות פיננסיות אחרות
10,851,477	344,064	357,541	10,149,872	סה"כ

לגבי השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי הוגן של הנכסים הפיננסיים, ראה באור 12 ו' לעניין חלוקה לרמות ראה באור 2 יא'.

באור 11: - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן.

ליום 31 בדצמבר, 2017			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
<u>השקעות פיננסיות</u>			
5,403,471	-	-	5,403,471
נכסי חוב סחירים			
149,041	-	149,041	-
נכסי חוב שאינם סחירים			
1,850,655	68,992	-	1,781,663
מניות			
1,566,226	167,806	-	1,398,420
השקעות פיננסיות אחרות			
8,969,393	236,798	149,041	8,583,554
סה"כ			

לגבי השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים, ראה באור 12 ו'. לעניין חלוקה לרמות ראה באור 2 יא'.

ג. התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד			
סה"כ	השקעות פיננסיות		מניות
	אחרות	אלפי ש"ח	
236,798	167,806	68,992	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2018</u>
(24,229)	(26,157)	1,928	סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו ברווח או הפסד (*)
158,982	149,310	9,672	רכישות
(27,487)	(27,487)	-	מכירות
344,064	263,472	80,592	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018</u>
(25,250)	(27,178)	1,928	סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח או הפסד בגין נכסים מוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2018

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד			
סה"כ	השקעות פיננסיות		מניות
	אחרות	אלפי ש"ח	
127,202	62,633	64,569	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2017</u>
47,230	42,807	4,423	סך הרווחים שהוכרו ברווח או הפסד (*)
88,452	88,452	-	רכישות
(21,148)	(21,148)	-	מכירות
(4,938)	(4,938)	-	פדיונות
236,798	167,806	68,992	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017</u>
47,185	42,762	4,423	סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח או הפסד בגין נכסים מוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2017

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות
ההרכב:

ליום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד	
אלפי ש"ח				
1,023,523	-	1,023,523	-	נכסי חוב סחירים (א)
1,050,626	1,050,626	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ב)
79,301	-	9,811	69,490	מניות (ד)
73,236	-	50,862	22,374	אחרות (ה)
<u>2,226,686</u>	<u>1,050,626</u>	<u>1,084,196</u>	<u>91,864</u>	סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2017

סה"כ	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפדיון (*)	זמינים למכירה	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד	
אלפי ש"ח					
1,200,717	-	381,923	818,794	-	נכסי חוב סחירים (א)
1,053,835	1,053,835	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ב)
82,409	-	-	13,151	69,258	מניות (ד)
28,379	-	-	-	28,379	אחרות (ה)
<u>2,365,340</u>	<u>1,053,835</u>	<u>381,923</u>	<u>831,945</u>	<u>97,637</u>	סה"כ

(*) לעניין החלטת החברה לממש את נכסי החוב המוחזקים לפדיון ראה באור 2(ו)(1).

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

א. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר			
2017	2018		
אלפי ש"ח			
593,346	727,963	<u>אגרות חוב ממשלתיות</u>	
		זמינות למכירה	
		נכסי חוב אחרים:	
		<u>שאינם ניתנים להמרה</u>	
		זמינים למכירה	
225,448	295,560	מוחזקים לפידיון*	
381,923	-	סה"כ שאינם ניתנים להמרה	
607,371	295,560		
1,200,717	1,023,523	סך הכל נכסי חוב סחירים	
(1,852)	-	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח או הפסד (במצטבר)	
422,161	-	* השווי ההוגן של נכסי חוב הסחירים המוחזקים לפידיון	

ב. נכסי חוב שאינם סחירים

31 בדצמבר			
שווי הוגן		ערך בספרים	
2017	2018	2017	2018
אלפי ש"ח			
1,082,946	1,050,682	825,461	828,172
246,799	223,475	228,374	222,454
1,329,745	1,274,157	1,053,835	1,050,626
		(1,370)	(1,638)

אגרות חוב מיועדות

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך שנזקפו לרווח או הפסד (במצטבר)

* השווי ההוגן של אגרות חוב מיועדות חושב על פי מועד הפרעון החוזי (הצפוי).

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
ריבית אפקטיבית	
%	

0.91	0.41
2.40	2.92
3.40	4.44

נכסי חוב סחירים
בסיסי הצמדה
 צמוד למדד המחירים לצרכן
 שקלי
 צמוד מט"ח

5.10	4.94
3.69	4.95
4.19	4.54

נכסי חוב שאינם סחירים
בסיסי הצמדה
 צמוד למדד המחירים לצרכן
 שקלי
 צמוד מט"ח

ד. מניות

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	

13,151	9,811
--------	-------

סחירות
 זמינות למכירה

69,258	69,490
--------	--------

82,409	79,301
--------	--------

(6,265)	(14,743)
---------	----------

שאינן סחירות
 מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת הכרה לראשונה
 סך הכל מניות
 ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח או הפסד (במצטבר)

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ה. 1. השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, קרנות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
-	50,862	<u>סחירות</u>
		זמינות למכירה
		<u>לא סחירות</u>
		מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת ההכרה
22,671	19,187	לראשונה - מכשירים מובנים וקרנות השקעה
5,708	3,187	מכשירים נגזרים
28,379	22,374	סה"כ השקעות פיננסיות לא סחירות
28,379	73,236	סה"כ השקעות פיננסיות אחרות

2. מכשירים נגזרים

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
5,708	3,187	מניות

ו. השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע על-ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי נקבע כדלהלן:

1. נכסי חוב שאינם סחירים

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי באור בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי היוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרני כפי שנמדדו בבורסה לני"ע בתל אביב.

ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

1. השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי ההוגן (המשך)

1. נכסי חוב שאינם סחירים (המשך)

שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אחוזים	

נכסים פיננסיים

עבור נכסי חוב שאינם סחירים - בארץ, לפי דירוג מקומי (*)

1.69	2.19	AA ומעלה
1.64	1.14	A
4.24	6.77	BBB
5.97	8.72	נמוך מ-BBB
7.14	10.98	לא מדורג

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינם חברות הדירוג "מעלות", "מדרוג" ודירוג פנימי. נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

2. מניות לא סחירות

השווי ההוגן של ההשקעה במניות לא סחירות הוערך באמצעות מודל DCF. ההערכה דורשת מההנהלה להניח הנחות מסוימות לגבי נתוני המודל לרבות תזרימי מזומנים חזויים, שיעורי היוון, סיכון אשראי ותנודתיות. ההסתברויות בגין האומדנים שבטווח ניתנות לאומדן מהימן וההנהלה משתמשת בהן לשם קביעת והערכת השווי ההוגן של אותן השקעות במניות לא סחירות.

3. אופציות לא סחירות

הערכת השווי של האופציות הלא סחירות מתבססת בעיקר על תמחור מנגנון ההגנה אשר בוצע בעזרת מודל בינומי דינאמי.

4. נגזרים

החברה מתקשרת בעסקאות על מכשירים פיננסיים נגזרים עם מספר צדדים, בעיקר עם מוסדות פיננסיים. הנגזרים הוערכו באמצעות שימוש במודלים להערכה עם נתוני שוק נצפים הם בעיקר חוזי החלפת שיעורי ריבית, חוזי אקדמה על מטבע חוץ וחוזי אקדמה על סחורות. טכניקות ההערכה המיושמות בתדירות הגבוהה ביותר כוללות מחירי אקדמה ומודלי SWAP המשתמשים בחישובי ערך נוכחי. המודלים משלבים מספר נתונים, כולל דירוג האשראי של הצדדים לעסקה הפיננסית, שער חליפין נוכחי/נצפה (SPOT), שיערי חוזי האקדמה, עקומות ריבית ועקומות שיערי חוזי אקדמה של סחורות. כל החוזים הנגזרים מגובים באופן מלא אל מול מזומנים, לפיכך לא קיים סיכון אשראי של הצד שכנגד וסיכון אי ביצוע של החברה עצמה בגינם. ביום 31 בדצמבר 2016 ערך השוק של הפוזיציות בנגזרים מהווים נכס הן נטו מהתאמות בגין סיכונים אשראי המתייחסות לסיכון אי עמידה (Default) של הצד הנגדי לנגזר. לשינויים בסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה לא הייתה השפעה מהותית על הערכת אפקטיביות הנגזר בגין נגזרים שיועדו כגידור בגין מכשירים פיננסיים אחרים הנמדדים בשווי הוגן.

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים, פרמיות לגביה, לקוחות, חייבים ויתרות חובה, נכסי מיסים שוטפים, תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2018			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
1,023,523	-	-	1,023,523
79,301	69,490	-	9,811
73,236	22,374	-	50,862
<u>1,176,060</u>	<u>91,864</u>	<u>-</u>	<u>1,084,196</u>
1,274,157	-	1,274,157	-

נכסי חוב סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ
נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (ראה 12(ב) לעיל)

ליום 31 בדצמבר, 2017			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
818,794	-	-	818,794
82,409	69,258	-	13,151
28,379	28,379	-	-
<u>929,582</u>	<u>97,637</u>	<u>-</u>	<u>831,945</u>
1,329,745	-	1,329,745	-

נכסי חוב סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ
נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (ראה 12(ב) לעיל)

התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה		
סה"כ	אחרות	מניות
השקעות פיננסיות אלפי ש"ח		
97,637	28,379	69,258
(191)	(423)	232
301	301	-
(5,883)	(5,883)	-
<u>91,864</u>	<u>22,374</u>	<u>69,490</u>
(613)	(845)	232

יתרה ליום 1 בינואר, 2018
סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח או הפסד (*
רכישות
מכירות
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
* מתוכם: סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח או הפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2018

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה		
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות
	אלפי ש"ח	
90,373	25,535	64,838
4,891	471	4,420
11,021	11,022	-
(3,711)	(3,711)	-
(4,938)	(4,938)	-
<u>97,637</u>	<u>28,379</u>	<u>69,258</u>
<u>4,893</u>	<u>473</u>	<u>4,420</u>

יתרה ליום 1 בינואר, 2017

סך הרווחים שהוכרו ברווח או הפסד (*)

רכישות

מכירות

פדיונות

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017

(*) מתוכם: סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח או הפסד בגין נכסים מוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2017

ח. גיול השקעות בנכסי חוב פיננסיים לא סחירים

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
1,051,601	1,048,876
3,604	3,388
(1,370)	(1,638)
2,234	1,750
<u>1,053,835</u>	<u>1,050,626</u>

נכסי חוב שערכם לא נפגם:

ללא פיגור

נכסים שערכם נפגם, ברוטו

הפרשה להפסד

נכסי חוב שערכם נפגם, נטו

סך הכל נכסי חוב לא סחירים

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ט. גילוי הנדרש בקשר לפטור הזמני מיישום IFRS 9

הטבלה להלן מציגה את השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים ליום 31 בדצמבר, 2018, לפי חלוקה לשתי קבוצות:

- נכסים שעומדים במבחן הקרן והריבית בלבד (לא כולל נכסים שמוחזקים למסחר או מנוהלים על בסיס שווי הוגן (להלן: "קבוצה א").
- כל יתר הנכסים הפיננסיים (להלן: "קבוצה ב").

קבוצה א	קבוצה ב	
אלפי ש"ח		
-	79,301	השקעות פיננסיות אחרות- מניות
-	73,236	השקעות פיננסיות אחרות- אחרות
1,023,523	-	השקעות פיננסיות אחרות- נכסי חוב סחירים
1,196,998	77,159	השקעות פיננסיות אחרות- נכסי חוב שאינם סחירים
-	123,536	מזומנים ושווי מזומנים

א. מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
502,112	212,033

מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום המאזן ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות 0%-0.06% (זהה לאשתקד).

ב. מזומנים ושווי מזומנים אחרים

31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
43,101	60,068
3,813	63,468
46,914	123,536

מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית

פקדונות לזמן קצר

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום המאזן ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות (0%-0.01%, זהה לאשתקד).

פקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפקדונות נושאים ריבית בשיעור 0%-0.06% (זהה לאשתקד).

באור 14: - הון ודרישות הון

א. הרכב הון המניות

ליום 31 בדצמבר, 2017		ליום 31 בדצמבר, 2018	
מונפק	מונפק	מונפק	מונפק
ונפרע	ונפרע	ונפרע	ונפרע
רשום	רשום	רשום	רשום
400,000	181,924	400,000	181,924

מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א

ב. התנועה בהון המניות

במהלך 2017 ו-2018 לא היו תנועות בהון מונפק ונפרע של החברה.

ג. זכויות הנלוות למניות

זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

ד. דיבידנד שהוכרז ושולם

הדיבידנדים הבאים הוכרזו ושולמו על-ידי החברה:

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
21,000	25,000	40,000

1 ש"ח למניה רגילה

ביום 27 בנובמבר, 2018 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של 40 מיליון ש"ח וזאת בהתאם למדיניות הדירקטוריון בדבר חלוקת דיבידנדים. הדיבידנד משקף תשלום של כ- 21.9 אגורות למניה.

ראה גם סעיף ו(5) להלן.

ה. קרן הערכה מחדש

קרן הערכה מחדש משמשת לרישום התאמות בשווי הוגן (בניכוי השפעת מס) של רכוש קבוע.

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

1. מדיניות ודרישות הון

1. מדיניות ההנהלה

מדיניות החברה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה להבטחת כושר הפרעון שלה ויכולתה לעמוד בהתחייבויותיה למבוטחים, לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה העסקית וכדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה. החברה שהינה גוף מוסדי, כפופה לדרישות הון הנקבעות על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - "הממונה").

בחודש נובמבר, 2017 קבע דירקטוריון החברה יעד יחס כושר פירעון מבוסס סולבנסי II (להלן - "יעד הון") - ראה סעיף 3 להלן, לפי המתווה הבא:

חלוקת דיבידנד תותר רק אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פירעון לפחות בשיעורים הנקובים בטבלה מטה, לפי חוזר סולבנסי או לפי הנחיות ליישום הנדבך הראשון במשטר כושר פירעון חדש, לפי העניין, כשהוא מחושב ללא הוראות מעבר;

החל מהדוחות הכספיים ליום 31/12/2024	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31/12/2023	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31/12/2020	עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31/12/2019	עד וכולל הדוחות הכספיים בגין 31/12/2018	עד וכולל הדוחות הכספיים בגין 31/12/2017
108%	107%	106%	104%	102%	101%

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

החל משנת 2016 חל על החברה משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II וזאת בנוסף למשטר ההון הקודם. החל מחודש נובמבר 2018 זהו משטר ההון היחיד החל עליה כמפורט להלן.

בחודש יוני, 2017 פורסמו הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II (להלן - "חוזר סולבנסי") שנועדו לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת בהתבסס על הוראות דירקטיבה המכונה "Solvency II" (להלן - "הדירקטיבה"), שאומצה ע"י האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים: נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

חוזר סולבנסי מבוסס על הנדבך הראשון, תוך התאמה לשוק המקומי והוא מיושם בישראל החל מ-30 ביוני 2017 על נתוני 31 בדצמבר, 2016.

יחס כושר פירעון מבוסס סיכון

יחס כושר פירעון מבוסס סיכון מחושב כיחס שבין ההון העצמי הכלכלי של חברת הביטוח לבין ההון הנדרש לכושר פירעון.

ההון העצמי הכלכלי נקבע כסיכום ההון העולה מהמאזן הכלכלי (ראה להלן) ומכשירי חוב הכוללים מנגנונים לספיגת הפסדים (הון רובד 1 נוסף, מכשיר הון רובד 2, הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני).

סעיפי המאזן הכלכלי מחושבים לפי שווי כלכלי, כאשר ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על בסיס הערכה מיטבית של מכלול התזרימים העתידיים הצפויים מהעסקים הקיימים, ללא מרווחי שמרנות, ובתוספת מרווח סיכון (Margin Risk).

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

1. מדיניות ודרישות הון (המשך)

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)

ההון הנדרש לכושר פירעון (SCR) נועד לאמוד את החשיפה של ההון העצמי הכלכלי לסדרת תרחישים שנקבעה בחוזר הסולבנסי המשקפים סיכונים ביטוחיים, סיכוני שוק ואשראי וכן סיכונים תיפעוליים. חוזר סולבנסי כולל, בין היתר, הוראות מעבר בקשר לדרישות ההון כדלהלן:

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR):

ההון הנדרש לכושר פירעון של חברה ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני, 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר, 2024 (להלן – "תקופת הפריסה") יעלה בהדרגה, ב-5% כל שנה, החל מ-60% מה-SCR ועד למלוא ה-SCR.

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים החל משנת 2017, עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

החוזר כולל מגבלות על הרכב הון עצמי לעניין SCR, כך ששיעור הרכיבים הכלולים בהון רובד 2 לא יעלה על 40% מה-SCR (בתקופת הפריסה - 50% מההון הנדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה).

הוראות גילוי ודיווח בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי לשנת 2017 ואילך

בחודש דצמבר 2017 פורסם חוזר "מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II". בחודש אוגוסט 2018 נשלחו מכתבים למנהלי חברות הביטוח הכוללים הוראות והבהרות בקשר לחוזר זה. החוזר על הבהרותיו יכונה להלן "חוזר הגילוי".

בחוזר הגילוי נקבע, בין היתר, כי דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר, 2017 יפורסם באתר האינטרנט של החברה עד 29 בנובמבר, 2018; בגין נתוני דצמבר 2018 עד 15 ביולי, 2019 ובגין נתוני 30 ביוני, 2019 יפורסם עד 31 בדצמבר, 2019. מכאן ואילך יכלל דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר ו-30 ביוני של כל שנה במסגרת הדוח התקופתי העוקב למועד החישוב. דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר של כל שנה יבוקר בידי רואה החשבון המבקר של החברה וזאת החל מהדוח על נתוני דצמבר 2018, אימוץ מוקדם אפשרי. כמו כן החוזר כולל הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו.

החברה בחרה להקדים את ביצוע הביקורת וקיבלה, בחודש נובמבר 2018, את אישור הממונה על ביצוע ביקורת לראשונה בגין נתוני 31 בדצמבר, 2017. בהתאם לכך החל ממועד קבלת האישור החברה נדרשת לעמוד בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II בלבד.

בהתאם לדוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר, 2017, לחברה עודף הון ללא התחשבות בהוראות המעבר.

החישוב שערכה החברה כאמור, נבדק, על ידי רואי החשבון המבקרים של החברה, בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE 3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי. תקן זה רלוונטי לביקורת חישובי הסולבנסי ואיננו מהווה חלק מתקני הביקורת החלים על דוחות כספיים. יודגש כי התחזיות וההנחות, שהיוו בסיס להכנת דוח יחס כושר פירעון כלכלי, מבוססות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. החישוב מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס לחישוב. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהחישוב, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות בחישוב.

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

1. מדיניות ודרישות הון (המשך)

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)

בדוח המיוחד של רואה החשבון המבקר מופנית תשומת הלב לאמור בדוח יחס כושר פירעון בדבר אי הודאות הנגזרת משינויים רגולטורים וחיפה לתלויות שלא ניתן להעריך את השפעתה על יחס כושר הפירעון.

לפירוט נוסף ראה סעיף 3.1.3 בדוח הדירקטוריון וכן דוח יחס כושר פרעון כלכלי שפורסם באתר האינטרנט של החברה.

3. דיבידנד

בהתאם למכתב שפרסמה הממונה, בחודש אוקטובר 2017, (להלן - "המכתב") חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי בשיעור של לפחות 100% לאחר ביצוע החלוקה, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה.

על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרים ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתית של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

בהתאם לדוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר, 2017, המתבסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות לאותו יום לחברה יחס כושר פירעון כלכלי הגבוה מיחס כושר הפירעון הנדרש על פי המכתב.

באור 15: - התחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

א. התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

ל- 31 בדצמבר					
2017	2018	2017	2018	2017	2018
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
967,881	1,006,776	15,804	18,376	983,685	1,025,152
(4,399)	(4,049)	-	-	(4,399)	(4,049)
963,482	1,002,727	15,804	18,376	979,286	1,021,103
1,058,130	1,128,269	1,384,752	1,413,351	2,442,882	2,541,620
2,021,612	2,130,996	1,400,556	1,431,727	3,422,168	3,562,723

ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך:
חוזי ביטוח בניכוי סכומים המופקדים בחברה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סה"כ ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך
חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

ב. התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

ל- 31 בדצמבר					
2017	2018	2017	2018	2017	2018
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
4,179,718	4,175,692	18,776	22,555	4,198,494	4,198,247
5,458,603	7,017,185	-	-	5,458,603	7,017,185
9,638,320	11,192,877	18,776	22,555	9,657,097	11,215,432
(17,486)	(17,366)	-	-	(17,486)	(17,366)
9,620,835	11,175,511	18,776	22,555	9,639,611	11,198,066

ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך:
חוזי ביטוח וחוזי השקעה בניכוי סכומים המופקדים בחברה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

בחוזי ביטוח תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים או צמודים לתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה בניכוי דמי ניהול. חוזים אלה כוללים, בין היתר, תוכניות ביטוח המזכות/מחייבות את המבוטח בבונוס/מאגרוס לפי תוצאות ההשקעות של תיק הפוליסות המשתתפות ברווחי השקעה של החברה. בחוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח אינם תלויים ברווח או ההפסד מההשקעות שביצעה החברה.

ההבחנה בין חוזים תלויי תשואה לבין חוזים שאינם תלויי תשואה נעשית ברמת כיסוי הבודד, כך שישנן פוליסות ביטוח עם מספר כיסויים אשר חלקם תלויי תשואה וחלקם אינם תלויי תשואה.

באור 15: - התחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (המשך)

ג. תנועה בהתחייבות ברוטו בגין חוזי ביטוח חיים תלויי תשואה ושאנים תלויי תשואה וחוזי השקעה

ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך			
סך הכל	חוזי השקעה	חוזי ביטוח	
אלפי ש"ח			
7,074,503	2,358,490	4,716,013	יתרה ליום 1 בינואר, 2017
512,660	275,669	236,991	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה
3,933,695	3,432,563	501,132	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות
(886,505)	(608,119)	(278,386)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
5,891	-	5,891	שינויים בהנחות
538	-	538	שינויים אחרים
10,640,782	5,458,603	5,182,179	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
(302,677)	(204,743)	(97,934)	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה
3,304,652	2,882,931	421,721	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות
(1,401,231)	(1,119,606)	(281,625)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
1,233	-	1,233	שינויים בהנחות
(2,175)	-	(2,175)	שינויים אחרים
12,240,584	7,017,185	5,223,399	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018

1. ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות - סעיף זה כולל ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין היתרה לתחילת השנה, בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין הפרמיות לחסכון בלבד שנרשמו בתקופת הדוח.
2. גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות - פרמיה זו איננה כוללת את כל הפרמיה שנרשמה כהכנסה בחברה. הפרמיה כוללת את הפרמיה לחסכון וחלק מהפרמיה במוצרים בעלי פרמיה קבועה.
3. שינויים בהנחות - ראה באור בדבר השפעה בגין שינויים באומדנים והנחות 32(ד)(ד)(1).
4. שינויים אחרים - הסעיף כולל שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות, רזרבה לתביעות עיתיות, IBNR, קצבאות בתשלום וכדומה (על פי ההנחות שהיו בשימוש בסוף השנה הקודמת). בנוסף הסעיף כולל גם את השפעת הריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה שלא נכללו בסעיף "ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות", כגון: ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה על תשלומי תביעות ועל פרמיות שאינן חסכון.

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

א. 1. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

ל- 31 בדצמבר						
2017	2018	2017	2018	2017	2018	
שייר		ביטוח משנה (* אלפי ש"ח		ברוטו		
						ענף רכב חובה
42,457	28,756	66,044	70,433	108,501	99,189	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
341,799	374,825	1,190,647	1,182,924	1,532,446	1,557,749	תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר
384,256	403,581	1,256,691	1,253,357	1,640,947	1,656,938	סך הכל ענף רכב חובה (ראה וב' להלן)
						ענפי חבויות
49,168	59,224	2,155	3,306	51,323	62,530	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
312,438	351,069	59,392	72,987	371,830	424,056	תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר
361,606	410,293	61,547	76,293	423,153	486,586	סך הכל ענפי חבויות (ראה וב' להלן)
745,862	813,874	1,318,238	1,329,650	2,064,100	2,143,524	סך הכל ענפי רכב חובה וחבויות
						ענפי רכוש ואחרים
185,582	196,365	43,367	47,347	228,949	243,712	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
126,686	118,030	23,147	36,354	149,833	154,384	תביעות תלויות
312,268	314,395	66,514	83,701	378,782	398,096	סך הכל ענפי רכוש ואחרים (ראה ב2 להלן)
1,058,130	1,128,269	1,384,752	1,413,351	2,442,882	2,541,620	סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי הוצאות רכישה נדחות:
16,996	19,418	8,243	9,876	25,239	29,294	ענפי רכב חובה וחבויות
45,628	49,893	10,240	11,088	55,868	60,981	ענפי רכוש ואחרים
62,624	69,311	18,483	20,964	81,107	90,275	סך הכל
						התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות:
728,866	794,456	1,309,995	1,319,774	2,038,861	2,114,230	ענפי רכב חובה וחבויות
266,640	264,502	56,274	72,613	322,914	337,115	ענפי רכוש ואחרים
995,506	1,058,958	1,366,269	1,392,387	2,361,775	2,451,345	סך הכל התחייבויות בחוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות

(* לעניין עסקאות מבטחי משנה ראה באור 20(ב)(1).

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

א. 2. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישובן

ליום 31 בדצמבר					
2017	2018	2017	2018	2017	2018
שייר		ביטוח משנה (*)		ברוטו	
אלפי ש"ח					
780,923	843,924	1,273,186	1,292,265	2,054,109	2,136,189
הערכות אקטואריות:					
מר עמר רקובר					
הפרשות על בסיס הערכות אחרות					
-	-	-	-	-	-
הערכות מחלקת תביעות בגין התביעות התלויות הידועות					
277,207	284,345	111,566	121,086	388,773	405,431
עתודה בגין פרמיה שטרם הורווחה					
1,058,130	1,128,269	1,384,752	1,413,351	2,442,882	2,541,620
סך הכל התחייבויות ביטוח בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי					

(* לעניין עסקאות עם מבטחי משנה ראה באור 20(ב)1).

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)
 ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות
 1. ענפי רכב חובה וחבויות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2017	2018	2017	2018	2017	2018	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
אלפי ש"ח						
853,010	728,866	1,011,202	1,309,995	1,864,212	2,038,861	יתרה לתחילת השנה (1)
184,610	159,569	215,411	226,954	400,021	386,523	עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת (2)
10,836	9,867	17,075	22,138	27,911	32,005	שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד ורווח השקעתי לפי הנחת ההיוון הגלומה בהתחייבויות
(204,880)	-	204,880	-	-	-	עסקאות ביטוח משנה (העברת תיק) שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות (4)
76,704	50,998	131,814	44,413	208,518	95,411	סך השינוי בעלות התביעות המצטברות
67,270	220,434	569,180	293,505	636,450	513,939	תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה (3)
(5,435)	(6,173)	(2,633)	(3,051)	(8,068)	(9,224)	בגין שנת חיתום שוטפת
(185,979)	(148,671)	(267,754)	(280,675)	(453,733)	(429,346)	בגין שנות חיתום קודמות
(191,414)	(154,844)	(270,387)	(283,726)	(461,801)	(438,570)	סך תשלומים לתקופה
728,866	794,456	1,309,995	1,319,774	2,038,861	2,114,230	יתרה לסוף השנה (1)

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.
3. התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לשוב תביעות (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות החיתום.
4. בשנת 2018 השינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות בברוטו נובע בעיקר מהתפתחות שלילית של התביעות בענף רכב חובה, ובשנת 2017 מענפים רכב חובה וחבות צד שלישי. לפרטים ראה באור 3(2)3(6).

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)
 ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך):
 2. ענפי רכוש ואחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2017	2018	2017	2018
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
278,217	266,640	49,449	56,274	327,666	322,914
320,555	278,013	50,272	73,651	370,827	351,664
5,431	(181)	2,427	(1,097)	7,858	(1,278)
325,986	277,832	52,699	72,554	378,685	350,386
(215,504)	(204,347)	(28,152)	(43,775)	(243,656)	(248,122)
(108,958)	(87,517)	(25,751)	(15,574)	(134,709)	(103,091)
(324,462)	(291,864)	(53,903)	(59,349)	(378,365)	(351,213)
(7,723)	6,516	8,029	3,134	306	9,650
(5,378)	5,378	-	-	(5,378)	5,378
266,640	264,502	56,274	72,613	322,914	337,115

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות.
3. שינוי בעלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח כוללים תשלומים בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח ובתוספת השינוי ביתרת תביעות תלויות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח.
4. התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן (הוצאות הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) ביחס לשנות הנזק.

ליום 31 בדצמבר, 2018

סך הכל	שנת חיתום									
	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2018*									
	9,224	8,165	7,932	14,739	8,274	9,767	6,794	7,108	6,420	5,783
		36,127	41,816	42,780	44,192	41,459	45,405	43,171	32,690	38,841
			110,679	105,982	106,822	101,189	107,721	99,631	79,499	80,253
				176,891	197,881	167,291	173,393	151,227	135,468	126,736
					282,610	229,120	239,754	205,677	176,431	171,629
						277,145	299,807	249,743	220,433	210,076
							347,610	313,833	273,889	246,753
								348,631	305,010	277,000
									321,593	294,566
										303,672
	386,523	404,806	427,714	409,672	430,664	409,708	419,897	410,074	361,400	328,207
		402,726	477,514	426,689	413,073	379,658	418,669	409,238	363,593	333,243
			495,085	465,184	445,228	371,918	389,121	417,019	370,579	340,147
				472,143	508,822	387,304	382,415	355,246	301,500	324,685
					528,441	410,589	416,344	359,538	318,339	317,154
						434,825	440,168	377,598	327,633	320,027
							454,747	394,809	347,200	321,658
								406,914	357,413	320,302
									356,596	322,520
										329,889
		2,080	(67,371)	(62,471)	(115,368)	(62,907)	(72,332)	(51,668)	(55,096)	(5,204)
		0.51%	(15.75%)	(13.23%)	(25.91%)	(16.24%)	(18.91%)	(14.54%)	(18.27%)	(1.60%)
	4,267,889	386,523	402,726	495,085	472,143	528,441	434,825	454,747	406,914	356,596
	2,214,182	9,224	36,127	110,679	176,891	282,610	277,145	347,610	348,631	321,593
	2,053,707	377,299	366,599	384,406	295,252	245,831	157,680	107,137	58,283	35,003
	60,523									
	2,114,230									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חוסר) לאחר שחרור הצבירה (***)

שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים

אומדן תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר, 2018

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2018

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2008

סהכ התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה

וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר,

2018

(* הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות, נכון ליום 31 בדצמבר, 2018 נובע בעיקרו מהתפתחות שלילית של התביעות בענפים רכב חובה,

ובשנת 2017 מענפים רכב חובה וחבות צד שלישי לפרטים ראה באור 32(2)(3)(6).

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. 2. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

ליום 31 בדצמבר, 2018

שנת חיתום

סך הכל	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
				אלפי ש"ח מותאמים למודד נובמבר 2018 (*)						
	6,173	5,455	6,858	14,499	8,101	9,397	6,535	6,814	6,181	5,550
		19,151	23,370	18,190	43,351	39,997	43,783	41,562	31,463	37,401
			47,876	31,007	66,473	98,809	103,537	96,064	76,610	77,298
				47,509	91,083	144,104	167,513	145,645	130,651	80,493
					114,869	172,442	216,664	198,815	166,734	86,206
						185,794	243,774	231,499	208,588	90,939
							258,618	278,071	243,444	93,996
								304,322	266,414	97,769
									277,618	100,323
										101,742
	159,569	185,343	267,423	390,001	403,569	372,293	381,900	372,408	330,195	316,032
		185,007	185,247	113,434	382,569	355,691	375,501	364,720	326,396	311,401
			194,690	118,253	168,148	357,583	351,162	372,803	334,641	317,929
				128,842	182,449	270,553	354,106	327,708	281,074	93,860
					194,266	231,930	332,840	333,854	288,773	94,889
						239,662	287,468	320,249	298,172	99,853
							294,847	337,718	293,600	101,816
								347,216	300,449	104,588
									300,652	105,953
										105,831
<u>1,114,873</u>			104,251	279,410	234,020	141,520	100,710	30,935	20,439	203,588
<u>(262,632)</u>		336	(31,518)	(18,251)	(45,717)	(23,599)	(41,450)	(50,444)	(40,017)	(11,972)
<u>(12.74%)</u>		0.18%	(11.79%)	(16.09%)	(27.19%)	(8.72%)	(11.71%)	(15.39%)	(14.24%)	(12.75%)
2,150,582	159,569	185,007	194,690	128,842	194,266	239,662	294,847	347,216	300,652	105,831
1,363,672	6,173	19,151	47,876	47,509	114,869	185,794	258,618	304,322	277,618	101,742
786,910	153,396	165,856	146,814	81,333	79,397	53,868	36,229	42,894	23,034	4,089
7,546										
<u>794,456</u>										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

העברת תיק למבטח משנה (ראה באור 20 ב')

עודף (חוסר) לאחר שחרור הצבירה (***)

שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים

אומדן תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר, 2018

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2018

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2008

סה כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר, 2018

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות, נכון ליום 31 בדצמבר, 2018 נובע מהתפתחות שלילית של התביעות בענף רכב חובה, ובשנת 2017 מענפים רכב חובה וחבות צד שלישי. לפרטים ראה באור [ד3\(2\)\(3\)6](#).

ליום 31 בדצמבר, 2018

שנת חיתום

סך הכל	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2018*)										
	4,404	5,135	5,220	13,356	5,349	7,784	4,999	5,458	5,213	4,835
		27,211	31,116	36,235	34,840	36,188	39,755	38,306	28,465	35,907
			89,833	91,221	89,439	90,303	95,821	89,975	71,677	73,884
				151,154	169,126	148,669	152,729	137,105	123,972	117,033
					239,234	200,913	206,201	182,023	158,958	156,012
						242,128	254,927	221,202	194,942	189,433
							294,217	279,693	244,084	222,451
								306,741	270,591	248,885
									282,093	263,858
										271,545
	278,031	305,466	346,997	334,509	360,040	348,370	366,404	362,953	321,125	296,668
		303,155	385,423	351,634	349,485	324,446	367,281	364,176	324,593	303,032
			395,638	383,503	375,502	320,934	337,772	371,314	331,567	309,272
				384,441	428,427	321,877	327,880	313,585	270,753	300,821
					439,278	338,568	346,328	313,458	284,632	292,190
						362,072	367,747	326,439	287,533	289,009
							379,586	340,675	301,401	288,123
								351,865	310,745	285,313
									311,708	286,139
										293,673
(350,986)		2,311	(48,641)	(49,932)	(89,793)	(41,138)	(51,706)	(38,280)	(40,955)	7,148
(12.04%)		0.76%	(14.02%)	(14.20%)	(23.91%)	(12.78%)	(15.77%)	(12.21%)	(15.13%)	2.38%
3,499,447	278,031	303,155	395,638	384,441	439,278	362,072	379,586	351,865	311,708	293,673
1,908,560	4,404	27,211	89,833	151,154	239,234	242,128	294,217	306,741	282,093	271,545
1,590,887	273,627	275,944	305,805	233,287	200,044	119,944	85,369	45,124	29,615	22,128
52,658										
1,643,545										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסר) לאחר שחרור הצבירה (***)

שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים

אומדן תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר, 2018

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2018

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום

2008

סהך התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה ותביעות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר, 2018

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות, נכון ליום 31 בדצמבר, 2018 נובע בעיקרו מהתפתחות שלילית של התביעות. לפרטים ראה באור

1.6(3)2D32

ליום 31 בדצמבר, 2018

שנת חיתום

סך הכל	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2018*)									
	1,924	2,604	4,268	13,356	5,349	7,784	4,999	5,458	5,213	4,835
		10,609	14,091	12,174	34,840	36,188	39,755	38,306	28,466	35,908
			29,005	17,239	51,211	90,303	95,821	89,975	71,676	73,885
				23,087	65,587	128,498	152,729	137,105	123,973	73,885
					77,671	148,008	194,532	182,023	155,556	73,885
						155,551	214,048	211,638	155,556	73,885
							221,344	253,044	186,505	73,885
								273,153	206,134	73,885
									214,160	73,885
										73,885
	63,721	99,338	193,811	324,947	349,925	331,211	349,538	344,079	307,731	296,669
		96,697	107,049	43,562	330,810	315,301	346,221	341,329	307,531	294,734
			109,165	46,806	105,722	314,600	319,624	348,896	314,760	301,180
				52,745	114,636	218,388	314,223	298,897	260,783	73,885
					122,823	176,036	284,146	300,218	267,103	73,885
						182,953	235,646	279,738	234,422	73,885
							240,125	295,064	223,953	73,885
								304,362	230,697	73,885
									233,130	73,885
										73,885
1,114,873			104,251	279,410	234,020	141,520	100,710	30,935	20,439	203,588
(115,875)		2,641	(19,604)	(7,208)	(26,033)	(9,872)	(26,612)	(36,400)	7,214	-
(3.81%)		2.66%	(10.12%)	(16.55%)	(24.62%)	(4.52%)	(8.47%)	(12.18%)	2.77%	-
1,479,606	63,721	96,697	109,165	52,745	122,823	182,953	240,125	304,362	233,130	73,885
1,080,389	1,924	10,609	29,005	23,087	77,671	155,551	221,344	273,153	214,160	73,885
399,217	61,797	86,088	80,160	29,658	45,152	27,402	18,781	31,209	18,970	-
-										
399,217										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:
לאחר שנה ראשונה (**)
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עסקאות ביטוח משנה בענף רכב חובה (ראה באור 20 ב')

עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה לאחר שחרור הצבירה באחוזים

אומדן תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר, 2018

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2018

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2007

סהך התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר, 2018

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות, נכון ליום 31 בדצמבר, 2018 נובע בעיקרו מהתפתחות שלילית של התביעות. לפרטים ראה באור

6)(3)(2)D32.

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. 5. נתונים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח רכב חובה:

שנת חיתום						
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
אלפי ש"ח						
398,507	387,436	411,702	376,985	387,653	318,075	290,060
41,306	28,607	14,773	9,248	(6,950)	5,918	(2,373)
34,818	11,148	4,488	-	-	-	-
57,537	42,443	40,870	23,919	10,664	7,060	2,077

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018:

פרמיות ברוטו

רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר

עודף הכנסות על הוצאות בשייר

השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

ג. 6. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח חבויות אחרות:

שנת חיתום						
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
אלפי ש"ח						
65,518	76,722	87,281	99,932	119,120	138,212	159,201
(6)	3,019	(7,327)	(1,882)	1,236	4,487	9,316
2,496	5,472	6,058	-	-	-	-
11,680	12,511	11,996	12,310	9,735	8,195	3,253

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018:

פרמיות ברוטו

רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר

עודף הכנסות על הוצאות בשייר

השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

ג. 7. ענפי רכוש ואחרים:

לפי בחינה שביצעה החברה בענפי רכוש ואחרים, אי הוודאות לגבי הסכום והעיתוי של עלות התביעות נפתרת, בדרך כלל, תוך שנה. לפיכך לא ניתן מידע בדבר התפתחות התביעות בענפים אלו.

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. 8. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה

רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	
שייר		ברוטו		
אלפי ש"ח				
(31,346)	(3,209)	(92,115)	(32,345)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:
(61,316)	6,184	(176,797)	(14,053)	2018
(22,143)	17,143	(53,101)	15,475	2017
				2016

ג. 9. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענפי חבויות אחרות

רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	
שייר		ברוטו		
אלפי ש"ח				
4,115	7,746	(2,127)	5,649	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:
(6,941)	2,682	(28,578)	4,305	2018
(18,420)	2,762	(24,376)	9,525	2017
				2016

באור 17: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2018

סך הכל	בריאות אחר	סיעודי פרט	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			עד שנת (* 1990)	עד שנת 2003	משנת 2004 תלוי תשואה	
			קבוצתי	פרט	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח					
467,411	-	-	-	-	467,411	-	-				(א) לפי חשיפה ביטוחית:
1,838,374	-	-	-	-	-	1,202,432	635,942				התחייבויות בגין חוזי ביטוח
2,132,140	-	-	-	-	2,022,751	109,389	-				קצבה ללא מקדמים מובטחים
261,977	-	-	-	-	30,474	86,120	145,383				עד חודש מאי 2001
267,562	-	-	-	-	44,024	109,985	113,553				מחודש יוני 2001
83,875	-	-	-	-	2,955	31,836	49,084				קצבה בתשלום
172,060	10,809	21,920	1,941	40,903	59,149	31,720	5,618				הוני (ללא אופציה לקצבה)
5,223,399	10,809	21,920	1,941	40,903	2,626,764	1,571,482	949,580				עתודה משלימה לגמלאות (**)
7,017,185	-	-	-	-	7,017,185	-	-				מרכיבי סיכון אחרים
12,240,584	10,809	21,920	1,941	40,903	9,643,949	1,571,482	949,580				סך הכל בגין חוזי ביטוח
11,192,865	-	-	-	14,680	9,615,656	1,562,529	-				התחייבויות בגין חוזי השקעה
1,047,720	10,809	21,920	1,941	26,224	28,293	8,953	949,580				סך הכל
12,240,584	10,809	21,920	1,941	40,903	9,643,949	1,571,482	949,580				(ב) לפי חשיפה פיננסית:
											תלוי תשואה
											אינו תלוי תשואה
											סך הכל

(*) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
 (***) בנוסף לעתודה משלימה לגמלאות הכלולה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח קיימת הפרשה בגובה 47,085 אלפי ש"ח (31 בדצמבר, 2017 48,300 אלפי ש"ח) אשר תיזקף לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראה באור 132 ד (1).

באור 17: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך (המשך)
 א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות (המשך)
 נתונים ליום 31 בדצמבר, 2017

סך הכל	בריאות אחר	סיעודי פרט	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			עד שנת (* 1990)	עד שנת 2003	משנת 2004 תלוי תשואה
			קבוצתי	פרט	קבוצתי	פרט				
446,242	-	-	-	-	446,242	-	-	-	-	(א) לפי חשיפה ביטוחית: התחייבויות בגין חוזי ביטוח: קצבה ללא מקדמים מובטחים קצבה עם מקדמים מובטחים: עד חודש מאי 2001 מחודש יוני 2001 קצבה בתשלום הוני (ללא אופציה לקצבה) עתודה משלימה לגמלאות (**)
1,660,473	-	-	-	-	-	1,041,055	619,418	-	-	מרכיבי סיכון אחרים
2,108,340	-	-	-	-	2,037,273	71,067	-	-	-	סך הכל בגין חוזי ביטוח
213,060	-	-	-	-	23,828	66,948	122,284	-	-	התחייבויות בגין חוזי השקעה
513,779	-	-	-	-	42,129	354,637	117,013	-	-	סך הכל
84,140	-	-	-	-	2,901	31,175	50,064	-	-	(ב) לפי חשיפה פיננסית: תלוי תשואה
156,145	9,026	17,256	1,856	39,743	43,217	38,022	7,025	-	-	אינו תלוי תשואה
5,182,179	9,026	17,256	1,856	39,743	2,595,590	1,602,904	915,804	-	-	סך הכל
5,458,603	-	-	-	-	5,458,603	-	-	-	-	
10,640,782	9,026	17,256	1,856	39,743	8,054,193	1,602,904	915,804	-	-	
9,635,390	-	-	-	14,233	8,030,693	1,590,464	-	-	-	
1,005,392	9,026	17,256	1,856	25,510	23,500	12,440	915,804	-	-	
10,640,782	9,026	17,256	1,856	39,743	8,054,193	1,602,904	915,804	-	-	

(* המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
 (** בנוסף לעתודה משלימה לגמלאות הכלולה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח קיימת הפרשה בגובה 48,300 אלפי ש"ח (31 בדצמבר, 2016 43,721 אלפי ש"ח)
 אשר תיזקף לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראה באור 132 ד (1).

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018

סך הכל	בריאות אחר	סיעודי פרט	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
			קבוצתי	פרט	משנת 2004 תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)	
10,972	-	-	-	-	-	9,246	1,726	פרמיות ברוטו:
410,161	-	-	-	-	350,931	51,496	7,734	מסורת/מעורב
198,208	22,974	12,108	-	81,760	67,784	11,884	1,698	מרכיב החיסכון
619,341	22,974	12,108	-	81,760	418,715	72,626	11,158	אחר
2,882,931					2,882,931	-	-	סה"כ (2)
87,729					78,780	9,558	(609)	תקבולים בגין חוזי השקעה שנקפו ישירות לעתודות ביטוח
58,362	-	-	-	-	58,362	-	-	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
487,059	11,787	4,883	84	27,490	325,436	49,665	67,714	דמי ניהול בגין חוזי השקעה
(146,280)					(146,280)	-	-	תשלומים ושינוי בהתייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(4,846)	(1,659)	112	270	208	(1,992)	(2,360)	575	תשלומים ושינוי בהתייבויות בגין חוזי השקעה (4)
(1,628)	(13)	(26)	(9)	(72)	-	-	(1,508)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
4,909	-	-	-	-	4,909	-	-	רווח (הפסד) כולל מחוזי השקעה
(6,474)	(1,672)	86	261	136	(1,992)	(2,360)	(933)	סך כל הרווח(הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
25,596	5,656	9,716	-	7,241	2,982			פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
21,037					21,037			פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
51,578					51,578			פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה- עסק חדש
2,707,699					2,707,699			פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
41,354					41,354			העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
111,408					111,408			העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם/בחלקם באגרות חוב מיועדות (ראה באור 32 (ד) (1) להלן).

2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.

3. המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על הכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המבוטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

4. תשלומים ושינוי בהתייבויות בגין חוזי השקעה כוללת רק את הרווחים (הפסדים) בגין חוזים אלו.

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017

סך הכל	בריאות אחר	סיעודי פרט	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
			קבוצתי	פרט	משנת 2004 תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)	
9,306	-	-	-	-	-	7,463	1,843	פרמיות ברוטו:
490,891	-	-	-	-	424,542	57,938	8,411	מסורתי/מעורב
208,418	20,911	8,281	-	86,572	79,588	11,166	1,900	מרכיב החיסכון אחר
708,615	20,911	8,281	-	86,572	504,130	76,567	12,154	סה"כ (2)
3,432,563					3,432,563	-	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח
75,709					54,598	19,905	1,206	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
36,059	-	-	-	-	36,059	-	-	דמי ניהול בגין חוזי השקעה
876,248	10,824	4,272	219	40,387	602,625	166,245	51,676	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
311,728					311,728	-	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה (4)
(4,866)	(15)	(355)	(232)	4,841	(12,228)	8,505	(5,382)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
2,316	(32)	(54)	(21)	(78)	-	-	2,501	רווח (הפסד) כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
(2,703)	-	-	-	-	(2,703)	-	-	רווח (הפסד) כולל מחוזי השקעה
(2,550)	(47)	(409)	(253)	4,763	(12,228)	8,505	(2,881)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
122,007	3,693	1,653	-	16,162	100,499	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
30,893					30,893			פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
82,483					82,483			פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
3,119,129					3,119,129			פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
134,459					134,459			העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
94,807					94,807			העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם בחלקם באגרות חוב מיועדות (ראה באור 32 (ד) (ז) (ו) להלן).

2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.

3. המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על הכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המבוטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללת רק את הרווחים (הפסדים) בגין חוזים אלו.

באור 17: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016

סך הכל	בריאות אחר	סיעודי פרט	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		
			קבוצתי	פרט	משנת 2004 תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
7,798	-	-	-	-	-	5,566	2,232
525,936	-	-	-	-	464,233	52,134	9,569
186,909	21,799	6,628	-	77,030	67,814	11,044	2,594
720,643	21,799	6,628	-	77,030	532,047	68,744	14,395
1,233,518					1,233,518	-	-
51,019					33,683	14,221	3,115
15,916	-	-	-	-	15,916	-	-
778,788	8,219	4,744	403	45,220	543,604	108,250	68,348
58,439					58,439	-	-
3,126	2,328	1,459	(349)	2,781	(5,768)	7,123	(4,448)
(696)	-	-	-	-	-	-	(696)
2,430	2,328	1,459	(349)	2,781	(5,768)	7,123	(5,144)
(1,203)	-	-	-	-	(1,203)	-	-
143,409	1,060	1,035	-	14,436	126,878	-	-
31,623					30,893	730	-
91,240					91,240		
1,085,758					1,085,758		
60,443					60,443		
34,640					34,640		

פרמיות ברוטו:
 מסורתית/מעורב
 מרכיב החיסכון
 אחר
 סה"כ (2)
 תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות
 ביטוח
 מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (3)
 דמי ניהול בגין חוזי השקעה
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 ברוטו
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה (4)
 רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
 רווח (הפסד) כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
 סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
 רווח (הפסד) כולל מחוזי השקעה
 פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
 פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
 פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה- עסק חדש
 פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
 העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
 העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מביחי תשואה והם מגובים בעיקרם/בחלקם באגרות חוב מיועדות (ראו באור 32 (ד) (1) להלן).
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על הכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המבוטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההגון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללת רק את הרווחים (הפסדים) בגין חוזים אלו.

באור 18: - התחייבויות פיננסיות

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של התחייבויות פיננסיות. מידע נוסף בדבר החשיפה של החברה לסיכוני ריבית, מטבע חוץ ונזילות, ניתן [בביאור 32](#).

א. פרוט התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

31 בדצמבר				
שווי הוגן		ערך בספרים		
2017	2018	2017	2018	
אלפי ש"ח				
				<u>1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת</u>
				כתבי התחייבות נדחים מתאגידים בנקאיים
88,771	10,000	85,036	10,000	
173,610	278,729	167,788	270,206	כתבי התחייבויות נדחים מאחרים
<u>262,381</u>	<u>288,729</u>	<u>252,824</u>	<u>280,206</u>	סך התחייבויות פיננסיות (*)
		<u>225,964</u>	<u>280,206</u>	(*) מזה כתבי התחייבות נדחים שהונפקו לצורך עמידה בדרישות ההון

2. השווי ההוגן של ההתחייבויות הפיננסיות של החברה ניתן לצורכי גילוי בלבד. שווי הוגן של כתבי התחייבויות נדחים מתאגידים בנקאיים נקבע במודל DCF, תוך שימוש בשיעור ההיוון המשקף את שיעור הריבית של המנפיק לסוף תקופת הדיווח ושל אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים אחרים לפי שווים בבורסה.

באור 18: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. פרטים נוספים

מס"ד	סוג התחייבות	סוג ההון	מועד הנפקה	סכום מקורי (אלפי ש"ח)	דירוג החוב (* ראה סעיף ח')	תנאי הצמדה	סחיר/לא סחיר	סוג ריבית	שעור הריבית	31 בדצמבר		שווי הוגן	ערך בספרים	מועדי תשלום הקרן	מועדי תשלום הריבית	זכות לפדיון מוקדם
										2017	2018					
										אלפי ש"ח						
1	כתב התחייבות נדחה	שלישוני מורכב	27.06.2013	20,000	לא מדורג	צמוד למדד	לא סחיר	לא משתנה	6.70%	-	20,036	22,213	01.07.2020	רבעוני	01.07.2018	
2	כתב התחייבות נדחה	שלישוני מורכב	27.06.2013	40,000	לא מדורג	שקלי	לא סחיר	לא משתנה	4.4%+	-	40,000	40,462	01.07.2020	רבעוני	01.07.2018	
3	כתב התחייבות נדחה	שלישוני מורכב	26.03.2015	25,000	לא מדורג	שקלי	לא סחיר	לא משתנה	4.59%	-	25,000	26,096	26.03.2020	רבעוני	26.03.2018	
4	כתב התחייבות נדחה(סדרה ראשונה)	משני מורכב	05.01.2011	122,401	Baa2	צמוד למדד	לא סחיר	לא משתנה	5.70%	-	128,291	133,038	31.12.2021	חצי שנתי	31.12.2018	
5	כתב התחייבות נדחה(סדרה שניה)	משני מורכב	09.02.2014	40,000	Baa2	צמוד למדד	לא סחיר	לא משתנה	3.85%	39,680	39,497	40,572	31.01.2025	חצי שנתי	28.02.2019	
6	כתב התחייבות נדחה(סדרה שלישית)	משני רובד 2	18.07.2018	102,920	Baa2	שקלי	לא סחיר	לא משתנה	4.75%	106,800	101,966	-	01.07.2026	רבעוני	01.07.2023	
7	כתב התחייבות נדחה(סדרה רביעית)	משני רובד 2	16.12.2018	130,000	Baa2	שקלי	לא סחיר	לא משתנה	5.45%	132,249	128,644	-	01.01.2028	חצי שנתי	01.01.2025	
8	כתב התחייבות נדחה	משני רובד 2	31.12.2018	10,000	לא מדורג	שקלי	לא סחיר	לא משתנה	5.6%	10,000	10,000	-	31.12.2026	רבעוני	31.12.2023	
											<u>262,381</u>	<u>252,824</u>	<u>288,729</u>	<u>280,206</u>		

סה"כ

באור 18: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה

31 בדצמבר	
ריבית אפקטיבית	
2017	2018
אחוזים	
5.42	5.07
5.46	5.04

בסיס הצמדה:
צמוד למדד המחירים לצרכן
שקלי

ד. מועדי פירעון

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אלפי ש"ח	
-	39,596
-	-
85,036	-
128,291	-
39,497	240,610
252,824	280,206

שנה ראשונה
שנה שניה
שנה שלישית
שנה רביעית
שנה חמישית ואילך
סה"כ

ה. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	
2017	2018
אחוזים	
2.94	-

כתבי התחייבויות נדחים לתאגידים בנקאיים

ו. שינויים בהתחייבויות הנובעים מפעילות מימון

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018	השפעת שינויים במדד	תזרים מזומנים	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
10,000	199	(75,235)	85,036
270,206	1,573	100,845	167,788
280,206	1,772	25,610	252,824

הלוואות מתאגידים בנקאיים
אגרות חוב
סה"כ התחייבויות הנובעות מפעילות מימון

ז. ביום 1 לאוגוסט, 2018 פרעה החברה שטרי הון קיימים לבנקים בסך של כ-85 מלש"ח, ששימשו כהון שלישוני מורכב.

ח. ביום 16 ביולי, 2018 פרסמה החברה דוח הצעת מדף, שפורסם על פי תשקיף המדף, ולפיו הוצעו לציבור עד 125,000,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה 3) של החברה שתמורתן הוכרה על ידי הממונה כהון משני רובד 2. ביום 17 ביולי, 2018 התקבלו תוצאות ההנפקה ולפיהן הנפיקה החברה 102,920,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה 3) כאשר שיעור הריבית השנתית הינו 4.75%. התמורה הכוללת (ברוטו) שקיבלה החברה בגין ההנפקה האמורה הינה 102,920 אלפי ש"ח. לעניין פרטי אגרות החוב, ראה סעיף ב' להלן.

ט. ביום 12 בדצמבר, 2018 פרסמה החברה דוח הצעת מדף, שפורסם על פי תשקיף מדף מיום 27 במאי 2016, ולפיו הוצעו לציבור אגרות חוב (סדרה 4) ע"ס 125,000,000 ש"ח ע.ג. של החברה, שתמורתן הוכרה על ידי הממונה כהון משני רובד 2. ביום 16 בדצמבר, 2018 התקבלו תוצאות ההנפקה ולפיהן הנפיקה החברה אגרות חוב (סדרה 4) ע"ס 130,000,000 ש"ח ע.ג., כאשר שיעור הריבית השנתית הינו 5.45%. התמורה הכוללת (ברוטו) שקיבלה החברה בגין ההנפקה האמורה הינה 130,000 אלפי ש"ח. לעניין פרטי אגרות החוב, ראה סעיף ב' להלן.

י. ביום 31 בדצמבר, 2018 ביצעה החברה פדיון מוקדם מלא לכתב התחייבות נדחה (סדרה ראשונה), ששימשו כהון משני מורכב.

באור 18: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

יא. הארכת תשקיף מדף

ביום 14 במרץ, 2018 ניתן אישורה של רשות ניירות ערך להארכת תשקיף המדף של החברה (מיום 26 במאי, 2016), וזאת עד ליום 26 במאי, 2019. החברה נערכת בימים אלה להגשת בקשה לחידוש נוסף של תשקיף המדף.

יב. לעניין הרחבת כתב התחייבות נדחה (סדרה 4) לאחר תאריך מאזן, **ראה ביאור 35 (א')** להלן.

יג. לעניין פדיון מלא לכתב התחייבות נדחה (סדרה 2) לאחר תאריך מאזן, **ראה ביאור 35 (ב')** להלן.

יד. דירוג החברה

בחודש יוני, 2018 פרסמה חברת הדירוג מידרוג בע"מ, דוח דירוג לפיו הותירה על כנו את דרוג A3 לאיתנות הפיננסית של החברה וכן הותירה על כנו דרוג Baa2 לכתבי ההתחייבות הנדחים שהנפיקה החברה.

ביום 15 בנובמבר, 2018 פרסמה החברה את דוח הדירוג של חברת מידרוג בע"מ ("מידרוג") לפיו הותירה מידרוג על כנו דירוג של A3 לאיתנות הפיננסית (IFS) של החברה והותירה על כנו דירוג של Baa2 לכתבי ההתחייבות הנדחים (הון משני מורכב) שהנפיקה החברה, אופק הדירוג יציב.

טו. כתבי התחייבות המהווים הון רובד 2

הנסיבות המשותפות, בהתאם להוראות הממונה הינן התקיימות אחת או יותר מהנסיבות הבאות:

ביחס לדחיית תשלום ריבית - היעדר רווחים ראויים לחלוקה בחברה, כמשמען בחוק החברות, התשנ"ט-1999, וזאת על פי הדוחות הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) שקדמו למועד פירעון הריבית הרלוונטי.

ביחס לדחיית תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית :

(1) על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם טרם מועד פירעון ריבית ו/או קרן רלוונטי, סכום ההון העצמי המוכר של החברה נמוך מההון הנדרש לנסיבות משהות, דהיינו 80% מההון הנדרש לכושר פירעון (SCR) ("ההון הנדרש לנסיבות משהות") והחברה לא ביצעה השלמת הון נכון למועד פרסום הדוח.

(2) דירקטוריון החברה הורה על דחיית תשלום ריבית או על דחיית תשלום קרן, אם קבע כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון הנדרש לנסיבות משהות, או לפרוץ במועדן התחייבויות שדרגת הקדימות שלהן גבוהה מזו של כתב ההתחייבות, ובלבד שהתקבל לכך אישור מראש של הממונה.

(3) הממונה הורה על דחיית תשלום קרן ו/או ריבית עקב פגיעה משמעותית ביחס כושר פירעון או קיים חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון הנדרש לכושר פירעון (SCR).

התחייבות החברה בגין כתבי התחייבות לעיל הינה בעלת המאפיינים הבאים:

1. קודמת להתחייבויות החברה כלפי זכויותיהם של נושים על פי רכיבים ומכשירים הכלולים בהון רובד 1.

2. בעלת מעמד שווה להתחייבויות החברה בקשר עם כתבי התחייבויות נדחים שהחברה הנפיקה ו/או תנפיק ואשר יוכרו כהון רובד 2.

3. נדחית ליתר התחייבויותיה של החברה כלפי נושיה.

טז. בחודש מרס 2018 פורסמה עמדת ממונה "הגדרת הון מוכר והון נדרש במכשירי הון מורכב" (להלן – "העמדה") על פי העמדה, עם כניסתם לתוקף של חוזר בדבר "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II" (להלן – "חוזר סולבנסי") וחוזר "הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטח" (להלן – "חוזר הון עצמי לכושר פירעון"), התעורר צורך להבהיר את משמעותם של המונחים 'הון נדרש' ו'הון מוכר' בתנאי מכשירי הון מורכב אשר הונפקו בעבר ובפרט בהתייחס לנסיבות משהות.

באור 18: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

טז. (המשך)

העמדה קובעת כי הפרשנות הראויה למונחים 'הון נדרש' ו'הון מוכר' בתנאי מכשירי הון מורכב, לעניין נסיבות משהות, תהיה בהתאם להגדרות המונחים הרלוונטיים בהוראות האסדרה אשר באות במקום תקנות ההון, היינו חוזר סולבנסי וחוזר הון עצמי לכושר פירעון, לפי העניין, כמפורט להלן:

- א. לגבי חברות ביטוח שקיבלו את אישור הממונה לביצוע ביקורת על יישום הוראות חוזר סולבנסי ובכללם החברה, המונחים "הון נדרש" ו"הון עצמי" יפורשו בהתאם להגדרות המונחים כאמור בחוזר סולבנסי.
- ב. לגבי חברות ביטוח שלא קיבלו את אישור הממונה לביצוע ביקורת על יישום הוראות חוזר סולבנסי, המונחים "הון עצמי" ו"הון עצמי נדרש לכושר פירעון" יפורשו בהתאם להגדרתם בחוזר "הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטח", דהיינו לפי תקנות ההון הקודמות.

באור 19: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות בגין פיטורין והטבות אחרות לטווח ארוך.

א. הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את החברה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית להפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין כמתואר להלן. התחייבויות החברה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה.

חישוב התחייבות החברה בשל הטבות לעובדים מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד ותקופת העסקתו שיוצרים את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות המסווגות כתוכנית הטבה מוגדרת או כתוכנית להפקדה מוגדרת כמפורט להלן:

1. תוכנית הפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על-פי הפקדותיה השוטפות של החברה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פוטרות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכנית הפקדה מוגדרת.

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר

2016	2017	2018
	אלפי ש"ח	
2,079	1,651	1,676

הוצאות בגין תוכניות להפקדה מוגדרת

2. תוכנית להטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכנית להפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי החברה כתוכנית להטבה מוגדרת לפיה מוכרת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה החברה מפקידה סכומים בקופות מרכזיות לפיצויים ובפוליסות ביטוח מתאימות. בנוסף, ישנן הפקדות בפוליסות ביטוח שהונפקו על ידי החברה אשר אינן מהוות נכסי תוכנית.

ב. הרכב ההתחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

31 בדצמבר

2017	2018
	אלפי ש"ח
28,445	33,296
(8,501)	(9,770)
19,944	23,526
3,599	2,977
23,543	26,503

התחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת

שווי הוגן של נכסי התוכנית

סך הכל התחייבות, נטו

הטבות אחרות לזמן ארוך (*)

סה"כ התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

(*) במסגרת הטבות אחרות לזמן ארוך נכללה התחייבות בגין חופשה.

באור 19: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ג. השינויים בהתחייבויות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית

שנת 2018

רווח (הפסד) שנזקף לרווח כולל אחר				הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד								
				הפסד (רווח)			סה"כ הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד		עלות שירות שוטף וסילוקים			
				רווח (הפסד) סה"כ השפעה	רווח (הפסד) על רווח	אקטוארי בגין שינויים בהנחות פיננסיות	אקטוארי בגין שינויים בהנחות דמוגרפיות	תשלומים מהתוכנית	הפסד בתקופה	הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו	שירות שוטף וסילוקים	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018	הפקדות לתוכנית ע"י המעביד	הפסד) כולל אחר בתקופה	אקטוארי בגין סטיות בניסיון	אקטוארי בגין שינויים בהנחות פיננסיות	אקטוארי בגין שינויים בהנחות דמוגרפיות	תשלומים מהתוכנית	הפסד בתקופה	הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו	שירות שוטף וסילוקים	יתרה ליום 1 בינואר, 2018		
אלפי ש"ח												
(33,296)	-	(4,345)	(1,329)	1,019	(4,035)	3,512	(4,018)	(771)	(3,247)	(28,445)	התחייבויות להטבה מוגדרת	
9,770	2,808	333	333	-	-	(2,064)	192	256	(64)	8,501	שווי הוגן של נכסי תוכנית	
<u>(23,526)</u>	<u>2,808</u>	<u>(4,012)</u>	<u>(996)</u>	<u>1,019</u>	<u>(4,035)</u>	<u>1,448</u>	<u>(3,826)</u>	<u>(515)</u>	<u>(3,311)</u>	<u>(19,944)</u>	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת	

באור 19: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ג. השינויים בהתחייבויות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית (המשך)

שנת 2017

	הפסד שנזקף לרווח כולל אחר						הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד				יתרה ליום 1 בינואר, 2017
	הפקדות	סה"כ השפעה על (הפסד) כולל אחר	אקטוארי (הפסד) בגין סטיות בניסיון	אקטוארי (הפסד) בגין שינויים בהנחות פיננסיות	אקטוארי (הפסד) בגין שינויים בהנחות דמוגרפיות	תשלומים מהתוכנית	סה"כ הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד	הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו	עלות שירות שוטף וסילוקים		
	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017	המעביד	בתקופה	בניסיון	פיננסיות	דמוגרפיות	תשלומים מהתוכנית	הפסד בתקופה	הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו	שירות שוטף וסילוקים	
											אלפי ש"ח
התחייבויות להטבה מוגדרת	(28,445)	-	(2,187)	(1,377)	(379)	(431)	3,017	(4,174)	(825)	(3,349)	(25,101)
שווי הוגן של נכסי תוכנית	8,501	1,650	(505)	(505)	-	-	(1,319)	(20)	310	(330)	8,695
התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת	(19,944)	1,650	(2,692)	(1,882)	(379)	(431)	1,698	(4,194)	(515)	(3,679)	(16,406)

באור 19: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ד. ההנחות האקטואריות העיקריות בקביעת ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת

2017	2018	
%		
2.89	3.13	שיעור ההיוון (*)
3.49	2.89	שיעור התשואה הצפויה על נכסי התוכנית
2.32	1.54	שיעור עליית שכר צפויה נומינלי

(*) שיעור ההיוון מבוסס על אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה.

ה. סכומים, עיתוי ואי וודאויות של תזרימי מזומנים עתידיים

1. להלן ההפקדות העתידיות הצפויות בתוכנית:

2017	2018	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,688	2,136	עד שנה
1,728	2,169	משנה עד שנתיים
5,429	6,710	משנתיים עד 5 שנים
9,924	11,891	מ- 5 שנים עד 10 שנים
29,677	35,020	מעל 10 שנים
48,445	57,926	סך תשלומים צפויים

2. להלן שינויים אפשריים הנחשבים לסבירים לסוף תקופת הדיווח, לכל הנחה אקטוארית בהנחה שיתר ההנחות האקטואריות נותרו ללא שינוי:

השינוי במחויבות להטבה מוגדרת
ליום 31 בדצמבר

2017	2018
אלפי ש"ח	

מבחן רגישות לשינוי בשיעור עליית שכר צפויה
השינוי כתוצאה מ:

1,629	671	עליית שכר של 1%
(1,311)	(392)	ירידת שכר של 1%

מבחן רגישות לשינוי שיעור ההיוון של התחייבות ונכסי תכנית
השינוי כתוצאה מ:

(1,551)	(489)	עליית שיעור היוון של 1%
2,096	1,010	ירידת שיעור היוון של 1%

באור 20: - חברות ביטוח – פיקדונות וחשבונות אחרים

א. להלן ההרכב:

יתרות זכות

31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		ביטוח כללי
781,540	683,319	פקדונות של מבטחי משנה (*)
39,110	104,582	חשבונות אחרים
820,650	787,901	
		ביטוח חיים
14,731	2,969	פקדונות של מבטחי משנה
19,742	48,521	חשבונות אחרים
34,473	51,490	
855,123	839,391	סה"כ חברות ביטוח בזכות

(*) הריבית המשוקללת שהחברה שילמה בגין פקדונות אלו לשנים 2018, 2017 ו-2016 היא 2.37% ו-2.31% ו-4.23% בהתאמה.

ב. הסכמי ביטוח משנה מהותיים

1. ביטוח כללי

א. במהלך הרבעון השני של שנת 2016 התקשרה החברה בהסכמי ביטוח משנה עם מספר מבטחי משנה, במסגרתם רכשה ביטוחי משנה לסיכונים בגין התביעות התלויות בשייר החברה בענף ביטוח חובה בלבד, בגין שנות החיתום 2010 עד 2015 כולל ("עסקת התביעות התלויות בשייר"). במסגרת הסכמים אלה העבירה החברה למבטחי המשנה חלק מהסיכונים של התביעות התלויות בשייר, והתקבל כיסוי בגובה של כ-123% במוצע מגובה התביעות התלויות. יתרת מבטח המשנה בתביעות התלויות ליום ביצוע העסקה עמדה על 555.1 מיליון ש"ח, נכון ליום 31 בדצמבר, 2018 עומדת יתרה זו על 314.6 מיליון ש"ח. (אשתקד 398.9 מיליון ש"ח). הפער לתקרת הכיסוי ליום 31 בדצמבר, 2018 עומד על כ-12 מיליון ש"ח (חלק מבטחי המשנה) המהווה כ-5% מתקרת הכיסוי. (אשתקד כ-31 מיליון ש"ח ונע בטווח שבין 1% עד 12% ומשתנה בין מבטחי המשנה בהתאם לשיעור השתתפותם בשנות החיתום השונות). בנוסף, רכשה החברה ביטוח משנה יחסי בגין השנים 2015 ו-2016. פרמיית ביטוח המשנה, למעט סך של כ-113 מיליון ש"ח אשר שולמו למבטחי המשנה, תישאר בידי החברה לכל אורך תקופת העסקה כפיקדון ממנו תשולמנה התביעות, כאשר בגין הפיקדון עבור שנים 2010 עד 2015 כולל תשולם ריבית למבטחי המשנה בשיעור שנתי ממוצע של כ-2.5% (לא צמוד) ובגין הפיקדון עבור כל אחת מעסקאות ביטוח משנה יחסי לשנים 2015 ו-2016 תשולם ריבית למבטחי המשנה בשיעור שנתי ממוצע של 0.5% (לא צמוד). הריבית על הפיקדון חושבה החל מה-1 לאפריל, 2016. יש לציין כי אין השפעה על הרווח או ההפסד מעצם ביצוע העסקאות הנ"ל. חלקם של מבטחי משנה בתביעות התלויות ליום ביצוע העסקאות הנ"ל מסתכם לסך של 736 מיליון ש"ח. (מתוכם 555.1 מיליון ש"ח מתייחס לעסקת התביעות התלויות בשייר והיתרה המיוחסת לעסקאות הביטוח היחסי בגין השנים 2015, 2016). נציין, כי חלק ממבטחי המשנה הגיעו לתקרת הכיסוי.

ב. במהלך שנת 2017 החברה התקשרה בעסקת ביטוח משנה מסוג ביטוח יחסי (Quota Share) בענף רכב חובה בגין שנת חיתום 2017 בשיעור של 70.5%.

ג. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2017, התקשרה החברה בהסכם ביטוח משנה עם מבטח משנה, במסגרתו רכשה החברה ביטוח משנה לסיכונים בגין התביעות התלויות בשייר החברה ("התביעות התלויות") במסגרת עסקי ביטוח חובה בלבד, בגין השנים 2012, 2013 ו-2016 ("שנות החיתום"). הפרמיה למבטח המשנה בגין ההתקשרות הינה על סך של כ-205 מיליון ש"ח ("הפרמיה"). במסגרת ההתקשרות העבירה החברה למבטח המשנה חלק מהסיכונים של

באור 20: - חברות ביטוח – פיקדונות וחשבונות אחרים (המשך)

ב. הסכמי ביטוח משנה מהותיים (המשך)

1. ביטוח כללי (המשך)

ג. (המשך)

התביעות התלויות, והתקבל כיסוי מלא בגובה של כ-120% מגובה התביעות התלויות. יתרת מבטח המשנה בתביעות התלויות ליום 31 בדצמבר, 2018 עומדת על 164.9 מיליון ש"ח (אשתקד עמדה על 197.7 מיליון ש"ח) הפער לתקרת הכיסוי בגין כל שנות החיתום יחד ליום 31 בדצמבר, 2018 עומד על כ-5 מיליון ש"ח (חלק מבטח המשנה) המהווים כ-2% מתקרת הכיסוי. (אשתקד עמד על כ-24 מיליון ש"ח המהווים כ-10% מתקרת הכיסוי) מובהר, כי ניהול התביעות יישאר בידי החברה. ביום 10 בנובמבר, 2017 עם קבלת כתב ערבות בנקאית מאת מבטח המשנה בגין העסקה התמלאו כל התנאים המתלים בעסקה. בגין העסקה רשמה החברה בשנת 2017 הפסד בדוחותיה הכספיים בסך של כ-5.7 מיליון לפני מס וכ-3.7 מיליון לאחר מס.

הפרמיה, למעט בסך של כ-6 מיליון ש"ח אשר ישולמו למבטח המשנה, תישאר בידי החברה לכל אורך תקופת ההתקשרות כפיקדון ממנו תשולמנה התביעות התלויות, כאשר בגין הפיקדון תשולם ריבית למבטחי המשנה בשיעור שנתי של כ-3% (לא צמוד). חלקו של מבטח משנה בתביעות התלויות ליום 30 בספטמבר, 2017 בגין העסקה הנ"ל מסתכם לסך של 188 מיליון ש"ח. ליום העסקה קטנו דרישות ההון של החברה בגין התביעות התלויות בכ-23 מיליון ש"ח.

ד. במהלך שנת 2018 החברה התקשרה בעסקת ביטוח משנה מסוג ביטוח יחסי (Quota Share) בענף רכב חובה בגין שנת חיתום 2018 בשיעור של 80%.

2. ביטוח חיים

א. החברה חתמה על הסכם בתוקף מיום 1 במאי, 2017 ועד לסוף שנת 2017 עם מבטח משנה בדרוג A- בדבר השלמת והעברת 90% מפרמיית סיכון המוות בשייר למבטח המשנה, בגין כלל מבוטחיה, כנגד תשלום פרמיית משנה. במידה ולמבטח המשנה יוצר רווח כתוצאה מהשתתפותו בהסכם תושב לחברה מרבית החברה כעמלת השתתפות ברווחים. במידה והסיכון בעסקה יתמש, דהיינו, למבטח המשנה יוצר הפסד כתוצאה מהשתתפותו בהסכם, עמלת השתתפות ברווחים תקטן ועלות העסקה תתייקר בהתאם. במקרה זה, עומדת למבטח המשנה הזכות לחדש את העסקה למשך תקופות נוספות על פי החלטתו, וזאת עד לכיסוי הפסד שנגרם לו. החברה האריכה את ההסכם עד ליום 31 בדצמבר, 2018. בעקבות חתימת ההסכם, החברה חשופה רק ל-10% מסיכון המוות בשייר בגין מבוטחיה (עד ליום 30 באפריל, 2017 היה קיים לחברה ביטוח משנה זהה בשיעור 85%).

החל מיום 1 בינואר, 2018, החברה חידשה חוזה זה בשיעור של 10%, כך שמאותו מועד החברה חשופה ל-90% מסיכון המוות בשייר בגין מבוטחיה.

ב. ברבעון השני של שנת 2017 התקשרה החברה בהסכם ביטוח משנה, בענף ביטוח חיים, בביטוח יחסי בשיעור של 80% (Quota Share) עם מבטח משנה בדירוג גבוה בגין כיסוי ריסק מוות ביחס לכל הפוליסות שנחתמו עד ליום 31 בדצמבר, 2016, למעט פוליסות מסוג "מעורב" ("התיק הביטוחי"). החברה קיבלה סך של 129.3 מיליון ש"ח המייצג את חלק מבטח המשנה ביתרת הוצאות הרכישה הנדחות ברוטו, בגין התיק הביטוחי. סכום זה נרשם בספרי החברה כ"חלק מבטח המשנה בהוצאות רכישה נדחות" ("דאק משנה") ובהתאם, ההון הנדרש של החברה על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מזערי הנדרש לקבלת רישיון מבטח) התשע"ח-2018 קטן בסכום זהה.

יתרת הוצאות רכישה נדחות משנה מתעדכנת מדי תקופה בהתאם לחלק מבטחי המשנה בתוצאות תיק הביטוח. מדי תקופה, מחשבת החברה את חלקו של מבטח המשנה בתוצאות הפעילות של התיק ובהתאם מזכה (במקרה של רווח) או מחייבת (במקרה של הפסד) את מבטח המשנה. תוצאות הפעילות מחושבות בהתאם לחלקו של מבטח המשנה בפרמיות, בניכוי תביעות ובניכוי עמלה. נציין כי לאחר קבלת התמורה לאורך השנים לידי מבטח המשנה בסכום של 129.3 מיליון ש"ח בתוספת הפרשות לעלות העסקה המחושבות כאחוז מיתרת "דאק משנה לתחילת שנה" משתנה מנגנון ההתחשבות. במנגנון ההתחשבות החדש במידה ולמבטח המשנה נוצר רווח כתוצאה מהשתתפותו בהסכם תושב לחברה מרבית הרווח כעמלת השתתפות ברווחים. לחברה (בלבד) קיימת אפשרות לסיים את ההסכם בתמורה להשבת יתרת הוצאות

באור 20: - חברות ביטוח – פיקדונות וחשבונות אחרים (המשך)

ב. הסכמי ביטוח משנה מהותיים (המשך)

2. ביטוח חיים (המשך)

הרכישה הנדחות וההפרשות לעלות העסקה, בתוספת עלויות לסיום העסקה המחושבות כאחוז מיתרת "דאק משנה לתחילת שנה".

ג. ביום 31 בדצמבר, 2017 התקשרה החברה בהסכם עם מבטח משנה בדירוג AA- stable, במסגרתו רכשה ביטוח משנה למקרה שבו יתרחש אירוע "ביטולים מאסיביים" ("MASS LAPSE"), בתיק ביטוח חיים. ההתקשרות הינה ביחס לכל פוליסות החיסכון של החברה, למעט חיסכון טהור, וכיסויי הריסק מוות ולתקופה של שלוש שנים.

סכום הכיסוי הביטוחי הצפוי עומד על כ-80 מיליון ש"ח, אשר כתוצאה ממנו עודף ההון של החברה בהתאם למשטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II יעלה. לפרטים נוספים ראו באור 14.

באור 21: - זכאים ויתרות זכות

31 בדצמבר		
2017	2018	
אלפי ש"ח		
10,511	17,527	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
1,853	936	ריבית לשלם
13,911	7,725	ספקים ונותני שירותים
4,718	3,415	מוסדות ורשויות ממשלתיות
40,700	41,902	סוכני ביטוח בגין עמלות
128,908	83,192	מבוטחים
446	196	הכנסות ופרמיה מראש
134,688	114,153	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
13,167	22,257	אחרים
<u>348,902</u>	<u>291,303</u>	סך הכל זכאים ויתרות זכות

באור 22: - פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום			
ביום 31 בדצמבר, 2018			
שייר	ביטוח משנה	ברוטו	
אלפי ש"ח			
510,215	109,126	619,341	פרמיות בביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך
706,685	364,083	1,070,768	פרמיות בביטוח כללי
1,216,900	473,209	1,690,109	סך הכל פרמיות
(7,136)	(9,515)	(16,651)	בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
<u>1,209,764</u>	<u>463,694</u>	<u>1,673,458</u>	סך הכל פרמיות שהורווחו

(* בביטוח כללי בלבד.)

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר, 2017

שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
602,818	105,797	708,615
499,238	548,468	1,047,706
1,102,056	654,265	1,756,321
54,464	(21,858)	32,606
<u>1,156,520</u>	<u>632,407</u>	<u>1,788,927</u>

פרמיות בביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך
פרמיות בביטוח כללי
סך הכל פרמיות
בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*
סך הכל פרמיות שהורווחו
(* בביטוח כללי בלבד.

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר, 2016

שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
612,236	108,407	720,643
107,117	992,128	1,099,245
719,353	1,100,535	1,819,888
53,132	(54,870)	(1,738)
<u>772,485</u>	<u>1,045,665</u>	<u>1,818,150</u>

פרמיות בביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך
פרמיות בביטוח כללי
סך הכל פרמיות
בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*
סך הכל פרמיות שהורווחו
(* בביטוח כללי בלבד.

באור 23: - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר

2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
5,795	13,787	32,766
55,646	152,116	(64,530)
7,419	2,812	2,357
57,228	240,047	(133,464)
152	128	205
47,648	113,424	(56,437)
173,888	522,314	(219,103)
-	-	10,516
35,980	15,708	22,923
12,134	12,711	18,248
48,114	28,419	51,687
7,494	(1,238)	6,119
10,580	5,291	(191)
(959)	(767)	38,228
1,193	(1,178)	(269)
18,308	2,108	43,887
(*** 85,270	(*** 93,725	76,913
144	254	-
(320)	(2,012)	4,876
289	-	26
151,805	122,494	177,389
(*** 325,693	(*** 644,808	(41,714)
527	184	146

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה

נדל"ן להשקעה

השקעות פיננסיות:

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

מזומנים ושווי מזומנים

אחרות

סך הכל רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, נטו

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים

הכנסות מנדל"ן להשקעה:

רווח ממימוש נדל"ן להשקעה

שערוך נדל"ן להשקעה

הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה

סה"כ הכנסות מנדל"ן להשקעה

רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית, הפרשי הצמדה, הפרשי שער ודיבידנד בגין:

נכסים פיננסיים זמינים למכירה (א)

נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (ב)

נכסים המוצגים כמוחזקים לפדיון (ג)

נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים (ד)

הכנסות ריבית (*) והפרשי הצמדה שאינם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (**)

הכנסות ריבית (*) והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שמוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (**)

רווח מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומנכסים אחרים

הכנסות מדיבידנד

סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון

(*) בהכנסות הנ"ל כלולה ריבית בגין נכסים פיננסיים אשר אינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שערכם נפגם.

(**) בהכנסות אלה כלולות הכנסות בגין אג"ח מוחזקות לפדיון. (***) סווג מחדש.

באור 23: - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון (המשך)

א. רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
7,494	5,156	6,119	רווחים (הפסדים) נטו מניירות ערך שמומשו
-	(6,395)	-	ירידות ערך נטו שנזקפו לרווח או הפסד
<u>7,494</u>	<u>(1,238)</u>	<u>6,119</u>	סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה

ב. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
10,580	5,291	(191)	שינויים בשווי ההוגן נטו, לרבות רווח ממימוש:
			בגין נכסים שיועדו דרך רווח או הפסד

ג. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוחזקים לפדיון

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
-	-	36,502	סך הכל רווחים מהשקעות בגין הנכסים המוצגים כמוחזקים לפדיון *
(959)	(767)	1,726	ביטול ירידות ערך (ירידות ערך) נטו שנזקפו לרווח או הפסד
<u>(959)</u>	<u>(767)</u>	<u>38,228</u>	סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין הנכסים המוצגים כמוחזקים לפדיון

(* ראה באור 2(ו)1).

באור 23: - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון (המשך)

ד. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
1,193	(1,178)	(269)

ביטול ירידות ערך (ירידות ערך) נטו שנזקפו לרווח או הפסד

באור 24: - הכנסות מדמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
5,372	10,616	-
26,672	27,828	29,876
15,916	36,059	58,462
47,960	74,503	88,338

דמי ניהול משתנים בגין חוזי ביטוח חיים

דמי ניהול קבועים בגין חוזי ביטוח חיים

דמי ניהול בגין חוזי השקעה

סך הכל הכנסות מדמי ניהול

באור 25: - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
95,219	91,806	95,384

עמלות ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה

באור 26: - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
78,432	85,818	85,664	בגין חוזי ביטוח חיים: תביעות ששולמו ותלויות בגין מקרי מוות, נכות ואחרים
56,302	64,895	59,089	בניכוי ביטוח משנה
22,130	20,923	26,575	
187,749	267,248	306,864	פוליסות שנפדו
19,017	9,027	9,548	פוליסות שמועדן תם
11,716	13,740	19,409	גמלאות
240,612	310,938	362,396	סך כל התביעות
484,383	498,046	63,918	גידול בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (למעט שינוי בתלויות) בשייר
58,439	311,728	(146,280)	גידול (קיטון) בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשל מרכיב התשואה
783,434	1,120,712	280,034	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
963,372	1,042,130	871,878	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי:
(*916,388)	611,561	362,123	ברוטו
46,984	430,569	509,755	ביטוח משנה
			בשייר
830,418	1,551,281	789,789	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

(* לעניין עסקאות עם מבטח משנה ראה באור 20 ב' (1).

באור 27: - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
203,938	212,584	182,546	הוצאות רכישה:
89,767	93,400	111,217	עמלות רכישה
(37,163)	(44,686)	(26,688)	הוצאות רכישה אחרות
256,542	261,295	267,075	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
70,776	78,507	93,940	סה"כ הוצאות רכישה
1,735	2,173	6,291	עמלות שוטפות אחרות
329,053	341,975	367,306	הוצאות שיווק אחרות
			סה"כ עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

באור 28: - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
88,306	100,483	116,186	שכר עבודה ונלוות (**)
24,815	28,991	31,131	אחזקת משרדים ותקשורת
2,867	3,060	7,537	שיווק ופרסום
6,035	6,391	6,784	ייעוץ משפטי ומקצועי
4,873	5,015	5,009	סקרים והוצאות רפואיות
8,215	8,485	8,129	הוצאות בנק והבטחת אשראי
16,353	21,135	23,294	פחת והפחתות
(*** 3,415)	(*** 10,572)	14,572	דמי ניהול בתי השקעות
5,966	6,052	4,976	אחרות
160,845	190,184	217,618	סך הכל הוצאות הנהלה וכלליות (*)
			בניכוי:
25,676	24,203	24,869	סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
91,501	95,571	117,078	סכומים שסווגו בסעיף הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
43,668	70,410	75,671	הוצאות הנהלה וכלליות
23,657	28,897	32,799	(*) הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות מיכון בסך

(**) בניכוי מס שכר להחזר בסך 2.8 מיליון ש"ח בשנת 2018, 7.1 מיליון ש"ח בשנת 2017 וסך של 12.7 מיליון ש"ח בשנת 2016.
 (***) סווג מחדש.

לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר

2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
4,833	4,926	2,995
8,766	9,362	13,422
16,892	16,733	20,508
30,491	31,021	36,925

הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין:
כתבי התחייבויות נדחים לבנקים
כתבי התחייבות נדחים לאחרים
הוצאות ריבית למבטחי משנה
סך הכל הוצאות מימון

א. חוקי המס החלים על החברה

1. כללי

על הכנסות החברה המסווגת כ"מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מע"מ התשל"ו-1975, חל מס רווח ושכר.

על הכנסות החברה המאוחדת, פנינת אפרידר, חל מס חברות.

2. חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985

על החברה חל, עד לתום שנת 2007, חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985. על-פי החוק, נמדדו התוצאות לצורכי מס כשהן מותאמות לשינויים במדד המחירים לצרכן.

בחודש פברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 שקבע כי תחולתו של חוק התיאומים תסתיים בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא יחולו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס. החל משנת 2008, נמדדות התוצאות לצורכי מס בערכים נומינליים למעט תיאומים מסוימים בגין שינויים במדד המחירים לצרכן בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר, 2007. תאומים המתייחסים לרווחי הון, כגון בגין מימוש נדל"ן (שבח) וניירות ערך, ממשיכים לחול עד למועד המימוש. התיקון לחוק כולל בין היתר את ביטול התוספת והניכוי בשל אינפלציה והניכוי הנוסף בשל פחת (לנכסים בני פחת שנרכשו לאחר שנת המס 2007) החל משנת 2008.

באור 30: - מסים על הכנסה (המשך)

- א. חוקי המס החלים על החברה (המשך)
 3. הסדרי מס ייחודיים לענף הביטוח

(א) הסכם עם שלטונות המס

בין התאחדות חברות הביטוח לבין שלטונות המס קיים הסכם (להלן - הסכם המס) המתחדש ומתעדכן מדי שנה, המסדיר סוגיות מס ייחודיות לענף בגין שנות המס עד וכולל שנת המס 2016. ההסכם מתייחס בין היתר לנושאים הבאים:

1. הוצאות רכישה נדחות (DAC) - הוצאות ישירות של חברות ביטוח לרכישת חוזי ביטוח חיים, בגין שנות חיתום עד וכולל 2014, תותרנה בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני ארבע שנים ובגין שנות חיתום 2015 עד 2020 על פני עשר שנים. הוצאות כאמור המתייחסות לחוזי ביטוח חיים שבוטלו תותרנה בניכוי בשנת הביטול.

הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות על פני תקופה של שש שנים, בדומה לשיעור ההפחתה בספרים.

2. ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות החייבות בשיעורי מס מופחתים ולהכנסות הפטורות ממס המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.

3. אופן מיסוי הכנסות מנכסים המוחזקים כהשקעות חופפות להתחייבויות תלויות תשואה.

4. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות - יבוצע תאום חלקי של הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי ובריאות, בגין כל שנת חיתום החל משנת 2013 עד שנת 2020. הסכום שתואם יוכר לצורכי מס על פני שלוש שנים החל מהשנה העוקבת לשנת התאום.

ההפרשה למס בדוחות הכספיים לשנת 2018 נערכה בהתאם לעקרונות ההסכם האמור לעיל.

(ב) המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים

בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007) התשס"ז-2007 מיום 11 בינואר, 2007 נקבעו כללים לגבי המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים שנכללה בדוחות הכספיים עד ליום 31 בדצמבר, 2006. על-פי הכללים, חלק העתודה המחושב בגובה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון, בשייר עצמי, הקיים בביטוח חיים ואשר בגינו הוגדרה דרישת הון, יהיה פטור ממס. בהסכם המיסוי הענפי צוין כי בבסיס הפטור עומדת דרישת ההון, שבאה לידי ביטוי כאמור לעיל, ובמידה ותבטל או תקטן דרישת ההון ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן.

ב. שיעורי המס החלים על החברה

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים ובכללם החברה, המהווה את עיקר פעילות הקבוצה, מורכב ממס חברות וממס רווח.

2. בחדש דצמבר 2016, אושר חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016). אשר במסגרתו הופחת מס חברות משיעור של 25% ל-24% החל מינואר 2017 ולשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך.

בהתאם לתיקון האמור, שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, בשנת 2017 יעמוד על 35.04% והחל מינואר 2018 על 34.19%.

באור 30: - מסים על הכנסה (המשך)

ב. שיעורי המס החלים על החברה (המשך)

3. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה:

שיעור מס כולל במוסדות כספיים	שיעור מס רווח	שיעור מס חברות	שנה
%	%	%	
35.90	17.0	25.0	2016
35.04	17.0	24.0	2017
34.19	17.0	23.0	2018 ואילך

ג. הפסדים מועברים לצרכי מס

לחברה הפסדים מועברים לצרכי מס בסך של כ-94.7 מלש"ח בגינם הכירה נכס מס נדחה בסך של כ-21.8 מלש"ח.

ד. שומות מס

לחברה הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2015. לחברה הבת טרם הוצאו שומות מס סופיות מאז היווסדה.

ה. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
1,239	2,557	7,337
3,561	(9,976)	12,901
(5,921)	-	-
(1,063)	(1,212)	572
(320)	347	1,082
<u>(2,504)</u>	<u>(8,284)</u>	<u>21,892</u>

מסים שוטפים
מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים
זמניים
התאמת יתרות מסים נדחים בעקבות שינוי בשיעורי המס
התאמות במיסים נדחים בגין שנים קודמות
מסים בגין שנים קודמות

ו. מסים על הכנסה המתייחסים לסעיפי רווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
(1,769)	5,461	(6,035)
2,708	2,205	619
(1,136)	(920)	(1,371)
<u>(197)</u>	<u>6,746</u>	<u>(6,787)</u>

מיסים על הכנסה (הטבת מס) בגין נכסים פיננסיים
זמינים למכירה
מיסים על הכנסה בגין הערכה מחדש בגין שיערוך בנייני
משרד
הטבת מס בגין הפסד אקטוארי עבור תוכניות להטבה
מוגדרת

באור 30: - מסים על הכנסה (המשך)

ז. מסים נדחים

ההרכב:

סה"כ	הפסדים מועברים	אחרים (בעיקר הפרשה לחובות מסופקים)	מכשירים פיננסיים	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים	התאמת ערך בניינים להשכרה ובנייני משרד	
אלפי ש"ח						
(47,302)	14,335	8,242	(6,979)	(29,727)	(33,173)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר, 2017
1,212	(11)	-	172	1,051	-	התאמות בגין שנים קודמות
(6,746)	-	920	(5,461)	-	(2,205)	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
9,976	10,468	(467)	1,037	2,550	(3,612)	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
(42,860)	24,792	8,695	(11,231)	(26,126)	(38,990)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר, 2017
(572)	809	-	-	14	(1,395)	התאמות בגין שנים קודמות
6,787	-	1,371	6,035	-	(619)	שינויים אשר נזקפו לקרן הון
(12,901)	(3,754)	(1,279)	2,806	(1,195)	(9,479)	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
(49,546)	21,847	8,787	(2,390)	(27,307)	(50,483)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר, 2018

באור 30: - מסים על הכנסה (המשך)

ט. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח על הרווח הכולל היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקף בדוח על הרווח או הפסד ורווח כולל אחר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
7,727	(27,050)	82,081	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
35.90%	35.40%	34.19%	שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים (ראה סעיף ב(3) לעיל)
2,774	(9,479)	28,064	מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל
8,173	4,616	(961)	עלייה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:
142	648	298	הטבת מס בגין מס שכר לקבל
(538)	(1,070)	(1,344)	שהקטין הוצאות הנהלה וכלליות הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס
(4,787)	(1,368)	(1,827)	הכנסות פטורות
(1,022)	(1,805)	(3,880)	מס רווח על הכנסות הפטורות ממס זה
(5,921)	-	-	מס רווח על הכנסות מחברה מאוחדת
(1,383)	347	1,654	עדכון יתרות מסים נדחים בגין שינויים בשיעורי המס
58	(173)	(112)	מסים בגין שנים קודמות
(2,504)	(8,284)	21,892	אחרים
32.40%	28.67%	26.67%	מסים על ההכנסה (חסכון במס) שיעור מס אפקטיבי ממוצע

באור 31: - רווח (הפסד) למניה

רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה

חישוב הרווח הבסיסי והמדולל למניה התבסס על רווח המיוחס לבעלי המניות הרגילות מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור.

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר

2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
10,231	(18,766)	60,189

רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של החברה

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר

2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
181,924	181,924	181,924

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב רווח בסיסי למניה

באור 32: - ניהול סיכונים

א. כללי

1. מגזרי פעילות

החברה פועלת במגזרי הפעילות העיקריים הבאים: ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך וביטוח כללי. פעילויות החברה חושפות אותה לסיכונים הבאים:

- סיכוני שוק;
- סיכוני נזילות;
- סיכונים ביטוחיים;
- סיכוני אשראי;
- סיכונים תפעוליים;

2. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

פעילות ניהול הסיכונים בחברה מתבססת על שלושה קווי הגנה:

- קו הגנה ראשון - הנהלת היחידות העסקיות נושאות באחריות לזיהוי, להערכה, למדידה, לניטור, להפחתה ולדיווח על הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותם וכן לניהול סביבת בקרה נאותה בהקשר של ניהול סיכונים. פונקציות תומכות כגון ניהול טכנולוגיית המידע מהוות חלק מקו ההגנה הראשון. העובדים והמנהלים בחברה, כמי שנוטלים ויוצרים את הסיכונים, הם אחראים בפועל לניהול התהליכים העסקיים, הסיכונים והבקורות בתחומם והם מוגדרים כבעלי הסיכון (Risk Owner). בתהליכים חוצי ארגון, האחריות לניהול הסיכונים תחול על הגוף לו הזיקה המרבית לתהליך. מנהלי המחלקות אחראים על יישום מדיניות ניהול הסיכונים במחלקותיהם. העובדים אחראים לציות למדיניות זו, לרבות תהליך הדיווח בגין סיכונים ואירועים תפעוליים.
  - קו הגנה שני - מחלקה בלתי תלויה לניהול הסיכונים משמשת כקו ההגנה השני, ותפקידה הוא להטמיע את תרבות ניהול הסיכונים אצל המחלקות העסקיות המתפקדות כנוטלות הסיכונים. המחלקה לניהול סיכונים הינה בלתי תלויה במחלקות העסקיות יוצרות הסיכון והינה אחראית לתכנון, לתחזוקה ולפיתוח השוטף של מסגרת העבודה לניהול הסיכונים בחברה. תפקידה המרכזי של המחלקה הינו לאתגר את נאותות התשומות של נוטלי הסיכונים, ניהול הסיכון, מדידת הסיכון ומערכות הדיווח של החברה וכן את נאותות התפוקות המתקבלות. פונקציות ציית, מעקב ובקרה אחרות, דוגמת קצין הציית ואיסור הלבנת הון ומחלקת SOX מהוות גם הן חלק מקו ההגנה השני. החברה מגדירה את הממשקים בין כל הפונקציות המהוות את קו ההגנה השני על מנת להבטיח תיאום ושיתוף פעולה ביניהן.
  - קו הגנה שלישי - מושתת על הביקורת הפנימית, אשר מבצעת סקירה בלתי תלויה ותיקוף של הבקורות, התהליכים והמערכות בחברה וכן מבצעת מעקב אחר תיקון הליקויים שזוהו.
- דירקטוריון החברה קובע ומפקח על יישומה של מסגרת עבודה מתאימה לטיפול בתחום ניהול הסיכונים, באמצעות אישור מסגרת למדיניות ניהול סיכונים הכוללת את תיאבון הסיכון וחשיפה לסיכונים השונים, דרכי המדידה שלהם, המגבלות לסיכונים השונים ודרכי הבקרה והדיווח על סיכונים אלו.
- הדירקטוריון מקבל דיווחים תקופתיים על הסיכונים ודרכי ההתמודדות עימם ובוחר אותם באופן תקופתי בתחומים השונים. המידע כולל, בין היתר, את מצב החשיפות לסיכונים השונים מול מגבלות ושינויים מהותיים בפרופיל הסיכון של החברה. כמו כן, מקבל הדירקטוריון דיווח לגבי מדדים כמותיים של סיכונים והערכת השפעתם הפוטנציאלית של החשיפות לסיכונים המהותיים על המצב הכספי העתידי בחברה וההון העצמי הנדרש כנגד סיכונים אלו.
- חברה מכהנת וועדת דירקטוריון לניהול סיכונים וסולבנסי שתפקידה, בין היתר, ולפקח על מדיניות ניהול הסיכונים בחברה. אחת ממטרות הוועדה הינה קיום דיונים מקדימים ומעמיקים בנושאים הקשורים לניהול סיכונים בכדי לסייע לדירקטוריון בשיקוף, הערכה וניהול הסיכונים הגלומים בליבת הפעילות העסקית של החברה, לרבות, אך לא רק, סיכונים ביטוחיים, סיכוני נזילות, סיכוני שוק ואשראי,

א. כללי (המשך)

2. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכונים תפעוליים, סיכוני רגולציה ועוד. בנוסף, הוועדה ממפה ומפקחת על תהליכי עבודה עיקריים ועל אופן לקיחת הסיכונים במהלך העסקים השוטף של החברה ומוודאת כי הנהלת החברה פועלת למיפוי הסיכונים וניהולם לרבות נקיטת צעדים והשקעת משאבים ראויים להקטנתם ובתוך כך הטמעת תרבות ניהול סיכונים בחברה.

כמו כן, הוועדה מבצעת בחינה מתמדת על מנת לוודא כי דירקטוריון החברה מקבל מידע מקיף וברור אודות סיכונים אלו, באופן שיאפשר לדירקטוריון לבחון את רמות החשיפה של החברה ויכולתה להפחיתם.

חברה מתכנסת לפי הצורך פורום לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל ומנהלי המחלקות הרלוונטיות, אשר אחראי לפעול לצמצום החשיפה לסיכונים, בהתאם למדיניות ולקווים המנחים שהוגדרו בדירקטוריון החברה, כולל יישום מסגרת העבודה.

3. דרישות חוקיות

על גופים מוסדיים מוטלת חובה חוקית למנות מנהל סיכונים שתפקידו העיקריים הינם:

- זיהוי הסיכונים הביטוחיים והפיננסיים המהותיים לחוסנו של המבטח ולעמידה בחבותו למבוטחים קיימים ועתידיים, לרבות סיכונים מהותיים הנובעים מהנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה (משתפות ברווחים).
- כימות החשיפה והערכת ההשפעה הפוטנציאלית של הסיכונים המהותיים שזוהו לפי אמות מידה שיוגדרו על ידי המבטח ולתקופות עתידיות שיקבעו.
- הערכת ההון העצמי הנדרש (ההון הכלכלי) מחברת הביטוח לצורך נשיאה בסיכונים המהותיים תוך התייחסות למידת המתאם בין הסיכונים השונים.

4. סיכוני שוק

סיכוני שוק מנוהלים על ידי מנהל ההשקעות, בהתאם להוראות הדין ולמדיניות של וועדות ההשקעה המאושרת על ידי הדירקטוריון. בנוסף לדירקטוריון, יש שתי וועדות השקעה, האחת של תיק נכסי הפוליסות המשתתפות ברווחים והשנייה של תיק הנכסים של הנוסטר. וועדות אלו מקבלות דיווחים על חשיפת תיקי ההשקעות לשינויים בשווקי הכספים וההון הכוללים שינויים בשווי ההון של נכסים, שינויי ריבית ושינויי שערי חליפין ואינפלציה, לרבות ניהול הנכסים מול ההתחייבויות. בהתאם לכך מתקיימים דיונים בנוגע לרמות חשיפה לאפיקי השקעה, המהווים תשתית לביצוע ההשקעות ע"י מנהל ההשקעות.

מדידת החשיפות של תיקי הנכסים בתיק המשתתף נעשית מידי רבעון, כמו גם בדיקת מצב החשיפות לגורמי סיכון, בהשוואה למגבלות שנקבעו בוועדות ההשקעה השונות.

מנהל ההשקעות וועדות ההשקעה מקבלים תמונה מלאה על רמות הסיכון בכל אחד מתיקי ההשקעה השונים ובין היתר, דו"חות על החשיפה לסיכוני ריבית, מניות, סחורות, דו"חות על החשיפה לסיכונים הנובעים מבסיסי הצמדה, השוואת ביצועים מול תיקי סמן, ניתוח נכסים מול התחייבויות בתיק הנכסים של הנוסטר, מדדי סיכון וביצוע ותרחישים, כולל בדיקת עמידה במגבלות מדיניות ההשקעה אשר נקבעות ומאושרות בדירקטוריון החברה אחת לשנה.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

4. סיכוני שוק (המשך)

ועדות ההשקעה בתיק המשתתף ברווחים מקיימות דיונים בתדירות רבעונית, על נתוני החשיפות לסיכונים השונים המוצגים על ידי המחלקה לניהול סיכונים. ועדות ההשקעה מנחות את מנהל ההשקעות להקטין את הסיכונים במידה ואלו חורגים ממדיניותה. מחלקת בקרת ההשקעות והמחלקה לניהול סיכונים מבצעים בקרה שוטפת ובקורות פתע, אשר בודקות עמידה בתקנות ההשקעה ובמדיניות ההשקעה של התיקים השונים. ממצאיה מדווחים בוועדות ההשקעה ובדירקטוריון.

5. סיכוני נזילות

סיכוני הנזילות מנוהלים על ידי מחלקת ניהול הסיכונים, אשר מבצעת בדיקת התאמה בין תזרימי מזומנים ושווים של הנכסים לבין תזרימי המזומנים ושווים של ההתחייבויות (ALM), וזאת על מנת לנטר באופן שוטף את סיכון הנזילות הגלום בתיק. כמו כן, מתבצע מעקב שוטף על מח"מ הנכסים מול מח"מ ההתחייבויות בתיק הנוסטרו הן במצב עסקי שוטף והן במצב של התרחשות אירוע קיצון. המחלקה מדווחת על ממצאיה לוועדות ההשקעה ולדירקטוריון.

6. סיכונים ביטוחיים

סיכוני הביטוח העיקריים נובעים בעיקר מתמחור, חיתום, סיכוני מודל ופרמטר, פיתוח מוצרים חדשים וכניסה לתחומי פעילות חדשים, הערכת רזרבות ביטוחיות וקטסטרופות. סיכוני הביטוח מנוהלים על-ידי האגפים הרלוונטיים בשיתוף מחלקת ביטוח משנה. בהתייחס להערכת חשיפות החברה לסיכונים הביטוחיים וכן לסיכון האקטוארי, קובע הדירקטוריון את תאבון הסיכון ומגבלות החשיפה של החברה לסיכונים אלו. כמו כן, כדי להקטין את החשיפה לסיכונים, החברה מיישמת מדיניות בדיקת תביעות קפדנית, בחינה שוטפת של תהליכי הטיפול בתביעות ומבצעת חקירות לאיתור הונאות. בנוסף, החברה נוקטת במדיניות ניהול אקטיבי שוטף של התביעות, על מנת להקטין את החשיפה להתפתחויות בלתי צפויות העשויות להשפיע עליה לרעה. החברה נוקטת במדיניות של הגבלת החשיפה לקטסטרופות על ידי קביעת סכומי כיסוי מרביים בחוזים מסוימים וכן על ידי רכישת כיסוי ביטוח משנה מתאים. מטרת מדיניות החיתום וביטוח המשנה הינה, בין היתר, הגבלת החשיפה לקטסטרופות להפסד מרבי שנקבע מראש, בהתאם לתאבון הסיכון של החברה כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

7. סיכוני אשראי

סיכוני אשראי אגב פעילות השקעה

סיכוני אשראי אגב פעילות השקעה מנוהלים על ידי מנהל ההשקעות ומבוקרים על ידי מחלקת בקרת ההשקעות ומחלקת ניהול הסיכונים בהתאם להוראות הדין ולמדיניות הדירקטוריון וועדות ההשקעה. המדיניות כוללת מגבלות המתייחסות לחשיפה ללווה בודד ו/או לקבוצת לוויים, לענפי משק, לדירוגי סיכון אשראי וכן לחשיפות לפי אזורים גיאוגרפיים, נזילות, בטוחות וכו'. תהליכי העבודה כוללים, בין השאר, בדיקות וניתוחים בעת מתן אשראי ובקרה שוטפת אחר הרכב ואיכות חשיפות האשראי. החברה פועלת גם בתחום מתן האשראי הלא סחיר. בחברה קיימת יחידה מתמחה בראשותו של ראש מערך ההשקעות, אשראי ונדלן, הכוללת אנליסטים ממחלקת השקעות וממחלקת מידל אופיס, הבוחנים את כדאיות מתן האשראי, דירוג הלווה ועמידת העסקה בדרישות הפנימיות וכן בדרישות המפקח. מחלקת ניהול סיכונים מבצעת בקרת על נוספת על מערך האשראי, הבדקת תהליכי ניהול סיכונים תקינים בעת ביצוע עסקאות אשראי.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

7. סיכוני אשראי (המשך)

סיכוני אשראי של מבטחי משנה

החברה עשויה להיות חשופה לסיכונים הנובעים מאי יכולת מבטח משנה אחד או יותר לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח המשנה ואת חובותיהם הנובעים מתביעות ששולמו למבטוחים. חשיפות החברה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים בינ"ל גבוהים.

סיכוני מבטחי משנה מנוהלים ע"י מחלקת ביטוח משנה המביאה בפני הדירקטוריון את החשיפה לסיכוני האשראי בגין מבטחי המשנה. הדירקטוריון קובע את מגבלות החשיפה לדירוגי סיכון אשראי של מבטחי המשנה, בין היתר, בהתייחס לסוג הענף הביטוחי זנב ארוך/קצר ולמבטח משנה בודד. באופן שוטף, חשיפות אלה מנוהלות ע"י מעקב אחר איתנותו הפיננסית של כל מבטח משנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבותו הכספית.

8. סיכונים תפעוליים

סיכונים תפעוליים מוגדרים כסיכונים להפסדים כתוצאה מכישלון או ליקוי במבנה ארגוני, תהליכים פנימיים, אנשים או מערכות, או כתוצאה מאירוע חיצוני. סיכונים תפעוליים נבדלים מהסיכונים האחרים בכך שלעומת מרבית הסיכונים, המנוהלים עסקית ביחידות מוגדרות בחברה, הסיכונים התפעוליים הינם חוצי ארגון, זאת כתוצאה ממאפייני גורמי הסיכון המרכזיים:

- אנשים: הונאות (לקוחות), מעילות (עובדים), שגיאות בביצוע תהליך עבודה וכדומה.
- תהליכים: חוסר בתהליכים, תהליכים שגויים/לא מלאים וכדומה.
- טכנולוגיה: תקלות במערכות ממוכנות וכדומה.
- גורמים חיצוניים: נזקי גוף או נזקי סביבה לעובדים או ללקוחות.

הסיכונים התפעוליים משולבים בכל הפעילויות הארגוניות ובכל תהליכי העבודה השונים בארגון. קיימים מצבים בהם מימוש של סיכון אשראי, סיכון שוק או סיכון משפטי נגרם כתוצאה מכשל תפעולי. מאפיינים ייחודיים אלו מחייבים הקמת מנגנוני ניהול ובקרה יעילים, בעלי מוטת שליטה רחבים ברמת החברה, אשר יאפשרו לנהל את הסיכונים התפעוליים תוך עמידה ביעדים הבאים:

- שליטה ובקרה – לקיחת סיכונים מול סיכויים עסקיים.
- מזעור התרחשותם של סיכונים.
- צמצום הנזק ע"י גידור סיכונים.

הערכה כמותית לסיכונים תפעוליים מתבצעת במסגרת חישובים על פי משטר הסולבנס. החברה נוקטת בפעולות שונות בתחום ניהול הסיכונים התפעוליים, בין היתר, איסוף וניתוח אירועי כשל ועריכה ותרגול של תכנית המשכיות עסקית (Disaster Recovery Plan) \ תכנית התאוששות מאסון (Business Continuity Plan) BCP להקמה מחדש של המערכות המיכוניות במקרה של אירוע חיצוני קטסטרופלי שיפגע במשרדיה לתפעול שוטף של החברה.

החברה פועלת בהתאם לחוזר המפקח ולמדיניות שאושרה בדירקטוריון בנושא ניהול סיכוני מעילות והונאות.

בחברה מבוצע סקר סיכונים כולל אחת ל-4 שנים עליו מתבססת תכנית ביקורת רב שנתית ממוקדת סיכונים מתוך הכרה כי קיומם והאפקטיביות של תהליכי ביקורת ובקרה פנימית עשויים להפחית את הסיכונים התפעוליים.

במסגרת יישום סעיף 404 לחוק לגופים מוסדיים ובהתאם להנחיות המפקח, בוצע תהליך של הערכת הסיכונים הקשורים לדיווח הכספי ולגילוי נאות, נקבעו בקרות שמטרתן למנוע ולצמצם את הסיכונים. במסגרת זו אימצה החברה את מודול הבקרה הפנימית של ה-COSO המהווה מסגרת מוגדרת ומבוקרת להערכת הבקרה הפנימית.

9. סיכוני אבטחת מידע וסייבר

כמתחייב בין היתר מהוראות הרגולטור וחוזר רשות שוק ההון הביטוח והחיסכון בנושא "ניהול סיכוני סייבר בגופים מוסדיים" (2016-9-14), קיימת בחברה יחידת אבטחת מידע לטיפול בסיכוני אבטחת מידע וסייבר.

9. סיכוני אבטחת מידע וסייבר (המשך)

החברה גיבשה מדיניות לניהול סיכוני הסייבר המבוסס חוזר (2016-9-14). מנהל אגף מערכות מידע נושא באחריות לעמידה בהנחיות הממונה, לרבות יישום מדיניות סיכוני סייבר של החברה תוך פירוט המטלות הנדרשות לביצוע, דרישות, הנחיות, נהלים וכלים טכנולוגיים. במסגרת זו, מונתה מנהלת הגנת הסייבר ואבטחת מידע אשר מלווה ומנחה את הגורמים הרלוונטיים בחברה, בהיבטי סיכוני הסייבר, הקשורים לתחום עבודתם.

מנהלת הגנת הסייבר ואבטחת מידע כפופה ניהולית למנהל אגף מערכות מידע בחברה. החברה הקימה וועדת היגוי לסיכוני סייבר בראשות המנכ"ל, הוועדה תתכנס לכל הפחות אחת לרבעון ותערוך פרוטוקולים של ישיבותיה. במסגרת תפקידה בין היתר: סיוע בקבלת החלטות בנושא ניהול סיכוני סייבר, דיון, אישור ומעקב אחר תכנית לניהול סיכוני הגנת סייבר, אישור תקציב מימון לניהול סיכוני הגנת הסייבר, דיון בתוצאות הערכת סיכונים ובתכנית להפחתתם, הוועדה תדווח לדירקטוריון החברה אחת לשנה, על פעילותה, מסקנותיה והמלצותיה בנושאים שהוסמכה לעסוק בהם.

אחריות הגורמים הרלוונטיים:

- אגף מערכות המידע והסייבר הינו הגורם האחראי לקיום החוזרים הקיימים הרלוונטיים לענייני טכנולוגיית המידע ולענייני סיכוני הסייבר.
- מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע, מעביר דיווח רבעוני למנהל הסיכונים אודות הסיכונים הרלוונטיים שקרו או שהוא רואה לנכון לדווח ע"פ מסמך דרישה ייעודי שנכתב במחלקת ניהול סיכונים.
- אגף מערכות מידע הינו אחראי לקיום תוכניות לשעת חירום ותכניות התאוששות מאסון.
- מנהל הסיכונים יהיה שותף וייתן את התייחסותו בהתאם על פי שיקול דעתו.
- בחברה בוצע סקר סיכוני סייבר ע"י משרד ייעוץ חיצוני בשיתוף אגף מערכות מידע ומחלקת ניהול סיכונים. אחריות לניהול סקר הסיכונים הינה של מחלקת ניהול סיכונים.

ב. סיכוני שוק

1. הגדרה

סיכון שוק הינו הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי המניות, במדד מחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

בשנים האחרונות נרשמה תנודתיות בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם. החברה מושפעת מתנודתיות זו הן בגין תיק ההשקעות הסחיר של החברה, שאינו מוחזק כנגד התחייבויות תלויות תשואה (תיק "הנוסטר"), והן בגין דמי הניהול המשתנים שהיא גובה עבור ניהול הפוליסות המשתתפות ברווחים שהופקו בין השנים 1991 - 2003 כמפורט להלן.

2. חוזים תלויי תשואה

התחייבויות תלויות תשואה הינן התחייבויות בגין חוזים בהם תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים בתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה, בניכוי דמי ניהול כמפורט להלן:

- לגבי פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, דמי ניהול קבועים וכן דמי ניהול משתנים בשיעור 15% מהתשואה הריאלית לאחר ניכוי דמי הניהול הקבועים.
- בפוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך - דמי ניהול קבועים.

לגבי הנכסים וההתחייבויות בגין מוצרים אלו לא קיימת לחברה חשיפה ישירה בגין שינויים בריבית, בשווי ההוגן של ההשקעות או במדד. השפעת התוצאות הכספיות על רווחי החברה מצטמצמת לחשיפה הנגזרת מדמי הניהול המשתנים בהתאם לתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, וזאת רק לגבי פוליסות שהוצאו עד 2004, ומן ההיקף הכולל של ההתחייבות ממנה נגזרים דמי הניהול הקבועים של המבטח לגבי כלל המוצרים תלויי התשואה.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק

2. חוזים תלויי תשואה

לאור האמור, מבחני הרגישות ומועדי הפירעון של ההתחייבויות המפורטים בסעיפים הבאים אינם כוללים חוזים תלויי תשואה.

כל שינוי של 1% בתשואה הריאלית על ההשקעות במסגרת חוזים תלויי תשואה בגין פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, שהיקף ההתחייבויות בגינם ליום 31 בדצמבר, 2018 כ- 1.6 מיליארד ש"ח, משפיע על דמי הניהול בסך של כ- 2.4 מיליון ש"ח. השפעת שינוי כאמור על פוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך איננה מהותית. כאשר התשואה בחוזים אלה הינה שלילית החברה לא גובה דמי ניהול משתנים ולא תוכל לגבות אותם כל עוד לא תושג תשואה חיובית שתכסה את התשואה השלילית שנצברה.

3. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח (הפסד) לתקופה ועל ההכנסה הכוללת (הון). ניתוח הרגישות הינו ביחס לערך בספרים של הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי ההשקעה בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. ניתוח הרגישות אינו כולל כאמור את השפעתם של חוזים תלויי תשואה כמפורט לעיל. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמננטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, בניתוח הרגישות להלן, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

מבחני הרגישות, מביאים לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות.

יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

3. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2018

שיעור השינוי בש"ח של מטבע חוץ		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		השקעות במכשירים הונניים (2)		שיעור הריבית (1)		
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%	
אלפי ש"ח								
(2,748)	2,748	23,211	(23,211)	(6,046)	6,046	(4,016)	1,761	רווח (הפסד)
(10,280)	10,280	23,211	(23,211)	(9,731)	9,731	32,512	(32,730)	רווח (הפסד) כולל (2)

ליום 31 בדצמבר, 2017

שיעור השינוי בש"ח של מטבע חוץ		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		השקעות במכשירים הונניים		שיעור הריבית (1)		
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%	
אלפי ש"ח								
(59)	59	20,221	(20,221)	(7,291)	7,291	(37,648)	33,527	רווח (הפסד)
(3,255)	3,255	20,221	(20,221)	(7,291)	7,291	(12,955)	10,567	רווח (הפסד) כולל (הון) (2)

ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה. ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי. במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי החוב שאינם סחירים, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבויות פיננסיות והתחייבויות ביטוחיות כולל בדיקת נאותות העתודות בביטוח חיים.

ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך הכספי ולא על שווי כלכלי. על כן, במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי חוב שאינם סחירים, המסווגים כהלוואות חייבים, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, התחייבויות פיננסיות ופקדונות ויתרות מבטחי משנה. הנכסים עליהם הופעל ניתוח הרגישות מהווים 19.5% מתוך סך הנכסים עבור חוזים שאינם תלויי תשואה (31.12.17 -15.7%).

ההשפעה של עליה/ירידה של 1% בשיעור הריבית על הרווח והרווח הכולל בגין התחייבויות ביטוחיות הכלולה בניתוח הרגישות מוערכת בגידול בסך אלפי ש"ח וקיטון בסך 4,016 אלפי ש"ח בהתאמה (2017) עלייה בסך 33,527 אלפי ש"ח וקיטון בסך 37,648 אלפי ש"ח בהתאמה, כמוסבר להלן.

בביטוחי חיים ובריאות (למעט ההתחייבויות להשלמה לגמלה) שיעור ההיוון נגזר בדרך כלל מהריבית התעריפית ואינו משתנה בהכרח בהתאם לשינויים בריבית השוק.

בעקבות המעבר לנוהג המיטבי, חישוב העתודה ליום 31 בדצמבר, 2018 בוצע בהתאם לדרישות עמדת הממונה בריבית חסרת סיכון RF בתוספת 50% פרמית אי נזילות. ירידה בעתיד בריבית ב-1% תביא לגידול בהתחייבויות אלה ולהקטנת הרווח הכולל בסך של כ-0.4 מיליון ש"ח אחרי מס.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

3. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

ההתחייבויות הביטוחיות אשר משתנות באופן ישיר או עקיף בהתאם לשינויים בריבית השוק, ואשר נכללו בניתוח הרגישות לעיל, הן בעיקר ההפרשה הנובעת מבדיקת נאותות ההתחייבויות הביטוחיות (LAT) ראה באור 32(1) להלן לגבי ביטוח חיים וההתחייבויות להשלמה לגמלה ראה באור 2(ה)(1)(ו).

(1) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או, שלחלופין, לחברה אין מידע ביחס לתזרים זה.

(2) ניתוחי הרגישות ביחס להכנסה הכוללת מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לתקופה.

(3) שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ כולל בגין מכשירים פיננסיים שאינם פריטים כספיים.

4. סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן של הנכס או ההתחייבות הפיננסי או בתזרים המזומנים הנובע מהם. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

4. סיכון ריבית ישיר (המשך)

להלן יוצג פירוט הנכסים והתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית:

ליום 31 בדצמבר, 2018			
סך הכל	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
7,397,213	6,373,690	1,023,523	<u>נכסים עם סיכון ריבית ישיר</u>
			נכסי חוב סחירים
			נכסי חוב שאינם סחירים:
854,325	26,153	828,172	אג"ח מיועדות
553,841	331,387	222,454	אחר
			נכסים אחרים:
335,569	212,033	123,536	מזומנים ושווי מזומנים
1,454,282	22,555	1,431,727	נכסי ביטוח משנה
10,595,230	6,965,818	3,629,412	סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
5,998,665	4,350,156	1,648,509	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (*)
16,593,895	11,315,974	5,277,921	סך הכל נכסים
			<u>התחייבויות שלהן סיכון ריבית ישיר</u>
280,206	-	280,206	התחייבויות פיננסיות
14,760,789	11,198,066	3,562,723	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
15,040,995	11,198,066	3,842,929	סה"כ התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
1,206,743	138,898	1,067,845	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)
346,157	-	346,157	הון
16,593,895	11,336,964	5,256,931	סה"כ הון והתחייבויות
346,157	(20,990)	367,147	סך נכסים בניכוי התחייבויות

(*) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (פרמיות לגבייה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

(**) התחייבויות שאין להן סיכון ריבית ישיר כוללות: עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

ליום 31 בדצמבר, 2017

סך הכל	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה
6,604,188	5,403,471	1,200,717
850,902	25,441	825,461
351,974	123,600	228,374
549,026	502,112	46,914
1,419,332	18,776	1,400,556
9,775,422	6,073,400	3,702,022
5,148,555	3,629,003	1,519,552
14,923,977	9,702,403	5,221,574
252,824	-	252,824
13,061,779	9,639,611	3,422,168
13,314,603	9,639,611	3,674,992
1,270,428	175,403	1,095,025
338,946	-	338,946
14,923,977	9,815,014	5,108,963
338,946	(112,611)	451,561

נכסים עם סיכון ריבית ישיר

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים:

אג"ח מיועדות

אחר

השקעות פיננסיות אחרות:

מזומנים ושווי מזומנים

נכסי ביטוח משנה

סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר

נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (*)

סך הכל נכסים

התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

התחייבויות פיננסיות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

סך כל ההתחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)

הון

סך כל ההון והתחייבויות

סך נכסים בניכוי התחייבויות

(*) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (פרמיות לגבייה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

(**) התחייבויות שאין להן סיכון ריבית ישיר כוללות: עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר, 2018						
סה"כ	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
103,756	-	103,756	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
380,590	-	380,590	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
113,407	-	113,407	-	-	-	רכוש קבוע
148,636	148,636	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
584,270	-	566,240	18,030	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
1,454,282	22,555	-	-	1,384,378	47,349	נכסי ביטוח משנה
25,826	-	-	-	25,826	-	נכסי מיסים שוטפים
111,891	22,691	-	-	-	89,200	חייבים ויתרות חובה
257,505	58,582	-	4,210	57,642	137,071	פרמיות לגבייה
10,851,477	10,851,477	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
	-	-	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות:
1,023,523	-	-	63,587	510,076	449,860	נכסי חוב סחירים
1,050,626	-	-	55,748	898,954	95,924	נכסי חוב שאינם סחירים
79,301	-	79,301	-	-	-	מניות
73,236	-	19,595	53,641	-	-	אחרות
<u>13,078,163</u>	<u>10,851,477</u>	<u>98,896</u>	<u>172,976</u>	<u>1,409,030</u>	<u>545,784</u>	סה"כ השקעות פיננסיות
212,033	212,033	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
123,536	-	-	1,336	-	122,200	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>16,593,895</u>	<u>11,315,974</u>	<u>1,262,889</u>	<u>196,552</u>	<u>2,876,876</u>	<u>941,604</u>	סך כל הנכסים

(* עיקר הביטוחים שמבצעת החברה נקובים בשקלים וחשיפתה לשינויים בשערי החליפין איננה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2018						
סה"כ	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
346,157	-	346,157	-	-	-	סך הכל הון התחייבויות:
3,562,723	-	-	40,348	3,267,273	255,102	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
11,198,066	11,198,066	-	-	-	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
49,546	-	49,546	-	-	-	התחייבויות מסים נדחים
26,503	-	-	-	-	26,503	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
1,130,694	138,898	-	-	913,885	77,911	זכאים ויתרות זכות
280,206	-	-	-	280,206	-	התחייבויות פיננסיות
16,247,738	11,336,964	49,546	40,348	4,461,364	359,516	סך הכל התחייבויות
16,593,895	11,336,964	395,703	40,348	4,461,364	359,516	סך הכל הון והתחייבויות
-	(20,990)	867,186	156,204	(1,584,488)	582,088	סך הכל חשיפה מאזנית
196,650	193,463	-	-	-	3,187	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
196,650	172,473	867,186	156,203	(1,584,488)	585,275	סך הכל חשיפה מאזנית

(* עיקר הביטוחים שמבצעת החברה נקובים בשקלים וחשיפתה לשינויים בשערי החליפין איננה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)
ב. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר, 2017

סה"כ	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
80,658	-	80,658	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
353,900	-	353,900	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
113,751	-	113,751	-	-	-	רכוש קבוע
143,680	143,680	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
561,043	-	543,063	17,980	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
1,419,332	18,776	-	-	1,356,137	44,419	נכסי ביטוח משנה
79,333	-	-	-	79,333	-	נכסי מיסים שוטפים
45,887	3,867	-	-	447	41,573	חייבים ויתרות חובה
242,634	64,575	-	2,952	55,721	119,386	פרמיות לגבייה
8,969,393	8,969,393	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
						השקעות פיננסיות אחרות:
1,200,717	-	-	48,561	656,123	496,033	נכסי חוב סחירים
1,053,835	-	51,247	387	929,643	72,558	נכסי חוב שאינם סחירים
82,409	-	82,409	-	-	-	מניות
28,379	-	10,516	17,863	-	-	אחרות
<u>11,334,733</u>	<u>8,969,393</u>	<u>144,172</u>	<u>66,811</u>	<u>1,585,766</u>	<u>568,591</u>	סה"כ השקעות פיננסיות
502,112	502,112	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
46,914	-	-	2,063	-	44,851	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>14,923,977</u>	<u>9,702,403</u>	<u>1,235,544</u>	<u>89,806</u>	<u>3,077,404</u>	<u>818,820</u>	סך כל הנכסים

(* עיקר הביטוחים שמבצעת החברה נקובים בשקלים וחשיפתה לשינויים בשערי החליפין איננה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2017						
סה"כ	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
338,946	-	338,946	-	-	-	סך הכל הון התחייבויות :
3,422,168	-	-	40,348	3,126,719	255,101	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
9,639,611	9,639,611	-	-	-	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
42,860	-	42,860	-	-	-	התחייבויות מסים נדחים
23,543	-	-	-	-	23,543	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
1,204,025	175,403	-	-	973,540	55,082	זכאים ויתרות זכות
252,824	-	-	-	187,824	65,000	התחייבויות פיננסיות
14,585,031	9,815,014	42,860	40,348	4,288,083	398,726	סך הכל התחייבויות
14,923,977	9,815,014	381,806	40,348	4,288,083	398,726	סך הכל הון והתחייבויות
-	(112,611)	853,738	49,458	(1,210,679)	420,094	סך הכל חשיפה מאזנית
(473,966)	(467,213)	-	-	-	(6,753)	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
(473,966)	(579,824)	853,738	49,458	(1,210,679)	413,341	סך הכל חשיפה מאזנית

(* עיקר הביטוחים שמבצעת החברה נקובים בשקלים וחשיפתה לשינויים בשערי החליפין איננה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הונניים

ליום 31 בדצמבר, 2018				
% מסה"כ	סך הכל	לא סחיר	נסחרות במדד מניות היתר	
		אלפי ש"ח		
12.4	9,811	-	9,811	ענף משק מסחר
86.7	68,790	68,790	-	השקעות והחזקות
0.9	700	700	-	אחר
<u>100</u>	<u>79,301</u>	<u>64,490</u>	<u>9,811</u>	סך הכל

ליום 31 בדצמבר, 2017				
% מסה"כ	סך הכל	לא סחיר	נסחרות במדד מניות היתר	
		אלפי ש"ח		
16.0	13,151	-	13,151	ענף משק מסחר
83.4	68,755	68,755	-	השקעות והחזקות
0.6	503	503	-	אחר
<u>100</u>	<u>82,409</u>	<u>69,258</u>	<u>13,151</u>	סך הכל

ג. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה.

1. החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש החברה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד. אולם, חלק ניכר מהתחייבויותיה הביטוחיות במגזר ביטוח חיים אינן חשופות לסיכון הנזילות בגלל אופיים של חוזי הביטוח כמתואר להלן.

יצוין, עם זאת, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.

2. חוזים תלויי תשואה, בביטוח חיים - על פי תנאי החוזים זכאים בעליהם לקבל את שווי ההשקעות האמורות ותו לא. לפיכך, אם ערך ההשקעות ירד מכל סיבה שהיא, תהיה במקביל ירידה זהה בגובה התחייבויות החברה.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני נזילות (המשך)

3. חוזים שאינם תלויי תשואה בביטוח חיים – 85.6% מתיק ביטוח החיים הינו בגין אג"ח חץ, אשר מונפקות על ידי בנק ישראל ומבטיחות תשואה מוסכמת. החברה זכאית לממש אג"ח אלו בעת שנדרש פדיון הפוליסות האמורות.
- סיכון הנזילות של החברה נובע, אפוא, בעיקר מיתרת הנכסים שאינם אגרות חוב מיועדות ואינם כנגד חוזים תלויי תשואה. נכסים אלו מהווים 26.8% בלבד (כ-4.4 מיליארד ש"ח) מכלל נכסי החברה, נכון ליום 31 בדצמבר, 2018.
4. מתוך יתרת הנכסים האמורה (נכסים שאינם אגרות חוב מיועדות ואינם כנגד חוזים תלויי תשואה), סך של כ-1.4 מיליארד ש"ח הינם נכסים סחירים ונזילים, הניתנים למימוש מידי.
5. על פי כללי השקעה, על החברה להחזיק בנכסים נזילים, כהגדרתם בכללי השקעה, כנגד ההון העצמי וכנגד התחייבויות שאינן נובעות מעסקי ביטוח, בסכום שלא יפחת מ-30% מההון העצמי המזערי הנדרש ממנה, בהתאמות המפורטות בכללי השקעה.

ניהול נכסים והתחייבויות

החברה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של החברה. היות שמדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות במאזן.

מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח חיים ובריאות נכללו בטבלאות כדלקמן:

כספי חסכון - מועדי פירעון חוזיים, דהיינו גיל הפרישה, ללא הנחות ביטולים, בהנחה שכל החסכון יימשך כהוני ולא כקצבה.

גמלא בתשלום, אכ"ע בתשלום וסיעודי בתשלום - על בסיס אומדן אקטוארי.

מועדי הפירעון של התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה נכללו על בסיס מועדי הפירעון החוזיים. בחוזים בהם הצד שכנגד רשאי לבחור את עיתוי התשלום של סכום, ההתחייבות נכללת על בסיס של המועד המוקדם ביותר שבו החברה יכולה להידרש לשלם את ההתחייבות.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים* (*)

ס"ח	ללא מועד פרעון מוגדר	מעל 15 שנים	מעל 10	מעל 5	מעל שנה	עד שנה	
			שנים ועד 15 שנים	שנים ועד 10 שנים	ועד 5 שנים		
אלפי ש"ח							
1,257,014	45,149	57,538	216,356	230,963	203,946	503,062	ליום 31 בדצמבר 2018
1,202,146	39,312	61,236	192,186	258,612	205,540	445,260	ליום 31 בדצמבר 2017

(*) לא כולל בגין חוזים תלויי תשואה.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

ס"ח	ללא מועד פרעון מוגדר	מעל 5 שנים	מעל 3	עד 3 שנים	
			שנים ועד 5 שנים		
אלפי ש"ח					
2,111,790	-	353,016	447,075	1,311,699	ליום 31 בדצמבר, 2018
1,805,501	-	327,082	374,575	1,103,844	ליום 31 בדצמבר, 2017

התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה

ס"ח	מעל 5	מעל שנה	עד שנה	
	שנים ועד 10 שנים	ועד 5 שנים		
אלפי ש"ח				
390,558	287,119	50,135	53,304	ליום 31 בדצמבר, 2018: התחייבויות פיננסיות
7,017,185	-	-	7,017,185	התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה
305,286	43,080	248,478	13,728	ליום 31 בדצמבר 2017: התחייבויות פיננסיות
5,458,603	-	-	5,458,603	התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה

(*) בבואה להעריך ולבחון את סיכון הנזילות, החברה בוחנת כתבי התחייבות נדחים כמקשה אחת ללא הבחנה במסגרת ניהול וסקירת סיכון הנזילות.

ד. סיכונים ביטוחיים

הסיכונים הביטוחיים הם בסיס העסק של החברה. סיכונים אלה כוללים בין היתר:

- **סיכוני חיתום:** הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

- **סיכוני רזרבה:** הסיכון להערכה לא נכונה של ההתחייבויות הביטוחיות אשר עלולה לגרום לכך שהרזרבות האקטואריות אינן מספקות לכיסוי כל ההתחייבויות והתביעות. המודלים האקטואריים על פיהם, בין היתר, מעריכה החברה את התחייבויותיה הביטוחיות, מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות. חשיפת החברה מורכבת מהסיכונים הבאים:

(1) סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות;

(2) סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

- **סיכון קטסטרופה:** חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה) כגון אסון טבע, מלחמה, טרור, נזקי טבע או רעידת אדמה, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה בארץ הינו רעידת אדמה.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מירבי (MPL) של כ- 1.8% הינה כ- 586 מיליון ש"ח ברוטו מהם 5.6 מיליון ש"ח בשייר עצמי.

לעניין נתונים בדבר מוצרי הביטוח השונים אשר בגינם נוצר למבטח חשיפה לסיכון ביטוחי ראה פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סיכוני ביטוח **באור 16(א)** - נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי. **באור 17(א)** - פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים וחוזי השקעה לפי חשיפה ביטוחית.

ד (1). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות

כללי

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים והשיטות וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר. באופן כללי בהתאם להוראות הממונה ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות ובאופן עקבי לשנה קודמת. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, תקופת הביטוח, מועד תחילת הביטוח, סוג הביטוח. פרמיה תקופתית וסכום הביטוח.

השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

(1) תוכניות ביטוח מסוג "עדיף ומסלולי השקעה":

בתוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה" קיים מרכיב חסכון מזהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החיסכון שנצבר בתוספת תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:

- קרן צמודה לתשואת תיק השקעות (חוזים תלויי תשואה).
- קרן צמודה למדד בתוספת ריבית קבועה מובטחת או מזוכה בתשואה מובטחת כנגד נכסים מותאמים (חוזים מבטיחי תשואה).
- בגין מרכיבים ביטוחיים המצורפים לפוליסות אלו (אי כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי וכו') מחושבת התחייבות ביטוחית בנפרד כאמור להלן.

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד (1). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(2) תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורת")::

תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה משלבות מרכיב של סכום חסכון במקרה שהמבוטח נשאר בחיים בתום תקופת התוכנית עם מרכיב ביטוחי של סיכון מוות במשך תקופת התוכנית. בגין מוצרים אלה מחושבת התחייבות ביטוחית לכל כיסוי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, כולל תשלום בתום התקופה, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים ו/או על הנחות שהופקו מניסיון התביעות, כולל שיעורי הריבית (להלן - ריבית תעריפית), לוח התמורה או התחלואה. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve", אשר אינה כוללת בזרם התקבולים הצפוי את המרכיב שהועמס בתעריף הפרמיות לכיסוי העמלות וההוצאות, ומנגד אינה מנכה את ההוצאות והעמלות הצפויות. בגין מוצרים מסורתיים תלויי תשואה, מחושבת העתודה בהתאם לתשואה שהושגה בפועל בניכוי דמי ניהול.

(3) התחייבויות לגמלאות בתשלום מחושבות בהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים אשר נבנו לאחר בחינת ניסיון החברה ובסיוע נתונים אשר פורסמו על-ידי אקטואר האוצר בחוזר המפקח משנת 2013.

(4) התחייבויות בגין גמלאות המשולמות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגמלא או הגיעו לגיל פרישה וטרם התחיל התשלום בפועל, כוללות עתודה בסיסית המשקפת את ערך הפדיון שנצבר לזכות המבוטח ועתודה משלימה לגמלאות.

העתודה המשלימה לגמלה נצברת באופן הדרגתי בגין הכספים שנצברו בפוליסות עד לתום תקופת הדיווח, בהתחשב ברווחים הצפויים מהפוליסות, לאורך התקופה שנתורה עד למועד הגיע המבוטח לגיל פרישה.

העתודה המשלימה לגמלאות נצברת באופן הדרגתי על ידי שימוש בפקטור היוון K. פקטור זה מוגבל עד לשיעור ההכנסות העתידיות הצפויות מדמי ניהול או ממרווח פיננסי הנובעים מהשקעות המוחזקות כנגד עתודת הביטוח בשל הפוליסה או מתשלומי פרמיות בניכוי ההוצאות המתייחסות לפוליסה. באופן דומה תחושב הפרשה הדרגתית גם עבור פרמיות שתתקבלנה בעתיד במסגרת הפוליסות וזאת ממועד קבלת הפרמיות.

החברה קבעה שני ערכי K: האחד בשיעור של 0.6% בגין פוליסות שמרכיב החיסכון בהן תלוי תשואה ("פוליסות תלויות תשואה") והשני בשיעור של 0.4% בגין פוליסות שמרכיב החיסכון שלהן כולל תשואה מובטחת ("פוליסות שאינן תלויות תשואה") שיעור אג"ח ח"צ בפוליסות מבטיחות תשואה עומד על 86% ולא ישתנה לאורך השנים. לא היה שינוי במהלך שנת 2018 בערכי K.

(5) התחייבויות בגין קצבאות המשולמות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגמלא או הגיעו לגיל פרישה וטרם התחיל התשלום בפועל, מחושבות בהתאם להסתברות למשיכת הגמלא ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים. בעת עדכון לוחות התמורה נעשית הגדלה הדרגתית של ההתחייבויות לגמלא בהתחשב ברווחים הצפויים מהפוליסות עד הגיע המבוטחים למועד הפרישה בהתאם לחוזרי המפקח. ככל שמקדמי הקצבה המובטחים בפוליסות גבוהים יותר, ההגדלה הנדרשת גבוהה יותר.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד (1). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(6) תוכניות ביטוח חיים אחרות כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות, מחלות קשות, נכויות וכו') הנמכרות כפוליסות עצמאיות או שהן מצורפות לפוליסות עם תוכנית יסודית מסוג "עדיף", "מסלולי השקעה" או "מסורתית". בגין תוכניות אלו מחושבת התחייבות אקטוארית בנפרד כאמור להלן.

(7) תוכניות ביטוח חיים ובריאות אחרות כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות, מחלות קשות, נכויות, סיעודי, הוצאות רפואיות...) מחושבות לפי שיטת Net Premium Reserve.

בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אובדן כושר עבודה, מחושבת התחייבות ביטוחית בהתאם למשך תקופת התשלום הצפויה, כשהיא מהוונת לפי שיעור הריבית התעריפית שבמוצר וצפי לתקופה העתידית של התביעה בהתאם לגיל התובע וותק התביעה.

(8) ההתחייבות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים כוללות בעיקר הפרשות לתביעות תלויות עבור מקרי מוות ואובדן כושר עבודה ונכויות.

ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. שיעור ההיוון

בגין תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית") ומוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה הריבית המשמשת להיוון הינה כדלקמן:

- בתוכניות ביטוח המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות ריבית תעריפית בשיעורים של בין 3% ל-5% צמודה; בכל הקשור לגמלאות בתשלום וגמלאות עתידיות, שיעור הריבית להיוון הינו 3.54%.
- בגין מוצרים תלויי תשואה, שהונפקו בשנים 1991 ואילך ריבית תעריפית בשיעור 2.5%, צמודה. בהתאם לתנאי הפוליסה שינויים בריבית יזקפו למבוטחים. בכל הקשור לגמלאות בתשלום וגמלאות עתידיות, שיעור ההיוון מורכב משקלול התשואה המובטחת של אגרות החוב המיועדות ושל הכנסות מהשקעות של התיק החופשי.
- בגין מוצרי בריאות וסיעוד שאינן תלויי תשואה, ריבית תעריפית ריאלית בשיעור 2.5% ירידה בשיעור הריבית לטווח הארוך עלולה להגדיל את עתודות הביטוח בגין המרכיב החופשי (שאיננו מגובה באגרות חוב מיועדות) של פוליסות שמרכיב החיסכון בהן כולל תשואה מובטחת הגבוהה משיעור ריבית ההיוון, וזאת כתוצאה מהצורך בהעמדת עתודה נוספת במסגרת בדיקת נאותות העתודות (LAT). החברה בדקה את נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח (LAT) ומצאה כי בהתחשב בגובה העתודות הקיימות אין צורך בהשלמה הנובעת מ-LAT. ראה באור 2(ה)1(ו) לעיל.

2. שיעורי תמותה ותחלואה

(א) שיעורי התמותה ששימשו לחישוב התחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה (כלומר לא כולל תמותה של מבוטחים מקבלי קצבאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי אי כושר עבודה או סיעוד) זהים, בדרך כלל, לשיעורים אשר שימשו לקביעת התעריף.

(ב) ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים מחושבת בהתאם ללוחות תמותה עדכניים.

עליה בהנחה של שיעור התמותה, עקב עליה בשיעור התמותה בפועל לרמה העולה על ההנחה הקיימת, תביא לגידול בהתחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה ולקיטון ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד (1). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

2. שיעורי תמותה ותחלואה (המשך)

ג) שיעורי התחלואה מתייחסים לשכיחות של מקרי תביעה בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכיוצ"ב. שיעורים אלה נקבעו על בסיס ניסיון החברה או מחקרים של מבטחי משנה. בענפי סיעוד ואובדן כושר עבודה נקבעת תקופת תשלום הקצבאות בהתאם לניסיון החברה או מחקרים של מבטחי משנה.

ככל שהנחה לגבי שיעור התחלואה תעלה כך תגדל ההתחייבות הביטוחית בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה.

3. שיעורי לקיחת גמלא

חוזי ביטוח חיים, הכוללים מרכיב חסכון, מתנהלים כך: בגין כספים שהופקדו עד שנת 2008 בשני מסלולים: מסלול הוני או מסלול קצבתי. בחלק מהחוזים המבוטח רשאי לבחור את המסלול במועד הפרישה. היות וסכום ההתחייבות הביטוחית שונה בכל אחד משני מסלולים אלו, מוטל על החברה לקבוע את שיעור הפוליסות בהן יבחרו המבוטחים במסלול הגמלא. שיעור זה נקבע על פי הנחיות הממונה, תוך התאמה לניסיון החברה. החל משנת 2008 כל פרמיות החיסכון שהופקדו במסגרת ביטוח חיים מיועדות לקצבה.

4. שיעורי ביטולים

שיעור הביטולים משפיע על ההתחייבויות הביטוחיות בגין חלק מביטוחי הבריאות וכן, על קצבאות המשולמות לכל החיים בתקופה שלפני התחלת התשלומים. ביטולי חוזי ביטוח יכולים לנבוע מביטול פוליסות היזום על ידי החברה עקב הפסקת תשלומי הפרמיות או פדיונות פוליסות לבקשת בעליהן. ההנחות לגבי שיעורי הביטולים מבוססות על ניסיון החברה והן מבוססות על סוג המוצר, משך החיים של המוצר ומגמות מכירה.

5. ניתוחי רגישות בביטוח חיים ובריאות

ליום 31 בדצמבר, 2018

שיעור לקיחת גמלא		שיעור תמותה		שיעור תחלואה		שיעור הביטולים, פדיונות, סילוקים והקטנות	
-5%	+5%	-10%	+10%	-10%	+10%	- 10%	+ 10%
אלפי ש"ח							
5,022	(5,022)	(15,504)	13,114	-	-	(624)	-

רווח (הפסד)

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד (1). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

הנחות עיקריות המשמשות ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

5. ניתוחי רגישות בביטוח חיים ובריאות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2017

שיעור הביטולים		שיעור תמותה		שיעור תחלואה		והקטנות	
פדיונות, סילוקים							
שיעור לקיחת גמלא							
- 5%	+ 5%	-10%	+10%	-10%	+10%	- 10%	+ 10%
אלפי ש"ח							
5,047	(5,047)	(12,978)	11,932	-	-	(642)	-

רווח (הפסד)

שינויים באומדנים ובהנחות עיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח

בשנים 2016 ו-2017 ביצעה החברה מחקר כנדרש בהוראות האוצר על שיעורי לקיחת הגמלא. כתוצאה ממחקר זה, הגדילה החברה את העתודה לגמלאות בסך של כ-4 מיליון ש"ח ו-5 מיליון ש"ח בהתאמה. בשנת 2018 לא חל שינוי בשיעור זה.

ההתחייבויות בגין גמלאות המשולמות לכל החיים, בגין פוליסות שבתוקף (משולמות ומסולקות), שטרם הגיעו לשלב מימוש הקצבה או שמבוטחיהן הגיעו לגיל פרישה אך טרם החלו לקבל קצבה בפועל ("פוליסות"), כוללות עתודה בסיסית המשקפת את ערך הפדיון שנצבר לזכות המבוטח ועתודה משלימה לגמלאות.

העתודה המשלימה לגמלאות מחושבת בהתאם להסתברות למשיכת גמלא ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים וכן על פי שיעורי ביטולים צפויים ושיעורי ההיוון הרלוונטיים בתיק הגמלא עד למועד הפרישה. אומדנים אלו מחושבים בהתאם לניסיון החברה בשילוב עם נתונים שפורסמו על ידי המפקח.

לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר

2016	2017	2018
מיליוני ש"ח		
1.2	1.0	(3.8)
4.0	5.0	-
5.2	6.0	(3.8)
3.4	3.9	(2.4)

השפעת הקיטון (הגידול) בשיעור ריבית היוון בחישוב העתודה המשלימה לגמלאות

שינוי בשיעור מימוש הגמלה

סך הכל לפני מס

סך הכל לאחר מס

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד(1). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

שינויים בהנחות עיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

ההפרשה ההדרגתית נעשית על ידי שימוש בפקטור היוון K המייצג את שיעור ההכנסות העתידיות הצפויות מדמי ניהול או ממרווח פיננסי, הנובעים מההשקעות המוחזקות כנגד עתודת הביטוח בשל הפוליסה או מתשלומי פרמיה עבור הפוליסה (להלן - "פקטור K"). פקטור K מובא בחשבון בחישוב ההשלמה לעתודה לתשלום קצבה.

בחוזר העתודות לקצבה עודכנו לוחות התמותה על בסיס האומדנים המעודכנים של תוחלת החיים והשיפורים העתידיים בה וכן עודכנה הדרישה לאופן קביעת ערכי פקטור K. במסגרת חוזר זה נדרשת החברה לקבוע, על פי שיקול דעתו המקצועי של האקטואר שני ערכי K: האחד בגין התחייבויות בשל מרכיב חסכון תלוי תשואה, והשני בגין התחייבויות בשל מרכיב חסכון מבוטח תשואה. קביעת ערכי ה-K תעשה באופן זהיר, ועל בסיס בחינה של פוליסות שנמכרו לפני ה-1 ביוני 2001.

הניתוח מבוצע על בסיס הנחות פיננסיות שמרניות, באופן שמעיד על כך שדמי הניהול או המרווח הפיננסי הנובעים מהשקעות המוחזקות כנגד העתודה לתשלום קצבה בשל הפוליסה ותשלומי הפרמיות עבור הפוליסה, עשויים להפיק הכנסות עתידיות העולות על פקטור K, שיספיקו לכיסוי כל ההוצאות הקשורות לפוליסה ולהשקעות האמורות עד לגיל הפרישה הצפוי. ערך ה-K שיבחר יהיה זה שיביא לפריסה נאותה של העתודה לתשלום קצבה כאמור.

מעט לעת עורכת החברה מחקרים בהם היא בוחנת את שיעור המבוטחים המממשים את זכאותם לקבלת קצבה.

בשנת 2017 המשיכה מגמה של עליה מתונה בשיעור מימוש הזכאות לקצבה. ההשפעה של עדכון זה גרם לעליה בהפרשה בסך של כ-5.0 מיליוני ש"ח. אך בשנת 2018 לא חל שינוי בשיעור זה.

סכום ההפרשה, שנצבר בספרים במשך השנים עד ליום 31 בדצמבר, 2018, הכולל את העדכון לעיל, הסתכם בסך של כ-83.9 מיליוני ש"ח (לעומת כ-84.1 מיליוני ש"ח אשתקד). יתרת ההפרשות בגובה הסכום המוערך ליום 31 בדצמבר, 2018 בסך של כ-47.1 מיליון ש"ח, תיזקף לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה על פי נוסחה גיאומטרית המתחשבת, בין היתר, בפקטורי ריבית ההיוון - K, כמפורט לעיל.

העלות הכוללת (הנובעת, בין היתר, מהתארכות תוחלת החיים) של העתודה המשלימה לגמלאות, הצפויה להיות משולמת לאורך השנים בעתיד, בגין הכספים שנצברו בפוליסות לתום תקופת הדיווח, עומדת על סך של כ-131.0 מיליוני ש"ח (לעומת כ-132.4 מיליוני ש"ח אשתקד).

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד(2). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים והשיטות וההנחות המשמשות לחישוב התחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

1. תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם החברה פועלת

החברה כותבת חוזי ביטוח בתחומי הביטוח הכללי בעיקר בענפי רכב חובה, חבויות, רכב קסקו, בתי עסק וביטוח דירות.

פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה את בעל הפוליסה והנוהג מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג ברכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. תביעות ברכב חובה מתאפיינות ב-"זנב ארוך" LONG TAIL דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

כיום התעריף האקטוארי הינו דיפרנציאלי וכל חברה מחשבת את התעריף על בסיס ניסיונה הפרטי ותחת מגבלות בהמלצת רון בינה אקטוארית.

ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים, ביטוחי חבויות אחרים כגון אחריות מקצועית, חבות מוצר ואחריות דירקטורים ונושאי משרה.

עיתוי הגשת תביעות וסילוקה מושפעת ממספר גורמים כגון סוג הכיסוי, תנאי הפוליסה, חקיקה ותקדימים משפטיים. בדרך כלל תביעות בתחום החבויות מתאפיינות ב "זנב ארוך" LONG TAIL דהיינו לעיתים חולף זמן ארוך ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

פוליסה לביטוח נזקי רכב ולנזקי רכב רכוש צד ג' מעניקים למבוטח כיסוי לנזק רכוש. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב שניזוק. התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי המפקח על הביטוח והינו תעריף אקטוארי ובחלקו דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג הרכב, שנת ייצור וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (גיל הנהג, ניסיון תביעות וכו'). תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מערכת נהלים שנועדו לבדוק את ניסיון התביעות של המבוטח הכוללים הצגת אישור העדר תביעות ממבטח קודם במשך שלוש שנים אחרונות, הצגת אישור מיגון עדכני וכו', ומשולבים באופן ממוכן בתהליך ההפקה של הפוליסות.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

ביטוחי רכוש מיועדים להעניק למבוטח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו ואובדן רווחים עקב הנזק לרכושו.

1. תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם היא פועלת (המשך)

הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכוני אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזקי אובדן רווחים עקב הנזק הפיזי שנגרם לרכוש. ביטוחי רכוש מהווים נדבך חשוב בביטוחי דירות, ביטוחי בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'. במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

2. עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי

כללי

(א) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
- הפרשה לפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו ברמת השייר לבין הפרמיה שטרם הורווחה (פרמיה בחסר)
- תביעות תלויות, תביעות ייצוגיות ואחרות
- ובניכוי - הוצאות רכישה נדחות.

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה והוצאות הרכישה הנדחות מחושבות בדרך שאינה תלויה בהנחות כלשהן ולכן אינן חשופות לסיכון הרזרבה. לעניין האופן בו מחושבות הפרשות אלה ראה באור מדיניות חשבונאית.

(ב) בהתאם להוראות הממונה התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות באופן עקבי לשנה הקודמת. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח ולכל שנת אירוע/חיתום, נקבעת על סמך שיקול דעת לפי מידת ההתאמה של השיטה לענף ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. ההערכות מתבססות בעיקרן על ניסיון העבר של התפתחות תשלומי התביעות ו/או התפתחות סכום התשלומים וההערכות הפרטניות. ההערכות כוללות הנחות בדבר עלות התביעה הממוצעת, עלויות הטיפול בתביעות, שכיחות התביעות. הנחות נוספות יכולות להתייחס לשינויים בשערי הריבית, שערי חליפין ובעיות ביצוע התשלומים. תשלומי התביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות, בניכוי שיבובים והשתתפויות עצמיות.

(ג) השימוש בשיטות אקטואריות המבוססות על התפתחות התביעות מתאים בעיקר כאשר קיים מידע יציב ומספק בתשלומי התביעות ו/או בהערכות הפרטניות כדי להעריך את סך עלות התביעות הצפויה. כאשר המידע הקיים בניסיון התביעות בפועל אינו מספק, משתמש האקטואר לעיתים, בחישוב המשקלל בין אומדן ידוע (בחברה ו/או בענף) כגון LR לבין התפתחות התביעות בפועל. משקל גדול יותר ניתן להערכה המבוססת על ניסיון ככל שהזמן עובר ומצטבר מידע נוסף על התביעות.

(ד) כן נכללות הערכות איכותיות ושיקול דעת באשר למידה שמגמות העבר לא ימשכו בעתיד. לדוגמה: עקב אירוע חד פעמי, שינויים פנימיים, כגון שינוי בתמהיל התיק, במדיניות החיתום ונוהלי הטיפול בתביעות וכן בגין השפעת גורמים חיצוניים כגון פסיקה משפטית, חקיקה וכו'. כאשר שינויים כאמור לעיל, לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר, האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד (2). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

2. עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי (המשך)

ה) בתביעות גדולות בעלות אופי לא סטטיסטי, העתודה נקבעת (בברוטו ובשייר) על סמך חוות דעת מומחי החברה, ובהתאם להמלצות יועציה המשפטיים.

ו) חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי), ניסיון התביעות בפועל והפרמיה שהועברה למבטחי משנה.

ז) הערכת התביעות התלויות עבור חלק החברה בפול התבססה על חישוב שבוצע על ידי הפול.

3. א. פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים

לצורך חישוב התביעות התלויות נעשה שימוש במודלים אקטואריים המפורטים להלן, בחירת השיטה המתאימה לכל ענף ביטוחי ולכל שנת חיתום או שנת אירוע, נקבעה על סמך שיקול דעת, לפי מידת ההתאמה של השיטה למקרה ולעיתים נעשה שימוש במספר שיטות שונות. במקרים מסוימים האקטואר מעדכן את המודלים בגין מגמות, פסיקה, שינויי חקיקה או גורמים אחרים שעשויים להשפיע על התביעות בעתיד באופן שונה מאשר ההתפתחות בעבר:

1. Chain Ladder

"שיטת הסולם" היא שיטה המתבססת על התפתחות התביעות ההיסטוריות, על מנת להעריך את התפתחות התביעות הקיימות והעתידיות. השיטה מתאימה לחיזוי התפתחות התשלומים העתידיים והתפתחות כמות התביעות הצפויות. (ישנן מספר שיטות סולם- שיטת סולם לתשלומים מצטברים, שיטת סולם להתפתחות תביעות המבוסס על תשלומים ותלויות, שיטת סולם לתשלומים מצטברים בניטרול מקדמי התפתחות חריגים).

2. BF (Bornhuetter-Ferguson):

שיטה זו משלבת בין אומדן מוקדם (אפריורי) הידוע בחברה או בענף, ואומדן נוסף המבוסס על התביעות עצמן. האומדן המוקדם משתמש בפרמיות ושיעור הנזקים להערכת סך כל התביעות. האומדן השני משתמש בניסיון התביעות בפועל, על סמך שיטות אחרות (כגון: chain ladder) הערכת התביעות המשולבת משקללת את שני האומדנים, כאשר ניתן משקל גדול יותר להערכה המבוססת על ניסיון התביעות ככל שהזמן עובר, ומצטבר מידע נוסף על התביעות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר במקרים בהם אין מספיק מידע מהתביעות או כאשר מדובר בעסק חדש או כזה ללא מידע היסטורי מספיק.

3. ממוצעים:

לעיתים, כאשר ניסיון התביעות בתקופות האחרונות אינו מספיק, ישנו שימוש בשיטת ממוצעים היסטוריים. בשיטה זו נקבעת עלות התביעות על סמך עלות התביעה לפוליסה בשנים מוקדמות וכמות הפוליסות בשנים המאוחרות.

ענפי רכב חובה וחבויות

בענפי רכב חובה וחבויות ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומים והתפתחות תשלומים ותלויות במספר וריאציות של שיטת הסולם. לתקופות שאינן בשלות נעשה שילוב בין עלות התביעות המבוססת על פי שימוש בשיעור LR אפריורי (שיטת BF) כאמור בסעיף (2) ובשיטת הממוצעים של העלות לפוליסה כאמור בסעיף (3), לבין מודל התפתחות התשלומים ו/או התפתחות התשלומים והתלויות.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד(2). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

3. א. פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

ענף רכב רכוש

בענף רכב רכוש ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומי התביעות במספר וריאציות של שיטת הסולם. תוך התייחסות, במידה שקיימים מספיק נתונים, לסוגי הכיסויים כגון מקיף/צד ג' סוגי רכבים כגון כלי רכב עד 4 טון ומעל 4 טון וסוגי הנזקים כגון תאונה/גניבה. לחודשי הנזק האחרונים, שאינם בשלים, נעשה גם שימוש בשיטת הממוצעים בקביעת עלות תביעה לפוליסה בהתבסס על רבעונים מבוססים דיים. מודל השיבוב מוערך בנפרד, ומתבסס על שיטות הסולם

ענפי רכוש ואחרים

בענפי רכוש ואחרים לרבות מקיף דירות, ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומי התביעות ו/או התפתחות התשלומים והתלויות במספר וריאציות של שיטת הסולם. לתקופות שאינן בשלות, נעשה גם שימוש בשיטת הממוצעים בקביעת עלות תביעה לפוליסה. בכל שנת נזק נלקחת העתודה האקטוארית או הערכת מחלקת התביעות של החברה, הגבוהה מביניהן. בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח, כאמור בהמשך, בחנה החברה אפשרות חישוב הפרשות אקטואריות גם בענפים העיקריים: מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי וביטוח קבלנים עקב היעדר מובהקות סטטיסטית לא יושם מודל אקטוארי בענפים אלו.

התביעות התלויות בענפים אלו הוערכו במקובץ לענפי החבויות (מקצועית ומוצר), ולשאר ענפי הרכוש יחד. בדומה לענפים הלא מקובצים נעשה שימוש בשיטת הסולם, לרבות שיטת ה BF לשנים הצעירות. מעבר לכך הועמס מרווח בהתאם לדרישות עמדת הממונה.

ב. ההנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית

- 1) בהתאם לדרישות עמדת ממונה, נעשה היוון בריבית חסרת סיכון RF בתוספת 50% פרמית אי נזילות.
- 2) נכללה תוספת בגין מרווח לסיכון בהתאם לנייר העמדה.
- 3) נכללה תוספת מפורשת לזנב ההתפלגות בענף חובה וחבויות (חבות צד שלישי וחבות מעבידים).
- 4) אומדן ההערכה לתביעות התלויות בענפי חובה וחבויות (חבות צד שלישי וחבות מעבידים) כולל תיקון בהתאם להוראות חוזר ביטוח 1-2013.
- 5) ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי

בהתאם לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 ("חוק ביטוח לאומי"), במקרה בו שילם המוסד לביטוח לאומי ("המל"ל") לזכאי לגמלה, בעילה שניתן לחייב בה גם צד שלישי לשלם פיצויים לאותו זכאי לפי פקודת הנזיקין [נוסח חדש] או לפי חוק הפלת"ד, רשאי המל"ל לתבוע מאותו צד שלישי פיצוי על הגמלה ששילם או על הגמלה שהוא עתיד לשלם. בהתאם, הצד השלישי רשאי לנכות מהפיצוי לזכאי את הגמלאות המשולמות לו או שעתידות להיות משולמות לו מאת המל"ל.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד(2). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

3. פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

ב. (5) ההנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית (המשך)

בהתאם להוראות חוק ביטוח לאומי, על חברת ביטוח מוטלת חובה לדווח למל"ל על כל תביעה בה ניכתה או הייתה רשאית לנכות תגמולי מל"ל מכל סוג, בין לפי הסכם פשרה ובין לפי פסק דין, אשר המל"ל רשאי לתבוע ממנה. החוק כאמור קובע כי הדיווח ישלח למל"ל בתוך שישים ימים מיום כריתת הסכם הפשרה או מיום פסק הדין או מיום ביצוע הניכוי - לפי המוקדם מבניהם. אי דיווח מצד חברת הביטוח יכול להביא להארכת תקופת ההתיישנות וזכות התביעה של המל"ל, כך שתקופת ההתיישנות תחל ביום קבלת הדיווח או ביום בו נודע למל"ל על ההליכים בין הנפגע לחברה - לפי המוקדם, והיא עלולה להגיע עד חמש עשרה שנים מיום אירוע התאונה.

בחודש אוגוסט 2015 התקשרה החברה בהסכם עם המל"ל, המסדיר, בין היתר, את זכות השיפוי של המל"ל כלפי החברה; את שיעורי השיפוי הנדרשים על ידי המל"ל; את דינן של דרישות תלויות ועומדות; ואת דינן של דרישות עתידיות של המל"ל. אומדני התביעות הפרטניות מוערכות על פי דרישות הסכם זה.

בהקשר זה יצוין, כי בחודש ינואר 2018 פורסמה החלטת ממשלה בדבר שינוי מנגנון ההתחשבנות בין המל"ל לבין חברות הביטוח ("הסדר השיבוב החדש"). מטרת השינוי היא, בין היתר, הגברת יעילות הסדרי ההתחשבנות הקיימים בין המל"ל לחברות הביטוח בכל הנוגע לתשלום פיצויים לפי חוק הפלת"ד, תוך צמצום ההתדיינות המשפטיות בין הצדדים. במסגרת השינוי הוחלט לתקן את ההסדר הקבוע בסעיף 328(א) לחוק הביטוח הלאומי, בדבר התחשבנות הנערכת בין המל"ל לבין חברות הביטוח בגין תשלום פיצויים על הגמלה ששילם או שעתיד לשלם המל"ל לנפגעי תאונות דרכים לפי חוק הפלת"ד כך שייקבע כי חברות הביטוח יעבירו סכום שנתי קבוע לצורך כיסוי חבותן.

נכון למועד הדוח, טרם התקבלה החלטה לגבי גובה שיעור השיפוי החדש שייקבע ואופן ההתחשבנות של הביטוח הלאומי מול חברות הביטוח. כן הוחלט שההסדר כאמור יחול על תביעות החל מיום 1 בינואר, 2014 ואילך; ואילו תביעות שבמקרה הביטוח בהן אירע טרם מועד זה יתנהלו על פי ההסכם מחודש אוגוסט 2015 (המפורט לעיל). להערכת החברה, יתכנו עלויות נוספות אשר לא נלקחו בחשבון במסגרת תעריף הפרמיה כפי שנקבעה במועד מכירת הפוליסה בעבר, בשל השיפוי הרטרואקטיבי. יחד עם זאת, במידה ושיעור ההעברה שיקבע מתעריף הפרמיה יהיה בהלימה לעלויות בפועל של החברה בהתחשבנות מול הביטוח הלאומי יהיה במעבר לשיטת התחשבנות כזו משום ייעול כולל של ההליך ויצירת וודאות ויציבות בניהול התביעות מבלי לפגוע במבוטחים.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד(2). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

3. פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

ב. (5) ההנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית (המשך)

בחודש יוני 2014 מונתה ועדה ברשות השופט בדימוס אליהו וינוגרד. הוועדה בחנה את גובה שיעור ריבית הויוון שבה משתמש המ"ל בבואו לחשב את סך כל קצבאות הנכות שהוא משלם לזכאים במקרה של תביעה, לצורך גבייתן בסכום אחד מאת חברות הביטוח או לצורך הויוון לפי בקשת הנפגע. הוועדה המליצה, ביו היתר, על שינוי גובה ריבית הויוון משיעור ריבית של 3%, שהייתה נהוגה ב-30 השנים האחרונות בעת הויוון תקבולי המ"ל, לשיעור ריבית של 2%, וזאת על רקע ירידת הריבית בשנים האחרונות וכן על רקע עדכון התשלומים לפי תוחלת החיים הנוכחית, הגבוהה יותר.

בשנת 2016 פורסם תיקון לתקנות הכולל בין היתר עדכון של לוחות התמותה ושל שיעורי הויוון לצורך חישוב הקצבאות האמורות. בהתאם לתיקון, יעמוד שיעור הריבית, לצורך הויוון קצבה שנתית, החל מאוקטובר 2017 על 2%, במקום 3% שהיו קבועים בתקנות ערב תיקונן. כמו כן, קובע התיקון כי שיעורי הויוון ולוחות התמותה ייעודכנו שוב בינואר 2020, ובל ארבע שנים שלאחר מועד זה, בלא יותר מ 1 נקודת האחוז, בכל תקופה של ארבע שנים.

בהתאם לכך ביצעה החברה אומדן של השפעת העדכון האמור של ירידת שיעור הריבית על ההתחייבויות הביטוחיות וביצעה הפרשה כבר בדו"חות הכספיים מרבעון ראשון של 2016.

ביום 1 באוקטובר, 2017 ("מועד התחילה") נכנס לתוקף התיקון לתקנות הויוון הביטוח הלאומי (הויוון), תשל"ח-1978, אשר אימץ את המלצות ועדת וינוגרד, כך שהוראות התיקון כאמור חלות על חישוב ערך מהוון הנעשה ממועד התחילה ואילך.

בחודש ינואר 2019 פורסמו להערות הציבור המלצות הוועדה הבין משרדית (ועדת קמיניץ) לבחינת ריבית הויוון של הפיצויים בשל נזקי גוף, שמונתה על ידי שרת המשפטים ושר האוצר, במסגרתן הומלץ להפחית מהפיצוי סכום המבטא את הרווח שהניזוק עשוי להפיק מכספי הפיצויים לאורך שנים (בהיתן שבתי המשפט נוהגים בדרך כלל לפסוק פיצויים כתשלום חד פעמי). העקרון שעמד לעיני הוועדה היה השבת מצבו של הניזוק לקדמותו, כך שיינתן פיצוי על פי הנזק שנגרם בפועל, לא יותר ולא פחות.

נכון למועד פרסום דוח זה, דחה בית המשפט העליון דיון שהיה אמור להתקיים בינואר 2019 בתביעה של הפול עד לפרסום דו"ח סופי של הוועדה.

בהתאם לכך, על אף המלצות הוועדה אשר תומכת שלא ישתנה המצב הקיים – היינו שיעור ריבית הויוון אחיד של 3%, בצעה החברה הפרשה בגין חשיפה זו בהתאם לאשתקד.

הנחה העומדת בסיס הערכת ההתחייבות הביטוחית, בדומה לאשתקד, היא, ששיעור הריבית עד למועד העדכון כאמור בשנת 2021 בהתאם לתקנות יעמוד על 2% ולאחר מכן שיעור הריבית נקבע על בסיס שקלול שיעור זה בתרחישים של שיעורי ריבית שונים מופחתים ושיעור ריבית הנגזרת מאג"ח קונצרני בדירוג aa1 בהסתברויות שונות בהתאם לקצב פרישת התשלומים של החברה.

נכון ליום 31 בדצמבר, 2018 נכללו בספרי החברה הפרשה לפני מס של כ-70.5 מיליון ש"ח ברוטו וכ-31.1 מיליון ש"ח בשייר בענף רכב חובה, וכ 11.5 מיליון ש"ח ברוטו ושייר בענפי חבויות.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד2). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

3. פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

ב. (5) ההנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית (המשך)

כאמור, לא היו שינויים בהנחות ובשיטת ההערכה מאשתקד.

תחשיב ההפרשה ייבחן לאורך הזמן ויעודכן ככל שמידע נוסף יתקבל מהשוק, מהכרעות ותקדימים של בתי המשפט, שינויים בפרשנות של עו"ד חיצוניים ושינויים באופן ההערכות של מחלקת התביעות בחברה ככל שיהיו. לאור זאת ההפרשה יכולה לגדול או לקטון בעתיד בהתאם להתפתחויות המשפטיות.

(6) בשנת 2017 המשיכה מגמת ההחמרה בעלויות הסיכון בענפים חובה וצד ג', וכתוצאה

מכך גידול בשיעור הנזקים בסך ההתפתחות הסופית (Ultimate). עלויות הסיכון, שגדלות כתוצאה מהגידול בחומרות, משפיעות הן על שנות החיתום הישנות והן על הצעירות, דרך גידול באומדנים האפריורים לשנים אלו.

מגמה זו באה לידי ביטוי בחיזוק משמעותי של אומדני התביעות התלויות הן בברוטו והן ברמת השייר.

בשנת 2018, כתוצאה מהתפתחות שלילית של שנות החיתום הותיקות בענף רכב חובה הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות לשנים אלו, ובהתאמה, הגדילה את אומדני ההתחייבויות הביטוחיות בענף זה בשנות החיתום הצעירות יותר. התפתחות שלילית זו נובעת מהרעה בחומרות התביעות, מעבר לירידה בשכיחות התביעות שחלה בשנים האחרונות.

בענפי החבויות אין התפתחות משמעותית בהפרשות ובענף רכב רכוש ההתפתחות הינה בהתאם להערכות.

4. שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי

כאמור בבאור 2ה(2), בחרה החברה לאמץ את המדיניות החדשה לחישוב עתודות ביטוח כללי בהתאם להוראות החוזר כבר בדוחות הכספיים של שנת 2014, ובחנה את העתודות מול דרישות עמדת הממונה. החברה פעלה כך עד למאזן יוני, 2018. החל מתאריך זה החברה מעריכה את עתודות הביטוח על-פי עקרונות הנוהג המיטבי, הכוללות מרווח ביטוח על העתודה BE אשר לוקח בחשבון סיכונים רנדומלים וסיסטמטיים והיוון לפי עקום ריבית חסרת סיכון RF בתוספת 50% פרמית אי נזילות.

לעניין מימוש אגרות חוב מוחזקות לפדיון ראה [ביאור 2\(ו\)1](#).

עמדת הממונה לעניין הנוהג המיטבי כוללת, בין היתר, את הקביעות הבאות:

א. עתודה שחושבה על ידי אקטואר, תחשב כ"עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" אם קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכוון לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל האקטואר שיקול דעת ויתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות. במסגרת זו יש להתייחס לסיכון הרנדומלי ולסיכון הסיסטמי.

ב. שיעור היוון תזרים המזומנים – ריבית ההיוון המתאימה לבחינת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי תבוסס על עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ד(2). סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

5. רגישות ההפרשות לשינויים בהנחות

- ההערכה האקטוארית כפופה לאי וודאות משמעותית. האומדנים האקטואריים לחיזוי התביעות התלויות, מתייחסים לתוחלת התביעות. בגלל האופי הסטוכסטי של תשלומי התביעות, יש אפשרות של סטיות סביב התוחלת. בנוסף לכך, האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. במידה ויחול שינוי באופן סילוק התביעות או לחילופין בהיקף התביעות המדווחות, עלול להיווצר פער בין ההערכה האקטוארית לבין התוצאה בפועל. גם שינוי בגובה התשואה, עלול לגרום לפערים בין ההערכות לתוצאה בפועל.
- היות והמודל האקטוארי מבוסס על ניסיון העבר, הרי ששינוי לא צפוי בהנחות המודל או בהתנהגות התביעות, יגרמו לשינוי בעתודה.
- יצוין שסיכונים אלו נלקחו בחשבון תחת דרישות עמדת הממונה באומדנים לסיכונים הסיסטמטיים.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא סיכון לחדלות פרעון של הלווה וסיכון לירידה באיכות האשראי שלו.

1. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	שאינם סחירים		סה"כ
	ש"ח	ש"ח	
2,044,355	1,050,626	993,729	בארץ
29,794	-	29,794	בחו"ל
<u>2,074,149</u>	<u>1,050,626</u>	<u>1,023,523</u>	סה"כ נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר, 2017

סה"כ	שאינם סחירים		סה"כ
	ש"ח	סחירים (*)	
2,228,365	1,053,835	1,174,530	בארץ
26,187	-	26,187	בחו"ל
<u>2,254,552</u>	<u>1,053,835</u>	<u>1,200,717</u>	סה"כ נכסי חוב

(*) נכסי חוב סחירים מסווגים בעיקר לקטגוריית זמינים למכירה ומוצגים בשווי הוגן. כמו כן, ליום 31 בדצמבר, 2017 נכסי חוב סחירים בסכום של 381.9 מיליון ש"ח מסווגים כמוחזקים לפדיון.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים

א.1 נכסי חוב

דרוג מקומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2018				
אלפי ש"ח				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד +A	-AA ומעלה
727,963	-	-	-	727,963
265,766	-	-	141,598	124,168
993,729	-	-	141,598	852,131
828,172	-	-	-	828,172
126,615	-	751	45,126	80,738
541	541	-	-	-
94,616	15,172	-	-	79,444
682	682	-	-	-
1,050,626	16,395	751	45,126	988,354
2,044,355	16,395	751	186,724	1,840,485

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים
בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

נכסי חוב אחרים לפי
בטחונות

הלוואות על פוליסות

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סה"כ נכסי חוב שאינם
סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד +A.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.1 נכסי חוב

דרוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2017					
אלפי ש"ח					
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד +A	-AA ומעלה	
					<u>נכסי חוב בארץ</u>
					<u>נכסי חוב סחירים</u>
593,346	-	-	-	593,346	אגרות חוב ממשלתיות
581,184	-	3,505	332,280	245,399	אגרות חוב קונצרניות
<u>1,174,530</u>	-	<u>3,505</u>	<u>332,280</u>	<u>838,745</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ
					<u>נכסי חוב שאינם סחירים</u>
825,461	-	-	-	825,461	אגרות חוב ממשלתיות
142,830	-	387	51,225	91,218	אגרות חוב קונצרניות
					<u>נכסי חוב אחרים לפי בטחונות</u>
918	-	-	-	918	הלוואות על פוליסות
83,886	19,961	-	-	63,925	בטחונות אחרים
740	740	-	-	-	לא מובטחים
<u>1,053,835</u>	<u>20,701</u>	<u>387</u>	<u>51,225</u>	<u>981,522</u>	סה"כ נכסי חוב שאינם סחירים בארץ
<u>2,228,365</u>	<u>20,701</u>	<u>3,892</u>	<u>383,505</u>	<u>1,820,267</u>	סך הכל נכסי חוב בארץ

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד +A.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

1.א. נכסי חוב (המשך)

דרוג בינלאומי				
ליום 31 בדצמבר, 2018				
אלפי ש"ח				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	A ומעלה
29,794	-	-	7,643	22,151

אגרות חוב קונצרניות

דרוג בינלאומי				
ליום 31 בדצמבר, 2017				
אלפי ש"ח				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	A ומעלה
26,187	-	-	15,435	10,752

אגרות חוב קונצרניות

2.א. סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

מידע נוסף

דרוג מקומי				
ליום 31 בדצמבר 2018				
אלפי ש"ח				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	A ומעלה
74,023	74,023	-	-	-
73,236	73,236	-	-	-
123,536	-	-	1,861	121,675
270,795	147,259	-	1,861	121,675

חייבים ויתרות חובה למעט יתרות מבטחי משנה השקעות פיננסיות אחרות מזומנים ושווי מזומנים

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.2. סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ) (המשך)

דרוג מקומי				
ליום 31 בדצמבר, 2017				
אלפי ש"ח				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	A ומעלה
34,443	34,443	-	-	-
28,379	28,379	-	-	-
46,914	-	-	7,837	39,077
<u>109,736</u>	<u>62,822</u>	<u>-</u>	<u>7,837</u>	<u>39,077</u>

חייבים ויתרות חובה למעט
יתרות מבטחי משנה
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

3. מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי

1. מידע בדבר סיכוני אשראי בבאור זה אינו כולל את הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה המוצגים בבאור נפרד.

2. לעניין יתרות פרמיה לגבייה בסך 257,505 אלפי ש"ח **ראה באור 10** - פרמיה לגבייה.

מידע הנדרש בקשר לפטור הזמני מיישום IFRS 9

גילוי על סיכוני אשראי

הטבלה להלן מציגה את הערך בספרים, ליום 31 בדצמבר, 2018, של הנכסים הפיננסיים העומדים במבחן הקרן והרבית בלבד (לא כולל נכסים שמוחזקים למסחר או מנוהלים על בסיס שווי הוגן), לפי רמות דירוג סיכון אשראי. הערך בספרים נמדד בהתאם ל-39 IAS אך לפני הפרשה לירידת ערך.

	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB עד A	AA ומעלה	
נכסי חוב סחירים	-	-	171,392	852,131	
נכסי חוב לא סחירים	16,395	751	45,126	908,910	
	1,023,523				סה"כ
	971,182				

הטבלה להלן מציגה השוואה בין השווי ההוגן לערך בספרים של נכסים בקבוצה א לעיל שאינם בעלי סיכון אשראי נמוך. הערך בספרים נמדד בהתאם ל-39 IAS אך לפני הפרשה לירידת ערך.

	ערך בספרים	שווי הוגן	
נכסי חוב סחירים	1,023,523	1,023,523	
נכסי חוב לא סחירים	954,036	1,179,881	

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכון אשראי (המשך)

4. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2018

סיכון אשראי מאזני		
	סכום	
%	אלפי ש"ח	
		<u>ענף משק</u>
4.81	99,672	בינוי ונדל"ן
3.92	81,295	אנשים פרטיים
3.00	62,229	בנקים
1.92	39,865	קלינטק
1.59	32,892	שירותים פיננסיים
9.74	202,061	אחר
24.98	518,014	
75.02	1,556,135	אג"ח מדינה
100.00	2,074,149	סך הכל

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

4. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאנים סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2017

סיכון אשראי מאזני		
%	סכום	
	אלפי ש"ח	
		<u>ענף משק</u>
10.58	238,415	בינוי ונדל"ן
4.59	103,483	שירותים
3.22	72,690	השקעות ואחזקות
2.92	65,771	אנשים פרטיים
2.81	63,340	שירותים
2.18	49,182	שירותים פיננסיים
10.77	242,864	אחר
37.07	835,745	
62.93	1,418,807	אג"ח מדינה
100.00	2,254,552	סך הכל

5. ביטוח משנה

1. החברה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את המבטחים הישירים מחובתם כלפי מבטחיהם על פי פוליסות הביטוח.

החברה עשויה להיות חשופה לסיכונים הנובעים מאי יכולת מבטח משנה אחד ו/או כמה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח המשנה ואת חובותיהם הנובעים מתביעות ששולמו למוטחים. חשיפה זו מנוהלת על ידי מעקב שוטף אחר מצבו של כל מבטח משנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיו הכספיות.

בהתאם להנחיית המפקח קובע דירקטוריון החברה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר החברה, המבוססות על דירוגם הבינלאומי. חשיפות אלו מנוהלות בחברה על ידי הערכה פרטנית של כל אחד ממבטחי המשנה באופן נפרד.

כמו כן, חשיפות החברה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים בינ"ל גבוהים.

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

5. ביטוח משנה (המשך)

2. חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה

ליום 31 בדצמבר, 2018

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה							סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2018		דרוג מבטחי המשנה		אחרים
בין חצי שנה לשנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	פיקדונות מבטחי משנה	בביטוחי חובה וחבויות	בביטוח רכוש וחבויות	בביטוח חיים	יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)	חברה מדרגת	חברה מדרגת	דרוג מבטחי המשנה	אחרים		
אלפי ש"ח													
-	-	84,377	118,551	159,204	17,563	33,187	11,181	(18,207)	125,553	S & P	AA	אחרים	
-	-	153,699	70,397	216,073	117	25,092	6,027	(23,213)	79,627	S & P	-AA	Swiss Reinsurance Co	
-	-	46,447	89,648	152,877	611	-	23,723	(41,116)	83,719	S & P	-AA	Munich Reinsurance Co AG	
-	-	96,409	81,588	166,101	934	6,420	-	4,542	20,234	S & P	+A	XL Re Europe SE	
-	-	279,584	326,104	561,656	17,129	56,387	-	(29,484)	164,076	S & P	A	אחרים	
-	-	660,516	686,288	1,255,911	36,354	121,086	40,931	(107,478)	473,209			סה"כ	

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)
ה. סיכוני אשראי (המשך)
.5 ביטוח משנה (המשך)
.2 חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2017

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה							סך פרמיות למבטחי משנה		דרוג מבטחי המשנה		אחרים
דרוג מבטחי המשנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	פיקדונות מבטחי משנה	בביטוחי חובה וחבויות	בביטוח רכוש וחבויות	בביטוח חיים	ביתרות בחובה (זכות) נטו (ב)	לשנת 2018	חברה מדרגת	דרוג מבטחי המשנה	אחרים		
אלפי ש"ח													
-	-	79,541	74,752	120,090	6,135	24,445	9,396	(5,773)	91,574	S & P	AA	אחרים	
-	-	112,807	75,231	158,342	62	28,104	5,378	(3,848)	85,164	S & P	-AA	Swiss Reinsurance Co Munich Reinsurance Co AG	
-	-	58,137	136,142	191,971	632	-	19,806	(18,130)	64,080	S & P	-AA	DARAG Deutsche und -Versicherungs AG-Rückversicherungs	
-	-	22,922	174,762	197,684	-	-	-	-	204,880	S & P	+A	Europe SE XL Re	
-	-	112,556	91,588	186,849	190	6,433	-	10,672	20,925	S & P	+A	Amlin AG	
-	-	59,628	97,773	148,612	1,085	8,232	-	(528)	22,673	S & P	A	אחרים	
-	-	133,377	146,023	246,307	15,043	44,352	-	(26,302)	164,969	S & P	A	אחרים	
-	-	184	-	184	-	-	-	-	-	S & P	נמוך מ-BBB או ללא דירוג	אחרים	
-	-	579,152	796,271	1,250,039	23,147	111,566	34,580	(43,909)	654,265			סה"כ	

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכוני אשראי (המשך)

5. ביטוח משנה (המשך)

2. חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

הערות

(א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: סך כל חלקם של מבטחי משנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות, בניכוי הפיקדונות שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם ובתוספת (בניכוי) היתרות בחובה (בזכות) נטו.

(ב) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P, במקרים מסוימים בהם לא ניתן דירוג למבטח המשנה על ידי S&P, נקבע הדירוג על ידי חברת דירוג AM-BEST והומר הדירוג לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה.

(ג) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה בחוזים היחסיים של החברה לסיכוני רעידת אדמה בשנת 2018

הינה 72 מיליארד ש"ח. סך החשיפה בשייר של החברה הינה 33 מיליארד ש"ח. בהנחת הסתברות של נזק בשייר החברה בשיעור של 1.8% (MPL) סכום הנזק הצפוי עומד על 592 מיליון ש"ח. החברה קונה הגנה בגובה של 586 מיליון ש"ח (לעומת 508 מיליון ש"ח אשתקד) ו- 5.6 מיליון ש"ח יישארו עדיין כהשתתפות עצמית ממנה חלקו של מבטח המשנה המשמעותי יותר בחשיפה זו הינו 15%.

(ד) לא קיימים מבטחי משנה נוספים פרט לאלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 15% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה לרעידת אדמה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה בענפי הרכוש לשנת 2018.

(ה) לגבי הסכמים מיוחדים עם מבטחי משנה - ראה באור 20 ב'.

1. סיכונים גיאוגרפיים (*)

ליום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות (**)	נדל"ן להשקעה	תעודות וקרנות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	ישראל
2,848,718	3,187	2,845,531	142,723	566,240	13,004	79,209	488,220	1,556,135	
160,972	-	160,972	109,341	-	29,480	-	22,151	-	ארה"ב
469,668	-	469,668	451,638	18,030	-	-	-	-	גרמניה
7,643	-	7,643	-	-	-	-	7,643	-	איטליה
4,223	-	4,223	-	-	4,223	-	-	-	יפן
423,819	-	423,819	423,819	-	-	-	-	-	שוויץ
102,546	-	102,546	102,546	-	-	-	-	-	ברמודה
16,789	-	16,789	16,789	-	-	-	-	-	אירלנד
211,385	-	211,385	211,385	-	-	-	-	-	צרפת
120,456	-	120,456	116,209	-	4,155	92	-	-	אחר
4,366,219	3,187	4,363,032	1,574,450	584,270	50,862	79,301	518,014	1,556,135	סה"כ

(*) הגילוי בבאור לא כולל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה.
 (**) השקעות אחרות כוללות נכסי ביטוח משנה, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ו. סיכונים גאוגרפיים (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2017

סה"כ	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות נדל"ן להשקעה אחרות (**)	מניות	אגרות קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	אלפי ש"ח	
2,934,650	5,708	2,928,942	75,292	543,113	82,172	809,558	1,418,807	ישראל
142,463	-	142,463	116,276	-	-	26,187	-	ארה"ב
501,157	-	501,157	483,227	17,930	-	-	-	גרמניה
387,690	-	387,690	387,690	-	-	-	-	שוויץ
132,011	-	132,011	132,011	-	-	-	-	ברמודה
194,636	-	196,636	194,636	-	-	-	-	אירלנד
105,730	-	105,730	105,493	-	237	-	-	אחר
4,398,337	5,708	4,392,629	1,494,625	561,043	82,409	835,745	1,418,807	סה"כ

(*) הגילוי בבאור לא כולל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה.
 (**) השקעות אחרות כוללות נכסי ביטוח משנה, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ז. השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

1. פירוט הרכב ההשקעות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
212,033	-	10,937	-	201,096	מזומנים ושווי מזומנים
10,149,872	3,776,182	412,824	2,740,389	3,220,477	נכסים סחירים
701,605	344,064	17,691	265,710	74,140	נכסים בלתי סחירים
<u>11,063,510</u>	<u>4,120,246</u>	<u>441,452</u>	<u>3,006,099</u>	<u>3,495,713</u>	סך כל הנכסים

ליום 31 בדצמבר, 2017

סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
502,112	-	87,798	-	414,314	מזומנים ושווי מזומנים
8,583,554	3,180,082	321,110	2,368,124	2,714,238	נכסים סחירים
385,839	253,051	-	102,396	30,392	נכסים בלתי סחירים
<u>9,471,505</u>	<u>3,433,133</u>	<u>408,908</u>	<u>2,470,520</u>	<u>3,158,944</u>	סך כל הנכסים

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ

ליום 31 בדצמבר, 2018

דרוג מקומי (*)

סה"כ (**)	נמוך מ-BBB או לא מדורג	BBB עד A	AA ומעלה	
4,289,176	-	-	4,289,176	נכסי חוב בארץ
1,826,761	35,830	622,264	1,168,667	אגרות חוב ממשלתיות
331,389	63,510	85,146	182,733	נכסי חוב אחרים - סחירים
<u>6,447,326</u>	<u>99,340</u>	<u>707,410</u>	<u>5,640,576</u>	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
				סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המירבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מירבי.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ז. השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2017

דרוג מקומי (*)				נכסי חוב בארץ
סה"כ (**)	נמוך מ-BBB או לא מדורג	BBB עד A	AA ומעלה	
אלפי ש"ח				
3,577,707	-	-	3,577,707	אגרות חוב ממשלתיות
1,596,346	8,524	593,501	994,321	נכסי חוב אחרים - סחירים
123,601	7,472	71,370	44,758	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
<u>5,297,653</u>	<u>15,996</u>	<u>664,871</u>	<u>4,616,786</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המירבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מירבי.

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל

דרוג בינלאומי (*)

ליום 31 בדצמבר, 2018

אלפי ש"ח

סה"כ הכל (**)	נמוך			A ומעלה	סך הכל נכסי חוב בחו"ל
	לא מדורג	מ-BBB	BBB		
<u>283,907</u>	-	<u>77,677</u>	<u>161,027</u>	<u>45,203</u>	

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי המפקח Mood's, S&P ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המירבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מירבי.

באור 32: - ניהול סיכונים (המשך)

ז. השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל (המשך)

דרוג בינלאומי (*)

ליום 31 בדצמבר, 2017

אלפי ש"ח

סך הכל (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
254,859	-	64,188	154,249	36,422

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי המפקח S&P, Mood's ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המירבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מירבי.

באור 33: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. הרכב:

ליום 31 בדצמבר, 2018

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	בעל שליטה (החברה האם)	אלפי ש"ח
2,822	-	
13,742	-	
(449)	-	

חייבים אחרים

הלוואות (ראה סעיף ה' להלן) (*)

זכאים ויתרות זכות

(*) יתרת ההלוואות הגבוהה ביותר וחובות שוטפים במהלך השנה עמדו על 18,521 אלפי ש"ח.

באור 33: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

א. ההרכב: (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2017

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	בעל שליטה (החברה האם)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,099	30	חייבים אחרים
18,168	-	הלוואות (ראה סעיף ה' להלן) *
(578)	-	זכאים ויתרות זכות

* יתרת הלוואות הגבוהה ביותר וחובות שוטפים במהלך השנה עמדו על 24,150 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים:

בעלי עניין וצדדים קשורים אחרים			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2016	2017	2018	
אלפי ש"ח			
38,333	2,287	1,358	פרמיות ברוטו (ראה סעיפים יא', טו' (1) ו-טו' (4) להלן)
2,701	2,532	2,952	הכנסות מהשקעות (ראה סעיפים ה', ז' ו-טו' (2) להלן)
(10,184)	(10,027)	(14,259)	תביעות משולמות (ראה סעיפים ו, יב' ו-יג' להלן)
(13,623)	(11,567)	(11,250)	הוצאות הנהלה וכלליות (ראה סעיפים ד', ז' (2), ח', ט' ו-טו' (3) להלן)
-	-	(1,347)	עמלות משולמות (ראה סעיפים טו' (6) להלן)

ג. תגמולים והטבות לאנשי מפתח ניהוליים:

אנשי המפתח הניהוליים של החברה כוללים את חברי הדירקטוריון וחברי ההנהלה הבכירה.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2016		2017		2018	
מס' סכום	מס' אנשים	מס' סכום	מס' אנשים	מס' סכום	מס' אנשים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
6,766	9	4,942	8	5,070	8
495	3	226	2	231	2
7,261	9	5,168	8	5,301	8

הטבות לזמן קצר *

הטבות בגין פיטורין

* כולל שכר ל- 6 דירקטורים חיצוניים בשנת 2018 בעלות של 1,065 אלפי ש"ח, בשנת 2017 בעלות של 1,058 אלפי ש"ח ובשנת 2016 בעלות של 1,045 אלפי ש"ח.

חלק מפעילותה הכספית והביטוחית של החברה נעשה עם צדדים קשורים ובעלי עניין במהלך העסקים הרגיל ובמחירי שוק. יתרות שטרם נפרעו לתום השנה אינן מובטחות, אינן נושאות ריבית ויישובן יעשה במזומן. לא התקבלו או ניתנו כל ערבויות בגין סכומים לקבל או לשלם. לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018 החברה לא רשמה כל הפרשה לחובות מסופקים בגין סכומים לקבל מצדדים קשורים.

באור 33: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ד. תנאי העסקאות עם צדדים קשורים

1. אלי אלעזרא, יו"ר החברה

- ביום 23 במאי, 2017 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות החברה עדכון לתנאי העסקתו של מר אלעזרא בתפקידו כיו"ר דירקטוריון פעיל של החברה. להלן יובאו עיקרי תנאי ההעסקה:
- א. שכרו החודשי (ברוטו) של מר אלעזרא הינו בסך של 150 אלפי ש"ח. כאשר העלות השנתית הכוללת של השכר לא תעלה על סכום של 2.5 מיליון ש"ח ותורכב מרכיב קבוע בלבד (לא כולל מס שכר) והכל בהתאם לקבוע בחוק תגמול נושאי משרה ולקבוע בתיקון בחוזר מדיניות תגמול-תיקון. עלות זו אינה כוללת פיצויי פיטורים ותשלומים פנסיוניים.
- ב. הפרשה חודשית לביטוח מנהלים ולקרן השתלמות (ההפקדות בגין התגמולים וקרן ההשתלמות יעשו עד לתקרה המוכרת לצרכי מס מעת לעת, וכל עודף מעל לתקרה יתווסף לשכר ככל וירצה בכך).
- ג. החברה מעמידה לרשות מר אלעזרא רכב מקבוצת רישוי 7, כאשר כל ההוצאות האחזקה, השימוש בו והמס בגין שווי השימוש ברכב יגולם.
- ד. מר אלעזרא זכאי להחזר הוצאות שיוציא במסגרת ועבור עבודתו בחברה. לא נקבעה כל מגבלה על סכום החזר.
- ה. החברה תישא בהוצאות אחזקה ושימוש בטלפון בביתו של מר אלעזרא וטלפון נייד בו יעשה מר אלעזרא שימוש. המס בגין הטבות אלו מגולם אולם הגילום אינו מזכה את מר אלעזרא בהטבות סוציאליות.
- ו. מר אלעזרא זכאי ל-26 ימי חופשה בשנה ול-30 ימי מחלה בשנה, הניתנים כל אחד לצבירה עד למקסימום של 90 ימי חופשה או לפדיון, לפי שיקול דעתו של מר אלעזרא. כן יהיה זכאי מר אלעזרא ל-10 ימי הבראה בשנה על פי התעריף המקובל בחברה.
- ז. תקופת העסקתו של מר אלעזרא הוארכה ל-5 שנים שתסתיים ביום 25 באוקטובר, 2021. כל אחד מהצדדים רשאי להביא את ההסכם לידי סיום בהודעה מראש של 180 ימים.

2. מר שמעון מירון, מנכ"ל החברה

- ביום 1 באוגוסט, 2016, מונה מר שמעון מירון למנכ"ל החברה. בהתאם לתנאי העסקתו, כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית בחודש יולי 2016, זכאי מר מירון לשכר חודשי בסך של 78 אלפי ש"ח (ברוטו) תוך הצמדה רבעונית למדד המחירים לצרכן של חודש יוני 2016.
- החל מחודש דצמבר 2018 זכאי מר מירון למשכורת חודשית בסך של 100 אלפי ש"ח (ברוטו) בתוספת הצמדה רבעונית למדד המחירים לצרכן של חודש נובמבר 2018. העלות הכוללת של השכר (רכיב קבוע ורכיב משתנה) לא תעלה על סכום של 2.5 מיליון ש"ח (לא כולל מס שכר, הפרשה לתגמולים ופיצויים והפרשה לחופשה). בנוסף זכאי מר מירון לזכויות נלוות ולתנאים כדלקמן:
- א. החברה תפריש ותפקיד מדי חודש לפוליסת ביטוח מנהלים וכן תפריש לקרן השתלמות (לעניין קרן השתלמות הפרשה נעשית על מלוא המשכורת ולא עד התקרה המוכרת לצרכי מס).
- ב. החברה תבטח את מר מירון, על חשבונה, בסכומים ששיעורם יהיה עד 2.5% מהשכר החודשי, בביטוח מפני אובדן כושר עבודה.
- ג. החברה תשלם למר מירון דמי אחזקת טלפון נייד ללא הגבלה.
- ד. מר שמעון מירון זכאי ל-23 ימי חופשה בשנה וכן ל-13 ימי הבראה.
- ה. רכב בשווי של עד 13 אלפי ש"ח כאשר החברה תישא בכל הוצאות האחזקה והשימוש ברכב. המס בגין שווי השימוש יגולם על ידי החברה.
- ו. מר מירון יהיה זכאי למענק שנתי בהתאם לרכיב המענק המשתנה הכלול במדיניות התגמול של החברה.
- ז. הסכם העסקתו של מר מירון אינו קצוב בזמן וכל אחד מהצדדים רשאי לסיימו בהודעה מראש של 180 יום.

באור 33: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ד. תנאי העסקאות עם צדדים קשורים (המשך)

3. שמעון חזות, יועץ בכיר ליו"ר הדירקטוריון

ביום 28 בינואר, 2015, אישר דירקטוריון החברה את תנאי העסקתו של מר חזות, כיועץ ליו"ר דירקטוריון החברה, בהיקף משרה של 60% ובשכר חודשי ברוטו של 30 אלפי ש"ח צמוד למדד המחירים לצרכן ובתוספת החזר הוצאות. עוד אושר כי החברה תישא בעלויות רכב בסך של 6,200 ש"ח לפני מע"מ בחודש ובכל הוצאות האחזקה והשימוש ברכב. המס בגין שווי השימוש מגולם על ידי החברה. כמו כן זכאי מר חזות לביטוח מנהלים, קרן השתלמות וביטוח מפני אובדן כושר עבודה ולתנאים נוספים כמקובל בחברה למנהלים בדרגתו. ביום 26 באפריל, 2017, אישר דירקטוריון החברה את עדכון תנאי העסקתו ולפיו יהיה זכאי למשכורת חודשית בסך 48 אלפי ש"ח (ברוטו) בתמורה להיקף משרה בשיעור של 80%. בחודש דצמבר 2017 אישרו, ועדת הביקורת והדירקטוריון, כי יחסי עובד-מעביד בין החברה לבין מר חזות יסתיימו ביום 31 בדצמבר, 2017, ומיום 1 בינואר, 2018, יחל לשמש יועץ חיצוני ליו"ר הדירקטוריון, ויעניק ליו"ר הדירקטוריון שירותי ייעוץ ועזרה בעניינים שבמלוי תפקידיו של יו"ר הדירקטוריון, לפי בקשותיו, צרכיו והנחיותיו מעת לעת, בהיקף אקוויולנטי ל-55% משרה ובתמורה לסך של 56,500 ש"ח לחודש בתוספת מע"מ, כנגד חשבונית מס כדין, ובתוספת החזר הוצאות, הסכום יהיה צמוד למדד דצמבר 2017 ויעודכן מדי רבעון. החברה תעמיד לשימושו של מר חזות, במשרדה ועל חשבונה, משרד מאובזר, חניה וכן יהיה זכאי להיכלל בפוליסת אחריות הדירקטורים ונושאי המשרה בחברה ולשיפוי מאת החברה בתנאים הנהוגים לנושאי המשרה בחברה. הסכם ההתקשרות אינו קצוב בזמן וכל אחד מהצדדים רשאי לסיימו בהודעה מראש של 90 יום.

4. ביום 20 ביולי, 2016, אישר דירקטוריון החברה לאחר אישורה של ועדת הביקורת בחברה, את העסקת מר אור אלעזרא - בנו של יו"ר הדירקטוריון ובעל השליטה בחברה, בתפקיד עוזר אישי ליו"ר הדירקטוריון. במסגרת תנאי העסקתו, מועסק מר אור אלעזרא בהיקף משרה של 80%. מר אור אלעזרא זכאי לרכב בשווי שימוש של עד 4,100 ש"ח או לנשיאה של החברה בעלויות רכב מקבוצת רישוי בדרגה האמורה, כאשר החברה תישא בכל הוצאות האחזקה והשימוש ברכב (למעט קנסות והוצאות אחרות עקב עבירות תנועה ו/או עבירות על חוקי עזר עירוניים). המס בגין שווי השימוש ברכב יגולם על ידי החברה. כמו כן, זכאי אור להפרשות לביטוח מנהלים או קרן פנסיה כמקובל לעובדים בחברה מדרגתו וכן הפרשה בשיעור של 7.5% לקרן השתלמות. נכון למועד זה, עומד שכרו החודשי של מר אור אלעזרא על סך של 51,740 ש"ח (עלות מעביד).

5. ביום 27 בנובמבר, 2018, אישר דירקטוריון החברה לאחר אישורה של ועדת הביקורת בחברה, את העסקת מר אלעד אלעזרא - בנו של יו"ר הדירקטוריון ובעל השליטה בחברה בתפקיד מנתח ומנהל נתוני ביג דאטה בתחום הדיגיטל החל מחודש ינואר 2019. במסגרת תנאי העסקתו, מועסק מר אלעד אלעזרא בהיקף משרה של 60%. בנוסף זכאי מר אלעד אלעזרא ל-9 ימי חופשה בשנה, הפרשה לביטוח מנהלים וקרן השתלמות, תשלום בגין אחזקת רכב בסך של 1,956 ש"ח (ברוטו). נכון למועד זה עומד שכרו החודשי של מר אלעד אלעזרא על סך של 24,000 ש"ח (עלות מעביד).

6. ביום 26 ביולי, 2017 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת, את עדכון תנאי העסקתם של מר מאיר אלעזרא והגברת עדן שיראל, קרובים של בעל השליטה מר אלי אלעזרא, וזאת כחלק מעדכוני שכר שנעשו בחברה בחודש יוני 2017.

ה. מתן הלוואה לחברה בבעלות בעל השליטה

החברה העניקה לחברת אפרידר החברה לשיכון ופיתוח ישראל בע"מ, חברה בבעלות בעל השליטה בחברה, (להלן אפרידר) הלוואה בסך של 30,000 אלפי ש"ח בהתאם להסכם הלוואה מיום 18 בנובמבר, 2008. ההלוואה אושרה מלכתחילה לתקופה של 4 שנים כשהקרן עומדת לפירעון בתשלום אחד ביום 1 במרץ, 2013, כשהיא נושאת הפרשי הצמדה וריבית לפי הגבוה משני אלה: הצמדה למדד המחירים לצרכן בשיעור שנתי של 9%; או הצמדה לשער היציג של הדולר (ארה"ב) וריבית צמודה לשער היציג של הדולר בשיעור שנתי של 6.25%. בחודש ינואר, 2013, אישר דירקטוריון החברה, לאחר אישורה של ועדת הביקורת, את התקשרות החברה בתיקון להסכם הלוואה האמור במסגרתו עודכן שיעור הריבית כך שהחל מחודש מרץ, 2009, יגדל שיעור הריבית ב-0.4% וזאת בהתייחס לחלופת הצמדת המדד כאמור לעיל, ותוקנו מועדי הפירעון של הלוואה כך שקרן הלוואה הממודדת לאותו המועד בסך של 34,000 אלפי ש"ח תיפדה בשמונה תשלומים שנתיים שווים (קרן וריבית) החל מיום 31 במאי, 2014. כמו כן נקבע, כי לאפרידר קיימת אופציה לדחיית תשלום הקרן הראשונה כך שתשתלם יחד עם תשלום הקרן השנייה ביום 31 במאי, 2015. ביום 24 בפברואר, 2014, הודיעה אפרידר על כוונתה לממש את האופציה לדחיית תשלום הקרן הראשונה כאמור לעיל ובהתאם נדחה תשלום הקרן.

באור 33: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ה. מתן הלוואה לחברה בבעלות בעל השליטה (המשך)

במסגרת התיקון, נוספה התניה פיננסית של אפרידר לפיה ההתחייבויות הפיננסיות שלה חלקי ההון העצמי בתוספת ההתחייבויות הפיננסיות שלה, לא יעלו על 80%. אפרידר תהא רשאית לפרוע את הלוואה בפירעון מוקדם, בכל עת בכפוף לתשלום עמלת פרעון מוקדם. בחודש אפריל 2015 אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה את דחיית מועד תשלום הקרן הראשונה ליום 31 בדצמבר 2015. על אף דחיית תשלום הקרן, בחודשים יוני וספטמבר 2015 ביצעה אפרידר תשלומים על חשבון הלוואה בסכום של 4.5 מיליון ש"ח ו-7.5 מיליון ש"ח, בהתאמה, באופן בו פרעה אפרידר תשלומים על חשבון תשלומי הקרן הראשונה והשנייה.

בנוסף, בחודש אוקטובר 2015, אפרידר הקדימה ושילמה את התשלום שהיה אמור להשתלם בחודש מאי 2016. יתרת הלוואה ליום 31 בדצמבר, 2018 הינה בסך של כ-13.7 מיליון ש"ח.

לאחר מועד הדוח, בימים 6 במרץ, 2019 ו-14 במרץ, 2019, ביצעה אפרידר, פירעונות מוקדמים חלקיים, על חשבון יתרת קרן הלוואה אשר אמורה להיות משולמת בחודש מאי 2019, בסך של 900 אלפי ש"ח ו-1,100 אלפי ש"ח, בהתאמה.

להבטחת פירעון הלוואה שעבדה אלעזרא החזקות בשעבוד שני בדרגה, את מניות אפרידר שבבעלותה. מניות אפרידר המוחזקות על ידי אלעזרא החזקות בע"מ משועבדות בשעבוד ראשון בדרגה לבנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק"), שהינו בנק מלווה בהסכמי ליווי פיננסי לפרויקטים של נדל"ן שאפרידר מבצעת, להבטחת פרעון חובות אפרידר לבנק. יצוין, כי אפרידר העמידה לבנק בטחונות הכוללים, בין היתר, שעבודים מרובים על כל נכסי אפרידר וכן שעבודים על נכסי מקרקעין.

כמו כן, העמיד מר אלעזרא ערבות אישית לטובת החברה להבטחת התחייבויותיה של אפרידר בהתאם להסכם הלוואה.

1. ביום 25 בפברואר, 2018, אישר דירקטוריון החברה רכישת שירותי דרך וגרירה מאת חברת ממסי שירותי דרך וגרירה בע"מ ("ממסי") לפוליסות ביטוח הרכב אותן מוכרת החברה. למועד פרסום דוח זה, ממסי, הינה חברה בשליטת בעל השליטה בחברה (באמצעות אלבר ציי-רכב (ר.צ) בע"מ). ההתקשרות עם ממסי החלה לראשונה לקראת סוף שנת 2011 ומאושרת בכל שנה על ידי הדירקטוריון.

2. הסכמים הקשורים במרכז מסחרי אפרידר באשקלון

בתאריך 29 במרס, 2009 רכשה החברה מאפרידר החברה לשיכון ופיתוח ישראל בע"מ (להלן אפרידר), חברה בבעלות בעל השליטה בחברה, מרכז מסחרי בעיר אשקלון בדרך של הזרמת הון עצמי לחברה. הזרמה נעשתה בדרך של העברה לחברה של זכויות אפרידר (באמצעות העברת מלוא זכויותיה בחברת הבת פנינת אפרידר בע"מ (להלן - "פנינת אפרידר") (בנכס מקרקעין (ראה באור 7)). במסגרת אישור האסיפה הכללית של בעלי מניות החברה ניתן אישור להתקשרויות הבאות:

(1) הסכם שכירות בין פנינת אפרידר לבין אפרידר

במסגרת התקשרות תשכור אפרידר מפנינת אפרידר שטחים במרכז מסחרי אפרידר המשמשים אותה לצורך פעילותה (נכון למועד זה - 337 מ"ר) בתמורה ל-50 ש"ח למ"ר בתוספת מע"מ לחודש. ההסכם חודש ביום 1 באפריל, 2017 לתקופה של 12 חודשים בתוספת 2 תקופות אופציה בנות שנה כל אחת, כשהאחרונה עתידה להסתיים ביום 31 במרס, 2020. אפרידר החליטה לממש את האופציות. התקשרות זו אושרה כהתקשרות בהתאם לתקנה 1(3) לתקנות החברה (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין) התש"ס-2000 כעסקת מסגרת.

(2) הסכם ניהול מרכז מסחרי אפרידר

בתאריך 29 במרס, 2009 נחתם הסכם בין פנינת אפרידר לאפרידר לפיו אפרידר תנהל את המרכז המסחרי החל מה-1 באפריל, 2009 עבור פנינת אפרידר. תקופת ההתקשרות הינה ל-12 חודשים, כשכל שנה יתחדש ההסכם מאליו למשך שנה. ביום 1 באפריל, 2017 חודש הסכם הניהול במסגרתו תמשיך אפרידר לנהל את המרכז המסחרי בשטח של 4,181 מ"ר לתקופה של 12 חודשים בתוספת 2 תקופות אופציה בנות שנה כל אחת, אשר מומשו כך שתקופת ההסכם תסתיים ביום 1 באפריל, 2020. דמי הניהול עומדים על סך של 9 ש"ח למ"ר בתוספת מע"מ לכל תקופת ההתקשרות.

באור 33: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ח. ביום 28 בפברואר, 2016, אישר דירקטוריון החברה את חידוש התקשרות החברה, לאחר אישורה של ועדת הביקורת בחברה שסיווגה את ההתקשרות כהתקשרות שאיננה חריגה, עם חברת אלבר ציי-רכב (ר.צ) בע"מ ("אלבר") בהסכם ליסינג תפעולי. אלבר הינה חברה שלבעל השליטה בחברה, מר אלי אלעזרא, עניין אישי בהתקשרות מכוח החזקותיו במישרין ו/או באמצעות חברות בשליטתו בחברת אפרידר החברה לשיכון ופיתוח ישראל בע"מ בע"מ, בעלת השליטה באלבר. כמו כן, מכהן מר אלעזרא כנושא משרה באלבר ובאפרידר. במסגרת ההסכם העמידה אלבר לחברה, נכון למועד אישור העסקה, 84 כלי רכב מקבוצות רישוי שונות בתמורה כוללת חודשית של כ-261,000 ש"ח בתוספת מע"מ. תקופת החכירה נקבעה ל-36 חודשים ומכסת הקילומטרים השנתית לכל רכב נקבעה ל-30 אלפי ק"מ.

היקף ההתקשרות במהלך שנת 2018 עמד על סך של כ-3.0 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ, ב-2017 על סך של כ-3.2 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ וב-2016 על סך של כ-3.3 מיליון בתוספת מע"מ. התקשרות זו תובא לדיון מחדש בחודש אפריל 2019.

ט. ביטוח דירקטורים ונושאי משרה

ביום 27 במרץ, 2018 אישר דירקטוריון החברה את הכללת יו"ר דירקטוריון החברה ובעל השליטה בה, מר אלי אלעזרא, בפוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה אשר תירכש ותכסה את כלל נושאי המשרה בחברה, לרבות מנכ"ל החברה ודירקטורים שאינם נמנים על בעל השליטה, כפי שיהיו מעת לעת, וזאת, בהתאם לסעיף 1(5) לתקנות ההקלות (הקלות בעסקאות עם בעל עניין), תש"ס-2000 ("תקנות ההקלות"). האישור ניתן בכפוף לאישור האסיפה הכללית להכללת הדירקטורים שאינם נמנים על בעל השליטה וקרוביו בפוליסה. אישור כאמור ניתן ביום 17 באפריל, 2018. כמו כן, אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון את חלוקת הפרמיות של פוליסת המטריה בהתאם לתקנה 1(4) לתקנות ההקלות, הואיל והפרמיה תחולק בין החברה וחברות הקבוצה בהתאם לקביעת יועצי הביטוח של החברות שתשתתפנה ברכישת הפוליסה.

הסכום ששולם עבור שיפוי וביטוח נושאי המשרה בחברה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2016	2017	2018
אלפי ש"ח		
206	317	243

עבור ביטוח דירקטורים ונושאי משרה

י. ביום 8 במאי, 2018 אישרה האסיפה המיוחדת את מינויה של גב' אליס עדן בן דוד כדירקטורית חיצונית בחברה חלף הגב' רות רלבג, אשר כהונתה כדירקטורית חיצונית בחברה הסתיימה ביום 6 ביוני, 2018 וזאת לתקופת כהונה בת שלוש שנים החל מיום 7 ביוני, 2018.

יא. ביום 28 בדצמבר, 2016 אישר דירקטוריון החברה את חידוש ההתקשרות עם חברת אלבר ציי-רכב (ר.צ) בע"מ ("אלבר") ל-12 חודשים נוספים לרכישת פוליסות מסוג ביטוח רכב חובה בעבור רכבי הליסינג וההשכרה אשר נמצאים בבעלותה וכן בעבור רכבים תפעוליים שבבעלותה. נכון למועד ההתקשרות, הסתכמה כמות הרכבים שבבעלות אלבר לסך של 30,768 רכבים וכן 18 רכבים מסחריים מעל משקל של 3.5 טון. היקף ההתקשרות עמד בשנת 2016 על סך של כ-36 מיליון ש"ח. בחודש נובמבר 2017 אושרה הארכת התקשרות עד ליום 28 בפברואר 2018. אף על פי כן, התקשרות הסתיימה ב-1 לדצמבר, 2017 לפני שהיא נכנסה לתוקף. היקף ההתקשרות במהלך שנת 2017 עמד על סך של כ-1.9 מיליון ש"ח.

יב. ביום 25 במאי, 2015 לאחר אישורה של ועדת הביקורת בחברה שסיווגה את ההתקשרות כהתקשרות שאיננה חריגה, התקשרה החברה עם מוטו פרטס בע"מ, חברה בת (75%) של ממסי (להלן: "מוטו פרטס") לאספקת חלקי חילוף למוסכי ההסדר עימם קשורה החברה. התקשרות עם מוטו פרטס, הינה במקביל להתקשרות קיימת של החברה עם צד שלישי שאינו קשור לחברה, אשר מעניק לחברה שירותים זהים לאלו המוענקים על ידי מוטו פרטס. היקף ההתקשרות בשנת 2018 עם מוטו פרטס עמד על סך של כ-3,744 אלפי ש"ח, בשנת 2017 - כ-4,401 אלפי ש"ח ובשנת 2016 - 3,273 אלפי ש"ח. תקופת ההסכם אינה מוגבלת בזמן וניתנת לסיום על ידי אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 30 ימים.

באור 33: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

יג. בחודש מאי 2015 נוספה לרשימת מוסכי ההסדר עימם קשורה החברה, רשת "מוסכי אקספרס" שבבעלות ממסי (להלן: "מוסכי אקספרס"). ההתקשרות עם רשת מוסכי אקספרס הינה במקביל להתקשרות קיימת של החברה עם כ-80 מוסכי הסדר בפריסה ארצית ובתנאים דומים. היקף ההתקשרות בשנת 2018 עם מוסכי אקספרס עמד על סך של כ-1.3 מיליון ש"ח, בשנת 2017 - כ-1 מיליון ש"ח ובשנת 2016 - 1 מיליון ש"ח ש"ח. תקופת ההסכם אינה מוגבלת בזמן וניתנת לסיום על ידי אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 30 ימים.

יד. בחודשים יולי 2018 ומרץ 2019 אישר הדירקטוריון החברה השכרת שטח של כ-1,250 מ"ר במבנה שבבעלות החברה במרינה שבאשקלון למרינה הול אשקלון בע"מ, חברה בבעלות ה"ה דורית הנר, יחיאל אלעזרא ושי אלעזרא שהינם אחיו של מר אלי אלעזרא וכן לאחיינו דביר אלעזרא, לצורך הקמת אולם אירועים. החברה תישא בעלות של עבודות ההתאמה בסך מקסימאלי של עד 6.5 מיליון ש"ח ובלבד שלא יעלה על 5,000 ש"ח למ"ר. מובהר כי התשלום בגין עבודות ההתאמה ישולמו ישירות לספקים. דמי השכירות ב-3 השנים הראשונות יהיו בשיעור של 10% מהמחזור, ללא בסיס. לאחר 3 שנים יעמדו דמי השכירות לפי הגבוה מבין 10% מהמחזור או 55 ש"ח למ"ר, לאחר 10 שנים הגבוה מבין 10% מהמחזור או 65 ש"ח למ"ר ולאחר 13 שנים 75 ש"ח למ"ר. כמו כן, תשלם השוכרת דמי ניהול לחברה.

טו. במהלך השנה ביצעה החברה עסקאות זניחות עם בעל השליטה בה או שלבעל השליטה בה היה עניין באישורן, בעלות סוגים ומאפיינים כמפורט בנוהל עסקאות זניחות. עסקאות אלה כללו את ההתקשרויות הבאות:

(1) התקשרות עם ממסי לרכישת פוליסות מסוג ביטוח רכב חובה ומסוג ביטוח רכב מקיף בעבור צי המשאיות שבבעלות ממסי בהיקף שנתי בסך של 297 אלפי ש"ח בשנת 2018, 317 אלפי ש"ח בשנת 2017 ו- 343 אלפי ש"ח בשנת 2016.

(2) השכרת שטחים מסחריים ומשרדיים לאלבר בבניין גב ים שבבעלות החברה בעלות שנתית בסך של 881 אלפי ש"ח בשנת 2018 ו- 361 אלפי ש"ח בשנים 2017 ו-2016.

(3) אישור תקציב תרומות לקרן אלעזרא לשנים 2016, 2017 ו-2018 בסך של 225 אלף ש"ח כל אחת.

(4) התקשרות עם אפרידר לרכישת פוליסות ביטוח עסקים וחבויות בעלות שנתית בסך של כ-265 אלפי ש"ח בשנת 2018, בסך של כ-127 אלפי ש"ח בשנת 2017 ובסך של כ-304 אלפי ש"ח בשנת 2016.

(5) בחודש אוקטובר 2017 אישר הדירקטוריון, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקה כלא חריגה, את התקשרות החברה עם אלבר סוכנות לביטוח כללי (2016) בע"מ ("סוכנות הביטוח") חברה בבעלות מלאה של אלבר ציי-רכב לשיווק פוליסות רכב. באמצעות סוכנות הביטוח הוטמעו מערכות ביטוחיות ייעודיות לצורך מתן הצעת מחיר לביטוח רכב חובה ומקיף (דיגיטלי) לרוכשי הרכבים, לקוחות אלבר ציי רכב, בהתאם לפרמטריים הייחודיים של כל לקוח. בחודש מרץ 2018 חברי ועדת הביקורת השאירו את סיווג ההתקשרות כעסקה שאינה חריגה על כנו, גם לאחר השינוי המבוקש שהוא העלאת העמלה מ-7.5% ל-10% החל מחודש אפריל 2018. בנוסף, בחודש יולי 2018 אישר הדירקטוריון, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקה כזניחה אישור תשלום חד פעמי הוצאות משרד לאלבר סוכנות לביטוח (2016) בע"מ של 80,000 ש"ח בתוספת מע"מ.

(6) בחודש יולי 2018 אישר הדירקטוריון, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקה כזניחה, השכרת אולם התצוגה ומגרש בנכס החברה באשדוד לחברת אלבר. דמי השכירות באולם תצוגה יעמדו על 100 ש"ח למ"ר וכן ישולמו דמי ניהול בסך 10 ש"ח למ"ר לחברה. דמי השכירות בגין המגרש יעמדו על 2,000 ש"ח לחודש. תקופת ההתקשרות הינה לשש שנים ללא אפשרות יציאה מתוכן תהיה אלבר זכאית לגרייס של שנה בתשלום דמי השכירות בלבד.

(7) בחודש ינואר 2019 אישר הדירקטוריון, קידום תב"ע משותפת בנכס אשדוד עם חברת אלבר. על החברה לשלם לאדריכל המלווה בגין חלקה היחסי של החברה עד 300 אלפי ש"ח מתוך 400 אלפי ש"ח כאשר אלבר נושאת ביתרה.

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף ההליכים הייצוגיים המוגשים נגד החברה, זאת כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל וכחלק מגידול בבקשות מסוג זה כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של החברה. מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של החברה להפסדים במקרה של קבלת אישור לתובענה ייצוגית כנגד החברה. ההליכים הייצוגיים, מצויים בשלבים שונים של הבירור המשפטי, החל משלב בירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית ועד לשלב שבו התובענה אושרה כייצוגית והיא מתבררת ככזו. חלק מההליכים הייצוגיים מצויים בהליכי ערעור.

בהליכים משפטיים או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not" - דהיינו הסתברות העולה על 50%), כי טענות התביעה תתקבלנה וההליך יתקבל (או במקרה של בקשה לאישור תובענה כייצוגית, יאשר ביהמ"ש את אישורה כייצוגית), נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה.

בבקשות לאישור תובענות אשר אושרו כייצוגיות על ידי ביהמ"ש, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה, אם, לאור הערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") שטענות התביעה במסגרת התביעה לגופה תתקבלנה במסגרת ניהול התובענה כתובענה ייצוגית. במקרה בו אושרה תביעה כייצוגית על ידי ביהמ"ש והוגש ערעור על ידי התובע בו הוא עותר להרחיב את פסק הדין שניתן, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה בערעור, אם לאור הערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") שטענות התביעה בערעור תתקבלנה.

במקרים בהם במסגרת ניהול ההליכים קיימת נכונות להגיע לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף אם מדובר במקרה אשר לפי הפירוט האמור לעיל לא הייתה נכללת הפרשה בדוחות הכספיים אלמלא הפרשה או הנכונות לפשרה. במקרים בהם לפי הפירוט האמור לעיל נדרשת הפרשה בדוחות הכספיים ויש נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בדוחות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה או סכום הנכונות לפשרה, לפי הגבוה מבניהם. במקרים בהם אושר הסדר פשרה, נכללה בדוחות הפרשה בגובה הערכת החברה לעלות הסדר הפשרה.

בהליכים משפטיים (או בבקשות לאישור תובענה) אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, לא חל האמור לעיל, וכן בהליכים משפטיים (או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית) הנמצאים בשלבים ראשוניים ולא ניתן להעריך את סיכויי התביעה, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשות לאישור התובענות כייצוגיות המפורטות בסעיפים 10, 13 ו-15 להלן, לפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין בקשות אלו. להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על-ידי החברה או הפרשה בגובה נכונות החברה לפשרה, לפי העניין.

להלן פרוט הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות:

1. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה וחברות ביטוח נוספות (להלן: "המשיבות") ביום 1 ביוני, 2011. סכום התביעה הקבוצתית עמד על סך 16.5 מיליון ש"ח. עניינה של התובענה בטענה כי המשיבות מעכבות אצלן תגמולי ביטוח מחמת עיקולים או צווי כינוס המוטלים על תגמולים אלו, וכאשר תגמולים אלו מועברים לבסוף למבוטח, הם מועברים בערכים נומינאליים בלבד, או במקרים מסוימים, בצירוף הפרשי הצמדה בלבד, וזאת לכאורה בניגוד לדין, הקובע חובת שיערוך.

באור 34: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

1. (המשך)

עילות התובענה שנטענו במקור היו, בין היתר, הפרת חוזה הביטוח, הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובות מכוח חוק השומרים והפרת חובת הנאמנות. בדיון שהתקיים בפני בית המשפט ביום 22 במרס, 2012, צומצמה גדר המחלוקת לעילת עשיית עושר ולא במשפט בלבד.

ביום 12 בדצמבר, 2012 לאחר חקירת המומחה מטעם המבקשים, הגשת עיקרי טיעון והצגת סיכומים בעל פה מטעם הצדדים, ניתנה החלטה המאשרת את ניהול התובענה כייצוגית. במסגרת ההחלטה, הוגדרו חברי הקבוצה כמבוטחים וניזוקים אשר תגמולי הביטוח ששולמו להם לאחר 1 ביוני, 2008 ואשר זכותם לתשלום עוכבה בגין עיקול שהוטל על הנכס. עילת התביעה הוגדרה כזכותם של חברי הקבוצה לקבלת הפרשי הצמדה וריבית מכוח חוק עשיית עושר ולא במשפט ומכוח חוק חוזה הביטוח.

ביום 13 באוקטובר, 2016 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה, אשר אושר על ידי בית המשפט ביום 29 במרס, 2018 וניתן לו תוקף של פסק-דין.

בהתאם להסדר הפשרה, בחלוף שנה מהמועד שפסק הדין הפך חלוט (קרי, ביום 7 במאי, 2019) על החברה להפקיד את הסכום שנקבע בפסק הדין בחשבון נאמנות שייפתח על ידי ב"כ המבקשים.

2.

בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה נגד החברה ונגד חברות ביטוח נוספות (להלן: "המשיבות"), ביום 13 ביוני, 2012. סכום התביעה הקבוצתית הינה על סך של כ-37 מיליון ש"ח.

עניינה של התובענה בטענה כי המשיבות גובות סכומי כסף העולים לעיתים כדי שיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת על ידי המבוטחים והקרויים "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים" ("גורם פוליסה"). לטענת התובעת הייצוגית, אמנם במסגרת חוזרי הממונה הותר לחברות הביטוח לגבות "גורם פוליסה" בפוליסות לביטוח חיים, בכפוף למספר מגבלות, אלא שזהו תנאי הכרחי אך לא מספיק ולצורך גביית "גורם פוליסה" נדרשת גם הסכמה חוזית. הקבוצה אותה מבקשת לייצג התובעת הינה כל מי שהוא ו/או שהיה מבוטח של המשיבה ושנגבה ממנו סכום כלשהו כ"גורם פוליסה" ו/או כעמלה זהה בשם אחר. התובעת עותרת לסעד של תשלום סכום הפיצוי/השבה השווה לסכום גורם הפוליסה שנגבה מחברי הקבוצה בפועל, בצירוף התשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה. כמו כן, עותרת התובעת למתן צו עשה המורה לחברה לשנות את דרך פעולתה בכל הקשור בגביית גורם פוליסה ולתשלום גמול לתובעת ושכר טרחה לבאי כוחה.

ביום 21 בנובמבר, 2016 ניתנה החלטת בית משפט בבקשה לאישור התובענה כייצוגיות במסגרתה נקבע כי יש מקום לאשר באופן חלקי את ניהול התובענה כייצוגית. בית המשפט הגדיר את חברי הקבוצה: "מבוטחים של כל אחת מחברות הביטוח בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 2003-1992 (פוליסות המכונות בשמות שונים כגון "עדיף", "מיטב", "יותר", "עדי", "מעולה" וכיו"ב), אשר החיסכון שנצבר לטובתם נפגע בשל גביית גורם הפוליסה". עילת התביעה אותה אישר בית המשפט הינה הפרת פוליסת הביטוח בשל גבייה ללא בסיס משפטי של עמלת "גורם פוליסה" באופן שפגע בחיסכון שנצבר לטובת המבוטח החל משבע שנים קודם להגשת התובענה – היינו: ביחס לחברה החל מיום 13 ביוני, 2005. בית המשפט אישר לתבוע את הסעדים הבאים: תיקון ההפרה על דרך של עדכון החיסכון הצבור לטובת המבוטח בסכום החיסכון הנוסף שהיה נצבר לטובתו אילו לא היה נגבה גורם הפוליסה או פיצוי המבוטח בסכום האמור, וכן הפסקת גביית גורם הפוליסה מעתה ואילך.

ביום 5 במרס, 2017 הגישו התובעים בקשה לאיחוד הדיון בתיק יחד עם תיקים שהוגשו כנגד ארבע חברות ביטוח נוספות (הראל, כלל, מגדל ומנורה) באותו נושא. בקשה זו התקבלה ונקבע כי כל התיקים, לרבות התיק כנגד החברה, יאוחדו וידונו בפני השופטת מיכל נדב יחד עם התיק המתנהל נגד הפניקס.

באור 34: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

2. (המשך)

ביום 16 במאי, 2017 הגישו הנתבעות (כולל החברה), כל אחת בנפרד, בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון על ההחלטה לאשר באופן חלקי את התובענה כייצוגית, וכן כי ההליכים בבית המשפט המחוזי יותלו עד להשלמת ההליכים בבקשת רשות הערעור בעליון. בית המשפט העליון נעתר לבקשה והורה על התליית ההליכים בבית המשפט המחוזי עד למתן החלטה אחרת.

ביום 3 בספטמבר, 2018 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו לבית המשפט העליון, אשר חוזרת בעיקרה על עמדתו כפי שהוגשה לבית המשפט המחוזי.

ביום 6 בפברואר, 2019 התקיים דיון בבקשת רשות הערעור בבית המשפט העליון, במסגרתו הציע בית המשפט כי בקשות הערעור ימחקו וכי כל הטענות, לרבות הזכות להגיש ערעור בתום הדיון במחוזי, ישמרו לצדדים. החברה קיבלה את המלצת בית המשפט והודיעה על משיכת בקשת רשות הערעור. בנסיבות אלו, ימשך הדיון בתובעה לגופה בבית המשפט המחוזי. התיק נקבע לדיון ליום 4 ביולי, 2019.

3. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ו-7 חברות ביטוח נוספות (להלן: "המשיבות") ביום 7 באוגוסט, 2016. סכום התביעה הקבוצתית הינו 100,000,000 ש"ח.

עניינה של התובענה בטענה כי המשיבות מוכרות ביטוחי רכב חובה ומקיף כאשר תעריפי הביטוח נקבעים על פי פרמטרים קבועים מראש וביניהם גיל המבוטח. אולם, כאשר גילו של המבוטח משתנה במהלך תקופת הביטוח, המשיבות אינן משנות את התעריף בהתאם לשינוי הצפוי בגיל. לטענת המבקשים, קביעת דמי הביטוח בהתעלמות מהשינוי בגיל המבוטח במהלך תקופת הביטוח, גורמת לגבייה ביתר, שתוצאתה בגביית פרמיות יקרות יותר, ללא עילה או צורך והתעשרות שלא כדין של המשיבות על גבם של המבוטחים.

בעקבות בקשת המבקשים והסכמת המשיבות, וביניהן החברה, אושר למבקשים לתקן את התביעה והבקשה לאשרה כתובענה ייצוגית כך שתעסוק אך ורק בקביעת דמי התעריף של ביטוח מקיף (שכן חלק מעילות התביעה, כפי שנוסחו על ידי המבקשים, נדונו בשתי בקשות לאישור שונות אשר עסקו באותו נושא). בדיון מקדמי שהתקיים ביום 22 בפברואר, 2018, הוסכם כי במקום חקירות נגדיות, יעביר ב"כ המבקשים רשימת שאלות לכל מצהיר, והמצהירים ישיבו על שאלות אלו בכתב, בכפוף לזכות החברה להתנגד לשאלות. עוד נקבע כי החברה רשאית לפי בחירתה, להעביר רשימת שאלות למענה ע"י המבקשים. ביום 24 ביוני, 2018 הגישו הצדדים בקשה להסדר דיוני, לפיו יגישו עיקרי סיכומים בכתב ולאחר מכן ייקבע מועד לשמיעת סיכומים בעל פה. ביום 26 ביולי, 2018 אישר בית המשפט את ההסדר הדיוני האמור. ביום 28 באוקטובר, 2018 הגישו המבקשים סיכומים מטעמם; וביום 26 בפברואר, 2019 הוגשו סיכומים מטעם המשיבות. ביום 6 במרס, 2019 התקיים דיון בהליך, במסגרתו הושלמו הסיכומים בעל פה על ידי הצדדים. בסיומו של הדיון, אפשר בית המשפט למבקשים להודיע תוך 14 ימים אם הם עומדים על מתן החלטה בבקשת האישור או חוזרים ממנה. יצוין כי נכון למועד פרסום דוח זה, המבקשים טרם העבירו את התייחסותם כאמור.

4. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ביום 7 בספטמבר, 2016. סכום התביעה הקבוצתית מוערך בסכום של 8,100,000 ש"ח. עניינה של התובענה בטענה בדבר גביית הוצאות ניהול השקעות ללא הסכמה מפורשת על כך במסגרת הפוליסה (הגביה של הוצאות ניהול אינה מנוגדת לדיון והטענה היא כי לא היתה הסכמה חוזית על-פי הפוליסה המתירה גביה של הוצאות אלו); כי החברה הציגה כביכול מצגי שווא, לפיהם העלות היחידה שיש לחוסכים היא דמי ניהול; וכי החברה לא גילתה ללקוחותיה במסגרת הדוחות האישיים ששלחה כי נוכח הוצאות ניהול השקעות, וזאת עד לדוחות החל משנת 2014.

הקבוצה אותה מעוניינת לייצג התובעת היא כל בעלי פוליסת חסכון "Best Invest אישי" של המשיבה בהווה ובשבע השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה. ביום 14 ביוני, 2018 הגישו הצדדים בהליך הנ"ל - יחד עם הצדדים בהליכים נוספים המתנהלים נגד חברות ביטוח אחרות באותו נושא - בקשה לאישור הסדר דיוני, לפיו תצורף עמדת המאסדר - שהוגשה

באור 34: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

4. (המשך)

במסגרת הליכים המתנהלים באותה עילה בבתי הדין לעבודה - כראיה בתיק. בית המשפט נעתר לבקשה. ביום 29 באפריל, 2018 הגישה המבקשת סיכומים בתיק מטעמה; החברה הגישה סיכומים מטעמה ביום 3 בדצמבר, 2018. סיכומי תשובה מטעם המבקשת הוגשו ביום 27 בפברואר, 2019.

5. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ביום 13 בנובמבר, 2016. הערכת התובעות באשר לסכום הנזק המצרפי של כלל חברי הקבוצה, הינו בגבולות 5 מיליון ש"ח לערך, לשנת 2015 בלבד. עניינה של התובענה בטענה כי החברה מפרה מפרה כביכול התחייבויותיה במסגרת פוליסות לביטוח מנהלים הכוללות גם כסוי לאובדן כושר עבודה, באופן כזה שהחברה, בין היתר, מסיטה כספי מבוטחים וגורעת כספים ביתר מתוך רכיבי הגמל והפיצויים המופרשים על-ידי המבוטחים לטובת רכיב אובדן כושר עבודה, ובכך מקטינה לכאורה את הסכומים הנצברים עבור המבוטחים כפנסיה (גמל ופיצויים) ומגדילה את הפרמיות הנגבות על-ידיה עבור רכיב אובדן כושר עבודה, וזאת בניגוד לדין ולתנאי פוליסת הביטוח. הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג כוללת "כל מבוטח בעל פוליסת ביטוח מנהלים וכן ביטוח אובדן כושר עבודה, החל משנת 2015".

בין הצדדים התנהלו מגעים אשר הבשילו לחתימה על בקשת הסתלקות, לפיה בקשת האישור תימחק בכפוף להתחייבות החברה לתיקון המגבלה הטכנולוגית בעטיה נוצרה אי-ההתאמה הרישומית באותן פוליסות, ותשלם סך של 280,000 ש"ח כגמול ושכ"ט למבקשות ובאי כוחן ("בקשת ההסתלקות").

ביום 13 בפברואר, 2018 הגישו המבקשות את בקשת ההסתלקות לבית הדין. ביום 21 באוקטובר 2018 הוגשה עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה, במסגרתה התנגד היועץ לאישור בקשת ההסתלקות והמליץ על מינוי בודק חיצוני.

ביום 31 בדצמבר, 2018 הגישו הצדדים בקשה לאישור הסדר פשרה, אשר כללה גם תגובה לעמדת היועץ המשפטי לממשלה. ביום 26 בפברואר, 2019 הגישו הצדדים בקשה מתוקנת לאישור הסדר פשרה. על היועץ המשפטי לממשלה להגיש את עמדתו ביחס להסדר הפשרה עד ליום 10 באפריל, 2019.

6. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ביום 22 בינואר, 2017. סכום התובענה מוערך בסך של 12,250,000 ש"ח. עניינה של הבקשה לאישור בטענת המבקשים לגביית יתר מן המבוטחים, בכל הנוגע לאפשרות עדכון הגיל ו/או וותק הנהיגה בעת חציית מדרגת גיל ו/או וותק נהיגה המזכה אותם בהפחתה בפרמיית הביטוח. לשיטת המבקשים, הגדרת הקבוצה כוללת את מבוטחי החברה בביטוח רכב חובה, מקיף וצד ג', בתקופה שתחילתה שבע שנים קודם להגשת התובענה ועד למתן פסק דין, אשר הגיעו במהלך תקופת הביטוח למדרגת הגיל ו/או וותק הנהיגה המזכה בהפחתת דמי הביטוח ואשר לא קיבלו מאת החברה את ההפחתה.

ביום 22 ביוני, 2017 התקיים דיון קדם משפט יחד עם תביעות נוספות שהוגשו כנגד חברות ביטוח אחרות באותו נושא. בית המשפט קבע כי נכון לשלב זה של ההליך, כלל התביעות העוסקות בפרקטיקת מעבר גיל ידונו במאוחד. לאור החלפת המותב בתיק, נדחו דיוני ההוכחות שהיו קבועים בתיק לימים 5 במאי, 2019, 28 במאי, 2019 ו- 2 ביוני, 2019. כמו כן, נקבע מועד לדיון קדם משפט ליום 17 באפריל, 2019.

7. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ו- 2 חברות ביטוח נוספות ביום 27 באפריל, 2017. סכום התביעה כנגד המשיבות הוערך על ידי המבקשים על סך של 44,395,750 ש"ח (סכום התובענה נגד החברה בלבד עומד על סך של 15,870,750 ש"ח). עניינה של התובענה, בטענה לגביית יתר, שלא כדין, של ריבית (דמי אשראי) בקשר עם פריסת הפרמיה השנתית לתשלומים ובניגוד להוראות תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (קביעת אחידות מטבע בחוזי ביטוח ודמי ביטוח באשראי), תשמ"ד-1984 (להלן: "תקנות דמי ביטוח באשראי"), אשר קובעות אחוז ריבית מקסימלי.

באור 34: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

7. (המשך)

הקבוצה הוגדרה ככל בעלי הפוליסות ו/או המוטבים ו/או המבוטחים שבוחחו על ידי המשיבות בפוליסות ביטוח בענפי הביטוח הכללי (ביטוח רכב (רכוש), ביטוח דירה ותכולתן, ביטוח תאונות אישיות) וכל פוליסה אשר תקנות דמי ביטוח באשראי חלות עליה, ואשר שילמו למשיבות ריבית, דמי אשראי, דמי גביה או דמי הסדר תשלומים ביתר או כל תשלום דומה לאלה, תוך חריגה מהוראות הדין ו/או תוך חריגה משיעורי הריבית אשר הוצגו בפוליסות.

הסעדים המבוקשים הינם פיצוי/השבה בדרך של החזר סכום הריבית העודפת שנגבה מהקבוצה שלא כדין וכן צו עשה המורה למשיבות לשנות את דרך פעולתן. הצדדים מנהלים מ"מ לסיום ההליך על דרך הפשרה, בהתאם למתווה שבוצע בתיקים מקבילים שהוגשו כנגד חברות ביטוח אחרות בעבר. במסגרת מתווה זה, תבוצע השבה של רוב הסכומים שנגבו ביתר באמצעות מתן הנחה בדמי אשראי לרוכשים עתידיים. בשל מ"מ זה נדחה המועד להגשת תשובת החברה ליום 1 באפריל, 2019. התיק קבוע לדיון מקדמי ליום 3 באוקטובר, 2019.

8.

בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ביום 24 במאי, 2017. סכום התביעה לכלל חברי הקבוצה הינו סך של 75 מיליון ש"ח. עניינה של התובענה בטענה לפיה החברה מפרה את חובתה החוזית על פי פוליסת מקיף לרכב מסחרי מעל 3.5 טון ורכב אחר ("הפוליסה"), כאשר היא מסרבת לשלם למבוטחים בעלי רכב מסחרי את ירידת הערך הנגרמת לכלי הרכב המבוטח כתוצאה ממקרה ביטוח. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל מבוטחי החברה בעלי רכב מסחרי, אשר רכשו ו/או ירכשו מהחברה את הפוליסה לביטוח מקיף לכלי רכב מסחרי מעל 3.5 טון ורכב אחר, אשר כתוצאה ממקרה ביטוח כהגדרתו בפוליסה נגרם ו/או ייגרם לכלי הרכב שלהם נזק מסוג ירידת ערך. עילות התביעה הנטענות, בין היתר, הן הפרת הסכם; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חובות אמון ותום לב בהתאם לחוק החוזים; תיאור מטעה ו/או פגיעה בנסיבות מיוחדות כאמור בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) תשמ"א -1981. הסעדים המבוקשים על ידי התובע הינם צו הצהרתי לפיו הנזק של ירידת ערך, בגין מקרה הביטוח, הינו נזק המכוסה בפוליסה; וכן שיפוי כל מבוטחי החברה אשר היו מבוטחים בפוליסה ואשר לכלי הרכב שלהם נגרם ו/או יגרם נזק של ירידת ערך כתוצאה ממקרה ביטוח, במלוא ירידת הערך כפי שתקבע על ידי שמאי מוסמך, או כל סעד אחר שיקבע בית המשפט.

ביום 11 בינואר, 2018 התקיים דיון מקדמי בבקשת האישור, במסגרתו התבקשו הצדדים על-ידי בית המשפט לבוא בדברים בניסיון להגיע להסכמות בדבר פתרון המחלוקת מושא בקשת האישור על דרך של תשלום פיצוי חלקי לחברי הקבוצה. הצדדים הודיעו לבית המשפט כי הסכימו לפנות להליך גישור, המתנהל בימים אלה בפני כב' השופט (בדימ') יצחק ענבר.

9.

בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה וחברות ביטוח נוספות ביום 7 בספטמבר, 2017. סכום התביעה האישית של המבקש כנגד החברה הינו 249.4 ש"ח, כאשר הנזק הכולל לא כומת במסגרת הבקשה לאישור. עניינה של התביעה והבקשה לאישור בטענה כי החברה גובה בניגוד לדין ממבוטחים הוצאות ושכ"ט עו"ד עבור מכתבי התראה, כאשר החברה מגישה תביעות לסכום קצוב בהוצאה לפועל. ביום 28 במאי, 2018 הגישו הצדדים בקשה מוסכמת להסתלקות המבקש מן הבקשה לאישור, במסגרתה הסכימה החברה - מבלי להודות בטענות המבקש - להזהיר במסגרת ההודעה הראשונה שנשלחת ללקוחותיה אודות חוב, כי ככל שיבחרו שלא לשלם את החוב, יתווספו לחוב - החל מההתראות הבאות בטרם נקיטה בהליכים משפטיים שישלחו (ולרבות התראות בהתאם לסעיף 81א לחוק הוצאה לפועל, תשכ"ז-1967) - הוצאות גבייה סבירות, הדרושות לשם גביית סכום החוב וכן שכ"ט עו"ד שלא יעלה על התעריף

באור 34: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

9. (המשך)

הקבוע בכללי לשכת עורכי הדין (התעריף המינימלי המומלץ), התש"ס-2000, כפי שיתוקן ויוחלף מעת לעת. ביום 29 במאי, 2018 התקבל פסק דין בתיק במסגרתו נתקבלה בקשת ההסתלקות.

10. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ביום 6 בספטמבר, 2017. סכום התביעה האישית של המבקשת כנגד החברה עומד על 1,269.4 ש"ח, כאשר הנזק הכולל של הקבוצה לא כומת במסגרת הבקשה לאישור.

עניינה של התובענה הינה בטענה כי החברה משלמת במועד מאוחר למועד הפירעון סכומים שנפסקו לחובתה על ידי רשות שיפוטית וזאת מבלי להוסיף לסכום ששולם על ידה הפרשי הצמדה וריבית כדין.

במסגרת תשובת החברה לבקשה לאישור הבהירה החברה כי היא אינה נוקטת במדיניות של עיכוב תשלומים שנקבעו מכוח החלטה שיפוטית; כי היא פועלת בהתאם לדין ומשלמת את הסכומים שנקבעו במועד; וכי בהסכמי הפשרה בין הצדדים לא נקבע כל מועד לתשלום סכום התמורה, ובנסיבות אלה יש להשלימו בהתאם לנוהג הקיים, על פיו יש להעביר את הכספים בתוך 30 ימים. ביום 19 בפברואר, 2019 התקיים דיון מקדמי בתיק, במסגרתו הציע בית המשפט לצדדים לפנות להליך גישור. ביום 13 במרס, 2019 הודיעו כל המשיבות בהליך (למעט איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ) לבית המשפט על הסכמתן להעביר את התיק לגישור בפני כב' השופטת (בדימ') אסתר דודקביץ'.

11. בקשה לאישור תובענה כייצוגית כנגד החברה אשר הוגשה ביום 6 בספטמבר, 2017. סכום התביעה המוערך על ידי המבקש עומד על סך של 14,500,000 ש"ח.

עניינה של הבקשה לאישור, בטענת המבקשת, להשבת דמי הפגיעה ששילמה כמעסיקה למוסד לביטוח לאומי, בתקופת ההשבה, בגין תקופת הזכאות הראשונה, כמשמעותה בסעיף 94 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 ("חוק המל"ל"), בעקבות תאונות דרכים שאירעו לעובדיה הניזוקים, אשר הוכרו גם כתאונות עבודה על ידי המוסד לביטוח לאומי.

הקבוצה בשמה מעוניינת המבקשת לפעול, הוגדרה כציבור המעבידים/מעסיקים "הרגילים" (למעט המדינה, קבוצת המעבידים המורשים וקבוצת המעבידים המיוחסת), אשר שילמו/החזירו למל"ל, במהלך תקופת ההשבה, בגין עובדיהם הניזוקים, דמי פגיעה בגין "תקופת הזכאות הראשונה" כמשמעותה בסעיף 94 לחוק המל"ל, בגין תאונות דרכים שאירעו לעובדים כאמור, אשר הוכרו גם כתאונות עבודה על ידי המל"ל ("התאונות הרלבנטיות"), ואשר המשיבה, כמבטחת שהוציאה את פוליסות ביטוח החובה על פי חוק הפלת"ד (לרבות ההפניות לפקודת הניזיקין (נוסח חדש) ולפקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש) התש"ל-1970) והמכסות את האירועים נשוא התאונות הרלבנטיות. טענת המבקשת להפרת סעיף 328 לחוק המל"ל ולהחזר דמי הפגיעה ששילם המעסיק לעובד שנפגע בתאונת דרכים שהוכרה כתאונת עבודה בצרוף הפרשי הצמדה וריבית ממועד תשלום זה למל"ל.

ביום 9 בנובמבר, 2017 הגישה המשיבה בקשה להעברת הדיון לפי סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות, כך שיאוחד עם תובענה אחרת שהוגשה נגד חברת ביטוח נוספת העוסקת באותו הנושא. ביהמ"ש קבע כי הדיון בשתי הבקשות לאישור יידון במאוחד.

ביום 26 באפריל, 2018 התקיים דיון קדם משפט, אשר במסגרתו נקבע כי המבקשת תודיע לבית המשפט אם בכוונתה להמשיך בניהול התיק. ביום 9 ביולי, 2018 הודיעה המבקשת כי היא עומדת על המשך ניהול ההליכים.

ביום 4 באוקטובר, 2018 התקיים קדם משפט נוסף בתיק, במסגרתו הוחלט על איחוד הדיון יחד עם בקשות האישור נגד חברות ביטוח אחרות באותו עניין. כמו כן, נקבע כי על המבקשת להודיע לגבי האופן שבו היא בוחרת להמשיך ניהול ההליך. ביום 5 בנובמבר, 2018 הודיעה המבקשת כי היא עומדת על קיום הליך ראיות. ביום 18 במרץ, 2019 התקיים דיון הוכחות בתיק, במסגרתו נקבע מועד דיון לשמיעת סיכומים בתיק ליום 24 ביוני, 2019.

באור 34: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

12. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה וחברות ביטוח נוספות ביום 21 בנובמבר, 2017. היות ומדובר בבקשה לאישור אשר הוגשה על-ידי תובעת ציבורית ולא על ידי תובע ספציפי, הנזק לא כומת במסגרתה.

עניינה של הבקשה לאישור בטענה כי החברה, במסגרת פוליסות ביטוח מנהלים, גובה ממבוטחיה פרמיות ביטוח מלאות הכוללות גם "תוספת מקצועית" ותוספות סיכון אחרות המגלמות את הסיכון שבעבודת המבוטח, וזאת גם בתקופות בהן המבוטח לא עבד בפועל. הקבוצה נשוא התובענה הייצוגית, בהתאם להגדרת המבקשת הינה: "כל מי ששילם למשיבה בשבע השנים שקדמו להגשת בקשה זו ועד למועד אישורה כייצוגית פרמיות בגין כיסויים ביטוחיים (לרבות, אך לא רק, אובדן כושר עבודה וביטוח חיים ו/או ריסק) בגין תקופה בה המבוטח לא עבד בפועל והמשיבה גבתה מהם פרמיה הכוללת "תוספת מקצועית" או תוספת אחרת מכל סוג שהיא הנובעת מסיכון הכרוך בעבודת המבוטח".

ביום 2 ביולי, 2018 הגישו הצדדים בקשה לעיכוב הליכים בתובענה, עד שתתקבל הכרעתו של בית המשפט העליון בערעור על פסק דינו של כב' השופט גרוסקופף בת"צ 47693-06-15 גרסיה נ' כלל ואח' (ניתן ביום 29.5.2018) ("עניין גרסיה"), שכן בעניין גרסיה הועלו טענות זהות לאלו שהועלו כנגד החברה בהליך דנן ונדחו על ידי בית המשפט בפסק הדין. ביום 3 ביולי, 2018 עיכב בית המשפט את ההליכים בתובענה.

ביום 25 בנובמבר, 2018 נמחק הערעור בעניין גרסיה, לאחר שהמערער הודיע כי הוא חוזר בו מהערעור.

ביום 17 בפברואר, 2019 קיבל בית המשפט את בקשת ההסתלקות שהוגשה על ידי המבקשת והורה על מחיקת הבקשה לאישור ודחיית תביעתה האישית.

13. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ביום 26 בפברואר, 2018. להערכת המבקש, הנזק המצרפי של חברי הקבוצה הינו בגבולות של 10.5 מיליון ש"ח לערך, בשבע השנים שקדמו להגשת תביעה זו, ולחילופין סכום העולה על 4.5 מיליון ש"ח בשלוש השנים שקדמו להגשת תביעה זו. עניינה של התובענה הינה בטענה כי החברה מפרה את התחייבויותיה במסגרת פוליסות "משפחה בטוחה - פוליסה לביטוח תאונות", כך שהיא מבצעת תחשיב תשלום פיצוי בגין נכות, בהתאם לתנאים ולסייגים המופיעים בפוליסה ובגובה מחצית מאחוזי הנכות שנקבעו למבוטח בפועל. בדרך זו, מקטינה החברה לכאורה את סכומי הביטוח אשר מגיעים למבוטחים בקרות מקרה ביטוח, זאת על אף שהסייג בדבר אופן התחשיב המופחת אינו מופיע בטופס גילוי נאות ו/או בטופס ההצעה לביטוח. בנוסף, לטענת המבקש, יש לראות שוק כאיבר עצמאי ולא כחלק מאיבר אב (רגל), ולכן חישוב סכום הביטוח צריך להיעשות על ידי החברה לפי סעיף אחר בפוליסה, המקנה פיצוי מלא ולא פיצוי מופחת. הקבוצה הנטענת בבקשת האישור כוללת את כל מבוטחי החברה בפוליסה מסוג זה ובפוליסות אחרות הכוללות סייג בדבר סכומי ביטוח מופחתים, כפי שישנו בפוליסה דנן ואשר אין בנספח גילוי נאות שלהן גילוי בקשר עם האופן שבו החברה מחשבת את סכום הפיצוי בקרות מקרה ביטוח. ולחילופין, מבוטחים אשר החברה שילמה להם אחוז נמוך יותר מתגמולי הביטוח עקב התייחסות לתת איבר (שוק, ברך וכו') כחלק מאיבר אב (רגל, בדוגמא האמורה) ולא כאיבר עצמאי. המבקש עותר לחייב את החברה לבצע חישוב תגמולי ביטוח המגיעים לחברי הקבוצה, בהתעלם מהוראות הסייגים בפוליסה ודרכי החישוב המפורטות בפוליסה.

ביום 24 בדצמבר, 2018 ניתן תוקף של החלטה להסכמת הצדדים לפנות להליך גישור. דיון קדם משפט בתיק נקבע ליום 6 במאי, 2019.

באור 34: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

14. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה ביום 4 במאי, 2018. להערכת המבקשת סכום ההפרשים המגיעים לכאורה לקופות הפנסיוניות של עובדי החברה עומד על סך של 3,506,250 ש"ח; ובגין זכאות לכאורה לפיצוי כספי עקב אי מתן יום בחירה בשנה לעובדי החברה על סך של 1,225,000 ש"ח. סך הכל סכום התביעה לכלל חברי הקבוצה עומד על סך של 4,731,250 ש"ח.

לטענת המבקשת, החברה מפרה התחייבויותיה בכך שאינה מקיימת את הוראות צו ההרחבה בענף היבוא, היצוא והמסחר בסיטונות, אשר לשיטתה חל על עובדי החברה. במסגרת זו נטען כי החברה אינה משלמת לחשבונות הפנסיונים של עובדיה הפרשות פנסיוניות מלאות לגמל בגין מלוא שכרם החודשי בשיעור של 6%, וללא תקרת שכר החל מהחודש הראשון להעסקתם, או לפי צו ההרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק, ככל והשיעורים על פיו מיטבים, החל מחודש יולי 2016. בנוסף, לטענת המבקשת, בהתאם להוראות צו ההרחבה בענף היבוא, היצוא והמסחר בסיטונות, זכאים עובדי החברה ליום בחירה אחד מידי שנה, מעבר לחישוב הזכאות לחופשת חג, ואילו החברה לא העניקה לעובדיה יום בחירה.

הקבוצה שהוגדרה על ידי המבקשת הינה כל עובדי החברה אשר הועסקו בה החל מחודש אפריל 2011 ועד למועד אישור הבקשה, ואשר בוטחו במהלך תקופת העסקתם בביטוח פנסיוני מסוג ביטוח מנהלים ו/או בזכות לפנסיה פחותה יותר מזו הקבועה בצו ההרחבה בענף היבוא, היצוא והמסחר בסיטונות ו/או בצו ההרחבה במשק בנושא ביטוח פנסיוני מקיף במשק (החל מחודש יולי 2016). דיון קדם משפט בתיק נקבע ליום 29 באפריל, 2019.

15. בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה כנגד החברה וחברות ביטוח נוספות ביום 27 בינואר, 2019. סכום התביעה המוערך על ידי המבקשים לנזקם הכולל של חברי הקבוצה מוערך על סך של 4,074,601 ש"ח.

עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות, משיבות את החלק היחסי של דמי הביטוח בגין פוליסות רכב ודירה שבוטלו, באיחור של למעלה מ-14 יום ונמנעות מהוספת ריבית צמודה בעת איחור בהשבת דמי ביטוח. יצוין כי כנגד הנתבעות הנוספות נטען גם כי הן נמנעות מהשבה מלאה של הצמדה למדד מיום הגביה ועד למועד ההחזר.

הקבוצה שהוגדרה על ידי המבקשים הינה כל מי שקיבל החזר יחסי של דמי ביטוח בהתאם לחוזי הביטוח ולתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), תשמ"ו-1986, תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח רכב מנועי), תש"ע-2010 ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), תשמ"ו-1986, באיחור של למעלה מ-14 יום מיום ביטול הביטוח. על החברה להגיש תגובה לבקשה לאישור עד ליום 5 במאי, 2019.

באור 34: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות כנגד החברה, כפי שצויינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי החברה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו, לרבות הליכים שהסתיימו לאחר שאושר בהם הסכם פשרה (ראה לעניין זה סעיף 1 לעיל).

טבלה מסכמת:

<u>סוג</u>	<u>כמות תביעות</u>	<u>הסכום הנתבע</u>
		<u>אלפי ש"ח</u>
<u>בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה	9	182,347
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה	1	100,000
לא צוין סכום התביעה (*)	3	-

סכום ההפרשה הכולל בגין התובענות הייצוגיות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל מסתכם בכ- 14,788 אלפי ש"ח (31 בדצמבר, 2017 - 7,511 אלפי ש"ח).

(* לרבות בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בהן לא צוין סכום תביעה מדויק (ראה פירוט אודות בקשה לאישור תובענה כייצוגית בסעיפים 5, 10 ו-12 לעיל).

ג. הליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח ואירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה

לא ניתן לצפות מראש האם ובאיזו מידה חשופה החברה לטענות בקשר ו/או בעקבות הוראות אלו אשר אפשר שיעלו בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. לעיתים יכולה להיות השלכה מסוג זה גם לחוזרים שהממונה מפרסם ואשר ברגיל תחולתם עתידית. כנגד החברה מוגשות, מעת לעת, תלונות, לרבות תלונות לממונה על שוק ההון, הביטוח וחסכון במשרד האוצר (להלן - "הממונה") ביחס לזכויות מבוטחים על פי פוליסות ביטוח ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלונות הציבור בחברה. לעיתים, הכרעות (או טיוטות הכרעה) של הממונה בתלונות אלו, ניתנות באופן רוחבי ביחס לקבוצת מבוטחים.

כמו כן, עורך הממונה, מעת לעת, לרבות בעקבות תלונות מבוטחים, ביקורות מטעמו בחברה ו/או מעביר לחברה בקשות לקבלת נתונים, בנושאים שונים של ניהול החברה, ניהול זכויות מבוטחים ועמיתים בהם וכן ביקורות ליישום הוראות הרגולציה ו/או הטמעת לקחי ביקורות קודמות, בהן בין היתר, מתקבלות דרישות להכנסת שינויים במוצרים השונים, מתן הנחיות לביצוע החזרים ו/או הנחיות ו/או הוראות בקשר לתיקון ליקויים או ביצוע פעולות, לרבות החזר כספים לעמיתים ולמבוטחים. בהתאם לממצאי ביקורות או נתונים המועברים, לעיתים מטיל הממונה עיצומים כספיים על החברה בהתאם לחוק סמכויות האכיפה.

באור 34: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ד. בנוסף על הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד החברה ותובענות אשר אושרו כנגד החברה, קיימת חשיפה כללית אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי החברה למבוטחיה. מורכבות זו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות, עקב פערי מידע בין החברה לבין צדדים שלישיים לחוץ הביטוח, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר ביחס למוצרי החיסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת החברה, בהיותם מאופיינים באורח חיים ממושך ובמורכבות גבוהה, במיוחד לאור ההסדרים התחיקתיים השונים הן בתחום ניהול המוצרים והן בתחום המיסוי, לרבות בנושאי תשלומי הפקדות על-ידי מעסיקים ומבוטחים, פיצולם ושייכותם לרכיבי הפוליסות השונים, ניהול ההשקעות, מעמדו התעסוקתי של המבוטח, תשלומי ההפקדות שלו ועוד. מוצרים אלו מנוהלים על פני שנים בהן מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט.

שינויים אלה מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. מורכבות שינויים אלה והחלת השינויים לגבי מספר רב של שנים, יוצרת חשיפה תפעולית מוגברת. לקבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיונים ארוכי טווח יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזה הביטוח, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, תחום הביטוח בו עוסקת החברה הינו עתיר פרטים ונסיונות, אשר קיים בו סיכון אינהרנטי שלא ניתן לכימות להתרחשות של טעות או שורה של טעויות מיכוניות או טעויות אנוש, הן בתהליכי עבודה מובנים והן במסגרת טיפול פרטני בלקוח, אשר עלולות להיות להן תוצאות רחבות היקף, הן ביחס להיקף התחולה למספר רב של לקוחות או מקרים והן ביחס להיקף הכספי הרלוונטי בהתייחס ללקוח בודד. החברה מטפלת, באופן שוטף, בטיוב זכויות מבוטחים, בכל הקשור לניהול המוצרים בגופים המוסדיים, בהתאם לפערים המתגלים מעת לעת.

החברה חשופה לתביעות וטענות במישור דיני החוזים וקיום התחייבויות ביטוחיות במסגרת הפוליסה, ייעוץ לקוי, הפרת חובת נאמנות, ניגוד עניינים, חובת זהירות, רשלנות במסגרת אחריות מקצועית של החברה וכיוצ"ב, טענות הקשורות בשירותים הניתנים על ידי החברה וכן מעת לעת מתקיימים נסיבות ואירועים המעלים חשש לטענות מהסוג האמור. החברה רוכשת פוליסות לכיסוי אחריות מקצועית, לרבות כנדרש על פי ההסדר התחיקתי ובעת הצורך היא מדווחת לפוליסות אלו לצורך כיסוי חבות שמקורה באחריות מקצועית וניתנת להגנה ברכישת ביטוח. סכומי החשיפה האפשרית עולים על סכומי הכיסוי ואין וודאות בדבר קבלת כיסוי בפועל בעת קרות מקרה ביטוח.

באור 35: - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

א. ביום 17 בינואר, 2019 פרסמה החברה דוח הצעת מדף, שפורסם על פי תשקיף המדף, ולפיו הוצעו לציבור עד 50,000,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה 4) של החברה שתמורתן הוכרה על ידי הממונה כהון רובד 2. ביום 21 בינואר, 2019 התקבלו תוצאות ההנפקה ולפיהן הנפיקה החברה 39,176,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה 4) כאשר שיעור הריבית השנתית הינו 5.45%. התמורה הכוללת (ברוטו) שקיבלה החברה בגין ההנפקה האמורה הינה 39,607 אלפי ש"ח. לפרטים נוספים [ראה באור 18 ט'](#).

ב. ביום 28 בפברואר, 2019 ביצעה החברה פדיון מוקדם מלא לאגרות חוב (סדרה 2). לפרטים נוספים [ראה באור 18 ב'](#).

ג. בחודש ינואר 2019 פרסמה חברת הדירוג מידרוג בע"מ, דוח דירוג לפיו הותירה על כנו את דרוג A3 לאיתנות הפיננסית של החברה וכן הותירה על כנו את דרוג Baa2 לכתבי התחייבות הנדחים שהנפיקה החברה. לפרטים נוספים [ראה באור 18](#).

א. נכסי חוב סחירים

ההרכב:

אגרות חוב ממשלתיות

זמינות למכירה

נכסי חוב אחרים

שאינם ניתנים להמרה

זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב סחירים

אגרות חוב ממשלתיות

זמינות למכירה

נכסי חוב אחרים

שאינם ניתנים להמרה

זמינים למכירה

מוחזקים לפדיון (*)

סך הכל נכסי חוב שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך שנזקפו לרווח או הפסד (במצטבר)
 (*) השווי ההוגן של נכסי החוב הסחירים המוחזקים לפדיון

נכסי חוב אחרים

שאינם ניתנים להמרה

ליום 31 בדצמבר, 2018	
עלות	הערך
מופחתת	בספרים
אלפי ש"ח	
634,318	727,963
275,305	295,560
909,623	1,023,523

ליום 31 בדצמבר, 2017	
עלות	הערך
מופחתת	בספרים
אלפי ש"ח	
511,588	593,346
210,568	225,448
381,923	381,923
592,491	607,371
1,104,079	1,200,717
	(1,852)
	422,161

מידע נוסף עבור השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ב. מניות

ליום 31 בדצמבר, 2018		
הערך		
עלות	בספרים	
אלפי ש"ח		
21,758	9,811	מניות סחירות
53,093	69,490	מניות שאינן סחירות
74,851	79,301	סך הכל מניות
	(14,743)	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח או הפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2017		
הערך		
עלות	בספרים	
אלפי ש"ח		
16,621	13,151	מניות סחירות
52,280	69,258	מניות שאינן סחירות
68,901	82,409	סך הכל מניות
	(6,265)	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח או הפסד (במצטבר)

ג. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר, 2018		
הערך		
עלות	בספרים	
אלפי ש"ח		
40,633	50,862	<u>סחירות</u> זמינות למכירה
18,739	19,187	<u>שאינן סחירות</u> מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד
3,187	3,187	מכשירים נגזרים
21,927	22,374	סה"כ השקעות פיננסיות שאינן סחירות
62,560	73,236	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

מידע נוסף עבור השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2017	
עלות	הערך בספרים
אלפי ש"ח	
22,315	22,671
2,277	5,708
<u>24,592</u>	<u>28,379</u>

שאינן סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

מכשירים נגזרים

סה"כ השקעות פיננסיות שאינן סחירות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, קרנות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, קרנות גידור, נגזרים פיננסיים, אופציות, מוצרים מובנים.

פרק 4

דוח פרטים נוספים

תוכן עניינים

<u>עמוד</u>	<u>הנושא</u>
3	1. פרטים כלליים אודות החברה .....
4	2. רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות (תקנה 11) .....
4	3. הכנסות של חברות-בת וחברות קשורות והכנסות מהן (תקנה 13) .....
5	4. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (תקנה 21) .....
7	5. השליטה בתאגיד (תקנה 21א) .....
7	6. עסקאות עם בעל שליטה (תקנה 22) .....
14	7. החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה (תקנה 24) .....
14	8. הון רשום והון מונפק (תקנה 24א) .....
14	9. מרשם בעלי המניות (תקנה 24ב) .....
15	10. הדירקטורים של החברה (תקנה 26) .....
19	11. נושאי משרה בכירה של החברה (תקנה 26א) .....
22	12. מורשה חתימה של החברה (תקנה 26ב) .....
22	13. רואה החשבון של החברה (תקנה 27) .....
22	14. שינוי בתזכיר או בתקנון (תקנה 28) .....
22	15. המלצות הדירקטוריון והחלטות שאינן טעונות אישור אסיפה כללית (תקנה 29א) .....
22	16. החלטות אסיפה כללית מיוחדת (תקנה 29ג) .....
23	17. החלטות החברה (תקנה 29א) .....

ההפניה לתקנות בחלק זה הינה לתקנות בתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970.

פרטים כללים אודות החברה

שם החברה:	הכשרה חברה לביטוח בע"מ
מס' חברה ברשם החברות:	52-004217-7
מען רשום:	רחוב המלאכה 6, חולון 5811801
(תקנה 25א)	
טלפון:	03-7960000
(תקנה 25א)	
פקסימיליה:	03-7967412
(תקנה 25א)	
כתובת דוא"ל:	Royd@hcsra.co.il
(תקנה 25א)	
תאריך המאזן:	31 בדצמבר 2018
(תקנה 9)	
תאריך הדוח:	24 במרץ 2019
(תקנות 1 ו-7)	

תקנה 11 - רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות

שם החברה	סוג המניה	כמות מניות	סה"כ ערך נקוב (בש"ח)	ערכן בדוח הכספי הנפרד לתאריך הדוח על המצב הכספי (אלפי ש"ח)	שיעור ההחזקה (באחוזים)					יתרת אגרות החוב וההלוואות בדוח על המצב הכספי (באלפי ש"ח) ועיקר תנאייהן
					במניה המנויה המונפק	בהון	בכוח הצבעה	בסמכות למנות דירקטורים		
פנינת אפרידר בע"מ	רגילה	1,000,000	1,000,000	101,980	100%	100%	100%	100%	100%	0

*שטרי הון צמיתים שהונפקו להכשרה לביטוח ללא ריבית והצמדה לתקופה של תפחת מחמש שנים.

תקנה 13 - הכנסות של חברות-בת וחברות קשורות והכנסות מהן

שם החברה	רווח הפרשה לפני למס (אלפי ש"ח)	רווח לאחר הפרשה למס (אלפי ש"ח)	הרווח הכולל (מותאם לתאריך הדוח על המצב הכספי) (אלפי ש"ח)		דיבידנד ודמי ניהול	הכנסות (הוצאות) ריבית (תוך ציון מועדי התשלום)	
			רווח/הפסד	רווח כולל אחר		עבור תקופה שלאחר מכן	עבור שנת 2018
פנינת אפרידר בע"מ*	34,447	26,732	26,372	-	-	-	-

* חברה המחזיקה ב-100% מנכס מקרקעין באשקלון וב-50% מנכס מקרקעין באשדוד.

תקנה 21 - תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה (באלפי ש"ח)¹

1. להלן פרטים בדבר התגמולים כפי שהוכרו בדוחות הכספיים לשנת 2018, לכל אחד מחמשת בעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה או בתאגיד בשליטתה, ואשר ניתנו להם בקשר עם כהונתם בחברה או בתאגיד בשליטתה, וכן לבעלי עניין בחברה. לפירוט בדבר תנאי העסקה של נושאי המשרה – ראה להלן:

סה"כ	תגמולים אחרים			תגמולים בעבור שירותים						פרטי מקבל התגמולים			שם	
	אחר	דמי שכירות	ריבית	אחר	עמלה	דמי ייעוץ	דמי ניהול	תשלום מבוסס מניות	מענק	שכר/גמול דירקטורים	שיעור החזקה בהון התאגיד	היקף המשרה		תפקיד
תגמולים לחמשת בעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה בחברה														
2,579	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,579 ⁴	3	2	יו"ר דירקטוריון (פעיל)	אלי אלעזרא
2,305	-	-	-	-	-	-	-	-	650,000*	1,655	-	100%	מנכ"ל	שמעון מירון ⁵
1,172	-	-	-	-	-	-	-	-	151,803**	1,020	-	100%	סמנכ"ל ביטוח אלמנטרי ותביעות	ערן אופיר
864	-	-	-	-	-	-	-	-	-	864	-	-	לשעבר סמנכ"ל ביטוח חיים ופיננסים	אבי מויאל ⁶
906	-	-	-	-	-	-	-	-	-	769	-	100%	סמנכ"ל ראש אגף מערכות מידע	סמי ברקוביץ ⁷
תגמולים לבעלי עניין בחברה														
1,065	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,065	-	-	-	דירקטורים

* הסכום מייצג מענק בגובה חמש משכורות בהתאם לנוסחת המענק המדיד שבמדיניות התגמול של החברה לפיה נושא משרה יהיה זכאי לקבלת מענק מקום בו התשואה נטו על ההון לאחר התגמול גבוה מ-12% על ההון לתחילת השנה (להלן: "המענק המדיד"), וכן מענק בשיקול דעת בסכום השווה לסך של משכורת וחצי.

** סכומי המענק מייצגים מענק בגובה שתי משכורות על פי נוסחת המענק המדיד, מענק נוסף בגובה חצי משכורת בשיקול דעת וסכום נוסף השווה לסך של חצי משכורת כמענק מצוינות.

1 סכומי התגמול משקפים את העלות לחברה בגין שכר, אחזקת רכב, טלפון, הפרשות סוציאליות, הוצאות נלוות לשכר וכיו"ב.
 2 בהסכם ההעסקה לא נקבע היקף משרה, עם זאת, בהתאם להסכם כאמור, התחייב מר אלעזרא להקדיש את כל הזמן שיידרש למילוי תפקידו במסגרת הגדרת האסטרטגיה העסקית של החברה ויישומה, לרבות פיתוח והכוונת פעילות החברה בשוקים הפיננסיים ובשוקי ההון.
 3 מר אלי אלעזרא מחזיק במישרין ב-1.87% מהון המניות המונפק והנפרע של החברה וכן באמצעות חברות בשליטתו: אלעזרא החזקות בע"מ (5.11%), אלעזרא החזקות ביטוח בע"מ (53.6%), אפריר החברה לשיכון ופיתוח ישראל בע"מ (34.67%). לפרטים נוספים אודות החזקות החברה ראו סעיפים 1.1.1 בחלק א' לדוח התקופתי.
 4 לפרטים אודות תנאי העסקתו של מר אלעזרא ראו סעיף 2.1 להלן.
 5 מר מירון מונה למנכ"ל החברה ביום 1 באוגוסט 2016. עד למועד זה כיהן כמנכ"ל וראש אגף ביטוח חיים ופיננסים. החברה העמידה למר מירון הלוואה כנגד שעבוד זכויותיו לקבלת כספי פיצויים וכן תגמולים אחרים אשר נצברו לו בפוליסת ביטוח המנהלים שבבעלותו. במהלך חודש מאי 2018 בוצע פירעון מלא של ההלוואה האמורה על ידי מר מירון וזאת באמצעות נטילת הלוואה בסך של 48,800 ש"ח מפוליסת פרט אישית שבבעלותו, בה הכספים נזילים. ריבית ההלוואה הינה פריים + 0.5%. גובה ההלוואה נכון לחודש מרץ 2019 מסתכמת לסך של 48,889.04 ש"ח. לפרטים אודות תנאי העסקתו של מר מירון ראו סעיף 2.2 להלן.
 6 מר אבי מויאל חדל לכהן כנושא משרה בחברה בחודש דצמבר 2018.
 7 לפרטים אודות תנאי העסקתו של מר ברקוביץ ראו סעיף 2.3 להלן.

2. פירוט תנאי העסקה

2.1. מר אלי אלעזרא, יו"ר הדירקטוריון:

ביום 23 במאי 2017 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות החברה עדכון לתנאי העסקתו של מר אלעזרא בתפקידו כיו"ר דירקטוריון פעיל של החברה. להלן יובאו עיקרי תנאי העסקה: (1) משכורת חודשית בסך של כ-150 אלף ש"ח (ברוטו), כאשר העלות השנתית הכוללת של השכר לא תעלה על סכום של 2.5 מיליון ש"ח ותורכב מרכיב קבוע בלבד (לא כולל מס שכר). עלות זו אינה כוללת פיצויי פיטורים ותשלומים פנסיוניים. (2) הפרשה חודשית לביטוח מנהלים ולקרן השתלמות (ההפקדות בגין התגמולים וקרן ההשתלמות יעשו עד לתקרה המוכרת לצרכי מס מעת לעת, וכל עודף מעל לתקרה יתווסף לשכר ככל וירצה בכך). (3) רכב מקבוצת רישוי 7, כאשר כל הוצאות האחזקה, השימוש בו והמס בגין שווי השימוש ברכב יגולם. (4) החברה תישא בהוצאות אחזקה ושימוש בטלפון בביתו של מר אלעזרא וטלפון נייד. המס בגין הטבות אלו מגולם אולם הגילום אינו מזכה בהטבות הסוציאליות. כמו כן, מר אלעזרא יהיה זכאי להחזר הוצאות (לא נקבעה כל מגבלה על סכום החזר), לימי חופשה, ימי מחלה וימי הבראה. (5) הסכם ההעסקה הינו לתקופה בת 5 שנים שתסתיים ב-25 באוקטובר 2021. כל אחד מהצדדים רשאי להביא את ההסכם לידי סיום בהודעה מראש של 180 ימים. לפרטים נוספים ראו דוח מידי של החברה מיום 24 במאי 2017 (2017-01-052680).

2.2. מר שמעון מירון, מנכ"ל החברה:

ביום 1 באוגוסט 2016, מונה מר שמעון מירון למנכ"ל החברה. בהתאם לתנאי העסקתו, כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית בחודש יולי 2016, עד לחודש דצמבר 2018, היה זכאי מר מירון לשכר חודשי בסך של 78 אלפי ש"ח (ברוטו) תוך הצמדה רבעונית למדד המחירים לצרכן של חודש יוני 2016. החל מחודש דצמבר 2018 זכאי מר מירון למשכורת חודשית בסך של 100 אלפי ש"ח (ברוטו) בתוספת הצמדה רבעונית למדד המחירים לצרכן של חודש נובמבר 2018. העלות הכוללת של השכר (רכיב קבוע ורכיב משתנה) לא תעלה על סכום של 2.5 מיליון ש"ח (לא כולל מס שכר, הפרשה לתגמולים ופיצויים והפרשה לחופשה). בנוסף זכאי מר מירון לזכויות נלוות ולתנאים כדלקמן: (1) החברה תפריש ותפקיד מדי חודש לפוליסת ביטוח מנהלים וכן תפריש לקרן ההשתלמות (לעניין קרן ההשתלמות ההפרשה נעשית על מלוא המשכורת ולא עד התקרה המוכרת לצרכי מס). (2) החברה תבטח את מר מירון, על חשבונה, בסכומים ששיעורם יהיה עד 2.5% מהשכר החודשי, בביטוח מפני אובדן כושר עבודה. (3) החברה תשלם למר מירון דמי אחזקת טלפון נייד ללא הגבלה. (4) ימי חופשה, ימי מחלה וימי הבראה. (5) רכב בשווי של עד 13 אלפי ש"ח כאשר החברה תישא בכל הוצאות האחזקה והשימוש ברכב. המס בגין שווי השימוש יגולם על ידי החברה. (5) מר מירון יהיה זכאי למענק שנתי בהתאם לרכיב המענק המשתנה הכלול במדיניות התגמול של החברה; (6) הסכם העסקתו של מר מירון אינו קצוב בזמן וכל אחד מהצדדים רשאי לסיימו בהודעה מראש של 180 יום. לפרטים נוספים ראו דוח מידי מיום 27 ביולי 2016 (2016-01-091525).

2.3. תגמול לה"ה ערן אופיר, אבי מויאל⁸ וסמי ברקוביץ ("נושאי המשרה"):

בנוסף לשכר חודשי כמפורט בטבלה לעיל, זכאים נושאי המשרה לזכויות נלוות ולתנאים כדלקמן: (1) הפרשות והפקדות חודשיות לפוליסת ביטוח מנהלים ולקרן ההשתלמות. (2) הפרשה לביטוח מפני אובדן כושר עבודה. (3) תשלום עבור אחזקת טלפון נייד, ארוחות, עיתון. (4) רכב כאשר תשלום המס בגין השימוש ברכב, ככל שיהיה, חל על נושאי המשרה. (5) רכיב משתנה בהתאם לתכנית התגמול של החברה; (6) הסכם ההעסקה אינו קצוב בזמן כאשר כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההסכם בהודעה מראש של 90 יום.

ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה:

ביום 17 באפריל 2018 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות, לאחר אישורם של ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, רכישות פוליסות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של החברה (לרבות דירקטורים ונושאי משרה שהם בעל השליטה בחברה ו/או קרוביו ולרבות מנכ"ל החברה) לתקופה של 12 חודשים, לרבות רכישת פוליסת מטריה (שכבה נוספת) החל מיום 8 באפריל 2017 ועד ליום 8 באפריל 2018 ("תקופת הכיסוי החדשה").

8 ראה לעיל ה.ש מספר 6.

חלוקת הפרמיות של פוליסת המטריה אושרה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון לפי תקנה 1(4) לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי ענין), התש"ס-2000, בהינתן, כי הפרמיה תחולק בין החברה וחברות הקבוצה בהתאם לקביעת יועצי הביטוח של החברות שתשתתפנה ברכישת הפוליסה. פוליסת בסיס בגבול אחריות לכל התביעות נגד המבוטחים בתקופת הביטוח לא יעלה על 20 מיליון דולר ארה"ב בגין תביעה אחת במצטבר או בגין כל תקופת הביטוח. בנוסף, פוליסת מטרייה משותפת עם אלעזרא החזקות בגבול אחריות לכל התביעות נגד המבוטחים בתקופת הביטוח בשכבה נוספת של 20 מיליון דולר מעל 20 מיליון דולר בגין תביעה אחת ובמצטבר או בגין כל תקופת הביטוח. הפרמיה הכוללת לפוליסת הבסיס הינה בסך של כ-30,000 דולר ארה"ב ולפוליסת המטרייה כ-20,000 דולר ארה"ב, מתוכם חלקה של החברה כ-12,000 דולר ארה"ב, כאשר אלעזרא החזקות, בעלת השליטה בחברה, נושאת ביתר תשלום הפרמיה.

השתתפות עצמית: ההשתתפות העצמית לכל תביעה הינה בסך 7,500 דולר ארה"ב, למעט ההשתתפות העצמית בגין תביעות בארה"ב / קנדה שהינה בסך 25,000 דולר ארה"ב וההשתתפות העצמית בגין תביעות שעניינן ניירות ערך שהינה בסך 35,000 דולר ארה"ב. לא קיימת השתתפות עצמית לנושאי המשרה בחברה.

ביום 24 למרץ 2019 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שניתן אישור ועדת התגמול ובכפוף לאישור האסיפה הכללית, את חידוש רכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של החברה לתקופה של 12 חודשים בתנאים זהים למעט סכום הפרמיה הכוללת של פוליסת הבסיס אשר תעמוד על סך של 33,000 דולר ארה"ב.

כתבי שיפוי והתחייבות לפטור:

בהתאם לכתב השיפוי, ובכפוף להוראות הדין, החברה התחייבה לשפות את הדירקטורים ונושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה כמפורט בכתב השיפוי, שתוטל עליהם עקב אחת או יותר מאלה: (1) פעולות ו/או נגזרת שלהן בתוקף היותם ו/או היותם בעבר נושאי משרה ו/או מועסקים בחברה ו/או נושאי משרה ו/או מועסקים מטעם החברה בחברות בנות ו/או קשורות של החברה. (2) פעולות ו/או נגזרת שלהן בתוקף היותם נושאי משרה, עובדים או שלוחים של החברה בחברה אחרת כלשהי בה מחזיקה החברה בניירות ערך במישרין ו/או בעקיפין. ההתחייבות לשיפוי מוגבלת לסוגיה האירועים המפורטים בכתב השיפוי. ההתחייבות לשיפוי כוללת הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שיוציא נושאי המשרה עקב חקירה או הליך שהתנהל נגד נושאי המשרה בידי רשות המוסמכת לנהל חקירה או הליך, ואשר הסתיים ללא הגשת כתב אישום נגדו ומבלי שהוטלה עליו חבות כספית כחלופה להליך פלילי, או שהסתיים ללא הגשת כתב אישום נגדו אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאיננה דורשת הוכחת מחשבה פלילית או בקשר לעיצום כספי. סכום השיפוי הכולל שתשלם החברה לכל נושאי המשרה בחברה (ובכלל זה לנושאי המשרה בחברות קשורות) במצטבר על פי כל כתבי השיפוי שהוצאו או שיוצאו על ידי החברה לא יעלה על סכום השווה ל-25% מההון העצמי של החברה לפי דוחותיה הכספיים המאוחדים האחרונים של החברה כפי שיהיו במועד השיפוי. והכל בנוסף לסכומים שיתקבלו, אם יתקבלו, מחברת ביטוח במסגרת ביטוח בו התקשרה החברה.

בהתאם לכתב הפטור ובכפוף להוראות סעיפים 259 ו-263 לחוק החברות וכל הוראת דין שתבוא במקומם, החברה מתחייבת לפטור את הדירקטורים ונושאי המשרה בחברה מראש מכל אחריות כלפיה בשל כל נזק שייגרם לה ו/או שנגרם לה, בין במישרין ובין בעקיפין, בשל הפרת חובת הזהירות כלפיה (למעט בשל הפרת חובת זהירות בחלוקה, כהגדרת המונח בחוק החברות) בפעולותיהם בתום לב ובתוקף היותם נושאי משרה ו/או מועסקים בחברה למעט הפרת חובת זהירות שנעשתה מתוך כוונה או מתוך פזיזות.

כתבי הפטור והשיפוי אושרו במועדים שונים כמפורט בתקנה 29א להלן.

תקנה 21א - השליטה בתאגיד

למועד הדוח בעל השליטה בחברה הינו מר אלי אלעזרא - לפרטים אודות אופן החזקותיו של מר אלעזרא בחברה ראו סעיפים 1.1.1 ו-1.1.2 לפרק תיאור עסקי התאגיד הנכלל במסגרת הדוח התקופתי של החברה לשנת 2018 וכן בתקנה 21 לעיל.

תקנה 22 - עסקאות עם בעל שליטה

להלן פרטים, למיטב ידיעת החברה, בדבר כל עסקה עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה, אשר החברה התקשרה בה בשנת 2018 או במועד מאוחר לסוף שנת 2018 ועד למועד הגשת הדוח או שהיא עדיין תקפה במועד הדוח:

מס"ד	מועד אישור אחרון	פרטי האורגן המאשר	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	העניין האישי של בעל השליטה
עסקאות המנויות בסעיף 270(א4) (או 270(4) עת החברה פעלה כחברה ציבורית)				
1.			מר אלי אלעזרא מכהן כיו"ר דירקטוריון (פעיל) בחברה – לפרטים ביחס לתנאי העסקתו בתפקיד זה ואופן אישורם ראו סעיף 2.1 בתקנה 21 לעיל.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור היותו צד לה.
2.	11 בינואר 2015	אסיפה כללית	מר אלי אלעזרא מחזיק בכתב שיפוי ופטור בתנאים מקובלים בחברה - לתנאי כתב השיפוי והפטור ראו סעיף 0 בתקנה 21 לעיל.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור היותו זכאי לכתב פטור ושיפוי.
	28 בדצמבר 2014	דירקטוריון		
	18 בדצמבר 2014	ועדת תגמול		
3.	30 באפריל 2015	דירקטוריון	החברה העניקה לאפרידר החברה לשיכון ולפיתוח ישראל בע"מ (להלן: "אפרידר") הלוואה בסך של 30,000 אלפי ש"ח בהתאם להסכם הלוואה מיום 18 בנובמבר 2008. בחודש ינואר 2013 תוקן הסכם הלוואה במסגרתו עודכן שיעור הריבית ותוקנו מועדי הפירעון של ההלוואה, באופן שקרן ההלוואה הממודדת בסך של כ-34,000 אלפי ש"ח תיפדה בשמונה תשלומים שנתיים שווים (קרן וריבית) החל מיום 31 במאי 2014. הריבית בגין ההלוואה הינה בשיעור של 9.4%. אפרידר התחייבה בנוסף, כי ההתחייבויות הפיננסיות שלה (התחייבויות בגין הלוואות אותן נטלה מבנקים ומוסדות פיננסיים אחרים, כפי שישתקף בדוחות שנתיים מבוקרים שלה) חלקי ההון העצמי שלה בהתאם לדוחות שנתיים כאמור בתוספת ההתחייבויות הפיננסיות שלה, לא יעלו על 80%. כמו כן, אפרידר תהא רשאית לפרוע את ההלוואה בפירעון מוקדם, בכל עת בכפוף לתשלום עמלת פירעון מוקדם. ההלוואה מובטחת בשעבוד שני בדרגה Non-Recourse על מניות אפרידר שבבעלות אלעזרא החזקות (כשיצוין שלמועד זה הוסר השעבוד הראשון על המניות שהיה מוטל לטובת תאגיד בנקאי) ובערבות אישית של מר אלי אלעזרא. כן נקבעו הוראות שמטרתן להבטיח כי ההלוואה תהיה קדימות על פני הלוואות אחרות שהעניקו צדדים קשורים לאפרידר. יתרת ההלוואה, ליום 31.12.2018, כולל ריבית שנצברה, הינה בסך של כ-13,742 אלפי ש"ח. לאחר מועד הדוח, בימים 6.3.2019 ו-14.3.2019, ביצעה אפרידר, פירעונות מוקדמים חלקיים, על חשבון יתרת קרן ההלוואה אשר אמורה להיות משולמת בחודש מאי 2019, בסך של 900 אלפי ש"ח ו-1,100 אלפי ש"ח, בהתאמה.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות מכוח החזקותיו באמצעות אלעזרא החזקות באפרידר, כ-34.7% של חברת.
	27 ו-30 באפריל 2015	ועדת ביקורת		
4.	25 במאי 2015	דירקטוריון	החברה התקשרה עם מוטו פרטס בע"מ, חברה בת (75%) של ממסי ("מוטו פרטס") לאספקת חלקי חילוף למוסכי ההסדר עימם קשורה החברה. התקשרות עם מוטו פרטס, הינה במקביל להתקשרות קיימת של החברה עם צד שלישי שאינו קשור לחברה, אשר מעניק לחברה שירותים זהים לאלו המוענקים על ידי מוטו פרטס. היקף ההתקשרות בשנת 2018 עם מוטו פרטס עמד על סך	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות מכוח החזקותיו באמצעות אלעזרא החזקות באפרידר, באלבר שירותי מימונית בע"מ (להלן: "אלבר"). כמו כן מכהן מר אלעזרא בנושא משרה באלבר.
	20 במאי 2015	ועדת הביקורת סיווגה את ההתקשרות כהתקשרות שאינה חריגה***		

מס"ד	מועד אישור אחרון	פרטי האורגן המאשר	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	העניין האישי של בעל השליטה
			של כ-3,744 אלפי ש"ח. תקופת ההסכם אינה מוגבלת בזמן וניתנת לסיום על ידי אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 30 ימים.	
.5	25 במאי 2015	דירקטוריון	בחודש מאי 2015 נוספה לרשימת מוסכי ההסדר עימם קשורה החברה, רשת "מוסכי אקספרס" שבבעלות ממסי ("מוסכי אקספרס"). ההתקשרות עם רשת מוסכי אקספרס הינה במקביל להתקשרות קיימת של החברה עם כ-80 מוסכי הסדר בפריסה ארצית ובתנאים דומים. היקף ההתקשרות בשנת 2018 עם מוסכי אקספרס עמד על סך של כ-1.3 מיליון ש"ח. תקופת ההסכם אינה מוגבלת בזמן וניתנת לסיום על ידי אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 30 ימים.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות מכוח החזקותיו באמצעות אלעזרא החזקות ואפרידר, באלבר. כמו כן מכהן מר אלעזרא בנושא משרה באלבר.
	20 במאי 2015	ועדת הביקורת סיווגה את ההתקשרות כהתקשרות שאינה חריגה***		
.6	29 במרץ 2017	דירקטוריון	הסכמים הקשורים בנכס מקרקעין בעיר אשקלון שבבעלות פנינת אפרידר בע"מ, חברה בת של החברה ("פנינת אפרידר") הידוע כמרכז מסחרי אפרידר. פנינת אפרידר נרכשה על ידי החברה כנגד הקצאת מניות לאפרידר, לצורך עמידה בדרישות הלימות ההון החלות על החברה כמבטח. להלן פירוט ההתקשרויות (אשר החלו בחודש מרץ 2009): (1) הסכם שכירות בין פנינת אפרידר לבין אפרידר - לפיו אפרידר שוכרת מפנינת אפרידר שטחים במרכז מסחרי אפרידר (337 מ"ר) המשמשים אותה לצורך פעילותה בתמורה לסך של 50 ש"ח למ"ר. בחודש מרץ 2017 אישר הדירקטוריון (לאחר שוועדת הביקורת אישרה כי ההתקשרות איננה חריגה) את הארכת ההתקשרות החל מיום 1 באפריל 2017 ב-12 חודשים נוספים עם אופציה לשתי תקופות שכירות נוספות בנות 12 חודשים כל אחת, אשר מומשו כך שתקופת ההסכם תסתיים ביום 1 באפריל 2020. (2) הסכם ניהול המרכז המסחרי פנינת אפרידר על ידי אפרידר - בחודש מרץ 2017 אישר דירקטוריון החברה (לאחר שוועדת הביקורת של החברה אישרה כי ההתקשרות איננה חריגה) את הארכת ההתקשרות החל מיום 1 באפריל 2017 לתקופה של 12 חודשים נוספים עם אופציה לשתי תקופות נוספות בנות 12 חודשים כל אחת, אשר מומשו כך שתקופת ההסכם תסתיים ביום 1 באפריל 2020. דמי הניהול עומדים על סך של 9 ש"ח למ"ר בתוספת מע"מ לכל תקופת ההתקשרות (סך הכל עלות חודשית של כ-38 אלפי ש"ח ללא תוספת מע"מ).	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות מכוח החזקותיו באמצעות אלעזרא החזקות ואפרידר, באלבר. כמו כן מכהן מר אלעזרא בנושא משרה באלבר.
	23 במרץ 2017	ועדת ביקורת		
.7	25 בפברואר 2018	דירקטוריון	החברה מוכרת ללקוחותיה הרוכשים פוליסת ביטוח מסוג מקיף ו/או צד שלישי, שירותי רכב וגרירה מאת ממסי שירותי דרך וגרירה בע"מ ("ממסי") שהינה חברה בת של אלבר ציי-רכב. היקף השירותים הנרכשים מממסי עמדו בשנת 2018 על כ-5.4 מיליון ש"ח. ביום 24 במרץ 2019 אישר דירקטוריון החברה את חידוש התקשרות האמורה לתקופה של	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות מכוח החזקותיו באמצעות אלעזרא החזקות ואפרידר, באלבר. כמו כן מכהן מר אלעזרא בנושא משרה באלבר.
	22 בפברואר 2018	ועדת הביקורת של החברה סיווגה את ההתקשרות כהתקשרות שאינה חריגה		

מס"ד	מועד אישור אחרון	פרטי האורגן המאשר	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	העניין האישי של בעל השליטה
			12 חודשים נוספים בתנאי שוק לאחר תמחור וקבלת הצעה בתנאים דומים מספק נוסף איתו התקשרה החברה.	
.8	17 באפריל 2018	אסיפה כללית	מר אלי אלעזרא מבוטח בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה. לפרטי הפוליסה סעיף 2.3 בתקנה 21 לעיל.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור היותו מוטב בפוליסה, על פי תנאיה.
	27 במרץ 2018	דירקטוריון		
	27 במרץ 2018	ועדת תגמול		
.9	23 ביולי 2018	דירקטוריון	בחודשים יולי 2018 ומרץ 2019 אישר דירקטוריון החברה השכרת שטח של כ- 1,250 מ"ר במבנה שבבעלות החברה במרינה שבאשקלון למרינה הול אשקלון בע"מ, חברה בבעלות ה"ה דורית הנר, יחיאל אלעזרא ושי אלעזרא שהינם אחיו של מר אלי אלעזרא וכן לאחינו דביר אלעזרא, לצורך הקמת אולם אירועים. החברה תישא בעלות יחסית של עבודות ההתאמה בסך מקסימאלי של עד 6.5 מיליון ש"ח ובלבד שלא יעלה על 5,000 ש"ח למ"ר. מובהר כי התשלום בגין עבודות ההתאמה ישולמו ישירות לספקים. דמי השכירות ב-3 השנים הראשונות יהיו בשיעור של 10% מהמחזור, ללא בסיס. לאחר 3 שנים יעמדו דמי השכירות לפי הגבוה מבין 10% מהמחזור או 55 ש"ח למ"ר, לאחר 10 שנים הגבוה מבין 10% מהמחזור או 65 ש"ח למ"ר ולאחר 13 שנים 75 ש"ח למ"ר. כמו כן, תשלם השוכרת דמי ניהול.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה לאחיו.
	24 במרץ 2019	דירקטוריון		
	19 ביולי 2018	ועדת ביקורת		
.10	24 במרץ 2019	דירקטוריון	בהתאם להסכם ליסינג תפעולי מחודש פברואר 2016, החברה חוכרת מאלבר ציי-רכב (ר.צ.) בע"מ ("אלבר ציי-רכב"), חברה בבעלות מלאה של אלבר, חברה בבעלות מלאה של בעלת השליטה בחברה, כלי רכב מסוגים שונים. נכון למועד זה, העמידה אלבר ציי רכב לחברה 84 כלי רכב מקבוצות רישוי שונות בתמורה כוללת חודשית של כ-261 אלפי ש"ח בתוספת מע"מ. תקופת החכירה נקבעה ל-36 חודשים ומכסת הקילומטרים השנתית לכל כלי רכב נקבעה ל-30 אלפי ק"מ. במהלך חודש מרץ 2019, אישר הדירקטוריון לאחר סיווג ועדת הביקורת את הארכת ההתקשרות האמורה לתקופה של חודשיים נוספים באותם התנאים, כהתקשרות שאינה חריגה, (עד סוף חודש אפריל 2019 מועד כניסתה לתוקף של "מהפכת המיסוי הירוק" המשפיעה על תעריפי הרכבים והיכולת לקבל הצעות ממספר חברות לצורך בחינת חידוש ההתקשרות לתקופה נוספת בת 3 שנים.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות מכוח החזקותיו באמצעות אלעזרא החזקות ואפרידר, באלבר. כמו כן מכחן מר אלעזרא בנושא משרה באלבר.
	24 במרץ 2019	דירקטוריון		
העסקת קרובים של בעל השליטה⁹				
.11	29 במאי 2008	דירקטוריון	בחודש מאי 2008 התקשרה החברה עם עו"ד שמחה חבקוק-חזות, רעייתו של שמעון חזות, מנכ"ל אלעזרא החזקות המשמש גם יועץ חיצוני ליו"ר הדירקטוריון, שהינו גם בן דודו של מר אלי אלעזרא בעל השליטה בחברה,	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה לגב' שמחה חבקוק חזות, אשתו של שמעון חזות בן דודו של מר אלי אלעזרא,

⁹ בחברה מועסקים קרובי משפחה של בעל השליטה אשר אינם בגדר הגדרת המונח "קרוב" כמשמעו בחוק החברות.

מס"ד	מועד אישור אחרון	פרטי האורגן המאשר	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	העניין האישי של בעל השליטה
			בהתקשרות לקבלת שרותי גביית חובות לביטוח אלמנטארי וכן ייצוג בתביעות נזיקין, רכוש וחבויות. על פי ההתקשרות ביחס לגביית חובות לביטוח אלמנטארי, שכר הטרחה משולם רק עבור גבייה בפועל ובהתאם לשיעורים הקבועים בהוצל"פ ובבתי המשפט. תנאי ההתקשרות עם משרד חבוק-חזות אינם שונים מתנאי ההתקשרות עם משרדי עורכי דין אחרים המספקים לחברה שירותים דומים. בישיבת ועדת הביקורת שהתקיימה ביום 24 ביולי 2013, בחנה ועדת הביקורת את תנאי ההתקשרות לעיל, וקבעה כי תנאי ההתקשרות סבירים ובהתאם למקובל. בשנת 2018 שילמה החברה לעורכת הדין חבוק-חזות סך של 240 אלפי ש"ח.	אך אינו עונה על הגדרת "קרוב" בחוק החברות.
.12	26 בדצמבר 2010	דירקטוריון	החברה מקבלת שירותים משפטיים, במהלך העסקים הרגיל, מעו"ד שוש אלעזרא, גיסתו של מר אלי אלעזרא. מתן השירותים המשפטיים קשור לריידר שנותנת החברה לפוליסת ביטוח רכב במסגרתה ניתן טיפול וסיוע משפטי למבוטח בבית משפט לתביעות קטנות, וכן למתן שירותים משפטיים למחלקת התביעות של החברה, כגון, טיפול בתביעות כנגד החברה ו/או מבוטחיה במסגרת פוליסה לביטוח "חובה" לגבי נזקי גוף עקב תאונות דרכים, טיפול בתביעות רכוש של החברה וטיפול בתביעות כנגד החברה ו/או מבוטחיה במסגרת פוליסות לביטוח חבויות. השירותים המשפטיים מוענקים על ידי הגב' שוש אלעזרא כקבלן עצמאי בעלות שאינה מהותית לחברה ואינה שונה באופן מהותי משכר עורכי דין אחרים המועסקים בחברה שאינם בעלי קרבה משפחתית כאמור.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה לגב' שוש אלעזרא, אשת אחיו של מר אלי אלעזרא.
	28 ינואר 2008	דירקטוריון		
	26 בפברואר 2007	דירקטוריון		
.13	20 ביולי 2016	דירקטוריון	מר אור אלעזרא, בנו של מר אלי אלעזרא, מועסק על ידי החברה בתפקיד עוזר אישי ליו"ר הדירקטוריון החל מחודש יולי 2016. במסגרת תנאי העסקתו, מועסק מר אור אלעזרא בהיקף משרה של 80%. מר אור אלעזרא זכאי לרכב בשווי שימוש של עד 4,100 ש"ח או לנשיאה של החברה בעלויות רכב מקבוצת רישוי בדרגה	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה למר אור אלעזרא.
	20 ביולי 2016	ועדת ביקורת		

מס"ד	מועד אישור אחרון	פרטי האורגן המאשר	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	העניין האישי של בעל השליטה
			האמורה, כאשר החברה תישא בכל הוצאות האחזקה והשימוש ברכב (למעט קנסות והוצאות אחרות עקב עבירות תנועה ו/או עבירות על חוקי עזר עירוניים). המס בגין שווי השימוש ברכב יגולם על ידי החברה. כמו כן, זכאי אור להפרשות לביטוח מנהלים או קרן פנסיה כמקובל לעובדים בחברה מדרגתו וכן הפרשה בשיעור של 7.5% לקרן השתלמות. נכון למועד זה עומד שכרו החודשי של מר אור אלעזרא על סך של 51,740 ש"ח (עלות מעביד).	
.14	26 ביולי 2017	דירקטוריון	מר מאיר אלעזרא, אחיו של מר אלי אלעזרא, מועסק על ידי החברה כבקר תחום רכוש משנת 2007, במשרה מלאה. במסגרת תנאי העסקתו זכאי מר מאיר אלעזרא לביטוח מנהלים, קרן השתלמות, אחזקת טלפון נייד ורכב. נכון למועד זה עומד שכרו החודשי של מר מאיר אלעזרא על סך של 38,375 ש"ח (עלות מעביד).	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה למר מאיר אלעזרא.
	25 ביולי 2017	ועדת ביקורת		
.15	26 ביולי 2017	דירקטוריון	הגב' עדן שיראל, אחותו של מר אלי אלעזרא, מועסקת על ידי החברה כרכזת שירות סוכנים בחברה משנת 2011 בהיקף משרה בשיעור של 40%. נכון למועד זה, שכרה החודשי של הגב' עדן שיראל עומד על סך של 6,184 ש"ח (עלות מעביד) בתוספת החזר נסיעות בפועל.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה לגב' עדן שיראל.
	25 ביולי 2017	ועדת ביקורת		
.16	24 בדצמבר 2017	דירקטוריון	בחודש דצמבר 2017 אישרו, ועדת הביקורת והדירקטוריון, כי החל מיום 1 בינואר 2018 ¹⁰ , יחל לשמש מר שמעון חזות כיועץ חיצוני ליו"ר הדירקטוריון, ויעניק ליו"ר הדירקטוריון שירותי ייעוץ ועזרה בעניינים שבמילוי תפקידיו של יו"ר הדירקטוריון, לפי בקשותיו, צרכיו והנחיותיו מעת לעת, בהיקף אקוויולנטי ל-55% משרה ובתמורה לסך של 56,500 ש"ח לחודש בתוספת מע"מ כנגד חשבונית מס כדין, ובתוספת החזר הוצאות, הסכום יהיה צמוד למדד דצמבר 2017 ויעודכן מדי רבעון. החברה תעמיד לשימוש של מר חזות, במשרדה ועל חשבונה, משרד מאובזר, חניה וכן יהיה זכאי להיכלל בפוליסת אחריות הדירקטורים ונושאי המשרה בחברה ולשיפוי מאת החברה בתנאים הנהוגים לנושאי המשרה בחברה. הסכם ההתקשרות אינו קצוב בזמן וכל אחד מהצדדים רשאי לסיימו בהודעה מראש של 90 יום.	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה למר שמעון חזות בן דודו של אלי אלעזרא, אך אינו עונה על הגדרת "קרוב" בחוק החברות.
	27 בדצמבר 2017	ועדת ביקורת		
.17	27 בנובמבר 2018	דירקטוריון	ביום 27 לנובמבר, 2018 אישר דירקטוריון החברה, לאחר אישורה של ועדת הביקורת את העסקת מר אלעד אלעזרא, בנו של מר אלי אלעזרא, בתפקיד מנתח ומנהל נתוני ביג דאטה בתחום הדיגיטל החל מחודש ינואר 2019. במסגרת תנאי העסקתו, מועסק מר אלעד	למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרות לאור קרבת המשפחה למר אלעד אלעזרא.
	20 בנובמבר 2018	ועדת ביקורת		

¹⁰ לפירוט תנאי ההתקשרות עם מר חזות קודם ליום 1 בינואר 2018 ראו פירוט תחת סעיף 16 לתקנה 22 בדוח התקופתי של החברה לשנת 2017 שפורסם ביום 27 במרץ, 2017 אסמכתא מספר 01-031471-2018.

מס"ד	מועד אישור אחרון	פרטי האורגן המאשר	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	העניין האישי של בעל השליטה
			אלעזרא בהיקף משרה של 60%. בנוסף זכאי מר אלעד אלעזרא ל-9 ימי חופשה בשנה, הפרשה לביטוח מנהלים וקרן השתלמות, תשלום בגין אחזקת רכב בסך של 1956 ש"ח (ברוטו). נכון למועד זה עומד שכרו החודשי של מר אלעד אלעזרא על סך של 24,000 ש"ח (עלות מעביד).	
18.			<p>התקשרויות זניחות</p> <p>לפרטים אודות נוהל עסקאות זניחות של החברה, ראו סעיף 7.6 בדוח הדירקטוריון שבדוח התקופתי לשנת 2016 שפרסמה החברה ביום 30 במרץ 2017.</p>	<p>למר אלי אלעזרא עניין אישי בהתקשרויות לאור החזקותיו בחברות שונות בקבוצת אלעזרא ונושא משרה בהן.</p>
			<p>החברה מבצעת עסקאות זניחות עם בעל השליטה בה או שלבעל השליטה בה היה עניין באישורן, בעלות סוגים ומאפיינים כמפורט בנוהל עסקאות זניחות של החברה, עסקאות אלה כללו את ההתקשרויות הבאות: (א) התקשרות עם ממסי לרכישת פוליסות מסוג ביטוח רכב חובה ומסוג ביטוח רכב מקיף בעבור צי המשאיות שבבעלות ממסי בהיקף שנתי בסך של 297 אלפי ש"ח. (ב) השכרת שטח מסחרי לאלבר בבניין גב ים שבבעלות החברה בעלות שנתיית בסך של 361 אלפי ש"ח. (ג) אישור תקציב תרומות לקרן אלעזרא לשנת 2017 בסך של 225 אלפי ש"ח מתוך תקציב תרומות בסך של 550 אלפי ש"ח, ולשנת 2018 בסך של 225 אלפי ש"ח מתוך תקציב תרומות בסך של 590 אלפי ש"ח. (ד) התקשרות עם אלבר לרכישת פוליסות ביטוח עסקים בעלות שנתיית בסך של כ-665 אלפי ש"ח. (ה) התקשרות עם אפרידר לרכישת פוליסות ביטוח עסקים וחבויות בעלות שנתיית בסך של כ-265 אלפי ש"ח. (ו) בחודשים ספטמבר 2016 ומרץ 2017 אישר הדירקטוריון, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקה כלא חריגה, השכרת שטח משרדים לאלבר בבניין גב ים שבבעלות החברה בעלות שנתיית בסך של 520 אלפי ש"ח. (ז) בחודש אוקטובר 2017 אישר הדירקטוריון, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקה כלא חריגה, את התקשרות החברה עם אלבר סוכנות לביטוח כללי (2016) בע"מ (בס"ק זה: "סוכנות הביטוח") חברה בבעלות מלאה של אלבר ציי-רכב לשיווק פוליסות רכב. באמצעות סוכנות הביטוח הוטמעו מערכות ביטוחיות ייעודיות לצורך מתן הצעת מחיר לביטוח רכב חובה ומקיף (דיגיטלי) לרוכשי הרכבים, לקוחות אלבר ציי רכב, בהתאם לפרמטריים הייחודיים של כל לקוח. בחודש מרץ 2018 חברי ועדת הביקורת השאירו את סיווג ההתקשרות כעסקה שאינה חריגה על כנו, גם לאחר השינוי המבוקש שהוא העלאת העמלה מ-7.5% ל-10% החל מחודש אפריל 2018. בנוסף, בחודש יולי 2018 אישר הדירקטוריון, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקה כזניחה אישור תשלום חד פעמי הוצאות משרד לאלבר סוכנות לביטוח (2016) בע"מ של 80,000 ש"ח בתוספת מע"מ. (ח) בחודש יולי 2018 אישר הדירקטוריון, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקה כזניחה, השכרת אולם תצוגה בנכס</p>	

מס"ד	מועד אישור אחרון	פרטי האורגן המאשר	זהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים	העניין האישי של בעל השליטה
			<p>החברה באשדוד לחברת אלבר. דמי השכירות באולם תצוגה יעמדו על 100 ש"ח למ"ר וכן ישולמו דמי ניהול בסך 10 ש"ח למ"ר. דמי השכירות בגין המגרש יעמדו על 2,000 ש"ח לחודש. תקופת ההתקשרות הינה לשש (6) שנים ללא אפשרות יציאה מתוכן תהיה אלבר זכאית לגרייס של שנה בתשלום דמי השכירות בלבד. (ט) בחודש ינואר 2019 אישר הדירקטוריון, קידום תב"ע משותפת באשדוד עם חברת אלבר. על הכשרה לשלם לאדריכל המלווה בגין חלקה היחסי של החברה עד 300 אלפי ש"ח מתוך 400 אלפי ש"ח כאשר אלבר נושאת ביתרה.</p>	

** כמו כן, מועסקים בחברה קרובי משפחה של אלי אלעזרא, שאינם עונים על הגדרת "קרוב" בחוק החברות.

תקנה 24 - החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה

להחזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה - ראו דוח מיידי מיום 3 במרץ 2019 (2019-01-018256)

תקנה 24א - הון רשום ומונפק

הון מניות רשום	הון מניות מונפק	הון מניות מונפק בניכוי מניות רדומות	
400,000,000	181,923,458	181,923,458	מקנות זכויות הצבעה
-	-	-	שאינן מקנות זכויות הצבעה
-	-	-	אינן מקנות זכויות כלשהן

תקנה 24ב - מרשם בעלי המניות

למרשם בעלי המניות של החברה ראו דוח מיידי מיום 28 בדצמבר 2019 (2019-01-017839) "מצבת הון ומרשמי ניירות הערך של התאגיד והשינויים בה".

תקנה 26 - הדירקטורים של החברה

מס"ד	אלי אלעזרא – יו"ר הדירקטוריון	דניאל חזוט	יצחק קאול	יצחק עמר	שמעון כהן	אליס עדן בן דוד ¹¹	מיכאל בר חיים ¹²
מספר זהוי	068137421	022439301	000741397	067551788	59593798	059054635	052638616
תאריך לידה	2.1.1961	12.6.1966	28.10.1945	24.7.1951	18.05.1965	14.2.1965	28.9.1954
מען להמצאת כתבי בי-דין	המלאכה 6, חולון	כצלסון 13, אשקלון	הגנים 3, רמת השרון	נצח ישראל 58, הוד השרון	משעול לאה, 11 מיתר	הדקל 5 אשקלון	אינו שקי 6, ירושלים
נתינות	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון	--	יו"ר ועדת השקעות נוסטרו	יו"ר ועדת Solvency ונייהול סיכונים; ועדת בקורת; ועדה לבחינת הדוחות הכספיים; ועדת תגמול	יו"ר ועדת ביקורת ¹³ , ועדת השקעות נוסטרו; ועדת תגמול; ועדה לבחינת הדוחות הכספיים, ועדת Solvency וניהול סיכונים	יו"ר ועדת תגמול; ועדת ביקורת, ועדה לבחינת דוחות כספיים; ועדת השקעה משתתפות; ועדת Solvency ונייהול סיכונים	ועדת ביקורת; ועדת תגמול; ועדת סולבנסי; יו"ר הוועדה לבחינת דוחות כספיים	--
דח"צ או דירקטור כהגדרתו בחוק החברות: אם כן, האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או בעל כשירות מקצועית, ואם דח"צ – האם דח"צ מומחה, בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור בתקנה (3) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 ("תקנות הדירקטוריון"), בעל מומחיות	--	--	--	דח"צ - בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל מומחיות ביטוחית	דח"צ - בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל מומחיות ביטוחית	דח"צ - בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית אינה בעלת מומחיות ביטוחית	דב"ת - בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית אינו בעל מומחיות ביטוחית

¹¹ הגב' אליס עדן בן דוד החלה לכהן כדח"צ חלף הגב' רות רלבג אשר כיהנה כדח"צ עד ליום 6 ביוני 2018.

¹² ביום 1 במרץ 2019 יעקב דיין החל לכהן כדח"צ חלף מיכאל בר חיים.

¹³ מר יעקב דיין משמש כיו"ר ועדת ביקורת החל מחודש מרץ 2019.

מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בתקנה 2(א) לתקנות הדירקטוריון									
לא	לא	לא	לא	לא	לא	<p>עובד/ת של החברה, חברה בת, חברה קשורה שלה או של בעל עניין בה</p> <p>יו"ר דירקטוריון החברה; יו"ר דירקטוריון הכשרה החזקות ביטוח בע"מ; יו"ר דירקטוריון אלעזרא החזקות בע"מ; יו"ר דירקטוריון אלבר שירותי מימונית בע"מ; יו"ר דירקטוריון אלעזרא יוזמה והשקעות בע"מ; יו"ר דירקטוריון אפרידר החברה לשכון ולפתוח ישראל בע"מ.</p>			
1.3.2010	6.6.2018	28.05.2017	18.2.2017	26.10.2006	26.10.2006	26.10.2006			
<p>התאריך שבו החל/ה לכהן כדירקטור/ית בחברה</p>	<p>השכלה (תחום, מוסד, תואר אקדמי או תעודה מקצועית)</p>	<p>תואר ראשון בכלכלה וראיית חשבון – אוניברסיטת בן גוריון; תואר שני במשפטים – אוניברסיטת בר אילן</p>	<p>תואר ראשון בחשבונאות – אוניברסיטת בן גוריון; תואר שני במשפטים – אוניברסיטת בר אילן</p>	<p>תואר ראשון בחשבונאות – אוניברסיטת בן גוריון; תואר שני במשפטים – אוניברסיטת בר אילן; בעל רישיון רואה חשבון</p>	<p>מוסמך ובוגר לימודי סוציולוגיה ועבודה (מגמת ניהול וכלכלה) – אוניברסיטת תל אביב; לימודי השלמה לתואר שלישי בתעשייה וניהול – טכניון, חיפה (ללא תואר)</p>	<p>בוגר מדעי החברה במקצוע מורחב של כלכלה ומנהל עסקים – אוניברסיטת בר אילן.</p>	<p>רו"ח, בוגר חשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל אביב. עו"ד, תואר ראשון במשפטים</p>	<p>רו"ח, בוגרת חשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל אביב. עו"ד, תואר ראשון במשפטים</p>	<p>בוגר כלכלה – האוניברסיטה העברית</p>

<p>יו"ר ועדת אשראי משותפת הפניקס חברה לביטוח בע"מ; אורביט טכנולוגייס בע"מ.</p>	<p>משנת 2008 רואה חשבון ועורכת דין עצמאית- משרד עדן בן דוד ושות' באשקלון</p>	<p>מנכ"ל עדי אייץ' אר בע"מ לצד מנכ"ל צייס יזמות וניהול בע"מ; חשב מלווה מטעם משרד הפנים בעיריית קריית מלאכי (2017- עדין); חשב מלווה מטעם משרד הפנים במוע"מ מצפה רמון (2012- חשב 2015); חשב מלווה מטעם משרד הפנים במוע"מ צורן.</p>	<p>עד לסוף חודש פברואר 2015 שימש כראש ניהול סיכוני אשראי נדל"ן בבנק לאומי לישראל בע"מ;</p>	<p>בעלים של חברת י. קאול השקעות 2000 בע"מ; בעלים משותף בחברת מדי-קל מימוש זכויות רפואיות בע"מ; יועץ לחברת החשמל לישראל, יועץ לחברת אקסנציר בע"מ</p>	<p>בעל משרד עצמאי לראיית חשבון; דירקטור באלבר שירותי מימונית בע"מ.</p>	<p>יו"ר דירקטוריון החברה; יו"ר דירקטוריון אלעזרא החזקות בע"מ; יו"ר דירקטוריון הכשרה החזקות ביטוח בע"מ; יו"ר דירקטוריון אלבר שירותי מימונית בע"מ; יו"ר דירקטוריון באפרידר החברה לשכון ולפתוח ישראל בע"מ; יו"ר דירקטוריון אלעזרא יוזמה והשקעות בע"מ; דירקטור באשיל נכסים והשקעות; דירקטור באשיל מבנים להשכרה בע"מ;</p>	<p>עיסוק בחמש השנים האחרונות</p>
<p>שמך משאבי נפט וגז בע"מ; דח"צ בחברת שופרסל בע"מ.</p>	<p>יו"ר ועדת השקעות וחברת ועד מנהל במכללה האקדמית אשקלון</p>	<p>דח"צ בחברת י.ח. דמרי בניה ופיתוח בע"מ, צייס יזמות וניהול בע"מ, מגן מושלם תפעול בע"מ, עדי אייץ' אר בע"מ, גלובל את צייס בע"מ.</p>	<p>בנק לאומי רומניה ס.א.</p>	<p>יו"ר י. קאול השקעות 2000 בע"מ; א.מ המרכז למימוש זכויות רפואיות (2010) בע"מ; עמותת תפוח ועמותת צפונות תרבות; מכבי שירותי בריאות; החברה לשירותים לאיכות הסביבה בע"מ.</p>	<p>אלבר שירותי מימונית בע"מ; חזוט ניהול בע"מ; חזוט דניאל יוזמה בע"מ; גל הבונים יזמות בע"מ.</p>	<p>יו"ר דירקטוריון אלעזרא החזקות בע"מ; יו"ר דירקטוריון הכשרה החזקות בטוח בע"מ; יו"ר דירקטוריון אלעזרא יוזמה והשקעות בע"מ; יו"ר דירקטוריון באפרידר החברה לשכון ולפתוח ישראל בע"מ; יו"ר דירקטוריון אלבר שירותי מימונית בע"מ;</p>	<p>תאגידים נוספים בהם הוא/היא מכהן/נת כדירקטור/ית</p>

לא	לא	לא	לא	לא	בן דוד של אלי אלעזרא, בעל השליטה בחברה ויו"ר הדירקטוריון (אינו עונה על הגדרת קרוב)	בן דוד של הי"ה דניאל חזוט המשמש כדירקטור בחברה (אינו עונה להגדרת קרוב)	בן/בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
כן	כן	כן	כן	כן	כן	כן	דירקטור/ית שהחברה רואה אותו/תה כבעל/ת מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999

תקנה 26א - נושאי משרה בכירה של התאגיד

ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	השכלה		בעל עניין או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה	התפקיד שממלא בחברה, בחברת בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בחברה	תאריך תחילת כהונה	תאריך לידה	מספר תעודת זהות	שם נושא המשרה הבכירה
	תואר אקדמי / תעודה מקצועית / מקצוע	מוסד לימודים						
משנה למנכ"ל וראש אגף ביטוח חיים ופיננסים בחברה	תואר ראשון בביטוח B.A	מכללת תל אביב לביטוח	לא	מנכ"ל	01.08.2016	22.08.1969	024276834	שמעון מירון
	תואר C.L.U בביטוח	מכללת תל אביב לביטוח						
	יועץ פיננסי בעל רישיון	משרד האוצר						
סמנכ"ל, מנהל אגף תביעות	בוגר במשפטים	אוניברסיטת Sussex	לא	סמנכ"ל, מנהל אגף אלמנטארי ותביעות	24.06.2007	15.8.1970	027748904	ערן אופיר
	מוסמך מנהל עסקים	המכללה למנהל						
מנהל מערכות מידע בתחום חיסכון ארוך טווח בפניקס	הנדסאי תוכנה	מכללה אקדמית הדסה ירושלים	לא	סמנכ"ל, ראש אגף מערכות מידע	15.05.2016	30.08.1974	017035205	סמי ברקוביץ
סמנכ"ל כספים בחברה	בוגר מנהל עסקים וחשבונאות	המכללה למנהל המסלול האקדמי, ראשון לציון	לא	סמנכ"ל כספים	01.08.2012	28.09.1976	033214552	דוד סלמה
	מוסמך בראיית חשבון	מועצת רואי החשבון						
יועץ משפטי ראשי ומזכיר החברה	בוגר משפטים LLB רישיון עריכת דין	המכללה למנהל	לא	יועץ משפטי ראשי ומזכיר החברה	08.01.2018	1.4.1976	16654600	רועי דבורין
מנהל סיכונים ביטוחיים וסולבנסי במנורה מבטחים	תואר ראשון בסטטיסטיקה	אוניברסיטת חיפה	לא	מנהל סיכונים ראשי	13.5.2018	23.7.1978	032882359	דרור קלודה
	תואר שני בביו סטטיסטיקה							

ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	השכלה		בעל עניין או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה	התפקיד שממלא בחברה, בחברת בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בחברה	תאריך תחילת כהונה	תאריך לידה	מספר תעודת זהות	שם נושא המשרה הבכירה
	תואר אקדמי / תעודה מקצועית / מקצוע	מוסד לימודים						
המבקרת הפנימית הראשית	תואר ראשון במדעי החברה והרוח B.A	אוניברסיטת בר אילן	לא	המבקרת הפנימית הראשית	03.10.2011	22.05.1961	057146573	רחל זוזוט וקנין
	תואר שני במנהל ותכנון החינוך M.A	האוניברסיטה העברית						
	תואר ראשון במשפטים L.L.B רישיון עריכת דין	מכללת שערי משפט						
	תואר שני במדעי המדינה במגמה לממשל ומדיניות ציבורית בתוכנית לימודי ביקורת פנימית וציבורית M.A	אוניברסיטת בר אילן						
מנהלת משאבי אנוש, לוגיסטיקה ושירות	בוגרת B.A מנהל עסקים ומימון	המכללה למנהל	לא	סמנכ"ל משאבי אנוש, לוגיסטיקה ושירות	28.12.2009	25.08.1972	029393154	אודליה בשן
	לימודי תעודה בניהול משאבי אנוש	אוניברסיטת בר אילן						
	חשבות שכר והנהלת חשבונות	המכללה למנהל						
מנהל צוות השקעות אג"ח בחברת אקסלנס גמל בע"מ	בוגר כלכלה ומזרח אסיה מוסמך מנהל עסקים	האוניברסיטה העברית המכללה למנהל	לא	סמנכ"ל, מנהל מחלקת השקעות	01.12.2016	12.11.1978	036204105	רועי קדוש

ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	השכלה		בעל עניין או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בחברה	התפקיד שממלא בחברה, בחברת בת, בחברה קשורה או בבעל עניין בחברה	תאריך תחילת כהונה	תאריך לידה	מספר תעודת זהות	שם נושא המשרה הבכירה
	תואר אקדמי / תעודה מקצועית / מקצוע	מוסד לימודים						
מנכ"ל פז כלכלה והנדסה	תואר MBA במנהל עסקים בהתמחות מימון ושיווק	האוניברסיטה העברית בירושלים	לא	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף השקעות, אשראי ונדל"ן	26.12.2018	11.8.71	028656007	יאיר קפלן
דירקטור ויו"ר ועדת אשראי בקרן EXPO נדל"ן	תואר BA בחוגים כלכלה ומנהל עסקים							
מנהלת חטיבת לקוחות ביטוח חיים ופיננסים בחברה	קורס מפקחים	התאחדות חברות הביטוח	לא	ראש אגף ביטוח חיים ופיננסים	1.12.2018	29.10.1964	059073734	חנה סלע ¹⁴

¹⁴ ראה לעיל ה.ש מספר 6.

תקנה 26(ב) - מורשה חתימה של החברה

לחברה אין מורשי חתימה עצמאיים.

תקנה 27 - רואה החשבון של החברה

קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, רח' עמינדב 3, תל אביב.

תקנה 28 - שינוי בתזכיר או בתקנון

בתקופת הדוח לא בוצע שינוי בתקנון החברה.

תקנה 29(א) - המלצות הדירקטורים והחלטות שאינן טעונות אישור אסיפה כללית

1. לעניין תשלום דיבידנד - ראו סעיף 1.4 בדוח תיאור עסקי התאגיד. בתאריך ה-27 לנובמבר, 2018 הוחלט על תשלום דיבידנד לניירות הערך של החברה בסך של 40 מיליון ש"ח. (לפרטים נוספים ראו דוח מיידי מיום 27 לנובמבר, 2018 אסמכתא 2018-01-114621)
2. לעניין פדיון מוקדם של איגרות חוב- דירקטוריון החברה החליט על ביצוע פדיון מוקדם מלא, ביוזמת החברה של אגרות החוב (סדרה 1) אשר התבצע ביום ב', 13 בדצמבר 2018. (לפרטים נוספים ראו דוח מיידי מיום 13 לדצמבר, 2018 אסמכתא 2018-01-121902).

תקנה 29(ג) - החלטות אסיפה כללית מיוחדת

תאריך	החלטות שהתקבלו	אסמכתא
17 באפריל 2018	<ol style="list-style-type: none"> 1. למנות מחדש את ה"ה אלי אלעזרא, דניאל חזוט, יצחק קאול ומיכאל בר חיים לכהן כדירקטורים בדירקטוריון החברה. 2. אישור תשלום גמול שנתי וגמול השתתפות לשנת 2018 לדירקטורים (שאינם דח"צים) ושאינם מקבלים שכר אחר מהחברה על פי השכר המזערי המשולם לדירקטורים החיצוניים בחברה בהתאם לדרגת החברה על-פי תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני) התש"ס-2000. 3. למנות מחדש של משרד קוסט, פורר, גבאי את קסירר, כרואה החשבון המבקר של החברה לשנת 2018. 4. אישור רכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של החברה (לרבות דירקטורים ונושאי משרה שהם בעל השליטה בחברה ו/או קרוביו) לתקופה של 12 חודשים. 	<p>דוח מיידי מיום 17 באפריל 2018 (2018-01-039181)</p>
8 במאי 2018	<ol style="list-style-type: none"> 1. למנות את הגב' אליס עדן בן דוד כדירקטורית חיצונית בחברה לתקופת כהונה של שלוש שנים אשר תימנה מיום 7 ביוני 2018. 	<p>דוח מיידי מיום 23 במאי 2018 (2018-01-041724)</p>
11 בדצמבר 2018	<ol style="list-style-type: none"> 1. לאשר את עדכון מדיניות התגמול של החברה. 2. לאשר את עדכון תנאי הכהונה של מנכ"ל החברה מר שמעון מירון החל מה-1 לדצמבר 2018. 	<p>דוח מיידי מיום 12 בדצמבר 2018 (2018-01-121059)</p>

תקנה 29א - החלטות חברה**1. ביטוח לנושאי משרה:**

לפרטים נוספים ראו סעיף 2.3 בתקנה 21 לעיל.

2. התחייבות לשיפוי ולפטור לנושא משרה:

לפירוט תנאי כתב השיפוי, ראה סעיף 2.3 בתקנה 21 לעיל.

כמו כן העניקה החברה לנושאי המשרה בה כתבי פטור ושיפוי כמפורט להלן:

א. ביום 28 בינואר 2019, אישר דירקטוריון החברה מתן כתבי שיפוי ופטור לנושאי משרה בחברה (שאינם דירקטורים) והכללתם בפוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה.

ב. ביום 28 בינואר 2019, אישר הדירקטוריון הכללת ה"ה יעקב דיין בפוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה והענקת כתבי שיפוי ופטור בכפוף לאישור מינויו על ידי אסיפת בעלי המניות של החברה.

שמעון מירון,
מנכ"ל

אלי אלעזרא,
יו"ר הדירקטוריון

24 במרץ 2019.

פרק 5

נספחים

---

1. הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי
2. הצהרת האקטואר בענף ביטוח חיים
3. הצהרת האקטואר - ביטוח בריאות

נספח 1

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי

---

24 מרץ, 2019

לכבוד,
מנכ"ל ודירקטוריון הכשרה חברה לביטוח בע"מ

הצהרת אקטואר בענפי ביטוח כללי

של הכשרה חברה לביטוח בע"מ

נכון ל - 31.12.2018

פרק 1: הצהרת האקטואר בביטוח כללי לגבי עתודות הביטוח של הכשרה חברה

לביטוח, לסוף 2018

פרק א: זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי הכשרה חברה לביטוח להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי. ההצהרה ניתנת עבור הדוחות הכספיים של החברה ליום 31/12/18, כפי שמפורט להלן. הנני שכיר של החברה, בתפקיד אקטואר ראשי בביטוח כללי, וממונה בביטוח כללי על פי מינוי ממשרד המפקח מאוקטובר 2013. למיטב ידיעתי, אין לי קשרים עסקיים אחרים עם המבטח ולא עם בעל עניין במבטח או עם בן משפחה במבטח, לרבות עם חברה בת של המבטח או חברה הקשורה למבטח או גורם אחר המספק שירותים למבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות בענפים המפורטים להלן בסעיף 2 נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות. כללתי את הערכותיהם בחישובי.

ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:

1) ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול") נעשתה תוך התבססות על חישוב שנעשה ע"י הפול. אין לחברה עסקים נכנסים, כהגדרתם בסימן ג' בפרק 1 לחלק 2 של שער 5 לעניין "מדידת התחייבויות".

2) לא חושבה ההפרשה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל. אין לחברה ביטוחים משותפים כאלה.

3) לא נלקח בחשבון העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת עבור כל הענפים הכלולים בהערכת.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

ההפרשות מפורטות להלן:

ליום 31 בדצמבר 2018

באלפי ש"ח

<u>שייר</u>	<u>ברוטו</u>	<u>תביעות תלויות</u> <u>ענפים שאינם מקובצים</u>
347,124	1,529,778	רכב חובה
166,507	234,597	צד שלישי
133,015	135,781	אחריות מעבידים
102,230	103,763	רכב רכוש
5,914	13,205	מקיף דירות
<u>754,790</u>	<u>2,017,124</u>	<u>סה"כ ענפים שאינם מקובצים *</u>
<u>798,813</u>	<u>2,094,932</u>	<u>סה"כ ענפים שאינם מקובצים ומקובצים</u>
<u>41,774</u>	<u>43,073</u>	<u>הוצאות עקיפות</u>
		<u>הפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין הפרמיה שטרם הורוחה</u>
1,029		רכב חובה
אין צורך בהפרשה		רכב רכוש
אין צורך בהפרשה		מקיף דירות
<u>841,616</u>	<u>2,138,005</u>	<u>סה"כ התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי הערכה אקטוארית</u>

* פירוט על ענפי הביטוח המקובצים ניתן לראות בפרק ד' 4, להצהרה.

- לגבי ההפרשה המחושבת בגין שנת החיתום האחרונה, כנדרש בחוזר ביטוח 1-1-2013 בענפי רכב חובה וחבויות אשר מוערכות על בסיס שנת חיתום לא נכללו בתביעות התלויות החלק המיוחס לימי הביטוח שלאחר תקופת הדוח.
- ההפרשות המפורטות לעיל כוללות את ההפרשות המחושבות בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול").

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענפים שאינם מקובצים: רכב חובה, רכב רכוש, מקיף דירות, אחריות מעבידים ואחריות צד שלישי -

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
  - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א - 1981 והתקנות לפיו;
  - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
  - ג. עמדת המפקח בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי;
  - ד. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות לתביעות תלויות המפורטות בפרק ב' סעיף 2, בגין הענפים שאינם מקובצים רכב חובה, רכב רכוש, מקיף דירות, אחריות מעבידים וצד שלישי מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות המפורט בפרק ב' סעיף 2, מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים שאינם מקובצים בכללותם, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה להוצאות עקיפות המפורטת בפרק ב' סעיף 2, מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

7. הפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. הערות והבהרות לחוות הדעת האקטוארית

חוות דעת זו מתייחסת להפרשות המפורטות בפרק ב' לעיל בענפי ביטוח כללי עבור הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 דצמבר 2018. נסמכת על הנחה שההפרשות מוחזקות בנכסים הולמים שזמני פירעונם ו/או רמת הנזילות שלהם מותאמים לזרם התשלומים הצפוי של התביעות בעתיד. אין להשתמש באומדני הפרשות אלו בהקשר אחר.

1.1 אי וודאות סטטיסטית

מעצם טבעם, אומדנים אקטואריים הינם לא וודאיים מאחר והם תלויים באירועים עתידיים מותנים. גם כאשר טכניקות והנחות אקטואריות מתאימות מצביעות על כך שסכום העתודה הנקוב הינו סביר, הרי שהסכום הממשי שיידרש למלא את ההתחייבויות עשוי להיות שונה באופן משמעותי מסכום העתודה הנקוב.

בנוסף, שיטת האומדן החדשה אשר יושמה בסוף שנת 2014, "נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי", חושפת את החברה לאי ודאויות נוספות הקשורות במתודולוגיות ושיטות אמידה חדשות.

1.2 חשיפה להתפתחויות ולשינויים עתידיים

יתכנו שינויים בסיכונים, בגורמים סביבתיים, בפסיקות ותקדימים בבתי משפט אשר לא ניתן לחזותם מראש. עלות התביעות בפועל יכולה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהתחזיות, לכן, אומדני ההערכה יכולים לעלות או לרדת במשך הזמן. ככל שנצבר ניסיון רב יותר בשימוש במתודולוגיות ובשיטות אמידה חדשות, כך איכות האומדנים צפויה להשתפר.

1.3 תקנים מקצועיים לביצוע הערכה אקטוארית

ההערכות האקטואריות של החברה נסמכות על העקרונות וכללי המקצוע בהתאם לתקני אגודת האקטוארים בישראל (הערכת תביעות תלויות, שיעור ריבית היוון, נוהג מיטבי).

1.4 חישוב עתודה לפי הנוהג המיטבי

החברה העריכה את עתודות הביטוח על-פי עקרונות הנוהג המיטבי, הכוללות מרווח ביטחון על העתודה BE אשר לוקח בחשבון סיכונים רנדומליים וסיסטמיים והיוון לפי עקום ריבית חסר סיכון RF בתוספת 50% פרמית אי נזילות.

1.5. הפרשות נוספות - וינוגרד

בהתאם להמלצות וועדת וינוגרד שפורסמו ביוני 2016 ויישומן בתקנות המל"ל באוקטובר 2017, עתודות החברה בענפי חובה וחבויות כוללות השפעת שיעור שינוי ריבית ההיוון לצורך היוון קצבה בהתאם לתקנות כאשתקד, וזאת למרות שנושא הסדרה זו נמצא בבחינה מחודשת של המדינה, ונכון ליום המאזן נדחה לסוף מאי 2019.

1.6. תביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי

בחודש ינואר 2018 פורסמה החלטת ממשלה בדבר שינוי מנגנון ההתחשבנות בין המל"ל לבין חברות הביטוח. מהות השינוי היא העברת סכום שנתי קבוע כאחוז מסה"כ הפרמיה לצורך כיסוי חבותן במקום התדיינות משפטית בין הצדדים על כל תביעה ותביעה. למועד גובה השיעור טרם נקבע אך ככל שיקבע בהלימה לעלויות בפועל יהיה במעבר לשיטה זו ייעול כולל של ההליך ויצירת וודאות ויציבות בניהול התביעות מבלי לפגוע במבוטחים.

2. שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות האקטואריות

2.1. העתודה בענף רכב חובה, חבות מעבידים וצד שלישי הוונה בהתאם לעקרונות הנוהג המיטבי לפי עקום ריבית חסר סיכון RF בתוספת 50% פרמית אי נזילות.

2.2. עתודות החברה אשר חושבו בשייר בענף רכב חובה כוללות תוספת השפעת עסקאות ביטוח משנה LPT שנחתמו בשנים קודמות.

2.3. למאזן הנוכחי בענפי החבויות (צד ג' וחבות מעבידים) בוצע עדכון לשיטת ההערכה בפיצול תמהיל המבוטחים לקבוצות הומוגניות יותר, ללא שינוי מהותי בהפרשות.

3. שינויים מהותיים בהפרשות

3.1. ענף רכב חובה

כתוצאה מהתפתחות שלילית של שנות החיתום הותיקות בתיק החובה בוצעו הפרשות נוספות לחיזוק של העתודה לשנים אלו, ובהתאמה, חוזקו אומדני שנות החיתום הצעירות יותר. התפתחות שלילית זו נובעת מהרעה בחומרות התביעות, מעבר לירידה בשכיחות התביעות שחלה בשנים האחרונות. כאמור קודם, להסכמי ה-LPT השפעה על התוצאה בשייר.

3.2. ענפי החבויות

אין התפתחות מהותית בהפרשות.

3.3. ענף רכב רכוש

התפתחות בהתאם להערכות.

4. ענפים שלא נכללו בהערכה אקטוארית – ענפים מקובצים

לא בוצעה הערכה נפרדת לענפים הבאים: אובדן רכוש, בנקים למשכנתאות, מקיף בתי עסק, אחריות מקצועית, אחריות המוצר, מטענים בהובלה, ביטוח הנדסי, ביטוח חקלאי וסיכונים אחרים. זאת מאחר וברמת הענף הבודד הניסיון אינו מתאים לביסוס הערכה אקטוארית בגלל השונות הרבה בין מאפייני הכיסוי השונים בכל פוליסה ומיעוט נתונים.

לענפים אלו בוצעה הערכה במקובץ במטרה לייצר אומדנים "Fairly likely" לעמוד בקריטריון ה'זהירות' בהתאם לדרישות עמדת ממונה.

_____

חתימה

עמר רקובר
שם האקטואר

אקטואר ממונה
תפקיד

24/03/2019
תאריך

נספח 2

הצהרת האקטואר בענף ביטוח חיים

---

24 במרץ, 2019

הצהרת אקטואר ביטוח חיים לדצמבר 2018

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי הכשרה חברה לביטוח בע"מ להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) ליום 31.12.2018, כפי שמפורט להלן.

אני שכיר של המבטח ומשמש אקטואר ראשי בביטוח חיים מאז 1/7/2008. אינני בעל עניין במבטח או בעל משפחה של בעל עניין במבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

- 1. היקף חוות הדעת האקטוארית**
- א.** לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב.** במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג.** ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד.** לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסכמים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה.** בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
1. אין לחברה עסקים נכנסים.
  2. ההפרשה שחושבה בגין ביטוחים משותפים התקבלה הפרשה שחושבה ע"י אקטואר חברת הביטוח מגדל.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. פרוט סכומי הפרשות ברמת הברוטו והנטו

בנספחים א' ו'ב' להלן מפורטים סכומי הפרשות באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר כדלהלן:

- (1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה), כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח קיבל דיווח (IBNR – Incurred but not reported)
- (2) הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות:
  - א. עתודה לתוכנית עם צבירה.
  - ב. הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון: הפרשה בגין פרמיה קבועה, ברות ביטוח והמשכיות;
- (3) חלק העתודה בגין תביעות בתשלום, לרבות תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה.
- (4) הפרשה בגין השתתפות ברווחים – הפרשה נמצאת בסעיף מאזני זכאים
- (5) נעשתה בדיקת נאותות העתודה על פי חוזר ביטוח 14-1-2015 ולא נמצא צורך בהשלמה זו.
- (6) הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח, השלמת העתודה לפוליסות גמלא, על פי חוזר המפקח 2013-1-2
- (7) הפרשה בגין טיוב נתונים בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 10-9-2011

מאחר שהרכב הנתונים, שמופיע בטפסים 12 א' ו-12 ב', מבוסס על הפרדת מרכיבי הפוליסות (כיסויים הנמכרים בפוליסה), הרכב זה אינו בהכרח מתאים להרכב המופיע בדוחות הכספיים של החברה ובביאורים, הואיל והרכב זה מבוסס על נתונים ברמת הכיסוי.

ב. השפעת שינויים / עדכונים על הפרשות

השפעת השינויים המפורטים להלן על הפרשות, במלש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר :

- (1) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של הפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה - לא נדרשה התאמה.
- (2) IBNR : גידול בהפרשה בסך כ- 5.1 מיליון ש"ח בברוטו וקטון ב 1 מלש"ח בשייר

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענף ביטוח חיים:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכל כתוקפם ביום הדוח הכספי:

א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981.

ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון.

- ג. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכת.
3. ההנחות והשיטות להערכת הפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. הפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

- א הערות והבהרות
- א.1. למעט מה שצוין בפרק ב. 2. לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת.
- ב. התאמות ושינויים מהותיים
- ראה פרק ב. 2.
- ב מגבלות סטטיסטיות
- ישנה אי-וודאות סטטיסטית מובנת בתהליך החישוב האקטוארי. לכן, אם אין שינוי בהתפלגות התביעות, העלות הסופית של התביעות עשויה להיות שונה מהערכה האקטוארית, וזאת, על אף שנקחו בחשבון ההתנדבותיות והשונות של החישוב עצמו.
- ג חשיפה להתפתחויות ולשינויים עתידיים
- בעתיד יתכנו ההתפתחויות ושינויים בכל הקשור לשוק הביטוח בישראל, עקב שינוי רגולציה, החלטות בית דין, התפתחויות טכנולוגיות ושינויים סביבתיים, שלו ניתנו לחיזוי ועשויים להשפיע על הערכה האקטוארית של הפרשות.

_____	<u>שלמה בן עמרם</u>	<u>24 במרץ, 2019</u>
חתימה	שם אקטואר ממונה	תאריך

מצ"ב: טופס 12א': תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל ברוטו
טופס 12ב': תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בשייר

טופס 12א' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - ברוטו											שם החברה: הכשרת חב' לביטוח בע"מ		
ליזום:											31/12/2018		
סה"כ	סכנו וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סכנו טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		אכ"ע		סיועדי		כיסויים אחרים (1 אחרים 6)		
	מבטיח תשואה א1	משתתף ב1	מבטיח תשואה א2	משתתף ב2	פרט א3	קבוצתי ב3	פרט א4	קבוצתי ב4	פרט א5	קבוצתי ב5			
													תשואה א1
39,899	167	0	0	0	19,170	0	17,937	247	0	0	2,378	1	תביעות תלויות
12,187,962	133,480	101,397	826,309	11,011,527	1,668	0	90,226	21,688	0	0	1,668	2	עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
766,320	123,135	0	642,186	0	15	0	959	0	0	0	25	1א2	פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
1,419,991	0	100,850	0	1,314,656	357	0	3,980	0	0	0	149	2א2	פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
9,546,232	0	0	0	9,546,034	0	0	182	0	0	0	17	3א2	פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
11,732,544	123,135	100,850	642,186	10,860,690	372	0	5,120	0	0	0	190	4א2	פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
24,092	0	0	0	1,296	0	0	250	21,069	0	0	1,478	2ב	פוליסות שאינן כוללות מרכיב חיסכון
347,452	9,320	495	136,064	116,098	0	0	84,856	619	0	0	0	3	חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	השתתפות ברווחים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
83,874	1,026	52	48,058	34,739	0	0	0	0	0	0	0	6	אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1א	כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8א	השפעת התאמת ההפרשות בגין עסקים חדשים
1,231	-85	0	-3,762	0	1,128	0	2,914	171	0	0	866	1ב8	שינויים בהנחות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2ב8	שינויים בשיטות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8	הבדלים בגובה הפרמיה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8	שינויים אחרים

נספח 3

הצהרת האקטואר - ביטוח בריאות

---

24 במרץ, 2019

הצהרת אקטואר ביטוח בריאות לדצמבר 2018

פרק א' – זהות האקטואר

"נתבקשתי על ידי הכשרה חברה לביטוח בע"מ להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) ליום 31.12.2018, כפי שמפורט להלן".
אני שכיר של המבטח ומשמש אקטואר ראשי בביטוח חיים מאז 1/7/2008.
אינני בעל עניין במבטח או בעל משפחה של בעל עניין במבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסכמים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. אין לחברה עסקים נכנסים ו/או ביטוחים משותפים ככל הנוגע לדו"ח זה.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. פרוט סכומי הפרשות ברמת הברוטו והנטו

עסקים המדווחים בביטוח חיים

אין לחברה פוליסות בריאות קבוצתיות

סכומי הפרשות באלפי ₪

תאור	הוצאות רפואיות	מחלות קשות	תאונות אישיות	סה"כ
ברוטו				
תביעות תלויות	1,482	2,006	1,731	5,220
הוצאות עקיפות	87	25	84	197
תנאי חוזה ביטוח	410	2,207	4,687	7,305
סה"כ ברוטו	1,980	4,239	6,502	12,721

תאור	הוצאות רפואיות	מחלות קשות	תאונות אישיות	סה"כ
שייר				
תביעות תלויות	527	690	791	2,007
הוצאות עקיפות	87	25	84	197
תנאי חוזה ביטוח	410	2,207	4,687	7,305
סה"כ שייר	1,025	2,922	5,562	9,509

עסקים המדווחים בביטוח כללי

אין לחברה עסקים המדווחים בביטוח כללי

ב. השפעת שינויים / עדכונים על הפרשות

השפעת השינויים המפורטים, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר;

- (1) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של הפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס הפרשה - לא נדרשה התאמה.
- (2) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של הפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים: לא נדרשה התאמה.
- (3) IBNR: גידול בהפרשה בכ 0.6 מלש"ח בברוטו וגידול בכ 0.4 מלש"ח בשייר

פרק ג' – חוות הדעת

- אני מצהיר ומאשר כי בתת ענפי ביטוח בריאות הבאים : הוצאות רפואיות, ומחלות קשות ותאונות אישיות
1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכל כתוקפם ביום הדוח הכספי:
    - א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981.
    - ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון.
    - ג. כללים אקטוארים מקובלים.
  2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
  3. ההנחות והשיטות להערכת הפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
  4. הפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

מגבלות סטטיסטיות

ישנה אי-וודאות סטטיסטית מובנת בתהליך החישוב האקטוארי. לכן, אם אין שינוי בהתפלגות התביעות, העלות הסופית של התביעות עשויה להיות שונה מהערכה האקטוארית, וזאת, על אף שנלקחו בחשבון התנודתיות והשונות של החישוב עצמו.

24 במרץ, 2019

שלמה בן עמרם

שם אקטואר ממונה

תאריך

חתימה